

Selvarajan YESUDIAN

Sebevýchova jógou

Selvarajan Yesudian: Selbsterziehung durch Yoga
Překlad byl pořízen podle 2. vydání
z roku 1969, Copyright 1961
by Verlag Eduard Fankhauser
Zielbrücke (Thielle NE) - Schweiz

Předmluva

S obzvláštní radostí vítáme vydání díla „Sebevýchova jógou“. Na četná přání je v něm obsaženo podstatné ze čtyř sešitů dávno rozebraných a stejně nazvaných a doplněno novými myšlenkami a obrazy. Doufáme, že to bude dílo, které propojí jak domácí, tak zahraniční účastníky našich různých jógických škol individuálně i v celku. Ve výroku: „Sílu musí lid získat výchovou“, vidíme smysl naší práce a doufáme, že ji tímto dílem učiníme srozumitelnější. Úpadek je v dnešní době skličující. Nesmyslná touha po jistotě, kterou hledáme v pomíjejícím světě, mate člověka, který se nechá vést přízrakem, vyvolaným jeho představivostí.

Člověk se stal snílkem v oblasti klamu. Je nočním poutníkem po sněhem pokrytých vrcholech mrakodrapů a každým okamžikem se může zřítit do propasti. Hrubě smyslový svět, na kterém je postaven jeho celý život, už nejednou byl otřesen zemětřesením a nejednou se přes noc zhroutila budova postavená na tekoucím písku. Jaký význam mají znamení doby? Kam vedou události? Jaký je to hlas, který výstražně zaznívá z napjatých situací? Jaké to hrozné uchopení neviditelnou rukou, která nás nepouští a způsobuje nám bolest a hoře, láme naše smysly a nutí nás k zamyšlení?

Účastníci naší školy mají příležitost navštěvovat týdenní kursy jógy. Tam se nejen vysvětlují zásady sebevýchovy, ale tam se i učí, jak jich používat v denní životní praxi. Učíme se kráčet se zdviženou hlavou. Učíme se otevírat oči a vidět život a hledět k dalekým obzorům. Učíme se stát vzpřímeně a čelit bez bázně budoucnosti. Učíme, že osud není ničím jiným než působení našich skutků. Učíme vidět svět krásy. Učíme opustit hrad temna a nastoupit v náš pravý úděl - svobodu. Učíme, jak si uvědomit vlastní hodnotu člověka a jeho božství.

Jak jsme si už po léta z celého srdce přáli, aby se myšlenky probírané v naší škole čas od času dostaly na papír a do rukou těch, kteří by rádi byli s námi, ale jejichž bydliště je příliš vzdáleno od našeho střediska! Jak jsme toužili, aby ti mnozí, kteří se trpělivě cvičí v sebevýchově podle systému uvedeného v knize „Sport a jóga“ a v jiných spisech, mohli se snadno dostat k dalšímu poučení! Proud hostů z celého světa přichází do některého našeho čtyřtýdenního nebo třítýdenního kursu v naší hlavní škole v Curychu; i ti budou od nynějška spojeni s námi těmito stránkami a budou moci cvičit, jako by byli s námi.

Doufáme, že zpřístupníme jógu, onu starou vědu sebevýchovy, jak jen možno všem starým i mladým, prostým i vzdělaným. Doufáme, že ji tak zřetelně, jak jen možno, předvedeme člověku víry, člověku činu,

člověku, který v sobě poznává nesmírné přírodní síly a přeje si je zvládnout právě tak jako filosofové. Doufáme, že objasníme, že nejde o nějaké orientální kouzelnictví nebo hypnózu, jimiž se dosahují okultní síly. Přejeme si zbavit pojem jógy všech takových falešných představ a ukázat ji v jejím pravém světle čistoty a síly. Rádi bychom rozhlásili, že jóga je společným vlastnictvím lidstva a nikoliv jen vlastnictvím jednoho starého národa. Tak jako člověk, který se ubírá na dalekou cestu, napřed se vyzbrojí, tak také jóga vybavuje člověka na jeho životní pouti a vede každého k cíli jemu přiměřenému, k blaženosti.

Ač žijeme my účastníci rozptýleni daleko od sebe, jsme přece jen články silného řetězu lásky a jsme spojeni společným bratrstvím. Ať jsme kdekoliv, ono působí tou společnou snahou si pomáhat místo překážet si, stavět místo bořit, přinášet mír a světlo místo války a ničení.

Cílem tohoto díla je vyškolit jednotlivce. V tom spočívá, jak věříme, jediná cesta, kterou se můžeme přiblížit k univerzálnosti a na ni působit. Jsme proto vždy vděční, chtějí-li nám účastníci pomoci v šíření našich pozitivních myšlenek. „Vytvářet lidi“, lidi, kteří jsou pány sebe samých! - To je náš cíl. Naplní-li se člověk silou až po dřevěnou kostní, je-li jedincem nebojácného ducha a je-li si vědom své důstojnosti, má to mnohem větší cenu než tuny teoretického poznání. Co potřebujeme, jsou upřímní muži, ženy a děti, vytrvalí pracovníci, kteří jsou ochotni zhostit se lenivé minulosti a působit pro blaho jiných. Jóga zdůrazňuje, že jediná pomoc, kterou můžeme poskytnout světu spočívá v tom, že napřed pomůžeme sami sobě. Teprve jsem-li silný, nebojácný a nezávislý, jsem s to také v jiných lidech vzbudit touhu, aby se také oni takovými stali, ale nedokáží to dříve. Jednou probuzen rozvede jednotlivec před našimi zraky vůdčí myšlenky svého života jako příklad hodný následování. Naším cílem je tedy sebevýchova. Poskytni dubu příhodnou půdu a on brzy poroste a rozepne své mohutné větve! Poskytni člověku vůdčí myšlenky síly - a on bude jednat jako vědoucí!

Takovou tichou uvědomělou výchovou je jóga.

Sám jsem přišel na svět,
abych putoval sám po všechny své dny.
Konec putování.
Sám se vracím k domovu den za dnem -
k domovu, který je mým rodištěm.

*Alone I came into this world,
Alone to wander all my days.*

*My wanderings done yet still alone,
Home-ward bound I pace my days
Toward the home gave me birth.*

Naše práce na Západě

Okolnosti jsou našimi nejlepšími přáteli v nouzi. Ne vždy promlouvají andělskými jazyky, nýbrž často jako hrubí náhončí otroků. Vybičovávají nás k činnosti a nutí nás, abychom provedli práci, které se pokoušíme vyhnout. Schýlení pod naloženým nákladem podmínek, ocitáme se před zhroucením, když tu náhle šestý smysl nás postaví, posílí a napřímí. Jakmile se napřímíme, padají skály, které nás svíraly v zajetí, a my zjišťujeme, že jsme se vymanili za slabosti a že jsme se znenadání stali silnými.

Se světem nabytých zkušeností vynoříme se na povrch jako znovuzrození.

Když jsem přišel na Západ, neměl jsem ani v nejmenším v úmyslu vyučovat józe. Přišel jsem, abych studoval lékařství a fyzickou (tělesnou) výchovu, abych srovnal obojí s indickými systémy, které jsou nejstarší na tomto světě, neboť moji lékařsky vzdělaní rodiče si přáli, abych pokračoval v dynastii lékařů v naší rodině. Jelikož se západní systémy úplně lišily od indických, byl jsem často vybízen, abych vysvětlil myšlenky a víru, které jsem sdílel. Vyhověl jsem těm přáním a vysvětloval jsem až do určité míry učení hatha - a radža - jógy, obě učení, která jsou nejdokonalejším prostředkem k výchově těla a ducha. Indická lékařská věda, Ayurvéda, míří k tomu, aby se zacházelo s člověkem jak s jednotkou a tím se umožnilo diagnostikovat příčiny nemocí. Probudil jsem zájem svých přátel o jógu, a tak mne žádali, abych o ní psal a přednášel. Již malé články, které vyšly, vzbudily ohlas. Určitý ostych před veřejností mne však přiměl k tomu, abych se stáhl zpět a věnoval se výhradně svému studiu. Osud však rozhodl jinak. Čím více jsem váhal, tím nezadržitelnější byla lavina zájmu ze všech společenských vrstev. Kniha „Sport a jóga“ byla vydána s pomocí mnoha přátel. Podivuhodnou ctí osudu dostal jsem se do styku s významnými západními znalci Véd, Upanišad, Bhagavad-Gíty a filosofie jógy, mezi odborníky, kteří byli právě tak zběhlí ve filosofii Západu jako autoritami ve výkladu Bible. Touto úctyhodnou učitelkou mi byla Elisabeth Haichová. Společně jsme otevřeli v jejím prostorném sochařském ateliéru první školu jógy.

Veskrze kritičtí ve svých náhledech, nejsou Maďaři tak lehce ovlivnitelní východními naukami. Mají svůj pevný názor na věci a jsou velmi svobodomyšlní. Nedorozumění, že jóga je cizí náboženský rituál hindů, aby se jím dosáhly tajemné síly, je již hodně

rozšířeno, a často jsme byli dotazováni, zdali je jóga nějakým druhem náboženství. Mnozí zaměňovali jógu se senzačními vykloubeními těl fakirů, kteří často setrvávají v sebetrýznivém postoji těla. Jiní si mysleli, že jóga je něco jako ležení na prkně s jehlami, nebo dávat se uštknout jedovatým hadem a uzdravit se zpíváním magických slabik. Někteří se ptali, zda také dokážu polykat střepiny skla, jak to dělají někteří potulní žebráci, aby si vydělali na chléb. Jiní si mysleli, že jóga je naukou o proslulém triku s lanem visícím do vzduchu. Jako socha Buddhova je často zneužívána v některém západním nočním klubu nebo baru některým nevědomým majitelem takového podniku, aby se navodila „východní atmosféra“, tak i jóga byla často stržena na nízkou úroveň cirkusové atrakce nebo byla líčena perem nějakého nevědomého pisálka jako magické nebo náboženské blouznění. Jestliže jsem se zprvu hrozil úlohy mluvit nebo psát na toto téma, bylo to proto, že tento druh nevědomosti a odporu byl silně rozšířen. Zprvu jsem nedokázal upozorovat, že je to právě příležitost pro mne, abych vnesl do věci světlo, dokud mi tuto úlohu neobjasnila paní Haichová a narůstající touha lidí dovědět se pravdu. A tak jsme společně psali na toto téma a konali jsme na různých místech přednášky o tom, co vlastně jóga je.

Pro svět, oddaný sportu, se stalo velkou návnadou slovo „sport“, a proto jsme nazvali knihu „Sport a jóga“. Na jejích stránkách jsme ukázali použití jógy i v nejrůznějších druzích sportu. Za tři měsíce bylo vyprodáno první vydání o 5 000 výtiscích a za méně než 18 měsíců dosáhla kniha dalšího vydání. Tak se mi zdálo, že ruka osudu ukázala na toto pole působení. Chybné pojetí jógy byla brzy překonána a lidé byli přesvědčeni, že tato věda člověku pomáhá k tomu, aby se stal zdravým členem společnosti nebo národa. Lidé se učili, že jóga „činí člověka lepším člověkem, hinda lepším hindem a křesťana lepším křesťanem!“ Maďarské noviny se po celé měsíce vyjadřovaly s nadšením o józe, neboť se poznalo, že je to nejzdravější systém k regeneraci národa. Jednoduchá a správná forma dýchání, která je v knize popsána, jakož i tělesné cviky neboli asany, byly zavedeny v Maďarsku do stovky škol. Armáda a letci se učili józe. Nemocnice experimentovaly s plným jógickým dechem a našly tak výbornou léčbu k překonání vysokého tlaku, nervových napětí, nespavosti a různých neurotických a vnitřních poruch. Krevními zkouškami se prokázalo, že po třech až pěti minutách správného dýchání se unavená krev zbavuje svých jedovatých látek a nabíjí se kyslíkem a pránou. Léčebná hodnota jógických cviků byla postupně stále více uznávána, neboť experimenty v různých nemocnicích dokázaly účinnost jistých asan, např. při odstraňování ledvinových kamenů nebo k povzbuzení činnosti slinivky břišní nebo k normalizaci její funkce při vyměšování sekretu, který se vylévá společně se žlučí do trávicího systému. Ačkoliv jsem sám s pacienty nejednal a posílal je k našim lékařům, přece jen mne občas někteří lékaři navštívili s pacienty a ptali se mne na příčinu

onemocnění. Mnohé případy byly chronické a často příčina onemocnění pocházela z mysli a z myšlenkového života. Chce-li pacient změnit svůj duševní stav a myšlení vlastní disciplínou, nabere nemoc nebo chorobné příznaky příznivý obrat a dostaví se vyléčení.

Dr. Alexander Margitai provedl tlakoměrem test na jednom pacientovi, který trpěl vysokým krevním tlakem. Po pěti minutách zpomaleného břišního dýchání klesl pacientův tlak ze 198 na 160 mm a zůstal po dvou měsících tohoto pravidelného dechového cvičení na téže výši. Také po chirurgických zákrocích se pozorovalo, že tvrdošijné a těžko se hojící rány se rychleji zavřely, když se do organismu systematickým dýcháním přivádělo více kyslíku.

Byli jsme velmi šťastni, že se jóga stala tak známou během dvou let. Popularita však nemohla ohrozit její vážnost. Naopak, „Sport a jóga“ se zabývá výlučně tělesnými aspekty a nastoupila průkopnickou cestu do srdce a domova národa. Denně docházející proud dopisů žádal obsažnější literaturu na téma duševní a duchovní výchovy. Ve spolupráci s paní Haichovou vznikla druhá kniha „Jóga ve dvou světech“ (Jóga dvou světů). Na stránkách tohoto svazku se pojednávalo podrobně o duchovním vývoji člověka.

Potěšil nás také velký zájem, který vyvolala jóga též v církvi. Dostali jsme se vyloženě do styku s kněžími a s duchovními, kteří praktikovali tělesný a duchovní trénink předepisovaný jógou. Používali toho k tomu, aby doporučovali svým novicům cvičení k rozvoji odolnosti a mentální koncentrace.

Protože nebylo příležitosti k soukromým hodinám, podílely se i šlechtické kruhy z Budapešti na společném vyučování. Všichni odložili plášť konvence stranou a byli ochotni aspoň na hodinu zapomenout na důležitost své osoby. Při vyučování, na kterém se podíleli četní studenti, nikdo nevěděl, kým je jeho soused. Aby se utišila neklidná mysl, bylo zachováno dokonalé ticho; nikdo si nepřál mluvit. Při každé hodině nabyla disciplína vrchu přirozeným způsobem a duch jednoty se stal společným majetkem všech. Přes různé společenské vrstvy, které tito lidé zastupovali, přes různá vyznání víry, ke kterým se každý z nich hlásil, a přes různé rasy, kterým náleželi, všechny rozdíly rázem zmizely, jakmile jsme zaujali místa na svých rohožích. Při těchto setkáních se smíchali chudí studenti s universitními profesory, prostý dělník si přišel sednout vedle prince, nebo židovský obchodník vedle neznámého katolického kněze. Sešli jsme se společně za jediným společným cílem.

Po skončení Múzické akademie Budapešti si přáli mnozí její účastníci se mnou promluvit. Mezi nimi jsem si všiml postavy jakéhosi trpělivě čekajícího hochy. Zaujal mne ten mladý obličej, přistoupil jsem k němu a ptal jsem se ho na jeho přání. „Je mi čtrnáct let a už dále nerostu. Mohl byste mi pomoci?“ prosil. „Přijď zítra do skupiny o páté, uvidíme, co se dá dělat.“ S těmito slovy jsme se rozloučili. Josef Kiraly

přišel, jeho obličej se rozzářil nadějí a radostí. Četl knihu čtyřikrát a znal názvy cvičení nazpaměť. Cvičil pilně a překvapil nás všechny, když už za tři měsíce povyrostl o dva a půl centimetru. Jeho vzrůstem zaostávající postava na úrovni něco málo přes metr se rychle měnila. Za dva roky měřil 1,59 m. Kiraly byl velmi chudý a docházel do jógických hodin a přednášek o sebepoznání a k meditacím třikrát týdně ze značné vzdálenosti pěšky. I když jeho košile pod kabátem byla roztrhaná a bez rukávů, jeho šaty i při té chudobě byly čisté. S plachým výrazem ve tváři přistoupil ke mně jednoho dne po třech měsících a vysypal obsah pravé kapsy na stůl. Pozůstával z pěti haléřů, které shromáždil během těch měsíců. „Nezlobte se na mne, pane Yesudiane. To je vše, co vám dnes mohu dát. Dovolíte mi i nadále docházet?“ ptal se mne ostýchavě. Ujistil jsem ho, že i bez placení je mi vítán, a vrátil jsem mu peníze. Obličej chlapce zvažněl a prozrazoval zklamání. On přece střídal, aby přispěl s radostným srdcem svým celým jměním. Mé navrácení peněz ho velmi bolelo. „Dobře, Josefe, přijmu tvou částku, která je pro mne tak cenná.“ S úsměvem jsme si potřásli rukama.

Většina našich účastníků školení pozůstává z mužů a žen, kteří si přejí, abychom věnovali více pozornosti jejich zdraví. Dalo by se předpokládat, že mezi účastníky převládaly ženy. Ale bylo tomu právě naopak. Vážný zájem maďarského obyvatelstva zračil se ve stále vyrovnaném přílivu mužských účastníků, kteří zůstávali věrni škole po mnoho let, neutuchal příliv chlapců. Většinou to byli chudí studenti ze škol a universit. Objevovaly se tucty studujících lékařství. Horlivě studovali léčebnou hodnotu a použití jógy při duševních i tělesných chorobách. Pro nedostatek místa jsme zakládali pro nově příchozí kursy až do večera.

Schylovalo se k válce a Maďarsku připadl strašný úděl, že do ní bylo záhy zapleteno. Panika a válečná psychóza se šířily po celé zemi. Aby se uhájily hranice, zavedly se povinné odvody. Přesto Němci záhy vstoupili do Maďarska a maďarské vojsko bylo přinuceno, aby se postavilo na německou stranu a bojovalo na ruské frontě. Zdvihl se křik zoufalství, neboť to znamenalo jen nesmyslnou námahu a plýtvání národními lidskými silami. Většina našich mužských účastníků nás musela opustit. Velký blok domů proti vile Haichových se stal hlavním velitelským stanem gestapa. Dodneška nemohu pochopit, jak mohl zůstat ušetřen náš dům, který byl velmi exponovaný a v dobré poloze. Jako by nás chránila neviditelná ruka, byli jsme po celou dobu chráněni a nikoho se ani ruka nedotkla. Někteří policejní důstojníci, kteří navštěvovali naši školu, mne varovali, abych se neukazoval na ulici, neboť by se mohlo stát, že bych byl považován za britského státního příslušníka a mohl bych být zatčen. Poslechl jsem a konal jsem kursy po západu slunce.

S nejvyšší mírou utajení navštěvovali naše kursy i někteří Židé. Nosili všichni velkou žlutou hvězdu z donucení nacisty, aby se dali odlišit

od křesťanů. Naše srdce plakala při pohledu na tuto degradaci. I židovské děti byly takto označeny. Když se tito lidé dověděli o symbolickém významu Davidovy hvězdy a jejím velikém vlivu, který má na jednotlivé nositele, a když se tito dověděli, že tento symbol znamená spojení všech v člověku působících sil a že vyzařuje sílu a mír, prodchnula tyto odsouzené oběti nová odvaha. Přesvědčení, že vedoucí ruka Jehovy tkví na nich, přicházeli od té doby neohroženě. Věřili, že ruka Boha jejich rasy, která je vedla a doprovázela už jejich otce a prarotce, ochrání také je. Zmocnila se jich neotřesitelná, téměř fanatická víra. Byli jsme překvapeni jejich dokonalou reprodukcí našich textů na listech rozmnožovaných týdenních kursů. Byli si vědomi toho, že smrt je může postihnout každou chvíli. Nikdy jsem neviděl výraz strachu tak zřetelně vepsán do tváře člověka, jako u těchto vrcholně vystrašených lidí. Na jedné straně byli připraveni, že budou muset co chvíli čelit smrti, na druhé straně byli přesvědčeni, že Bůh jejich otců je zachrání. Přicházeli a odcházeli. Po meditačním večeru paní Haichová do nich vlévala božskou mysl, jejich tváře se rozjasnily láskou a odevzdaností vůči jejich nepřátelům a přestali rozlišovat život od smrti a ubírali se k domovu. V této poslední hodině ultimata stala se pro tyto lidi touha uskutečnit Boha něčím velkým, vše převyšujícím. Často bylo možno slyšet tichý hlas židovské paní, která opětovně opakovala slova bojovného mnicha Vivekanandy: „Je-li nějaké slovo, které pociťuji jako bombu znít z Upanišad, které rozbíjí jako granát masu nevědomosti, pak je to slovo *nebojácnost*. Náboženství nebojácnosti je jediným náboženstvím, kterému by mělo být vyučováno. Je pravda, že v tomto světě a ve světě náboženství je strach pravou příčinou degradace a hříchu. Strach přináší bídu, strach přináší smrt, strach plodí zlo. Posilni své nervy! Máme zapotřebí nervy ze železa a nervy z ocele. Už jsme dost dlouho vydrželi plakat. Dost pláče, pozdvihněme hlavu a budme mužní!“ Takové, na proužcích papíru napsané myšlenky, nám tato paní četla a dávala je kolovat.

Mnoho měsíců před její popravou se tito lidé naučili, že žádná myšlenka se neztrácí, neboť každá z nich posiluje atmosféru předávané energie. Právě tak jako vzduch proniká každou skulinou a zaujme veškerý prostor, nastupují dobré a pozitivní a silné myšlenky do atmosféry nás obklopující a budují pevnost, která nás hájí před vším zlem a újmou. Právě tak jsme se učili, že když se sejde několik tisíc lidí, aby se soustředili na mír, jakýkoli útok a jakýkoli vpád mocí ztroskotává na jejich vědomém úsilí. Četli na naší tabuli velkými odvážnými písmeny napsáno: „Lidé, praví lidé se hledají, všechno ostatní je k dispozici, ale silní, zdatní, věřící a mladí lidé - upřímní až do morku kosti - jsou zapotřebí. Stovka takových a svět zažije obrat.“

Jednoho dne vešla žena ve středních letech a řekla mi: „Pane Yesudiane, nejste si vědom nebezpečí, které na sebe přivoláváte, když dovolíte tolika Židům, aby se zúčastnili vašeho školení. Riskujete život

svůj i život těch, kteří sem přicházejí. Jediná osoba se špatnými úmysly může o tom podat zprávu gestapu a může být prolita krev. Kromě toho nejste si vědom, jaký velký odpor dnes panuje proti Židům? Ujišťuji vás, že mnozí naši křesťanští účastníci sdílejí tytéž pocity.“ Její brutální otevřenost zasáhla hluboko do mého srdce a zároveň mne rozesmutila, protože tato žena už nemohla mít nic z učení jógy, které je učením lásky. Oněměl jsem na chvíli. „Paní Royko,“ řekl jsem pak, „od chvíle, kdy tato škola byla založena, otevřely se dveře pro muže a ženy všech sekt, náboženských vyznání a ras. Je mi líto, že vidím váš odpor vůči Židům. V žádném případě je nepošlu pryč jen proto, že někteří křesťanští účastníci to shledávají nepohodlné, že s nimi sdílejí tutéž místnost. Nadto jsem udiven, když slyším vaše poznámky, neboť jsem si myslel, že jste si osvojila učení snášenlivosti. Pohledte, tito ubozí lidé k nám přicházejí, aby zde hledali jedinou útěchu, kterou mají, a to Boha. Můžeme je někdy poslat pryč? Ne, paní Royko! Pociťujete-li, že jejich přítomnost vás zbavuje klidu, prosím vás, abyste sem nechodila, dokud se tohoto neklidu nezbavíte.“ Dvě veliké slzy se vylily po jejích tvářích, když se hluboce zahleděla do mých očí. Výraz jejího obličeje se náhle změnil ve výraz sympatie a lásky. Když její vnitřní hnutí prošlo celým jejím tělem, rozepjala svůj plášť do deště a obnažila velkou, na jeho blůze našitou žlutou hvězdu.

Když Rusové po dvouměsíčním obléhání zabrali Budapešť a objevil se nepopsatelně citelný nedostatek potravin, přinášela nám paní Royko po dva týdny pravidelně mísu polévky, kterou si vyžebala. Za silného bombardování se zřítil náš dům a my byli téměř zaživa ve sklepe pohřbeni. V počtu dvaceti šesti osob jsme byli nuceni hledat jiné přístřeší. S nasazením vlastního života se po nás paní Royko sháněla, až nás všechny stěsnala do dvou místností.

Válka se chýlila ke konci. Město se nacházelo ve stavu obležení. Buda a Pest jsou od sebe odděleny Dunajem. I když Němci na svém ústupu před Rusy vyhodily do povětří všechny čtyři mosty, bylo veškeré spojení mezi dvěma břehy přerušeno na mnoho týdnů. Přes nekonečné těžkosti putovaly dvě z našich žákyň bydlící v Pešti přes dvanáct kilometrů, aby nám doručily cenný balík s potravinami, čímž jsme mohli zase několik dnů vydržet. Bylo dojemné pozorovat spolupráci a rodinného ducha tolika našich žáků.

Po skončení obležení Budapešti a po obsazení Rusy jsme odešli do Pešti a přechodně jsme tam otevřeli naši školu. Jednoho dne přispěchal vzrušeně náš domovní důvěrník do naší místnosti a vypravoval nám tuto událost: „Stál jsem před jednou výkladní skříní, když jsem zpozoroval nějakého ruského důstojníka, který hledal určitou literaturu. Vůbec neuměl maďarsky, ale podařilo se mu dát mi znameními na vědomí, že doufá, že zde nalezne něco o józe. V tom obchodě však nebylo ani jediné knihy na toto téma, a tak jsem mu řekl, že znám jednoho hinduistického jógína, který bydlí v tomtéž domě.

Nechtěl mi to věřit a jeho přítel, také důstojník, se vysmál té myšlence, že by tu mohl být hind, označil to jako nejlepší vtip dne. Slíbil jsem, že toho Inda ještě dnes dovedu do jeho domu. Tím jsme se rozloučili. „Pane Yesudiane,“ pokračoval, „nemusíte se ničeho obávat, jen vás prosím, abyste šel se mnou. Bydlí přibližně kilometr odtud. A vy, milostivá paní, pojďte také s námi, prosil už úplně bez dechu. V oné době byla politická situace vším jiným než jistotou. Podezřelí byli bez velkého váhání stříleni. Má tmavá pokožka mohla vzbudit nedůvěru. „Milostivá paní,“ naléhal dále, „mám dohled na jeden blok z deseti domů a nemohu riskovat, že budu chycen Rusy, kteří mne touto zodpovědnou úlohou pověřili. Ujišťuji vás, že ještě dnes v noci bez těžkostí se sem zase vrátíme. Prosím, nenechávejte mne na holičkách!“ Paní Haichová souhlasila. Večer v deset hodin jsme stáli před setníkovými dveřmi. Jeho přítel na mne beze slova upíral oči a setník sám byl nadmíru šťasten, že nás vidí. Podle ruského zvyku mne velmi srdečně objal a pozdravil paní Haichovou s velkým respektem. Lámanou němčinou mluvil o svém nadšení pro jógu. Paní Haichová překládala jeho otázky a komentáře a brzy byl o tématu poučen. Po velmi zajímavě proběhnuvší hodině jsme se rozloučili. Na naše pozvání nás navštívil setník příštího rána. Ve chvíli, kdy zvonil u našich dveří, doléhal k nám hlasitý pokřik a sténání doprovázené divokým řevem a střelbou z pušek. Při pohledu z okna jsem viděl, že asi patnáct vojáků, kteří vstoupili do dvora, se snažilo nájemníky násilím vyhnat z bytů. Setník seběhl se svými kamarády dolů a vyhnal celou bandu násilníků. „To je dům mého učitele a já jsem zde,“ zařval vší silou. „Takové nesmysly zde nestrpím. Klidte se odtud, než bude pozdě!“ Nájemníci byli nesmírně vděční za tu pomoc, kterou jim poskytli. Uvedl, že si všiml, že i nám zavedl příčinu k vděčnosti svým zásahem. Jak tajemné jsou cesty osudu, myslel jsem si. Kdybychom se byli s tím důstojníkem nepotkali, jistě bychom byli nuceni ten dům opustit. V těch dnech nalézt nějaké bydlení nebyla maličkost.

Setník a jeho přítel přicházeli denně, aby cvičili jógu. Za pár dní dali jednu kopii „Sport a jóga“ přeložit z maďarštiny do ruštiny a poslali ji do Ruska. Krátce na to nám setník hlásil, že někteří generálové a vyšší důstojníci cvičí různé asany podle návodu a obsahu knihy. Pokoušel se nás vytrvale získat pro návštěvu Moskvy, abychom u tamních lidí zavedli jógu. Všechno potřebné bychom měli k dispozici, říkal, ovšem nebylo by nám dovoleno zůstat v Rusku trvale několik let. Z různých důvodů jsme pozvání odmítli.

Po znovuvybudování jógové školy jako i části rodinného domu jsme se vrátili na původní místo. Dřívější zájem o jógu se nezmenšoval. Naopak, narůstal natolik, že vzbudil pozornost nové vlády. Mnozí členové komunistického režimu se zúčastnili našeho školení. Zjistili, že jóga nemá žádný špatný vliv na jejich ideje a ideály.

Stále narůstající počet posluchačů se cpal na naše veřejné přednášky. Politické strany se však staly nedůvěřivými a odmítly

povolit zveřejnění myšlenek a pravd jógy. I když jsem protestoval a vysvětloval, že hnutí není nijak politicky zaměřeno, má snaha byla bezúspěšná. Naše škola byla zavřena. Místo abychom odpírali tomuto zřízení, rozhodli jsme se, že se stáhneme zpět a že necháme růst samo semeno, které jsme zasel do tisíců srdcí. Naplnění smutkem, rozloučili jsme se, paní Haichová a já s našimi milými, a s tou velkou a nám blízkou rodinou a namířili jsme do Kalifornie. Po krátkém pobytu ve „Vedanta Centre“ zamýšleli jsme jít do Indie a působit tam na obrodu rasy.

Paní Haichová mi často vyprávěla o překrásné hoře „Jungfrau“ (hora „Panna“ ve Švýcarsku), na kterou se dá vyjet nejvyšší horskou drahou Evropy do 3 457 m. Když pak navrhl, abychom zajeli do Švýcarska na týdenní dovolenou, byl jsem tou myšlenkou nadšen.

Po našem příjezdu jsme se umístili v Badenu u Curychu v domě Gabora Pataka. Po mnoha let byl aktivním účastníkem naší školy v Budapešti a my měli velkou radost, že jsme se s ním znovu shledali. Jednoho dne jsem dostal telefonickou výzvu malé skupiny v Curychu, která se s námi chtěla poznat a přála si něco slyšet o józe. Když jsme se pak dostavili na curyšské hlavní nádraží, byli jsme uvítáni paní Hanou Hermannovou a dvěma pány, kteří nám předali velkou kytici žlutých dáhlíí. Ani jsme netušili, že tato známost nás má uvést do důležité fáze naší práce v Evropě. Žádali nás, abychom pobýli týden a učili skupinu lidí hatha-józe. Ten týden začal v listopadu 1948 a trval až do dnešních dnů. To, jakož i pomoc velmi milých přátel, nám umožnilo otevřít ve všech větších švýcarských městech jógové školy. Hlavní sídlo v Curychu a letní sídlo v Ponte Tresa nám poskytly jedinečnou příležitost přivítat zahraniční hosty ze všech zemí (částí) světa. Jsme rádi, že se od počátku naší práce ve Švýcarsku v roce 1948 naskýtá ve školách nacházejících se ve všech končinách Švýcarska možnost komukoliv z celého světa účastnit se jógového vyučování. Ze států obklopujících Švýcarsko, z Německa, Rakouska a Itálie, přicházejí ročně stovky lidí, aby se zúčastnili v pár týdnech kursu pokročilého vyučování. Udržovali jsme školy v Curychu, Bernu, St.Gallenu, Luzernu, Basileji, Oltenu, Lausanne a v Ženevě. Kniha „Sport a jóga“ byla v posledních letech přeložena také do angličtiny (pod názvem „Yoga and Health“), jakož i do frančtiny, italštiny, maďarštiny, holandštiny a vietnamštiny. Tomu zvláště pomohla geograficky jedinečná poloha Švýcarska. Námi vydávaná literatura vykonává svou vlastní cestu kolem světa a my upřímně doufáme, že tím, že vytváří neviditelný spojovací článek lásky, sblíží srdce a učiní utrpení bližních snesitelnější.

Švýcarsko je středem Evropy. Z tohoto hlavního střediska, které během tolika let zůstalo svobodné a neutrální, stal se proud myšlenek a idejí tekoucí do všech údů Evropy a po této stezce dál až do Ameriky. Národ, který své síly promrhává ve válce, nemůže vždy světu přinášet dobro. Mlčenlivě a jedním v zákulisí Švýcarsko již odevzdalo svůj díl

míru a čistoty. Tento národ, který zrušil trest smrti a nepustil se už přes sto let do žádné války, je zralý k tomu, aby se povznesl a učil nás dělat totéž. Kéž by spočinulo boží požehnání na naší skromné práci. Kéž je naše práce pro Švýcarsko požehnáním a kéž požehnání posílí ty, kteří se snaží, aby byli uvědomělými individui a stali se uvědomělými členy lidského rodu. Kéž by nám svatá pravda, že jsme dětmi jednoho a téhož nebeského Otce, byla stále zřejma. Kéž by nás vedla a inspirovala v našem běžném životě. A především bychom neměli nikdy zapomínat na svou pravou přirozenost, jejíž projev je tím jediným, co mluví v našem životě o skutečnosti, projev božského v našem srdci.

Ohlédnutí

Jakmile se jóga našimi knihami poprvé stala známou v Maďarsku, přemohla nás neobvyklá odezva, kterou způsobila, a stalo se nám téměř nemožným, abychom vyhověli všem přáním. Naše jógová škola v Budapešti, kterou jsem založil a vedl společně s paní Elisabeth Haichovou, umožnila potom nespočetnému množství lidí navštěvovat kursy, ve kterých bylo vyučováno sebevýchově. Bez ohledu na rasu, barvu pleti, náboženské vyznání, chudý vedle bohatého, student vedle učitele, vědoucí vedle nevědomého, každý tam našel své místo, aby rozvinul to, co pro něho bylo zapotřebí. Naše veřejné přednášky o praktickém použití této vědy sebepoznání a sebeovládání ukazovaly stále naléhavěji, jak je zapotřebí stále více literatury o józe a osobních ponaučení. Paní Haichová a já jsme učinili vše, co bylo v našich silách, abychom upokojili tuto potřebu, a s radostným srdcem jsme zaměnili víkend za pracovní dny, pořádali jsme zájezdy do oblasti ašramu za Budapeští nebo do krásných dubových lesů rodiny Haichových v Leanygalu.

Při takových příležitostech paní Haichová vysvětlovala Védy, Upanišady, Bhagavad-Gítu nebo čtyři cesty: karma, bhakti, radža a džnana-jógu nebo jsme usedli a naslouchali skvělým zaslíbením Bible. Potom jsme se shromáždili v kruhu, abychom cvičili jogické asany a společně meditovali. Byly to neopakovatelné dny, které z nás učinily jedinečnou velkou rodinu, navždy spojenou svazkem pravdy a duchovní svobody. V té době nastoupila kniha „Sport a jóga“ svou pouť do srdcí lidu a my jsme byli šťastni, když jsme se dověděli od nakladatele, že kniha za tři roky dosáhla sto tisíc výtisků. Příliv dopisů ze všech částí země nás těšil a nesčetné dotazy o tělesném a duchovním vývoji nás přesvědčovaly, že by se mohl uskutečnit bezprostřední styk, který by umožnil sblížení stanovisek. Budapešťské školy, jejich učitelé a jejich následovníci by měli tvořit jednotu.

Bylo povzbudivé, jak jsme se přesvědčili, že válka, tak z mnohých původně slabých, učinila odvážné a hrdinné lidi. Dr.H. by mohl vyprávět, jak se ocitl v mučírňách a jeho vědomí se ponořilo do jógy, takže smrt se nemohla dotknout toho, kdo se vzdal poskvrněného a dosáhl téměř nadlidského stavu, když např. během svého zimního zajetí stál nahý až po kolena ve studené vodě. Vyvinul vědomě tělesné teplo, aby jím ochránil tělo, zatímco jeho mysl pokojně spočívala v Bohu. Přes mnohá mučení nezradil svou vlast. Jiný z našich žáků byl obviněn z politických přečinů a uvržen do vězení. Byla zima a jeho postelí byla holá zem, na které spal vsedě. Jeho pravá ruka byla přivázána k levé noze a jeho levá ruka k pravé noze. Nic z těchto utrpení nedokázalo zlomit jeho radostnou přirozenost a jeho klid. Jeho podivuhodný příklad a jeho vznešené hovory o józe dodávaly jeho spoluvězněm sílu. Přiměl ve vězení mnohého lupiče k tomu, že zanechal svého dosavadního života, neboť v něm probudil pravé lidství.

Když skončila válka, zaklepal někdo jednoho dne na dveře paní Haichové a ona poznala, že je to řádně vojensky oděný generál. Přišel, aby nám poděkoval a sdělil nám některé své zkušenosti z doby zajetí. Generál N. cvičil jógu mnoho let. Jeho vlivné postavení v armádě bylo poskvrněno nařčením a on s mnoha jinými očekával rozsudek před válečným soudem. „Nyní musím odejít,“ mysl si, „a jestli je to vůle boží, nechci ztrácet čas a chci celou svou mysl zaměřit k tomu, abych uskutečnil své božské Já.“ Každé tři až čtyři hodiny vešel do jeho celý zřízenec, aby mu řekl, že hned potom bude zastřelen. S těmito myšlenkami odvrátil své vědomí dovnitř a myslel jen na to, aby dosáhl cíle, než bude zastřelen. Když v určitou dobu několik vojáků vstoupilo do jeho cely, aby ho skutečně odvedli k popravě, našli generála ve stavu blaženosti, s očima obrácenými jakoby k cizímu, pro jiné neviditelnému zjevení. Oslovovali ho, avšak nedostávali žádné odpovědi, neboť jeho smysly byly staženy zpět a jeho vědomí bylo dokonale ponořeno do nejvyšší říše skutečnosti. Ve zděšení a v úctě se nikdo z těch otrlých mužů neodvážil dotknout generála, neboť každý z nich pociťoval čisté a neposkvrněné záření duchovní moci. Brzy na to byl propuštěn.

Vzpomínám si na stovky takových a podobných událostí, na něž zde není místo. Svědčí o nepopiratelném vlivu sil v člověku, které, jsou-li správně vedeny, jsou silnější než skutečnosti denního života.

Když se však tato myšlenka naplnění přiblížila, byla to vůle osudu, že jsme museli opustit Maďarsko, neboť politické změny po druhé světové válce nebraly žádný ohled na něco duchovního. Opustili jsme zem v útěše, že do srdcí tolika lidí zapuštěné myšlenky mají teď zapotřebí samotu a čas, aby se projevíly životem aktivní činnosti a aby se teorie převedla do praxe.

Cílem naší jógové školy je, aby vychovala člověka k projevu jeho pravé přirozenosti a ukázala, že příčina veškerého utrpení spočívá

v tom, že jednáme v opozici se svým nejvnitřnějším přesvědčením a svou nejvnitřnější vůlí. Nadto si musíme být vědomi toho, že nejdůležitější část naší výchovy spočívá v tom, že silou naší vlastní vytrvalosti, svými často trpkými zkušenostmi, sami sklízíme, dopracováváme se ke sklizni plodů. Napolenova odvaha probudila hrdinství a pevnou sílu vůle už od dětství. Houževnatost Cromwellova probouzela v jeho okolí podobného ducha. A takové jsou životy všech velkých, o nichž jsme četli nebo slyšeli. Příklady jsou hořícími pochodněmi. Příklad samotný však nepostačuje, musí být uskutečněn vlastním jednáním. Cesta k dosažení žádoucích vlastností se ukazuje v naší škole a žák se učí pilně cvičit, aby se z něho stal člověk schopný správného činu. Kde však je ten vrchol, na který bychom se chtěli v životě vyšplhat? A co máme dobýt, dosáhnout a získat? Tyto závratné výšky se nenacházejí mimo, nýbrž uvnitř našich možností. Jaký je to průlom radostného vítězství, překonají-li se určité těžkosti a naše síla vůle dospěje k plnému rozvinutí! Jaká je to vymoženost a čest, když překročíme horu hněvu? Jaká je to radost, když pýcha je překonána mírností a nevědomost moudrostí! Jóga ukazuje praktické kroky, které může učinit každé dítě a každý dospělý člověk, aby dosáhl sebepřekonání. Žák se učí držet na uzdě těkavé smysly. Učí se vést nebeské koně, kteří táhnou vůz jeho těla bouřlivými vlnami života. Konečně se učí, že tělo s jeho nesčetnými přírodními silami je jen věrným sluhou a že jen ON SÁM se mistrem života, neboť on je duch, věčný, požehnaný a svobodný. Na stránkách tohoto spisu přejeme si střízlivě a jasně podat praktické rady a ukázat, jak síla vůle, odolnost, schopnost se soustředit, paměť, schopnost rozlišovací, odvaha, vytrvalost, klid a mír mohou být dosaženy. Naším cílem je poradit hledajícímu, jak rozšířit svůj obzor a dospět k rozlehlejšímu horizontu, který v sobě obsahuje všechny oblasti života; má se mu ukázat, že nížina uděluje hoře její majestát a že hora dodává nížině její krásu. Takový vše objímající postoj uschopní žáka, aby nahlédl, že každá sekta je živoucím stupněm, ochranným zařízením, které duši chrání v určitém stadiu růstu, nutným přechodem, kterým se má umožnit vzestup k duchovní zralosti, za níž člověk dokáže sám rozvázat všechna překážející pouta. Jóga je cestou rychlejšího vývoje, cestou uvědomělého a bdělého jednání zaměřeného k tomu, aby se v člověku projevilo to nejvyšší. Jóga učí řeči života a pomáhá nám, aby jí rozumělo jak dítě, tak dospělý.

Tímto dílem bychom rádi odstranili také mnohá nedorozumění o józe a vyzdvihli její praktickou cenu. Přejeme si ukázat, že jóga nemá nic společného s mystickým kramářstvím (pozn.překl.: Yesudian si velmi váží mystiky jako cesty k Bohu, ale neváží si tajemnůstkářství a kramaření s ní, které má zde na mysli. Užívá zde slova mystický v tom vulgárním smyslu slova jako mystika = tajnůstkářství) nebo s jakýmikoliv nadpřirozenými věcmi (pozn.překl.: vnitřní nám neznámou přirozenost,

naše věčné Já, nepovažuje Yesudian za něco nadpřirozeného jen proto, že o něm nevíme, nýbrž za naši pravou přirozenost, třebaže je nám neznámá). Chceme ukázat, že jóga je starou vědou o sebevýchově a její zásady, přes její starý původ, jsou i dnes v našem denním životě plně použitelné.

Naše individuální a nacionální povinnosti

Vyučování ve třídě jógové školy v Curychu

Národ je vývojové společenství lidí s podobnými vlastnostmi a povahovými rysy. Neděje se to náhodou, že se rodíme v určité rase nebo národě. Naše sklony, impulsy, energie, přání a plány se projevují snáze uvnitř společenství nějaké národnosti, v níž se zrodili lidé s podobnými sklony a cíly.

Švýcarsko je např. osídleno muži a ženami, jejichž povahy a vlastnosti jsou podobné a kteří žijí, aby pracovali v míru a svobodě. Švýcaři milují mír a získali svou svobodu již před mnoha lety. Zkušenosti mnohých bitev a válek jsou uzavřenou kapitolou minulosti a již dlouho je země chráněna před válkou. „Švýcarsko je mírumilovná země,“ řekl jsem jednou v Curychu kterémusi taxikáři. Impulzivně a bez váhání zvolal: „Ano, my Švýcaři nenávidíme válku!“ Tento spontánní výkřik mně poskytl vhled do založení národa. Dokážeme nenávidět jen to, co nám samým kdysi přineslo utrpení. Výslednicí nenávisti a války je bída a zmar. Proto se má přirozeně soutěživý duch vyžívat v mírovém soutěžení a snaze bez války a krveprolévání.

Každý cizinec, který vstoupí do země, brzy nevyhnutelně pocítuje vliv národa a lidu. Prvním dojmem ve Švýcarsku je například ta neobvyklá čistota a pořádek, přesnost a důslednost ve všem. To však jsou jen zevní působení vnitřních stavů lidí. Nechtěl bych zde se dotýkat jednotlivostí, protože mám však za sebou dlouhé cesty, stále srovnávám skutečnosti a dojmy z různých zemí mezi sebou. V mnohém ohledu se Švýcarsko nedá srovnat se žádnou jinou zemí. Pomysleme jen, že se zde čtyři malé národy, německý, francouzský, italský s rhetorománský spojily do jedné národnosti. Z vůle prozřetelnosti byli zde všichni spojeni jako důkaz, že mír a svoboda i za rozdílných okolností mohou zde zůstat zachovány jako důkaz, že je možno žít bez nepřátelství a nejen pro vlastní dobro, nýbrž i pro dobro velkého národního společenství a nadto působit a pracovat též pro dobro lidstva. Každý národ má před sebou speciální úlohu, kterou má plnit, aby mohl

hrát lepší roli. Řecko přispělo uměním, které ještě dnes inspiruje Evropu. Římané vytvořili právo, Egypt přinesl náboženství. Starý zákon a naše Bible je pokračováním staré egyptské víry vlivem učení velkého Mojžíše, kterému se dostalo zasvěcení ve Starém Egyptě.

I dnes je úlohou každého národa nést svůj podíl na pokroku celku. Uskutečnění míru a svobody je mocí Švýcarska, na jeho neutrální půdě se shledává celý svět, aby tam řešil své ožehavé problémy. Kéž by tento stav potrvál, kéž by se podařilo uskutečnit svobodu a mír navždy!

Pravý pokrok se dá jen tehdy zrušit, jsme-li ochotni vidět dostatečně objektivně překážky na cestě a máme-li silnou vůli je překonat. Je-li nynější stav výsledkem minulých a současných generací, je přirozenou nutností, aby tento stav byl dále zdokonalován a dobudován. Nastupující generace jsou naše děti a mládež! Budou tyto děti dobře připraveny pro velkou práci? Jsou silní ve víře v sebe? Mají onu velkou odolnost svých předků? Bohužel, musíme konstatovat, že dnes je obecným světovým jevem neklamná známka slabosti, se kterou se shledáváme u mládeže. Mnohem dříve, než doroste a dosáhne maturitního věku, chápe se mládež škodlivého vlivu kouření a pití. Tento zvyk na nich ulpí a otevře dveře bezpočtu nezdravých rysů. Jejich působení nemá jen individuální povahu, nýbrž nese národní zkázu. *Podkopané zdraví je větším nepřítelem než politický nepřítel.*

Ale proč už mladí dnes kouří a pijí? Čím lze nahradit tento nezdravý zvyk? Jaký nedostatek je původem této mánie vedoucí až k výstřednostem? Co to je, co potřebuje dítě, mladý člověk, čeho však nedostává?

Vzpomeňme si nazpět na své dětství. Jak si vzpomínáme na své rodiče? Co v nás zanechává nesmazatelnou stopu z našeho raného věku? Je to strava, oděný, krásný dům, peníze, nebo jiný materiální statek, co jsme si odtamtud vzali? Je to jakýkoliv světský dar, za nějž jsme vděční? Ne, neboť je zcela přirozené, že to všechno dostáváme. Je to však osobnost otce, matčina, jejich dobrý nebo špatný příklad, které živě zůstávají v naší paměti. Možná, že si umíme vzpomenout na mírnou matku, která byla vtěleným ohledem k nám, byla samou trpělivostí a láskou. Nebo vzpomínám na dobrého otce, který nás dovedl silnou rukou k branám zralosti, kde už jsme potom sami na svá bedra vzali svou zodpovědnost. Dítě je velmi vnímavé ke všem vlivům, které v sobě přepracovává a přizpůsobuje. Jsou-li vlivy škodlivé, nemají jejich škodlivé následky konce. Problémy, na které narážejí dospělí, jsou soukromými záležitostmi a neměly by být před dětmi nikdy probírány, aby do nich předčasně nedozrály a nezačaly jim předčasně rozumět. Malé i velké argumenty, které často vyústí do špatných konců, ruší úctu dítěte vůči rodičům, kteří by měli zůstat pro dítě ideálem a zosobněním všeho, co je dítěti svaté. Kolik rodičů plní tuto svatou povinnost? Který otec je skutečně pastýřem svého malého stáda? Která matka úplně ztělesňuje úctyhodné bytí dárkyně života a vymáhá si svým životem jí

náležející úcty? Který otec skutečně ztělesňuje ctnosti pravdy, odvahy, síly a víry? Která matka je svatostánkem pro srdce svého dítěte a ideálem hodným úcty a napodobení? A který školní učitel nám žije disciplínou pravé mravnosti a ukazuje svým příkladem odvalu, sebeúctu a všechny ostatní ctnosti? A který kněz vyzařuje svou přítomností mír a požehnání do stále otevřené vnímavé duše dítěte? Nezprostředkováváme-li alespoň část těchto duchovních darů našim dětem, neplníme svou úlohu rodičů nebo učitelů. Způsobujeme-li rány rozvíjejícím se duším v raném dětství a při dospívání, nesmíme se pak divit jejich bídě a slabosti, kterých jsme sami původci. Musíme jasně a zřetelně vědět, že za to neseme odpovědnost.

Místo, abychom napájeli kořeny srdce vodou života, necháváme je žít v pustině pochybností a zoufalství. Nevštípí-li výchova žádné ušlechtilé vlastnosti a zanedbá-li zduchovnění, pak vnitřní prázdnota a duševní utrpení způsobí pokřivený růst a hledání náhradních zdrojů ve škodlivých rozkoších a omamných prostředcích.

Za starých časů bylo tomu tak, že se maharadža vyptával svých ministrů, jak se daří lidu, na němž mu velmi záleželo. „Jsou lidé šťastni? Jsou spokojeni?“ ptal se. Ministři odpovídali: „Ó, maharadžo, ať vám Všemohoucí požehná, vaši poddaní se těší spravedlnosti a míru. Jsou šťastni a spokojeni. Zpívají a tančí a jsou veselí. Pijí, hrají a bez konce jsou jejich radovánky.“ Tu král velmi zpřísněl a řekl smutně: „Můj národ je nešťasten. Hledá povyražení, aby na něco zapomněl. Musím dohlédnout, co potřebuje.“ Ještě tu noc vyšel král v přestrojení za žebráka mezi svůj lid. Přál si poznat jeho skrytý zármutek a najít lék proti němu. Po mnohých dnech se král vrátil, shromáždil svůj dvůr a své učence a dal jim své příkazy: „Můj lid žije ve velké duchovní temnotě. Protože se mu nedostává duchovního světla, dal se na cestu zábav a rozptýlení. Potřebuji silné muže, aby mu pomohli z jeho slabosti, potřebuji moudré muže, aby ho vyvedli z temnoty do světla. Potřebuji osvícené muže, kteří mi pomohou zvelebit můj národ. Jděte! Rozejděte se po celé šířce země a přineste mému lidu světlo. Dejte jim jejich nejvyšší právo, dejte jim Mahabharatu a Ramayanu a brzy ideál silného a ctnostného života změní jejich slabošské počínání.“

Čeho si cení člověk v životě nejvíce? Co pro něho znamená více než pomíjivé světské potěšení? Zajisté rozvinutí pravé duchovní přirozenosti. Všechno, co překáží tomuto pokroku, činí ho nešťastným. Koho si cení svět více, člověka tělesného nebo člověka ducha? Nepochybně toho, jehož duch je živý a bdělý. Člověk je duchovní bytost a jako takového nemůže jej uspokojit a učinit šťastným nic než duchovnost. Dostává se nám toho, co je pro náš život tak důležité? Je náš život správným způsobem vybudován a je pravým vzorem toho, čím má být? Dostávají se ranému dětství a dospívajícímu vědomí správné dojmy, aby se správně vyvíjelo a potom správně jednalo? Je posilováno tak, že v pozdějších letech pak samo může plnou silou kráčet dál? Nebo

žije pod vlivem oslabujícího strachu a nejistoty? Často jsem procházel podivuhodnými ulicemi překrásných měst Evropy. Často mé oči patřily na skvělé chrámy s čnicími kostelními věžemi. Často jsem si přál vstoupit do těchto svatých budov

na krátkou chvíli klidu a soustředění. Ale těžké brány byly uzamčeny. Mé srdce bylo zklamáno a já nemohl pochopit, proč chrám, společný majetek národa, byl uzavřen. Každý křesťan sice směl vstoupit do chrámu, ale bylo to výhradně nedělní právo. Když jsem usedl na schodiště zavřených kostelů a přemýšlel o tom, bylo mi leccos jasné o tragickém stavu věcí v Evropě. Pomysleme na tu nestvůrnost: Náboženství se stalo nedělní záležitostí, něčím exkluzivním a nepodstatným. Tento názor musí naše srdce naplnit hrůzou. Podstatnému, pro lidský život nutnému se nedostává toho, co mu právem náleží. Je mu vzato právo, které nabyl svým zrozením. Je mu odňato jeho duchovní dědictví a to se stalo mýtem z onoho světa. Srdce už není na svém místě. Most mezi hlavou a srdcem je přerušen. Za takového stavu věcí člověk upadá ve zmatek a jedná pošetile.

Co jiného by mohlo přivést k rozkvětu jemný cit člověka, když ne výchova, která mu připomíná jeho pravou přirozenost, která probouzí jeho vznešenou duši a jeho ctnostné vlastnosti! Může být tak vznešený zážitek vzbuzen nějakou drezúrou duše v neděli, mumláním modliteb po několik minut, poněkud sentimentálním zpěvem, krátkým kázáním, které nám staví na odiv naše chyby a naše selhání a vyčítá nám naši nevědomost? Je to lidská duchovnost? Je to výchova, která nám pomáhá překonat v nás hrubou přirozenost, která nám pomáhá v každém případě ctít sousedův majetek a neobírat se bojem a válkou?

Berme tato pozorování velmi vážně a osobním úsilím každého jednotlivce nasmíchejme kormidlo lidské společnosti správným směrem. Tak, jak věci vypadají, nemohou nic dobrého přinést. Dnešní člověk je nespokojen, protože životní otázka jeho duchovního rozvoje je nevyřešena. Dnešní dítě, občan zítřka, roste tak, že mu to nejdůležitější chybí. Dnešní civilizace zaplavuje člověka materiálními statky a vyvádí ho z rovnováhy, takže je neschopen kontrolovat a ovládat se tělesně a duchovně. My dnes potřebujeme silné duše, které jsou schopny působit nejen pro vlastní dobro, nýbrž i pro dobro svých bližních. Kteří lidé byli vždy nositeli pochodní lidstva? Byli to přímí duchové, kteří uvedli do pořádku svůj vlastní život, kteří si byli vědomi špatných poměrů, nikdy však jiné neodsuzovali, nýbrž zušlechťovali svůj vlastní život a svými duševními a duchovními vymoženostmi probouzeli jiné a pomáhali jim kupředu. „Dějiny světa jsou dějinami mužů a žen, kteří měli důvěru v sebe.“ Nikdy to nebyly masy, které vytvářely dějiny. Připomeňme si např. Pestalozziho. Byl to jedinec. Co učinil? Měl neotřesitelnou víru v sebe a ve svůj ideál. Byl ztělesněným hlasem milionů dětí, které žíznily po více lásky, po větší spravedlnosti, větší péči a lepší výchově. Jeho slova a

jeho život otřásl národem až do jeho kořenů a národ odpověděl. Nebylo dvou Pestalozziů, stačil jeden. Jeden vede a ostatní následují.

Ulice města jsou velkými lampami ozářeny do vzdálenosti 30 až 50 metrů. Nevidíme, že by tyto lampy stály příliš těsně u sebe. Podobně je tomu se silným, nebojácným a přímým člověkem vynikajícího charakteru. Je to tiché, ale silné světlo, které jiné svou sebedůvěrou a odvahou přitahuje a osvětluje, až je začnou následovat. Příklad takových lidí a vychovatelů vzbuzuje duchovní a duševní vlastnosti vzdělaných i nevzdělaných, především však dětí a mládeže.

Není naším úkolem vytvořit národní reformní hnutí. To mohou udělat jiní. V naší jógové škole zjišťujeme, že naším úkolem je výchova člověka v nejlepším smyslu. Naším cílem je sebevýchova. Skutečně pozitivní, velkorysé chování v životě je naším hlavním motivem. Naším cílem je povznést společnost správnou podporou jednotlivce. Nepřekonatelný dobrý vliv takové sebevýchovy bude pocíťován v našem nejbližším okolí a u našich dětí. Jen to dokáže naplnit naše srdce radostí a zadostiučiněním. Potřebujeme muže a ženy, kteří věří v sebe a v život. Máme-li víru, máme vše. Nezáleží pak na tom, zda máme dobrou konstituci či slabé tělo, nezáleží na tom, zda je naše postavení dobré či nemáme-li žádné. Všechno se dostaví časem. Vše, co je nutné, je silná víra. Vždyť silná víra je světlem, které ozařuje naši stezku. Především si musíme tímto světlem na svou stezku posvítit, pak půjdeme plnou silou kupředu. Vzbudíme-li napřed skutečnou víru, všechno ostatní půjde samo. Pracujeme-li s rozhodnou vírou v sebe, změním svou slabost v sílu, svou bázeň v nebojácnost, zbabělost v odvalu! Takhle postupující člověk se stane nebojácným pracovníkem většího společenství, celého národa a celého světa. Vydejme ze sebe to nejlepší! Gram uvědomělého, skutečně pozitivního jednání přinese tuny dobrého pro celek. Nic dobrého se neztratí! Tvá země žije s tebou. Padáš-li, padá i tvá země s tebou. Zdviháš-li se, pozdvihuješ i svou zem. Národ brzy vymře, nejsou-li v něm praví lidé připraveni plnit svou úlohu. Vyrábějte srdnaté lidi! Vyrábějte lidi silné víry! Vždyť ti jsou solí lidstva a základem velké národní budovy, v níž další pokolení najdou přístřeší, záštitu a inspiraci.

Myšlenky o sebevýchově

Byl jednou pastýř, který vodil své stádo na zelené louky. Hrával na píšťalu a odpoledne odpočíval a na chvíli usínal ve stínu stromu. Jednoho dne se na stádo z blízké džungle vrhla hladová lvice a ovce se rozutekly na všechny strany. Lvice byla březí a když udělala příliš velký skok, bylo to nad její síly. Padla mrtva k zemi. V té chvíli se narodilo malé lvíče. Pasák se ujal lvíčete a choval je se svým stádem ovcí. Ono rostlo a žilo jako ovce. Žralo trávu a naučilo se

mečet jako ovce. Den za dnem rostlo a brzy z něho byl statný lev. Jednoho horkého dne vystoupil z blízké džungle opět divoký statný lev, vrhl se na stádo a ukojil svůj hlad. Ovce divoce prchaly a s nimi mečící lev. Lev z džungle objevil ke svému velkému úžasu utíkajícího a mečícího lva. Popadl jej a řekl mu: „Bratře, proč mečíš? Co se stalo s tvým ušlechtilým hlasem?“ Ovčí lev však snažně prosil celý ustrašený: „Oh, jsem jen malá ovce, neubližuj mně!“ „Ty nejsi ovce, tys mocný lev,“ řekl lev z džungle. Strachem se třesa a žalostně meče opět prosil ovčí lev, že by nerad zemřel, že je ještě tak mlád a tak malý, že by nechtěl být sežrán. Tu se chopil lev z džungle hloupého lva, zavedl ho k hluboké studni a pravil: „Pohlédni na svůj obraz ve vodě a poznej, kým jsi.“ Ustrašeně a váhavě se naklonil přes okraj studně a očekával ten třesoucí se tvor, že uzří malou ovci, ale ke svému velkému překvapení nebyla tam ovce, nýbrž mocná hlava lva, ještě mohutnější než ta divokého z džungle. Tu v něm začala narůstat radost a štěstím chtěl mečet - ale tu slyší a žasne: vyšlo z něho mocně zařvání, před kterým se třásla celá džungle. A brzy na to lev zmizel ve své nekonečné vlasti - v pralese.

Mějte stále na mysli tuto malou indickou legendu! Když nás těžké problémy tísní a téměř deprimují, myslíme-li si, že jsme malí a ubozí tvorové, nemáme-li odvalu ubírat se kupředu, cítíme-li se závislí na pomoci jiných, sedíme-li v tmavém sklepe nevědomosti, uvědomme si, že všechno je to pouze chováním ovce, nevědomé malé ovce. Za takových okolností svírá bolest naše srdce jen proto, abychom se dověděli pravdu, a neopouští nás, dokud neučiníme všechno, abychom se vyprostili z bedného, námi samými navozeného stavu. Hoře nás nutí vejít do samoty sebepozorování, kde musíme obrátit své oči dovnitř, abychom našli svou pravou tvář obrazící se v srdci. Pak procitneme a poznáme, kým a čím jsme. Jak často jdeme sami a necháme jiné šlapat po naší lidské důstojnosti. Jednáme-li tak, trpíme ponížením do té míry, že jsme nakonec nuceni vlastním úsilím zanechat bolesti, kterou jsme si sami způsobili. Nakonec nás pak nevyhnutelná nutnost nutí k tomu, že zničíme svou slabost a uskutečníme to, čím ve skutečnosti jsme. A čím jsme? Jsme nejen tělem podléhajícím veškerým proměnám, nikoliv jen duší, která se kymácí sem a tam mezi radostí a žalem, nýbrž jsme Já, které se nemění, neumírá a nemůže být zničeno. Necht' je večer při usínání naší poslední myšlenkou: „Jsem Já, věčné, nepomíjející, nesmrtelné Já.“ A první myšlenkou ráno necht' je opět: „Jsem Já, věčné, nepomíjející, nesmrtelné Já.“ Pozdvihujme tímto způsobem den za dnem, hodinu za hodinou vědomí naší pravé přirozenosti. Ta nám pomůže, abychom se stále lépe poznávali, abychom věděli, kým jsme a čím jsme. Kéž uskutečníme své pravé Já a jsme šťastni!

Vy božstva na zemi! Hříšníci?
Je hříchem tak nazývat člověka,

je to potupení lidské přirozenosti.
Povstaňte, vy lvové, a setřeste ze sebe klam,
že jste ovce; vy nejste hmotou. Vy nejste těly.
Hmota je vašim sluhou, vy nejste sluhy hmoty!“
(Vivekananda)

Poučení pro zahraniční žáky

Ti, kteří přečetli „Sport a jóga“ a prakticky prováděli dech (pranajamu) a pozice (asany), mohli nepochybně už po měsíci svědomitého cvičení sklidit nějaké ovoce. Mnozí zahraniční žáci, kteří navštívili kursy v našem mezinárodním středisku v Curychu, požadují po návratu do svého domova, abychom jim posílali pravidelně naše týdenní programy. Jelikož trénink na naší jógové škole je velmi soustředěný a založený na sebeovládání, sebepoznání, meditaci a sebeuskutečnění, myslíme si, že nepostačuje pouze rozdělovat cvičební listy, aby se zmíněná poučení, která každý dostává při školení osobně, předala. Abychom však vyšli vstříc přání zahraničních žáků, pokusíme se v této knize podat podstatné z nejdůležitějších pouček. Jelikož je však nutno přihlídnout k individuální povaze jednotlivce, musí žák používat své vlastní inteligence, aby si zvolil pro něho nejvhodnější cvičení. Za tím účelem budou zvlášť vysvětleny povzbuzující nebo uklidňující působení cvičení a jejich léčebná, jakož i duševní cena. Ve „Sportu a józe“ nejsou všechna působení popsána. Kniha obsahuje jen část této hluboce pronikavé vědy. Během pilného a pečlivého tréninku dojde cvičící ke zkušenostem jemu dosud neznámým, a to jak ve smyslu fyzickém, tak i psychickém. To jej přiměje k tomu, aby se ještě více oddal józe, neboť nabude postupně zkušenost o mnohostranném působení pohybu.

Všimněme si pro začátek plného jógického dechu. Přestože je v knize dobře popsán, jsou některé body hodny zvláštní pozornosti. Je to jedinečně správné dýchání, které v nejlepším smyslu působí na tělo a na jeho nejmenší části a zároveň soustřeďuje rozptýlené myšlenky do jednoho středu. To však musí mít automatický průběh, bez jakéhokoliv napětí. Dýchej pomalu a zhluboka, naplň plíce jen z poloviny nebo ze tří čtvrtin bez napětí nebo námahy. To musí být doprovázeno pocitem absolutního uvolnění a ulehčení. Je-li toto dýchání prováděné denně před jídlem několik minut - nehledě na cvičební program uvedený v knize - probudí se v nás zřejmý pocit životní síly. A poprvé nabudeme zkušenost, že nesmírné síly v nás čekají na projev. Pocit se dá přirovnat k rozvíjejícímu se hadu, který se majestátně zvedá. Jako není možné spočítat hvězdy na obloze, tak je nemožné popsat, kolik energie, kolik moci a síly je v nás uloženo. Swami Vivekananda praví: „Který vědec

kdy všechno věděl a všemu rozuměl, co je v člověku? Miliony let přešly, co se člověk objevil na zemi, a přece se dosud projevila jen nepatrná část jeho sil. Proto bys neměl nikdy říkat, žes sláb. Vůbec nemůžeš vědět, jaké možnosti dřímají pod poněkud degenerovaným povrchem. Víš jen velmi málo o tom, co je v tobě. Vždyť ze tebou leží oceán nekonečné síly a nekonečného požehnání.“

Nosní dírky obsahují jemné síťové nervových buněk mozku.

Z mozku a z nervových uzlin páteře zasahuje tato prana celý nervový systém. Nadechujeme-li, můžeme vědomě zažívat, jak proudí prana nebo životní síla do mozku, hrudi a do celého těla. Proniká do nejmenší části našeho těla, dodává nový život a uvolňuje veškeré nervové napětí. Napětí nemusí nutně pocházet z vnějších vlivů, aby způsobilo chorobné příznaky. Často, schází-li nervům prana, dostávají se křeče, napětí a nervové těžkosti. Tento nedostatek je způsobován nedostatečným dýcháním, nedostatečným uvolňováním a nedostatkem spánku. Zde lze opět doporučit toto prosté použití správného dýchání buď jako prevenci, nebo jako léčení.

Z nových lékařských výzkumů vyplývá, že impulzem dechu se do těla dostává mnohem větší množství vitaminů než podáváním stravy bohaté na vitaminy. Nalezly se v lidském systému mnohé druhy vitaminů, které dosud byly neznámé. To potvrzuje, co jóginí prohlašovali už po tisíciletí, že prouděním prany v krvi nastává okamžitá chemická reakce a probíhá dynamické znovunabíjení nervů, čímž dochází k regeneraci.

Jóginí kladou velkou váhu na očistu těla a myšlení. A opět: tento jednoduchý, ale správný způsob dýchání zbavuje krev nečistot. Velké množství kyslíku je přiváděno každým vdechnutím. Ničí se tělesné jedy a způsobuje se přirozené teplo. Úplně pravidelný oběh krve zabraňuje prochlazení rukou a nohou. Plný jógický dech usnadňuje funkci i ostatním čtyřem hlavním nositelům očisty a činí ji normální a zdravou. Póry kůže, potní žlázy, ledviny a střeva jsou ve své funkci kladně ovlivňovány správným způsobem dechu. Účinek tohoto fyzického očišťování, jako při všech jógových cvičeních, je dvojnásobný. To znamená, že ovlivňuje nejen tělo, ale i duši. Myšlenky a duševní práce se stávají tímto cvičením jasnější, čistší a soustředěnější. Která část těla se pociťuje při podnětu dechem. Jsou to nosní chřípí? Jsou to ústa? Mozek? Nebo plíce? Umožní se ti zjistit přesně místo následující zkouškou: Sedni si vzpřímeně na židli. Se zavřenýma očima pomalu vdechuj, až do únosné míry vydechni a zůstaň několik vteřin bez dechu. Nepopíratelně zjistíš pravým prstem na srdci, že je to životodárný orgán, spojující život s tělem. Možno tedy říci, že *dech je mostem mezi životem a tělem*.

Srdce je středem našeho bytí. Přebýváme-li v srdci, cítíme se zdraví a bezpeční. Jakmile se z něho vzdálíme, cítíme se nejistí. Čím více pak zacházíme do mozkové periferie, tím více vzniká zmatku.

Ztrácíme svou duševní rovnováhu. Jsme-li však schopni přebývat ve středu naší bytosti, snáze zvládneme svou neklidnou přirozenost. Veškeré naše jednání se ocitne pod bdělou kontrolou a staneme se jistými ve svých rozhodnutích. Proto říká Swami Vivekananda: „Při konfliktu mezi mozkiem a srdcem, zvol srdce.“ Naše jednání jsou pak dobře vyvážená, vedena stále rostoucí schopností rozlišovací. Je-li dech udržován v normálním, pravidelném rytmu, soustředí se člověk na veškerou svou činnost a sjednotí ji.

Rady pro ty, kdo cvičí jógu

1) Cvič se zavřenýma očima, aby ses mohl lépe soustředit. Tak může být prana během cvičení vedena mnohem snáze do odpovídajícího místa.

2) Nezapomeň nikdy během cvičení vnitřně diktovat pro to které cvičení doporučené myšlenky. Při jóga-mudře např. nacházíš „vnitřní orgány“ ve svorkách. To znamená, že se během cvičení vědomě upře na vnitřní orgány a v duchu si máš přitom poroučet: „Mé vnitřní orgány pracují lépe a lépe den za dnem.“ Nebo při trikonásaně rozkazuj: „Můj nervový systém je celý pln životní síly.“ Už pouhou závažností rozkazů se stane citelný jejich vliv během cvičení a po něm.

Ústní rozkazy a jejich opakování mají pronikavý a mimořádně silný vliv na vědomí a podvědomí. Každý rozkaz zanechává po sobě dojem. Tyto dojmy se stírají v podvědomí a ovlivňují nás jak v bdělém stavu, tak ve spánku. Špatné zvyky, které si přály nás zotročit, budou překonány vědomě opakovanými rozkazy, dávanými sobě samým. Opakování povzbudivých dynamických myšlenek přinese nejrychlejší úspěch v přeměně a v přetvořování života jógického žáka. Charakter je souhrn zvyklostí. Oslabují-li nás zvyky, je i charakter slabý. Dodávají-li zvyky sílu, zesiluje se i charakter. Opakováním dobrých myšlenek a skutků vytváří jógin svůj silný charakter, který nemůže nic zničit a ovlivnit.

Opakuje-li se rozkaz monotónním hlasem tak, že slova dohromady splývají, např. jjjááá...jjjsseeemmm...sssiillnnnýýý...vvv tttěěělllee...aaa vvv...ddduuúšššiii, pak má rozkaz neodolatelné působení a hluboký vliv na celou naši bytost.

4) Nauč se některým následujícím myšlenkám nazpaměť a opakuj je v dobách, kdy ti hrozí, že převládne poraženectví a negativní nálada.

5) Hlavní je dokonale klidný stav dříve než začneme s jógickými cvičeními. Jsou-li naše myšlenky rozptýleny a neklidné, mrháme svými silami. Jsme-li však soustředěni, sbírají a stírají se rozptýlené síly do velkého rezervoáru mozku, páteře a do nervových středisek.

6) Máš-li to štěstí, abys měl svou vyhrazenou místnost pro jógické cvičení, vnášej tam pokaždé, když tam vstoupíš, tolik pozitivních sil, jak je jen možné. Rozsviť tam světlo, které všechnu tmou rozptyluje. Seber tam všechny své síly, abys překonal veškerou slabost. Shromáždí tam všechn svůj pokoj, abys utišil všechny bouřky. Ponech rozptýlenost venku. Zvykni si nikdy tam nepřipustit špatnou náladu. Vnášej tam jen jas slunce, dávej přednost jen tomu, čím ve skutečnosti jsi. Jógini říkají, že se ani nejmenší energie neztrácí. Tvá malá místnost, postupně naplněna a proniknuta tvým vyzařováním, stane se v krátkosti ostrovem míru, na který se můžeš vždy stáhnout k tichému soustředění. Myšlené opakování slabiky ÓM vyvolává v tobě tělesně i duševně postřehnutelnou změnu, jakož i změnu atmosféry tvé místnosti.

Nemáš-li vlastní místnost, nevadí. Místnost je jen zevní pomůckou, ale pravým domem, ve kterém přebýváš, je tvé tělo. „Nevíte, že jste chrámem svatého Ducha?“ Používej pro svou jógu rohože, pokrývky nebo koberce. Tvé rohože se nikdy nikdo nemá dotknout. Sedáš-li si na ni ke svému cvičení, prodchni ji vědomě vlastním zářením a mírem. Bude-li prosycena tvou vlastní vitální silou a tvými dobrými myšlenkami, bude brzy vyzařovat atmosféru, ve které budeš moci cvičit ve větším klidu.

Opakujeme-li pořád ÓM, noří se naše vědomí do pramene našeho původu, do srdce, kde přestává tělesné vědomí, a člověk zažívá, že On je. Překročíme-li hranice pomíjejícího tvaru, poznáme, že jsme ÓM, samotnou esencí života, která proniká nejen malou vlnou projevu našeho těla, ale prochází celým vesmírem a myriády projevů naplňuje životem.

7) Je důležité myslet na to, že s každým dechem proudí do plic a do srdce vše pronikající dárkyně života prana. Tato životní síla může být vedena mocí koncentrace do každého kousku těla. Kdekoliv pocítujeme nedostatek životní síly, tam může být zavedena po malém tréninku. Cítíme-li například, že se blíží nachlazení vlivem nedostatku tepla a malé odolnosti těla, může být při vdechu nastřádána v srdci a při výdechu jako světelný paprsek vyzářena kamkoliv do těla. V několika minutách se vyvine dostatek tepla, jímž můžeme odolat každému útoku chladu.

8) Cílem hatha-jóginů je prodloužit svůj život a dosáhnout skrytých sil. Avšak jógini, kteří míří za nejvyšším rozvojem a osvobozením dosáhnou pomocí některých zdravích upevňujících asan (tělesných poloh) a pranajám (dechových cvičení) zvládnutí těla a připravují se tak pro vyšší stupně jógy, to znamená k uskutečnění pravého Já. Jógini vědí, že probuzení skrytých sil je vážnou překážkou pro cíl, za kterým jdeme. Pravý jógin opovrhne i pouhým pomyšlením na použití nadlidských sil - ačkoliv se tyto mohou při jeho hledání dostavit samy od sebe - neboť ví, jak domýšlivým a sobeckým by se mohl stát ten, kdo je měl a použil. Není pravé ceny v těchto silách a kdo je má, povyšuje se nad své

spoluobčany a téměř vždy propadne pýše. To by však nemělo svést jógu cvičící k víře, že jógická cvičení jsou něčím bezvýznamným. Naopak, provádějí-li se podle předpisu, lze jimi v krátkosti dospět k hlubokým změnám. Nesmíme zapomenout, že naším cílem je těmito cvičeními dokonale ovládnout své zdraví a zároveň provádět příslušný vliv na duši. Jóga je nejvyšší formou sebevýchovy.

9) Během cvičení se vůbec nesmí pospíchat. Jóga nesmí být zaměňována za dynamickou gymnastiku, kterou jsou svaly těla aktivními pohyby trénovány. Podle zevního zdání vypadá cvičící jógin trpně, ale ve skutečnosti není nikdo aktivnější než on, neboť je zaměstnán tím, aby uvedl do absolutní poslušnosti a pod dohled přírodní síly, které, jsou-li ponechány samy sobě, působí chaoticky. Každé jógické cvičení působí tak, že nás automaticky uvádí do stavu vnitřního klidu a pořádku, a je samo o sobě vymožeností sebeovládání. Zvykni si provádět každý pohyb s nejvyšší uvolněností a klidem. Brzy dosáhneš míry a síly a všechno to zůstane svázáno v trvalé jednotě.

10) Neztrácej odvahu, dostaví-li se na začátku tvého tréninku nějaké potíže. Žádné cvičení nesmí být přeháněno a prováděno nad individuální možnosti, jinak se dostaví poruchy, které budou škodit tělu i duši. Musíš cvičit s velkou trpělivostí a mírností. Pak ti čas přinese bohatou odměnu a požehnání. Zvláště padmasana (lotosová pozice) nesmí být nikdy prováděna násilím, jinak bys porušil šlachy, vazy a klouby. Postupné zvládnutí této pozice, jakož i siddhasany (sed se zkříženými nohama) a vadžrasany (pozice se silně prohnutými rukama a nohama) jsou pro jógina velmi důležité, neboť se ví, že působí jako hráz, aby se nastřádaly a ovládly mocné energie, které tekou dolními částmi těla. Tak se mohou tyto síly nestřádat ve velkém nervovém středisku (plexu) a slouží potom jako rezervoár neohrazené síly, která je jóginu neustále k dispozici.

11) Je nezbytné ještě něco říci o slyšitelném dechu.

Při vdechu a výdechu nesmí být slyšet ani nejmenší šum. To znamená, že nesmíš slyšet vlastní dech. Takové svobodné a uvolněné dýchání přivádí mysl ihned do klidu, přináší mír a soustřeďuje naše myšlenky. Jóginí kladou velkou váhu na vědomé vedení dechu a zdůrazňují, že jeho zvládnutí je prvním krokem ke zvládnutí všech v nás působících sil.

12) Lidé, kteří mají sklon ke spěchu a nervozitě, měli by se vystříhat všech povzbudivých cviků, jako je bhastrika, matsyasana, bhudžangásana, šalabhásana, dhanurasana, mayurasana a podobné, při nichž by pro ně mohly být dosažené výsledky příliš silné. Uvedená cvičení se také nemají provádět během těhotenství a tři měsíce po narození dítěte. V době, kdy matka čeká dítě, měla by se dát vést vlastním vnitřním hlasem a sama by měla pociťovat, kam až smí zajít. Kromě vědomého, klidného, hlubokého dechu mohou být v lehké, mírné formě prováděna následující cvičení: trikonasana, uddiyana, vakrasana (první fáze) a jiné snadno proveditelné cviky.

Rozkazy, které mohou být prováděny a opakovány ústně nebo v myšlenkách:

Opakuj každý desetkrát!

Jsem zbaven všech pout. Jsem volný. Jsem volný.
Má odolnost se každou chvílí zvětšuje.
Příčina veškerých poruch v těle mizí.
(Použít jen když je nutno.)
Jsem nebojácný. Jsem nebojácný. Jsem nebojácný.
Projevuji život v těle a v duši.
Klid a mír. Klid a mír. Klid a mír.
Jsem vědomý v těle a v duši.
Dokonalé zdraví a síla.

Citáty z Vivekanandových děl:

„Tělo je schránkou duše. Cokoliv duch přikazuje tělu, tělo musí poslechnout.

Kdo by chtěl být opravdovým jóginem, musel by jednou pro vždy přestat lpět na věcech. Chop se jedné ideje. Učiň z této ideje obsah svého života, myslí na ni, sni o ní, žij v této ideji, nech proniknout mozek, svaly, nervy, každou část svého těla touto ideou a o nic jiného se nestarej. To vede k úspěchu, tímto způsobem se formovali velikáni ducha.

Hrstka silných mužů by pohnula světem. Potřebujeme srdce, které cítí, mozek, který myslí, silnou ruku, která jedná.

Jsem pro pravdu. Pravda se nikdy nesmíří s fašší. Také pak postaví-li se celý svět proti mně, musí nakonec pravda zvítězit.

Ti, kdo jsou stále sklíčení a malomyslní, nedokáží ve svém životě nic. Ze života do života přicházejí a odcházejí s nářkem a se smutkem. Hrdinové jsou vládci země. To je neklamná pravda. Buď hrdinou. Říkej si pořád: - Nemám vůbec strach. - Říkej to komukoliv. - Neměj strach, buď bez bázně. Buď beze strachu. -

Duše má být stále svobodná. Musíme být prosti všech pout, i když jsou dosud tak příjemná.

Nejvýše stojící lidé jsou klidní, tiší a neznámí. Jsou to lidé, kteří mají moc myšlenky, že kdyby se zavřeli do jeskyně, tam pojali jen pět pravých myšlenek, těch pět myšlenek by navěky žilo. Neboť vskutku takové pravé myšlenky proniknou horami, přeplují moře a pocestují celým světem. Proniknou hluboko do srdce a do mozku lidí a probudí muže a ženy a ti jim pak propůjčí viditelný výraz v lidských dílech.“

Sílo!

Sílo! Ty duchu bojovníka!
Tys pánem na bitevním poli života!
Tvůj hlas je hromem,
který hřmí tisíciletími,
který omývá břehy oblohy
a hravě obrušuje skály,
až jejich prach mezi nebem a zemí víří.

Tvým trůnem je bojovníkovo srdce!
Ducha i jazyk přemáháš,
aby tvou vůli poslouchaly!
Rozkaž! Kdo se odváží tebe neposlechnout?
I bohové se hluboce sklánějí
a tvé planoucí nohy líbají,
Ty planoucí!

Sílo! Ty obávaný nepříteli bláznů,
kteří své tváře skrývají v dlani smrti.
Jsi smrtelníka nejvyšší nadějí!
Spal můj obal
a dej mu ve Tvém plameni povstat;
proměň jej v ohnivý jazyk,
který přetrvává jako světlo,
které už žádný stín nezakryje!

Vzpomínky z Indie

Přehlédneme-li svou minulost a vyvoláme-li vzpomínky na dny mládí, musíme přiznat, že mnohé dojmy, které na nás ještě dnes působí, pocházejí z onoho raného období vývoje.

Při překročení prahu vzpomínky vystupují živé obrazy, četné příhody v nepravidelném sledu.

Pokouším-li se tyto obrazy podržet, musím ponořit svou síť do hluboké vody vzpomínek a vylovit, co mi poskytne. Vzrušení a úděsné štěstí mne zaplavují při tomto doteku s mým chlapectvím. Kdybych chtěl tyto skvělé dojmy svěřit papíru, abych je převedl z minulosti do bezčasové přítomnosti, musel bych znovu prožít ony zkušenosti, opakovat drama oněch dní.

Stávám se opět oním přemýšlivým a tichým chlapcem když myslím na ony stránky minulosti a na dojmy skryté v tajné komůrce srdce. Ačkoliv jsem se narodil v křesťanské víře a tak jsem byl vychován, ačkoliv mne mnohokrát ovládl bláznovský fanatismus, přece mé srdce tlouklo ve stejném rytmu jako srdce mých hinduistických bratří. Vždyť

jsem byl často svědkem náboženských procesí, při nichž vroucí víra a výraz odevzdanosti přesahoval všechny hranice lidských citů. A také jsem byl tichým účastníkem, který již dny předem očekával radostné náboženské svátky. Každý měsíc se konalo některé z těch jedinečných svatých procesí, každý týden se konala nějaká náboženská shromáždění, každý den přinášel nějaký svatý dojem, ba každý okamžik dýchal a byl žit atmosférou, která byla naplněna jmény bohů a bohyň. Ačkoliv jsem tento oheň nerozdmýchával, těšil jsem se z jeho tepla. Ačkoliv mně tyto zahrady květin nenáležely, vdechoval jsem jejich čistou vůni.

Velká chudoba a tělesná zbědovanost, kterými lidé trpí, připadají těmto lidem dokonce méně důležitými. Vždyť pouhé vyslovení jména božího, zdá se jim, že mírní jejich utrpení. Zmrzačený žebrák nebo malomocenstvím postižená oběť s obličejem zpoloviny rozpadlým nebo někdo nesoucí na sobě viny svých předků, všechny tyto znehodnocené existence vlekoucí sebou životem odříkání, ano, také tito ubožáci, mají své vnitřní bohatství, které je větší než bohatství jejich krále. Jak často za oněch krátkých dnů zazněl v mých uších refrén jejich písně lásky k Bohu. Jednou zněl Govinda, Govinda, Govinda, který pronikal do mého spánku. Jindy to byl Rama, Síta, Ram. Pak opět to byli Radha, Krišna, Paravathi, Šiva. Mahadeva, Višnu, Lakšmí, Sarasvathi, Savitri, Kali, Išvara, Hari, Hara, Om, Om, Om.

Ovzduší Bharaty je naplněno Bohem. Vždyť děti Bharaty žijí v Bohu, jednají v Bohu a umírají v Bohu. Silou neučeného je jeho Bůh. Pro hinda je tento život pomíjející. Tělesné požitky mu nemohou poskytnout žádné trvalé uspokojení a už od narození se napájí mateřským mlékem svých předků, mudrců a rišiů; jedinou existující skutečností, která převažuje smrtelnou přirozenost, je Bůh. Pro hinda není žádná dělící čára mezi ním a jeho Bohem. Je to spojení matky se synem nebo otce a syna. Pojetí nebe a záhrobí není vhodné pro hinda, neboť on si nepřeje, aby se vlekl se svou pozemskou materiální existencí do nějaké jiné formy téže existence. Jeho přáním je, aby se ze současného stavu zdokonalil až do božského nástroje a dosáhl božství. „Budte dokonalí, jako váš Otec v nebesích je dokonalý.“ - To pro něho není pouhá fráze. Podle jeho pojetí za rozvojem lidství přes dětství, mládí a mužnost jde vývoj k božskosti.

Často se můj dětský fanatismus vyslovoval ve prospěch křesťanské víry. Tehdy jsem nedospěl k tomu, abych poznal, že ona je jako četné jiné cesty stejně důležitým prostředkem k dosažení cíle. Ale já jsem zastával názor, že křesťanství je jediným cílem a ohradil jsem se v této slabé pevnosti fanatismu. „Vy křesťané se vzájemně potíráte,“ řekl mi prostý hind. „Zastávej jedině Krista, chceš-li být křesťanem.“ Zmaten a ohromen tak praktickým zjištěním, musel jsem přiznat, že má pravdu. Poznám, že zastupují bojovnou společnost, která se nazývá „křesťané“, a vůbec nejedná podle učení Ježíšova.

Hind používá svého náboženství velmi prakticky. Po všechny dny svého života se snaží uskutečnit Boha. Kdežto ten rys, kterým my, křesťané, děláme z náboženství sváteční záležitost, hindovi zcela chybí. Když jsem se někdy, o mnoho let později, v Evropě snažil o to, abych se stáhl do ticha božího a v pracovním dnu se odebral do překrásného křesťanského chrámu (Notre Dame de Paris), narazil jsem jen na zavřenou, dobře zamčenou bránu. V zamyšlení jsem sestupoval po schodech a bylo mi pak jasné, proč je pro křesťana Bůh tak nedostupný.

Když dohasl obchodní ruch v Madrasu, často jsem viděl stádem opuštěnou krávu usadit se uprostřed ulice, která ještě hodinu před tím šuměla životem. Bylo vidět též stovky lidí bez domova - již po léta bez střechy nad hlavou - jak se shromažďují; mnozí přicházejí sami, někteří se svými rodinami, každý se slamníkem a s kusem látky přes bedra jako jediným pozemským vlastnictvím, které s sebou nosí. Setřeli prach z dlažby, rozložili své slamníky a spali na nich, až je první známky nového ruchu znovu vypudily do nekonečného putování.

Ani není nic neobvyklého vidět, jak se krám cukrárny rychle čistí po skončení pracovní doby a mění se obrazem nějakého svatého v roztomilý malý oltář ověncovaný jasmínem a růžemi. Kolem desáté nebo jedenácté večer se mezi lidmi rychle rozhlásí, že nějaký brahmanský kněz nebo potulný mnich bude zpívat a vyprávět velká díla Mahabharaty nebo Ramayany. Po několika minutách je vidět, jak před krámem sedí několik stovek mužů, žen a dětí. Někdy je vypravěč velmi starý, ale je mistrem ve svém umění, kterým převádí posluchače do světa oněch dávných dob, kdy Indie žila v nikdy neblednoucím nesmrtelném rouchu. Často jsem naslouchal a působení toho bylo takové, že mé hrdé křesťanské smýšlení, které odsuzovalo hinduismus jako nevědomé modlářství, bylo spláchnuto touto nejstarší vírou světa. Brzy jsem dokázal alespoň pociťovat, že jsem byl pošetilý a opovážlivý, když jsem svou křesťanskou víru považoval za vyšší. Brzy jsem zavrhl toto ochromující pojetí, které si činilo právo na nadvládu nad všemi ostatními náboženstvími a podporovalo jen nadvládu mocí.

Mnozí staří národové popisují ve svých spisech vznešeným způsobem činy svých hrdinů. Mahabharata a Ramayana však všechna ta líčení předčí. Při četbě nebo poslechu těchto eposů člověk stoupá z lidské úrovně pozemské existence do sfér hrdinů, bohů a bohyň. Pak už přestáváme být pouhými přihlížejícími a začínáme se podílet na těch událostech. Stáváme se sami jedním z pěti bratří Pandavových, jsme tam opravdu a podílíme se na jejich nesnázích, starostech, triumfech a vítězstvích. A kdo se nechtěl odebrat se Savitří do říše Yamovy, pána smrti, aby byl při tom, když ona vyvádí svého Satyavana odtamtud zpět do života? Jaký je to příval citů, jaká láska, jaký patos, jaká ženská něha, jaká věrnost a jaká odvaha, která nezná kompromisů! Vždyť

dokonce Yama, velký bůh, je bezmocný tváří v tvář takové lásce, jakou má Savitrí, a vrací jí jejího Satyavana.

Tato vyprávění trvají často až do časných ranních hodin. Jen po krátkém spánku nebo úplně bez něho jdou lidé toho dne znovu za prací. Za takových okolností se nevěnuje nejmenší pozornost tělesnému pohodlí. Někdy trvají tato vyprávění týden a ještě déle. Ale trpělivý dav se vrací vytrvale denně se vzrůstající zaujatostí. Jelikož duchovní učitel nebere žádné peníze, přinášejí mu potraviny a ovoce. Jeho domovem je vesmír, jeho střechem je modrá obloha a jeho srdcem je lid, v něm pulsuje nesmrtelné poselství Mahabharaty. Ano, je to poselství Mahabharaty, které dnes koluje v mých žilách jako v srdcích miliónů dětí Indie. Důstojné počínání Drony, když učí své královské žáky zručnosti, nemůže v nás vyvolat nic jiného než mocné ovládnutí naší přirozenosti.

Když Ardžuna napíná luk a míří, ptá se jej Drona: „Co vidíš, Ardžuno? Vidíš strom?“ - „Ne, pane.“ - Vidíš větve?“ - Ne, pane.“ - „Co tedy vidíš, Ardžuno?“ - Ó, vznešený pane, vidím jen oko ptáka.“

A kdo přitom nepocítí, že ten, jehož modlitba je správná, nemůže vidět nic jiného než Boha? A kdo nenabyde jistoty, že takovou jednoznačnou odevzdaností zastihne cíl „Boha“ a jej dosáhne?

Řeč pralesa

Zvířata, ať už ptáci nebo čtvernožci, zaručeně mají vyvinutý cit a odpovídají na strach nebo přátelství. V Indii, ve své staré vlasti, toulal jsem se, vychutnávaje klid a samotu, často celé dny v lesích a houštinách Jihu. Pátral jsem po oněch lidech, kteří se stáhli z neklidného světa a žijí v lesních poustevnách jako jóginí a touží po tom, co je nad všemi fyzickými počitky, pátral jsem po lidech, kteří už netrpí pod tíživým bičem smyslů, kteří učí, že spokojenost lze dosáhnout jen sebeovládáním a správným používáním vnitřních sil, po těch mužích, kteří jdou a hlásají božství člověka a osvobozují jej od pout chybné výchovy. Měl jsem štěstí, že jsem se shledal s některými z těchto nadlidí, kteří překonali vrcholy vnitřních Himalají a stali se součástí obklopujícího míru. Jejich poustevnami byla orlí hnízda v závratné horské výšce, někteří se zase skrývali v hlubinách nebezpečných pralesů. Matka příroda tyto mírumilovné lidi, kteří se naučili podivné řeči nenásilí, ukryla na svých prsou. Vždyť v jejím rozlehlém království, ve kterém tvorové musí svou kůži hájit sebeobranou, tito mužové musí odložit strach a odpor, jestliže chtějí žít v oblasti, která náleží zvířatům. Mnohdy lze vidět černého pantera nebo překrásného, ale divokého leoparda, ba dokonce tygra, jak klidně odpočívá před chýší jóginovou. Oni mají zvláštní instinkt, který jim napovídá, zda jim je okolí přátelsky nakloněno, či zda je proti nim.

Šrí Ramana Mahariši, velký mudrc jižní Indie, se jednoho dne vypravil na posvátnou horu Arunačalu. Doprovázela ho paní Elisabeth

Rátonyhi, bývala předsedkyně theosofické společnosti v Maďarsku. Při vstupu do pralesa se setkali s tygrem, který se k nim blížil a který byl zřejmě na lovu. Mudrc stál tiše, zatímco zahraniční návštěvnice, řeči neschopná, strnule hleděla na mručící zvíře, které se blížilo. Mahariši ji chytil za ruku a paní Rátonyhi náhle pocítila, že z ní spadl veškerý strach. Divoké zvíře vidí vnitřní pocity člověka a není možné je před ním skrýt. Marně se nutíme ke smíchu, je-li naše srdce plné strachu. Zvíře vidí pravdu. Znovu popadnouc dech, šla paní několik kroků za mudrcem a brzy zjistila, že veškerý pocit bázně a strachu odplynul a že zažívá neuvěřitelný pocit jistoty. Byla si vědoma toho, že je v přítomnosti Maharišiho. Mudrc, jehož řečí bylo mlčení, pronesl zřídka kdy deset vět za den, neboť byl přesvědčen, že mlčení je nejúčinnějším prostředkem jednání, jelikož přináší nejintenzivnějším způsobem pocity. Nyní promluvil velmi přátelským způsobem k velké kočce před ním. Řekl: „Jdi pryč.“ Ta slova zazněla velmi sladce jako přátelské vybidnutí. Skrčené zvíře se při tomto rozkazu napřímilo a pomalu odcházelo směrem, který mu ukázal mudrc.

Mudrc řekl, že když uskutečníme pravou přirozenost dokonalosti, jsme schopni vykonávat každý žádoucí vliv na nejdivočejší zvíře. „Jsme-li schopni vyzařovat opravdovou lásku, nemohou nám zvířata ublížit,“ byla jeho klidná odpověď udivenému tazateli v poustevně.

Od začátku svého hledání pravdy dodržoval Mahariši slib mlčení jako mocný prostředek k tomu, aby upokojil neklidnou mysl a zvládl ji. Horečnému světu nedosažitelný žil sám v jeskyních, aby mohl nerušeně rozjímat. Ve svém vnitřním zření zažíval nejhlubší stavy, které mnohdy trvaly více hodin. Vypravuje se, že během této doby jej navštěvovali tygři a někteří s ním přebývali v úzkých jeskyních a tam byli jeho společníky. Neměli ani ten nejmenší úmysl způsobit tomuto obyvateli jeskyně i při několikadenním společném pobytu nejnepatrnější potíže. Hlasitě vrčeli a hráli si v jeho přítomnosti, jako to činí kočky.

Indové vědí, že jógini nemají nic proti tomu, když je navštěvují divoká zvířata. Mohou jimi být jak kolem se toulající divocí sloni, tak i malé srnky, které se usazují v tomto pokojném prostředí. Nejzajímavější přitom je, že tato zvířata v přítomnosti jógina krotnou a přestávají se vzájemně napadat. Doslova je možno vidět vedle sebe pokojně tygra a ovci nebo leoparda a srnu. Není strachu na posvátné půdě poustevny a připomíná nám to rajskou zahradu Eden s její tam jedině vládnoucí vlastností - láskou, která proniká atmosférou a všemi srdci a vládne lidmi a zvířaty. V mé paměti se vynořují některé osobní vzpomínky z mého mládí. Jednoho nedělního rána jsme se vraceli z kostela domů a uviděli jsme dveře venkovského stavení dokořán otevřeny a dům prázdný. Opice jsou pro venkov nejen soužením, ale i skutečnou hrozbou, neboť kradou všechno, potraviny i věci. Je proto nutné nechávat dveře a okna

zavřená, když se odejde. Věděli jsme, že matka musí zůstat doma, ale báli jsme se, když jsme jí najednou nikde neviděli. Po velkém hledání jsme ji konečně našli, ležela na zádech v bezvědomí na studené podlaze koupelny. Když jsme se tam objevili, odplazila se kobra neobvyklé velikosti od matčina těla a zmizela v zahradě. Můj otec, který byl lékařem, začal ihned s prohlídkou studeného ztuhlého těla. Naštěstí tu nebylo žádné osudné kousnutí, slabý tlukot srdce byl znát a slabé teplo na temeni hlavy. Rychlou masáží se vrátil život do těla a matka byla schopna si sednout a vyprávět, co se stalo. Stalo se to v deštivém a chladném měsíci prosinci, kdy hadi slídí po teplém místě úkrytu. Kobra, která se za tím účelem dostala

do koupelny, zdvihla se sykotem hlavu a vyrazila kupředu, aby kousla matku, která vcházela dovnitř. Jelikož kobra necítila ani nejmenší protivenství, přestala mít v úmyslu napadnout a plazila se kupředu. Instinkt matce napověděl, aby neutíkala, ale neobvyklý pohled zastavil její krevní oběh, klesla na zem a nic víc už nepociťovala. Had se otočil kolem jejího krku a rukou a zůstal v tom objetí, kde nacházel teplo, dokud jej hluk nevyrušil a nezpůsobil jeho útěk do zahrady. Bylo neobvykle vlhko a chladno v onom měsíci. Mít v zahradě ukrytou kobru znamenalo nebezpečí a riziko, že někdo může být kdykoliv nečekaně pokousán. Proto jsme vyhledali zaklínače hadů, který hada záhy vylákal svou zvláštní monotónní hudbou. Otec vydal přísný rozkaz, že kobra nesmí být za žádných okolností zabita, a tak byla vrácena v ploché kulaté nádobě do pralesa, odkud se k nám dostala. Má přirozenost školáka si žádala smrt pro tak nebezpečného vetřelce, ale slyšel jsem, jak otec přátelsky říká: „Neuškodila matce, tedy ani my jí nechceme uškodit.“

Jako hoch hleděl jsem zvědavě po olovem zatavené krabici s čajem, kterou nám posílala naše teta každý měsíc ze své velké plantáže na Cejlonu. Ty krabice ve mně vyvolávaly podivuhodná myšlenková spojení, která mne vždycky při jejich příchodu rozechvívala. Plantáž byla velmi vzdálena od civilizace a bungalow ležel sám uprostřed té plantáže. Tam žila četná divoká zvířata a hadi. Čajovníky, jak se zdálo, skýtaly dostatečnou ochranu před pražícím sluncem a hadi se uchylovali ve velkém počtu rozmanitých druhů do blízkého okolí. Má teta a její rodina milovaly přírodu a ve své samotě měli řadu spřátelených zvířat, která je denně navštěvovala, a která byla jimi krmena. Mezi nimi byla také mohutná černá kobra, která se pokaždé připlazila až ke schodům, aby se napila oslazeného mléka z misky. V té chvíli dovolila mé tetě hladit svou krásnou hrdou hlavu. Stačil chybný pohyb rukou a syčící hlava by rychlostí blesku kousla a oči mé tety by se byly navždy zavřely. Jediná známka strachu by byla stačila k tomu, aby plazu prozradila bázeň a nedůvěru a z čistého pudu sebezáchovy by kobra neváhala a byla by kousla.

Zajímal jsem se jako hoch vášnivě o přírodní vědy a trávil jsem horlivě své volné hodiny venku, abych nasbíral praktické důkazy o tom, co jsem četl, slyšel nebo věděl. Příroda byla mou přítelkyní. Jednou, když mi bylo 14 let, poslal mne otec na venkov, abych dohlížel na žně rýže. Mnoho pracovníků bylo na poli a já jsem pozoroval prosté, vesele si prozpěvující lidi, když jejich hbité ruce trhaly zralou rýži a sbíraly zlatá obilná zrnka.

Při kosení obilí jsem zahlédl velké zelené hady, jak se plazí pryč ze sklizeného pole. Byli asi dvě stopy dlouzí a třičtvrti coulu tlustí. Hned jsem se jimi zabýval a shledal jsem asi šest dlouhých hadů. Jejich pohyby byly mimořádně elegantní a rychlé, ale když jsem se na ně vrhl, dokázal jsem jednoho po druhém zdvihnout za ocas a v napřažené ruce je pevně držet. Dříve než v minutě byli všichni muži i ženy ode mne pryč - utekli na všechny strany. Z přiměřené vzdálenosti pak na mne křičeli, abych hady odhodil a utekl od nich, že jsou neobyčejně nebezpeční. Strádal jsem je

pro svého učitele na ukázkou ve třídě, ale teď jsem byl nucen znovu je pustit, neboť ustrašení lidé odmítali pracovat, dokud budu držet hady v zajetí. Hadi se střelhbitě vzdálili z dohledu. Jeden sedlák přiběhl ke mně a prosil mne, abych se umyl, neboť není jisto, jaký jed tito tvorové vylučují. Ujistil jsem ho, že jsem úplně v pořádku, ale on mne přesto odvedl k nejbližší studni a pořádně mne vydrbal. „Tito hadi míří na oči a oslepují své oběti,“ oznamoval mi starostlivě, „naštěstí jsi je držel za ocas.“

Jsem rozený milovník přírody a jejích nespočetných dětí. Nějak jsem nabyt zvláštního vztahu k hadům a instinktivně jsem cítil, že mi nemohou uškodit, neboť mluvím jejich řečí a rozumím jim jako Mauglí v Kyplingově Knize džunglí. Za soumraku se stovky špačků bavily ve větvích stromů a držely svou každodenní konferenci o událostech dne. Špačci štěbetali bez ustání svým monotónním cvrlikáním často až přes půl hodiny a pak na daný povel zavládlo hrobové ticho. Musí to mít nějaký určitý důvod, proč si ptáci kdekoliv na zemi takhle podivně počínají. Ať je jejich cvrlikání jakkoliv silné, jejich cvrlikací řeč musí mít nějaký smysl, když tak mezi sebou tlachají. Syčení hada, potlach opic, vrkání holubů, předení koček, bučení krav, trubení slonů a řvaní lvů má svůj smysl v říši přírody. Každý z těchto tvorů má svou vlastní vyjadřovací schopnost, ať už při milování nebo při boji. Ano, všechna zvířata, ať jsou to ptáci nebo čtvernožci, mají cítící srdce a odpovídají na řeč strachu nebo radosti. Instinkt, který vede lvici k tomu, aby svou oběť odvedla ke svým mláďatům v jeskyni, je láska. Instinkt, který ji má k tomu, aby svá mláďata bránila před vetřelci, je láska. A její instinkt, který způsobuje, že se toulá po pralese, je láska ke svobodě.

Mladý mnich se vypravil s úmyslem hledat Boha a uskutečnit jej v sobě. Podrobil se všem možným těžkým cvičením a přestože se dostal dlouhou cestou v duchovním vývoji daleko kupředu a dosáhl

uskutečnění, která jsou dosažitelná pro mnohé, žíznil po konečné pravdě. Všemi byl považován za velkého světce, ale on sám cítil, že jeho vlastní schopnosti nestačí k tomu, aby mu poskytly mír. „Čas kvačí, a já jsem Boha ještě nedosáhl,“ vzdychal. Krajně nespokojen s pomíjivostí světa, usiloval o základní skutečnost. „Jaký smysl má život, pokud nejsem schopen pochopit vlastní přirozenost,“ volal bolestiplně. „Je neúčelné pro člověka jako jsem já, aby žil, nemůže-li nazírat Boha. Učiním svému životu konec.“ Ve velkém zoufalství a s tímto úmyslem odešel do lesa. „Toto tělo bez uskutečnění Boha nemá cenu, abych se s ním vláčel; poslouží lepšímu účelu, poskytnu-li je hladovějícímu tygru. Jsem hladový po Bohu, tygr je hladový po masu, a tak odevzdám toto tělo tygru, aby posloužilo aspoň jednomu z těch účelů.“ Když se ocitl uprostřed houští, lehl si

na záda a očekával tygra. Po krátké době se opravdu dostavil velmi hladový tygr a blížil se pomalým krokem ke své oběti. Odhodlaný mnich ležel nehnutě a čekal na osudný skok. Ale

k jeho krajnímu údivu se tygr k němu přiblížil, zůstal stát ve vzdálenosti několika kroků od něho a zíral na něj bez úmyslu jej zabít. Po několika minutách tygr to místo opustil. Mnich to bral jako povzbuzující znamení a vrátil se do své jeskyně, aby pokračoval v meditaci. Nebylo mu ještě 30 let, když získal boží požehnání. Byl povolán k tomu, aby v pozdějších letech kázal v Indii a v cizině pravdu o přirozenosti člověka a o smyslu jeho života na zemi. Byl to onen mnich, který národům Západu zvěstoval evangelium božské přirozenosti člověka. Byl prvním, kdo kázal, že nejsme odsouzeni k peklu za hříchy, kterých jsme se dopustili, a on to byl, který se odvažoval prohlašovat, že člověk nikdy nevychází z klamu k pravdě, nýbrž z pravdy k pravdě, z hlubší pravdy k vyšší pravdě. Učil, že se nemusíme bát chyb, kterých jsme se dopustili, nýbrž prohlašovat a mít je za bohaté zkušenosti, které máme za sebou, a za velké poučení, které máme mít odvahu překonat.

Jednoho dne v Londýně pozval několik ze svých evropských přátel na procházku a na zelené rohoži západního prostředí je poučoval o duchovních věcech. Společnost přátel jej pomalu následovala a nořila se hluboko v myšlenkách do mocných slov mladého mnicha. Náhle zpozorovali, že se na ně řítí vzteklý býk. Společnost hledala útočiště za řídkým stromovím, ale jedna žena, pronásledovaná býkem, už nemohla dál utíkat a skácela se únavou. Nebojácný mnich přiskočil v největší rychlosti. „Konečně nastal můj konec,“ pomyslíl si mnich a jen uvažoval, jak daleko jej býk odhodí a kolik času to poskytne ženě, aby mohla povstat a utéci. Se zkříženýma nohama a rukama zkříženýma na prsou, čekal. Nikdo nemůže říci, z jakého zvláštního důvodu se útočící býk náhle zastavil před odvážným mnichem jako před hlubokou propastí. Jeho dech byl horký a těžký. Jeho rudé oči střežily nehybného protivníka a v nejbližším okamžiku se obrátil a odešel pryč v opačném směru,

takže společnost našla úkryt za milovaným učitelem a mohla opustit pole.

Bezpočet je takových událostí v Indii a vysoké ctnosti, které lidé připisují jóginům, jsou dobře podloženy, neboť tyto události jsou skutečnými a nikoliv výmysly. Přesto však Indové považují tyto události za vedlejší okolnosti, které nemají žádnou zvláštní důležitost. Spíše se ptají, zda taková schopnost může člověka duchovně posunout kupředu a zda slouží k tomu, aby se řešily problémy života. Uvažují takto: Má-li jógin tak velkou moc nad divokými zvířaty, jaký může být jeho vliv na člověka. Jeho zářný příklad stačí k tomu, aby spoutal každý rys lidské slabosti, neboť on je vtělením všech pozitivních vlastností, které se snaží každý člověk nabýt v tvrdém boji.

V Indii se považuje zvířecí svět za živý díl lidské rasy. Krásná vyprávění a legendy se vtělily do životních dějů mudrců a světců. Jakými slovy by se daly popsat události velkých indických eposů Mahabharaty, přenesená ze zvířecí do lidské úrovně? Jak indické umění, tak i pochopení a láska Indů ke zvířatům dosahují nejvyššího vrcholu; jsou to skvělé projevy nejjemnějších citů, jež vůbec mohou vyprýštit z lidského srdce.

Indická legenda

Vjasa, velký indický mudrc Bharaty, přál si syna. Pln pokory se modlil a meditoval v lesní poustevně. Ale syn se mu odmítal narodit, neboť se obával, že jeho narození by způsobilo hodně zármutku a také smrt jeho rodičům. Uma, bohyně nebes, stahovala nepřetržitě závoj s očí chlapcových, takže mohl zřít pomíjející povahu všech stvořených věcí. Proto se nechtěl svým rodičům narodit, a také věděl, že iluze stvoření by ho nikdy nemohla učinit šťastným. Vjasa však snažně prosil bohyni, aby aspoň na okamžik zahalila pravdu před očima chlapcovýma. Uma jej vyslyšela a v tom okamžiku se chlapec narodil. Jeho rodiče jej nazvali Šukadeva. Bylo mu šestnáct let, když se jeho oči otevřely k pozdravu tohoto světa; Když však spatřil pomíjejčnost světa, vypravil se a opustil domov.

Jeho zarmoucený otec šel za ním a přemlouval ho, aby se vrátil. Šukadevovy oči však upřeně hleděly k věčné čistotě Himalájí, které jeho ducha stále silněji přitahovaly. Čím více se blížil k bílému trůnu, tím průhlednější bylo jeho tělo, a když poznal, že je stejné podstaty jako vesmír, rozplynul se ve Veškerenstvu. Vjasa plakal v hlubokém zoufalství. Jeho hlas prorážel tichem hor, když volal: „Ó, můj synu, Šukadévo! Ó, můj synu! Ó, můj synu!“ Avšak majestátnými horami se rozléhalo jako v odpověď: OM...OM...OM...

Avšak tvrdošíjně a se stále vzrůstajícím zoufalstvím volal Vjasa svého syna. Tu se Šukadéva dostavil jat soucitem a pravil: „Otče, co

mně můžeš poskytnout?“ Stál tu Šukadéva, zaplaven oslňujícím jasem, zářící jako polední slunce s očima vyzařujícíma dokonalé vědění a blaženost a s obličejem plným míru. Vjasa sám byl velkým a uctívaným světcem Mahabharaty, ale poznal, že se ocitl v přítomnosti člověka, jehož poznání je větší, než jeho. Zkřížil ruce pokorně stoje před Šukadévou a pravil: „Ó, můj synu, co by ti mohly tyto chudé ruce poskytnout? Co by ti mohly tyto ubohé rty říci? Nemám nic než chudobu. Žije však v naší zemi moudrý král Janaka, který svou vládou a plněním denních povinností nabyl míru a dokonalosti. Jdi k němu, ať ti zvěstuje pravdu!“

Tu se Šukadéva odebral do královského paláce. Janaka věděl o příchodu syna mudrce Vjasy a učinil přípravy k tomu, aby se přesvědčil o opravdovosti Šukadevově. Strážci odmítli mladíka vpustit a hrubě jej odehnali. Šukadéva však věděl, že musí spatřit krále a že jej tento očekává. Posadil se tedy před bránu paláce a čekal úplně bez jídla tři dny a tři noci. Šukadévův obličej nezračil žádnou nespokojenost a ani stopu uraženosti - jeho tvář vyzařovala mír. Třetího dne přišel sám král se svým průvodcem a přijal Šukadévu s velkou pompou a leskem. Šukadéva byl odveden do zlatého paláce, vykoupán a pohoštěn královskou stravou. Ale jeho tvář zůstala stále tatáž, neboť byl vnitřně svoboděn a nelpěl na vnějších věcech. Když obstál ve všech zkouškách, podal mu král šálek naplněný až po okraj. Ten měl třikrát nést okolo velkého sálu, uprostřed krásných, svůdných žen a nesměl ani kapku ulít. Vábná hudba, tančící dívky nemohly Šukadévu vyvést z klidu - jeho tvář zůstávala pořád stejná. Nakonec, jako nejtěžší ze všech zkoušek, proměnil se králův nejpřednější ministr v překrásnou ženu a postavil se před mladého muže s okouzlujícím půvabem. Ta žena byla tak krásná, že nikdo nesnesl jejího pohledu a všichni sklopili zrak. Šukadéva však přistoupil ke krásné panně, posadil se vedle ní, mluvil s ní jako s „matkou“ a říkal jí o Bohu. Tu se krásná paní změnila znovu v ministra. Ministr předstoupil před krále a pravil: „Věz, králi, největší mezi lidmi je Šukadéva.“ Tu zavolal král mladého muže k sobě a pravil: „Šukadévo, všechno, co se dá vědět, ty víš. Nemám, čemu bych tě učil. Vrať se ke svému otci.“

Otázky a odpovědi

Otázka: Jakou představu má hind o hříchu a jak se staví k názoru, že se člověk rodí ve hříchu? (Ze hříchu, praví křesťanská vírouka.)

Odpověď: Hind považuje výrok, že se člověk rodí ze hříchu za největší rouhání, neboť stvořil-li Bůh člověka „hříšníka“, stal by se sám

Bůh hříšníkem. Hind věří, že Bůh při svém tvoření opravdu vložil část svého Já do stvořeného člověka. Křesťanská Bible učí: „Bůh stvořil člověka podle svého obrazu.“ Proto hind neuznává hřích jako takový, nýbrž praví, že pravou přirozeností člověka je síla, kterou mu Bůh propůjčuje. Neprojeví-li člověk svou pravou přirozenost, je ubohý. Jeho vývoj vede od embrya k lidství a z lidství k božství. Uznávání hříchů není nic jiného než primitivní stanovisko, které se udržuje v boji o překonání a zvládnutí tělesných pudů. Jakmile jsou tyto podrobeny, člověk je spasen v něm přebývajícím duchem, který je nad veškerým smrtelným a konečným. Kdo stále mluví o hříších a nikdy se z pojetí hříšnosti nevymaní, musí proto stále na hříchy myslet. Myšlení na naši nedokonalost z nás činí ubožáky. Společně se svým velkým učitelem Vivekanandou hindové (říkají) věří: „Existuje-li hřích, znamená to, jako bys řekl, že jsi slabý a že ostatní jsou slabí.“ V ohromném vývojovém boji dochází člověk nakonec k poznání, že „člověk nikoliv z nevědomosti proniká k pravdě, nýbrž že z pravdy pravdu nachází, že kráčí z nižší pravdy k vyšší pravdě.“

Otázka: Jak se projevuje vliv křesťanství na hinda?

Odpověď: Hind uznává Krista bez výhrad, ale odmítá západní křesťanství.

Otázka: Uznává hind spasitelskou moc Kristovu?

Odpověď: Hind otevírá dveře veškerému učení Ježíše Krista a uvádí je prakticky do svého denního života: Bdi a modli se, neboť království boží je blízké! „Bdít“ znamená bděle a vědomě všechno ve svém životě provádět. „Modlit se“ ale znamená „jednat“. Vždyť jen bdělému a modlícímu se, který vědomě jedná, je království boží velmi blízké a má k němu neustále přístup. „Vždyť království boží je v tobě.“ Mahatma Gandhi učinil z této myšlenky volební heslo a častokrát prohlašoval: „Základnou mého života je modlitba naplněná činností.“ Používáme-li učení Kristovo ve svém denním životě, zjistíme bezprostřední moc našeho pozitivního jednání.

Otázka: Ve svých přednáškách říkáte, že hind se nemodlí, nýbrž medituje. Tento výrok mi není dost jasný.

Odpověď: Já sám jsem křesťanem, ale modlitba není žádným dlouhým stěžováním si, hořekováním nebo žalobou. Napřed jsem Bohu vykládal, jakou jsem ubohou bytostí a dostatečně jej přesvědčoval, že jsem ďábelský hříšník, sprostší a horší než červ, a pak jsem začal prosit, napřed za odpuštění, pak o milosrdenství, pak jsem prosil o peníze, o útěchu a o mnoho jiného, ale nedařilo se mi pozdvihnout své vědomí k tomu, že jsem dítětem božím, nahlížel jsem spíše na sebe jako na notorického žebráka! „Dej nám svůj denní chléb.“ A já, stejně jako moji křesťanští bratři, jsem si žádal potravu! O mnoho let později proniklo mi světlo do těch slov: „Dej nám dnešního dne chléb života. Dovol, aby naše hladovějící srdce přijala Tvou nebeskou manu, aby naše údy zesílily a správně jednaly!“ Modlitba nemá nic společného s

postojem, který nás ponižuje. Modlitba je bezvýhradnou odevzdaností naší slabosti, abychom se stali silnými odevzdáním našich hříchů, abychom přijali ctnost odevzdáním veškeré naší domýšlivosti, abychom získali moudrost. To je postoj hindu. Jiná cesta, jak uskutečnit Boha, vede meditací. Hinduistické dítě opakuje při probuzení: „Uvažuji o skvělosti toho, který stvořil vesmír. Nechť osvítl mou mysl.“ Až mysl hindova zakotví v dokonalosti Tvůrce, dosáhne sám dokonalosti. Tento postup „fixovat“ mysl, jmenujeme meditací. Je také bezprostřední meditační forma, při které se ztotožňujeme s vrozeným Já našeho srdce, které je božské. Také tato cesta vede k nejzazšímu poznání.

Otázka: Křesťanství jako prostředník přineslo ze Západu Indii mnoho kulturních statků a civilizaci. Bez tohoto revolučního přetvoření nebyla by se Indie pozdvihla ke svému dnešnímu stavu. Je tomu tak?

Odpověď: Indie se vlivem moderní doby nestala šťastnější. Indové tvrdí, že nynější stav, ke kterému jsme se „pozdvihli“, v mnohém znamená dokonce úpadek, neboť udělal z miliónů lidí roboty! Stane-li se člověk strojem, zotročí se a otrok už nepoznává svobodu. Ztrácí pohyblivost, schopnost dále se rozvíjet. Indie nepotřebuje žádnou novou kulturu, neboť je odevždy sama nositelkou velké kultury. Otevírat srdce, božské zjevovat, to je největší kultura.

Malé epizody

Dva účastníci naší školy v Budapešti, Timá Miklos a Király Josef, kteří již před lety utekli do Austrálie, ubírali se jednoho dne ulicemi Melbourne. Právě mluvili a radostiplných i strastiplných událostech z budapešťských dob, když jejich zrak neúmyslně padl na knihu ve kterémsi výkladní skříni; kniha nesla nápis „Sport a jóga“! Jejich nadšení nebralo konce, když pocítili a viděli potvrzeno, že neexistuje žádná náhoda: vždyť četli tutéž knihu psanou maďarsky. Náhle už nebyli od nás vzdáleni, neboť se cítili znovu spojeni s námi a s celou velkou jógickou rodinou. Tonuli ve vzpomínkách, které byly jejich srdcím tak drahé. Když paní Haichová a já jsme obdrželi tu šťastnou zprávu, byly naše city stejné jako jejich, cítíme se stejným způsobem svázáni s těmi, kteří přišli a přicházejí a víme, že ani čas ani vzdálenost nemůže toto pouto zrušit.

IJTM

„Řekni mi, Kristiáne,“ ptala se starostlivá matka, „jak je to možné, že tě nevidím nikdy večer u tvého stolu, že bys prováděl své úkoly? Jak jsi mohl obstát při zkoušce?“ Obávala se totiž, že její osmiletý syn své úkoly od někoho opisuje. Její ratolest však bez váhání odpověděla: „To je jóga, matko!“

Něco o lidském vývoji

Člověk je vrcholem stvoření. Jenomže jsou v něm současně živé a činné vlastnosti zvířecí, lidské a božské.

Které vlastnosti své přirozenosti máme projevovat? O tom můžeme sami rozhodnout. Máme projevovat zvířecí vlastnosti k sebeudržení, lidské vlastnosti k rozumovému jednání a božské jako výraz toho, čím skutečně jsme. To je smyslem našeho pozemského života.

Zvířecí vlastnosti se v nás projevují ve dvou mocných pudech, v pudu sebezáchovy a v pudu udržení druhu. Jsou nepostradatelné pro udržení našeho pozemského života a naší rasy.

Lidskými zařízeními v nás jsou schopnosti myslet a mluvit. někdy nám připadá, že je život hádankou, jejíž smysl je neznámý. Naše snažení se nám zdá být zbytečné a my stojíme bez pochopení tváří v tvář věcem. Přesto naše zrození jako lidské bytosti má svůj určitý účel. Analogické pochody nám to mohou vysvětlit. Jako semeno obsahuje možnost stromu, i člověk je nositelem božského jádra, které se jednoho dne musí plně a zcela projevit. V čem spatřujeme důkaz toho? Všichni velcí mistři prokázali svým životem a příkladem, že tohoto cíle dosáhli. Nic menšího nemůže člověka uspokojit. Od rána do večera, od narození až k smrti je vnitřní touhou puzen k činům, jimiž se projevuje jeho potenciálně dokonalá přirozenost. Člověk se cítí být nešťastným a zbědovaným, nemůže-li projevovat svou vyšší přirozenost. Člověk však nemůže projevovat nic víc, než co už je v něm uloženo. Jeho božskost je - a byla od počátku - v něm a to je jeho pravá přirozenost. S rozvojem smyslů světlo v něm slábne a jeho inteligence zatahuje záclonu pochybnosti před jeho očima. Bible učí, že přijde den, kdy bude pravda hlásána ze střeš. Ze které střešy a ve které ulici a městě? Není-li tělo domem, ve kterém žijeme? Není-li mozek, který je sídlem rozumu, střešou domu, kde nám vzchází světlo pravdy? Postřehujeme-li aspoň trochu pravdu, rozsvěcujeme světlo v našem duchu. I když je to málo pravdy, přece jen je to pravda, která nám náleží. Proto praví Vivekananda: „Člověk nekráčí z omylu k pravdě, nýbrž od pravdy k pravdě, od nižší pravdy k vyšší pravdě.“ V některém životě musíme dospět k tomu, že poznáme smysl svého života, a naší úlohou tedy je projevovat v sobě dokonalost a božskost. Nejsme-li pokaždé šťastni, neuspějeme-li v plnění této úlohy? A nepřetéká-li naše srdce štěstím, když se nám to podaří?

Všeoživující síla vesmíru je prana. Její existence v nás znamená život a její nedostatek smrt. Každým vdechem vniká prana do těla a uvádí toto podivuhodné ústrojí do pohybu. Pomocí prany mozek myslí, ústa mluví, celý lidský organismus pracuje. Naše síla k pohybu je

způsobována pranou. Nedostatečný přívod prany chybným dýcháním způsobuje rovněž nedostačující projev života v nás. Naše myšlenky jsou pak nevyrovnané, naše slova neživá a naše jednání neprůrazná. Proto jóga zdůrazňuje nutnost správného dýchání jako jedinou cestu, kterou lze ovládat pranu a její projevy. Takové ovládání prany správným dýcháním, jak tomu učí jóga, se nazývá pranajama. Nesmíme na ni hledět jen jako na řadu dechových cviků, nýbrž jako na vědu, která nás učí ovládat pranu a správným vědomým dýcháním ji v těle řídit.

Život se projevuje v člověku jako: 1) tělesná síla, 2) nervová síla, 3) sexuální síla, 4) síla vůle, 5) pocitová síla, 6) rozumová síla a 7) duchovní síla. Člověk je duch, obyvatel hmotné formy oživované pranou, prasilou. Záleží jen na nás, abychom bděli nad prací sedmi sil. Vyskytnou-li se v některé z těchto výrazových možností nedostatky, příčina toho je v nás. Nemůžeme ji hledat u svých rodičů nebo prarodičů. Nemůžeme dědit vlohy, ať už jsou tělesné, intelektuální nebo duchovní. Vývojová nauka má jen tehdy smysl, když uznáváme jednotlivce, který nyní žije, roste, dále se vyvíjí a pak odkládá svůj hmotný obal, za totéž individuum, které ve svém vývoji, při svém dalším zrození dále pokračuje se souhrnem zkušeností, získaných v minulém životě. Naše individuální osobnost nemůže být smazána smrtí. Kdyby tomu tak nebylo, bylo by veškeré naše snažení a námaha, všechno naše úsilí marné a zbytečné. Kdyby smrt měla být koncem, byl by život náhodou, při níž štěstí a neštěstí bylo by naším údělem. Ale takový spád věcí by byl hloupý a nespravedlivý. Zničí-li smrt všechno, není žádného vývoje. Dnešní psychologie na Západě dosáhla velmi vysokého vývojového stupně a brzy uzná převtělování jako poslední ještě chybějící článek v nauce o vývoji. Bez znovuvtělení nemá individuum vůbec možnost plného tělesného, intelektuálního a duchovního vývoje.

Indická psychologie je tak stará a tak nadčasová jako Vědy. Nezabývá se myšlenkovým rozborem nebo patologickými symptomy duše a jejími projevy, nýbrž je to věda založená na uskutečnění sebepoznání. Je to nejstarší věda světa, která se zabývá rozborem jemných vrstev duše a pomáhá člověku k vývoji z tělesné na duchovní úroveň. Označuje zcela jasně tři stupně života.

- a) ovládání vlastní přirozenosti neboli sebeovládání
- b) sebepoznání
- c) sebeuskutečnění

Indická psychologie vykládá toto: Právě tak jako se nesčetné denní dojmy uchovávají v podvědomí a uplatňují svůj vliv na nás, jak v bdělém stavu, tak ve spánku, tak také dojmy z celého našeho života se po naší tělesné smrti v celém svém rozsahu asimilují; působí na nás tím, že utvářejí a připravují naše příští zrození. Je tomu podobně jako u stromu, který uchovává veškerou svou sílu v kořenech, aby ji mohl na jaře vylít

zase do větví. Tento asimilační proces po smrti může trvat několik málo nebo více staletí, načež nás touha po životě zase přivede na tuto zem. Jsme to my, kdo si vybíráme své rodiče. Jelikož vykazují vlastnosti, založení a povahové rysy, které jsou podobné našim, dáváme jim přednost a objevujeme se s jejich pomocí znovu na tomto životním bitevním poli, abychom pokračovali ve svém vývoji. Je-li mezi našimi sedmi životními projevy v nás nějaká slabina, nemáme právo prohlašovat, že její příčina je v rodině a že ty symptomy se dědí. Nemůžeme dědit tělesné a duchovní založení. Nanejvýše můžeme být podobni svým rodičům nebo prarodičům. Proč se rodíme Angličané, Němci, Francouzi nebo Švýcaři? Z jediného důvodu, neboť vykazujeme charakteristické rysy, které jsou takové, jaké mají členové oněch národů, a my se pak v tak příznivém prostředí můžeme vyvíjet rovnoměrně bez překážek.

Vůči svým rodičům máme vždy cítit vděčnost a úctu, neboť oni nás přijali s láskou pod svou ochranu a svými osobnostmi nám umožnili vstup do tohoto světa. Nikdy si nemysleme, že je snadné získat lidské tělo. V Indii se to považuje za jednu ze tří největších životních zásluh. První milostí je, abychom prostřednictvím našich rodičů získali hmotné tělo. Druhou milostí je přání, abychom splnili smysl našeho zrození nebo utišili žízeň po uskutečnění naší božskosti. A třetí milostí je nalézt v naší snaze po dokonalosti správného učitele nebo vychovatele jako pomocníka. I když naši rodiče mají mnoho chyb, je to pro nás nepodstatné. I oni se dostanou svým životem kupředu. Oni jsou nicméně našimi lidskými božstvy, která nám darovala život. Nesvádějme nikdy na ně vinu za naše chyby. Stalo se dnes zvykem říkat: Nervozita - to je v rodině, cukrovka - to je v rodině, rakovina - to je v rodině, charakterové a mravní slabosti - to je

v rodině; pak ovšem nemůžeme ani jednu z těch závad zlepšit. My ze sebe setřásáme vinu a jmenujeme ji dědičností. To je nezodpovědný výrok, který nese zhoubné následky. Takový postoj nás činí dokonale trpné a zbavuje nás naší činorodosti. Ztrácíme jakoukoliv pobídku k vlastnímu počínání a stáváme se závislí na zevních pomocných zdrojích. Takový postoj poškozují veškerý lidský pokrok. Čím dříve se zbavíme této pověry, tím lépe. Čím dříve se spolehne na vlastní sílu a poučíme se, že si sami způsobujeme své neštěstí a že jen sami se z něho můžeme vymanit, tím lépe.

S jakou úctou, láskou a vážností se dotýkáme nohou svých rodičů, snímáme z nich prach a dotýkáme se jich naším čelem říkáme: „Ctěný otče, milovaná matko, vy jste dárci mého života, uctívám vás jako svá božstva a nabírám prach z vašich svatých nohou, neboť je světlejší než já. Pokorně prosím o vaše požehnání.“ Požehnaný je čin, na němž spočívá požehnání rodičů. Řeknou-li rodiče: „Mé dítě, přes tvou slabost, přes tvé nedostatky, přes tvé chyby, tě milujeme a víme, že jednoho dne budeš silné. Buď požehnáno teď a navždy,“ mají tato slova obrovskou

sílu a doprovázejí nás až do hrobu. Jsou to slova, která se uskutečňují. Žehnejme svým rodičům a nevyčítejme jim nikdy naše vlastní hloupé chyby.

Hledej v sobě a přijď na to, ze kterého ze sedmi životních projevů tobě něco chybí. Snaž se a zdůvodni si pečlivě příčinu, pak uveď všechno velmi svědomitě do pořádku. Zpřístupni si myšlenku, žeš duchem vědomým, svobodným, bez bázně a silným. Věz, že jeho projev záleží na tobě. Jelikož duch má vládnout hmotou, věz, že je zcela ve tvé moci projevat svůj život jako tělesnou moc, nervovou sílu, sílu vůle, sílu citů, sílu pochopení a duchovní sílu.

Jóga nás učí nejučelnějšímu přístupu k životu, neboť nám pomáhá ovládat sedm projevů života. Jóga učí, že je-li zvládnut dech, jsou zvládnuty všechny naše životní projevy na fyzické a duchovní úrovni. Jak toho můžeme dosáhnout? Dýchejme stále pomalu a vědomě, jak bylo důkladně vysvětleno v kapitole „učení józe pro zahraniční žáky“, a vyzařujme pranu do celého těla, až do jeho nejnepatrnější části. Postup se podobá prosvěcování jasnými paprsky, které vycházejí z elektrické lampy. Později se stane zvykem takto dýchat častěji za den. Tohoto zvyku bychom se měli držet celý život. Jógini tvrdí, že takoveto vědomé ovládnání prany nám umožní nakonec úplně zvládnout naši tělesnou sílu, sílu vůle, sílu citů, sexuální sílu, sílu nervů, sílu rozumu a naši duchovní sílu.

Náš duchovní vývoj

Jako dítě potřebuje zprvu pomoci, aby mohlo stát a naučilo se chodit, později je však dost silné, aby se mohlo pohybovat na vlastních nohou, tak se děje i tomu, kdo duchovně postupuje na prvních stupních svého vývoje. Zevní pomocné prostředky, jako např. Svatá písma, rituály, dogmata, sekty atd. mají svou podstatnou cenu až do doby, kdy se člověk naučí být nezávislý a dosti silný k tomu, aby mohl bez takové pomoci jít dál. Ať již potřebuje jakékoliv prostředky ke svému duchovnímu vývoji, má být ponecháno na jeho rozhodnutí, jak těchto prostředků použije podle jemu nejpříjemnějšího způsobu. Není větší svobody než svobody ducha, a my máme právo se snažit o různé způsoby, vedoucí k bráně a zkoušet je. Cílem je dosáhnout pravdy a náš život je vědomě zaměřen k tomuto uskutečnění. Všechny vnější pomocné prostředky jsou ukazateli k nebi, ale nebe musí být uskutečněno v srdci, a naším vůdcem je naše tiché Nadjá. Neposuzujme proto nikoho jako člena té či oné sekty. I ten jednoho dne zaručeně přeroste přes své závory, které jsou teď pro něho nepostradatelné. Rostlina potřebuje zprvu oplocení, když však strom vyrostne, nepotřebuje žádné podpory a dokonce slon se může k němu přivázat, jak je silný. V minulosti jsme často převzali myšlenky od jiných a s nimi i jistá omezení,

kteřá nám vřak byla npomocn. S nařm duhovnm vývojem narostly i naře nároky a my jsme byli nuceni naře pojetí víry rozřřit, abyehom byli schopni pbrat i jin pojetí. V józe se učíme rozřřit svůj obzor tak, aby se do něj veřly i věrouky nařm blznch. „Jóga dl z člověka lepřho člověka, z křeřtna lepřho křeřtna, z hinda lepřho hinda.“ Zrait vnitřn bořstv je ilem vřech nbořenstv světa. Vezmeme-li vřn Kristova slova: „Máte být dokonal, jako vř Otec v nebesích je,“ (Mat. V,48), jsme v souladu s nař vlastn prozenost, kteří si přeje, abyehom dokonale vyjádřili (vyjadřovali) to, co skuten jsme. Velk učitel Východu zveřtoval poselství síly: „Jdi do své komůrky a dojd tam pro Upaniřady (svat psma hinduismu) ze svého Já. Jsi nejvtř knihou, jak kdy byla a bude, jsi nekonen schránka vřeho existujícího. Jakmile se probudí vnitřn učitel, je jakkoliv zevn učení zbyten. Musí vést k otevřen knihy srdce, abyehom nabyli ceny.“ (Vivekananda)

řdn jóga nepořaduje vzdát se rozumu. Jóga pouze říká: Pouřvej ho tisíckrát více. Jóga nevyřaduje vzdát se činného řivota. Říká prost: Buď inn, vz vřak jak. Jóga si vůbec nepřeje, abyehom nechali stranou rozum. Říká jen: Sprvn rozeznvej a jednej beze strachu. Jóga od nás neočekává, že prhneme ze světa, a nechce, abyehom se stáhli do Himalájí. Říká: Zřtitu, kteřou hledř, nenajdeř nikde v zevním svt. Ta je v tobě. Zanechej za sebou bouřliv svět smyslů, pozdvihni sv vdom ke střeđu sv bytosti a poznej, že jen tam je ona síla, že jen zde je onen mr a jen tam je tv zřtita, kteřou hledř. Jóga říká: Neodsuzuj svět. Zbořřti svět svými činy, oisti svět svou ře a ozdob svět svou ptmností.

Prana - síla řivota

Indick filozofie prav, že „v těle není vtř síly neř prana“. Uř po tiscilet učí, že cel vesmír se skládá z látky a síly.

V sanskrtu se pralátka nazývá „akařa“ a prasla, kteří na n působí, se jmenuje „prana“. Prana uděluje akaře tvar, výraz a řivot. Prana hb milony nebeských těles ve vesmíru. Prana je tepem řivota, kteří působí ve vřem stvořenm. Prana je v nařem těle a ořivuje je dechem. Prana je proto nejvtř silou. Je ptmnost v nás znamen řivot, je nepřtmnost smrt a rozklad. Bez prany se akařa nemůže projevit. Vesmír vřak není řdn vákuum, prana proniká vře.

Prana proud nařm tělem pomocí dýchání. Je-li dýchání chybn, jsou projevy řivota nebo řivotn síla také vadn. Prana se projevuje v těle zdravm, myřlenm, mluvou a jednáním. Chybn dýchání je vždy doprovázeno nevyrovnanými myřlenkami a činy, kteří pak mají povahu chaotickou, nedisciplinovanou a neklidnou. Výslednicí takového nepořádku jsou tlesn poruchy, kteří označujeme jako choroby. Vdom a prozen dýchání uvádí naře řivotn síly do rovnováhy a

umožňuje nám nerušený vývoj. Je-li náš vývoj rušen a pozdržován, cítíme se zle. Nic se nevyrovná radosti z nerušeného vývoje. Bohatství umožňuje zevní pohodlí a některá jiná ulehčení, ale nikdy skutečné uspokojení a pravou radost. Teprve tehdy je člověk skutečně radostný, když se může nerušeně projevit, své síly tvůrčím způsobem používat a sebe dále rozvíjet.

Tři největší překážky v životě jsou: nenávisť, stydlivost a strach. Vymeť je pryč a jdi kupředu! Dobře ovládanou pranou rozvíjej se ke stále vyššímu růstu. Jako rostlina se ještě nemůže označit za strom dřívě, než plně vzroste, tak také člověk se vpravdě ještě nenarodil, dokud se jeho vyšší pravé Já zřetelně neprojeví. Život rozvíjí své vyšší a božské - jehož bytí osvěcuje svět - konec konců pomocí člověka. Na začátku svého vývoje je člověk v embryonálním stavu.

Jaká je to hlubina štěstí, možno-li růst a božsky se rozvíjet. Pohlédni jen zpět na svou minulost a srovnej ji se svou přítomností, pak si uvědomíš dlouhou vývojovou cestu, kterou jsi prošel. Všechno naše opravdové vědění spočívá na vlastních zkušenostech. Jen vnitřní pokrok činí člověka šťastným.

Starý systém jógy, který je uvědomělou sebevýchovou, poskytuje možnost urychleného vývoje. Již jednoduché dechové cvičení a několik lehkých asan (tělesných postojů, viz Yesudian: Sport a jóga), spojených s meditací a šavasanou (úplné uvolnění), přinášejí dobré výsledky urychleného vývoje. Žít znamená rozvíjet se. Proudí-li prana tělem, jsou i nejnepatrnější jeho části oživeny jejím působením. Čeho může dosáhnout žák jógy jednohodinovým cvičením, toho dosahuje necvičící až po dlouhých letech. Jóga mění hmotu v ducha. Jóga zduchovňuje tělo a všechny jeho síly, jako zlatník dodává hrubému zlatu zvláštní tvar a výraz.

Jsou jednoduchá, ale účinná cvičení, jimiž se dostávají pod kontrolu dynamické síly, síly prany. Sedni si na židli nebo, jde-li to, se zkříženými nohama na zem. Udržuje hlavu a páteř rovně a vzpřímeně jako sloup. Vyvaruj se však tuhosti a drž se jinak lehce a uvolněně. Se zavřenými očima a s koncentrovaným uvnitřněním vdechni volně a hluboce sbírej pranu vědomě a v srdečním centru, kde má člověk pocit jáství (trochu vpravo od fyzického srdce). Vydechni světlo. Nech toto záření dále jít i kolem sebe. Pak znovu hluboce vdechni, sbíraje pranu vědomě

v srdečním centru a vydechujíc proniknej znovu vědomě celým svým tělem životní silou a naplňuj znovu touto životní silou své okolí. Opakuj to 14 až 21 krát. Cvič tak před snídaní, obědem a večeří. Ať se to stane tvým životním zvykem. Tak prana pronikne celým systémem a brzy bude ovládána. Její vliv je intenzivně oživující pro celého člověka. Při každém výdechu lze vnímat jemný pocit způsobený prouděním prany. Takové dýchání nese s sebou mnohé požehnané působení. Aspoň některá z nich, která už po krátkém cvičení každý může poznat, budiž zde

uvedena. Je-li prana vedena v těle předepsaným způsobem, naplní nás zcela čerstvou silou. Nervové buňky mozku, nervová centra neboli plexe a celá síť nervů, budou naplněny pranou. Únava pomine v několika minutách. Nervy a svaly ztratí své křečovitě napětí a pocit přibývající svěžesti a uvolnění se stává stále živější. Krev se pročistí a svými nabytými buňkami regeneruje celý systém a přinese lepší zdraví. S přibývající silou odporu zmizí bolesti a nemoc. Pociťují-li se v tak krátké době nasřádané pozitivní energie, bude v nás působit jasnější postoj k životu. Klidněji a daleko snáze dokážeme plnit své povinnosti, neboť všechny síly působí soustředěně.

Je nutno zde uvést několik slov o očištění. Je základní nutností udržovat tělo v čistotě. Kromě denního sprchování a omývání před jídlem je nezbytné také naše fyzické vyzařování vědomě udržovat čisté. Všechno září, ať je to hrouda hlíny, kus kamene, stroužek česneku, jablko, zvíře či lidská bytost. Záření prany nebo životní síly může být pociťováno. Jako jsou radioaktivní místa, která mohou být zjištěna citlivým přístrojem, tak také lidské záření není nijak menší energií, která by nemohla být zaregistrována. Je-li fyzické záření slabé, je tělo otevřeno zevním vlivům a onemocní. Kdo by nepocítil únavu, která v přítomnosti nervózního člověka nebo i při nenávisti a hněvu okolo sebe chňapne? Je-li snížena naše schopnost odporu, může na nás působit negativní záření. Vyzařuje-li však prana soustavně pozitivně, nemůže nás nic zranit. Vyzařování prany okolo těla může být rozvinuto takovou měrou, že okolo nás působí jako ochranný obal. Ať jsme si toho vědomi nebo ne, je tu trvale. Vědomé zažívání je však ještě daleko působivější, dodává nám jistotu a vědomou nepodrobenost vlivům. Vykonává-li na nás něco svůj vliv, jsme alarmováni, neboť náš smysl pro svobodu je tak silný, že naše přirozenost si přeje být prosta jakéhokoliv cizího vlivu.

Zde řečené je v Indii chápáno lépe než kdekoliv jinde. Vzpomínám si, jak moje matka nám dětem nikdy nedovolila, abychom se dotkly dítěte mé vdané sestry. Prohlašovala, že by naše neklidné vyzařování mohlo rušit spánek dítěte, že by nestrávené mléko mohlo dítě vyzvracet, nebo dokonce by mohlo onemocnět. Tyto staré zvyky bychom nikdy neměli brát na lehkou váhu nebo odmítat jako pověry. Je známo, že zvířata chrání svá mláďata před dotykem lidí. Zajáci zabíjejí svá mláďata, která jsou poskvřena lidským dotykem. I vrabci vyvrhují nemilosrdně svá mláďata z hnízda, byla-li znesvěcena lidským dotykem. Jen my lidé dovolujeme, aby byly ze zvědavosti našich návštěvníků hrubě dotýkány a pohybovány, a nepoznáváme, že něžné, dosud úplně otevřené tělo, které potřebuje jen životní záření matčino, jen její sílu, teplo a lásku, dostává tím hrubý šok a že na malé ještě bezbranné dítě lze neobežřelým návštěvníkem přenést bolestivé poruchy všeho druhu.

Zdravé instinkty člověka jsou umrtvovány nadměrně ctižádostivou tendencí být civilizovaný. Jeho jemnější smysly jsou otupovány a jeho pocity tuhnou. Člověk se stává bezbrannou obětí mnohých jej kol dokola

obklopujících vlivů. Neschopny k obraně, jsou jeho nervy napjaty, jeho pocity slabé, střed jeho síly se ztrácí. Všechno v životě jej rozčiluje, neboť nemá sílu se bránit. Pluje v kalných vodách, které se kolem něho valí a je nemilosrdně strháván příbojem okolností, které jsou příliš silné, než aby jim mohl čelit. Potřebuje cigarety, aby zapomněl na své starosti a otupil nervy, potřebuje alkohol, aby se dostal do povznešenější nálady. Potřebuje tyto biče, aby se vymanil z denní nudy, aby unikl vnitřní prázdnotě, svým starostem a na něj dotírajících trápení.

Musí se znovu snažit o normální, zdravý život bez výstředností - bez výstředních zvyklostí, aby odolal útoku dolů stahujících ničivých nebezpečí, oněch nebezpečí, která vskutku vážně ohrožují sociální a národní zdraví v tělesném a duševním mravním vztahu. Vždyť společenství lidí je tvořeno jednotlivci a jsou-li tito nezdraví, nemůže se dospět k žádnému dobrému dílu, k žádnému pokroku. Zdravý jednatel je kladem celého národa, neboť z částic celku se celek skládá. Potřebujeme klidné, mírumilovné, zdravé a silné lidi, jen takoví jsou schopni dobrých činů a mohou vykonávat trvale dobrý vliv. Potřebujeme lidi, kteří nepromarňují své síly, nýbrž je shromažďují a udržují na uzdě.

Jóga nám znovu a znovu opakuje, že jeden jediný malý národ, který správně dýchá, by mohl regenerovat celou rasu. Bylo by toho poměrně málo zapotřebí k tomu, aby se toho docílilo. Ale přes veškerou naši sympatii k trpícím bližním, přes všechnen náš společenský duch se dělá málo k tomu, aby se našim dětem dostalo vitální výchovy, kterou potřebují. Doma i ve škole by se mělo vyučovat základním pravidlům zdravého dýchání. Můžeme být svědky dobrého vlivu, který má jóga na nemocné děti. Některé byly astmatiky, jiné diabetiky, jiné duševně zaostalé a jiné komplexně zatížené. Nedostatek životodárné prany je příčinou všech onemocnění. Nedostává-li se kořenům stromu nutné mízy, celý strom onemocní a uschne. Právě tak trpí dítě, musí-li vlivem špatného dýchání postrádat vitální síly. Mnoho let jsme dětem vštěpovali přirozené hluboké dýchání a jiné prosté cviky. Pravidelný přívod prany a kyslíku způsobil u většiny uzdravení. Mnohé z těchto hochů a děvčat jsou dnes mužové a ženy s vlastními zdravými dětmi.

V našich jógických kursech se vždy znovu učí důležitost správného dýchání. Po předchozím uvolnění začínáme vyučování správným dýcháním, které je zachováváno během celé hodiny. Tím se nejen zharmonizují všechny síly, každý žák se vědomě snaží o to, aby nejen tělo, ale i celé své okolí pronikl zdravým zářením. Vnitřní radost je prvním znakem pokroku. Jógičtí žáci jsou nabádáni k tomu, aby naučené svědomitě dodržovali během dne. Jejich pozitivní stanovisko je jejich největší silou v dnešním životním boji. Pomáhá jim k tomu, aby se ubránili negativním vlivům a činí je schopnými pracovat s dokonalým vnitřním klidem.

Zvykni si pomalu a hluboce dýchat, kdykoliv na dech pomyslíš. Každé dýchání musí být doprovázeno dokonalým uvolněním. Dýchej tak

jemně, že vlastní dech neslyšíš. To ihned uklidňuje. Zaživej, jak prana proniká tvé tělo a celou atmosféru kolem tebe. Kdykoliv na to myslíš, zaživej vědomě zdravé vyzařování a žij v něm jako na ostrově síly, míru a čistoty. Nic tě pak nemůže ovlivnit, ať pracuješ v hlučném provozu nebo mezi nervózními lidmi. Také pro lékaře a ošetřovatele je toto jednoduché cvičení nejvyšší cenné. Pomáhá mu k tomu, aby nevyhnutelný vliv, pocházející ze styku s pacientem a trpícím, našel ho obranyschopného a neutralizoval se. Když síla k odporu klesá vlivem přepracovanosti, stává s i lékař nervózní. Nezdravý vliv jeho okolí působí pak silněji i na něho a hrozí nebezpečí, že sám onemocní. Správně prováděný hluboký dech pomáhá i zde, posiluje sílu k odporu za všech okolností. Vědomé vedení životní síly neboli prany znovu nabíjí baterie nervů, mozku a páteře. Není-li dosti času k tomu, abychom denně věnovali jednu hodinu jógickým cvičením, musí být prováděno denně aspoň hluboké dýchání s vědomým vedením prany 14 až 21 krát, jak bylo uvedeno dříve, ale třikrát denně bděle před jídlem. Také toto individuální cvičení se doplní šavasanou nebo aktivním klidem (Viz Sport a jóga), během tří minut. To je minimum pro každého přetíženého člověka, není-li schopen z otroctví svého štvavého života odčerpat trochu více času.

Kdykoliv slyšíme, že nějaký člověk má úspěch ve svém konání, můžeme si být jisti tím, že to bylo dosaženo nahromaděnou a soustředěnou pranou, která se pak soustředěně projevuje v jeho myšlení, mluvení a jednání. Jako medicus jsem učinil v budapeštských nemocnicích několik zajímavých pozorování. Můj přítel, dr.Pavel Schimert, krátce po promoci vstoupil do velkého chirurgického oddělení, kde většina pacientů naříkala bolestí a stěžovala si. Pouhý příchod velkého, statného doktora prosvětlii pochmurnou atmosféru. „Jak se vám daří, mí přátelé?“ ptal se svým hlubokým hlasem, plným vřelosti a důvěrnosti. Když pacienty prohlížel, pociťovali všichni jeho slunnou uzdravující sílu vyzařující z jejich dobrého lékaře. Posílen jeho silou už nikdo nenaříkal. Ba, jeden pacient, který si minulou noc velmi stěžoval, začal po lékařově prohlídce radostí plakat a řekl, že se ještě nikdy necítil tak dobře jako teď. Byl jsem udiven. Kdybych nebyl býval sám svědkem těch jeho bolestí a naříkání minulé noci a neviděl nyní působení lékaře na něho, nebyl bych věřil z pouhého vyprávění o tom. Dr.Schimert uměl skvěle jednat. Jeho pozitivní přirozenost rozptýlila každý zbytek pesimismu, kde jen se s ním setkal. Instinktivně odhalil příčinu téměř každé choroby a jeho diagnóza byla uznávána jako nejlepší. Vyzařování životodárné síly nebo prany bylo zřetelně patrné, kdykoliv dr.Schimert vstoupil do nemocničního pokoje.

Můžeme si jako příklad uvést Couého, který vyléčil jednoduchými svými ústními příkazy tisíce lidí. (Pozn. překl.: Emil Coué, francouzský lékárník a psychoterapeut, narozený v Troyes, 1857 - 1926, původce metody uzdravování autosugescí.) V čem spočíval jeho zázrak, jímž

ovlivňoval lidi? Byl to malý muž prosté povahy, ale byl především klidný. Vědomě či nevědomě nabyl bezpodmínečnou vládu nad pranou, která z něho prýštila jako uzdravující síla. Za čas jej navštěvovaly stovky lidí. Neměl čas zabývat se jednotlivcem a dlouhými výklady. Postavil si je všechny do řady vedle sebe a řekl každému z nich monotónním hlasem: „V každém ohledu se cítíte čím dále tím lépe.“ Výsledek byl pronikavý. Nejen, že všichni cítili okamžitou úlevu a zlepšení, nýbrž někteří dokonce odhazovali své berle a bez nich odcházeli domů.

Bezvýznamný řečník vystoupí na pódium - a svými slovy pohne davu. Vychází z něho čistota, která okouzlí jeho posluchače. Co jiného to je, než ovládnutí prany, čili životní síly, ovládnutým životem?

Shromáždí-li se síly, prosvítají pak myšlenkami, mluveným nebo psaným slovem a činy. Slovní příkazy, které dáváme během jógických cvičení, sbírají stále více prany jako do strouhy a vedou ji tak k soustředěnému jednání. Tyto příkazy se vstěpují stále hlouběji a střádají se v podvědomí, odkud působí na tělo a duši. Během prostého a plného dechu, jak byl popsán ve spise Sport a jóga, rozkázalo se např. v myšlenkách nebo nahlas: „Projevují život v těle a duši,“ nebo „Projevují to Nejvyšší, s ničím menším nemohu být spokojen.“ Projev prany nabývá těmito mocnými rozkazy postupné, ale jisté působení.

Kde je prana ovládána, tam je dynamickou silou. Všechno lze touto silou dosáhnout. Naše myšlenky se stávají skutečností, naše slova nabývají váhu silou pravdy a naše jednání se stává požehnáním pro všechny.

Meditace a její přednosti

Co je to meditace? Je to *neustálá* snaha po uskutečnění našeho pravého Já. Je to postup kupředu na naší vnitřní cestě ducha, dokud jeho pramene není dosaženo. Je to sestup do hlubin našeho bytí, aby se poznala příčina naší existence. Je to ono „bdění a modlení, neboť království boží je na nablízku“. Je to vědění a zkušenost, že jsme živým chrámem Ducha svatého, nebo Boha, našeho pravého Já.

Meditace není, jak se mnozí domnívají, mentální únik do trpného stavu nebo něco jako slabina orientálců, aby se v zahálčivém postoji vyhnuli zevnímu světu. Meditace v žádném případě není ani myšlenkovou spekulací. Není to žádné snění ani žádné příjemné utrácení času. Není to duševní opakování minulých radostí ani přemýšlení o nějaké hluboké myšlence. Meditovat znamená obracet vědomí do nitra, aby se našel zdroj všech životních projevů. Meditace vede ke stavu bytí. Meditace vede k dosažení, splnění a uskutečnění Nejvyššího, Nejvznešenějšího, Největšího; vede k tomu, co ztělesňuje nejvytouženější, nejvyšší cíl života. Meditace je dosažením onoho stavu, ve kterém konečně se rozevírají zázračné květy ducha a šíří svou vůni a

božskost. Je naplněním nejvyššího vývojového stupně člověka dosažením jeho vytouženého cíle a s její pomocí se od té chvíle lidské cíle stávají výrazem božského stavu bytí.

Právě tak, jako se můžeme přibližovat k vrcholu hory z východu, západu, severu nebo jihu, lze vytoužený cíl lidského vývoje, zjevení boží, dosáhnout čtyřmi různými cestami duše.

Jednou z nich je *cesta modlitby*, lásky a pobožnosti, plná odevzdanosti našeho života velké vedoucí moci boží. Jsi-li člověkem modlitby, modli se s čistým srdcem. Předěj svůj celý život a všechny své počiny všemohoucímu Bohu. Žij v absolutní víře v Něho ve svém vlastním nitru a jednej s nebojácným srdcem. Tvůj život se naplní radostí a štěstím. Předěj své slabosti síle boží, svou tmou světlu božímu. Předěj své chyby moudrosti boží. Cítíš-li se sám a opuštěný v tomto světě, raduj se a naplňuj jedině Bohem. Jsi-li zoufalý, je to proto, žeš Ho ještě neuskutečnil. Pro člověka modlitby je všechno v tomto světě předem stanoveno v rukou božích. Nepotřebuje se bát, neboť jeho cesta je přímočarou tužbou po Nejvyšším, Největším, Nekonečném. Člověk modlitby je vždycky silný, neboť Bůh je jeho věčná pevnost a síla. Jeho nebojácný postoj je tento: „Je-li Bůh se mnou, kdo může být proti mně?“ V takovém duchu odevzdanosti, v úplné podřízenosti osobního já rozvíjí se božskost člověka a projevuje se v jeho počínání každý den.

Jinou cestou je *cesta práce*, v tom smyslu, že každá práce má být provedena s nejvyšší dokonalostí - což je vlastnost boží - a tím se dospěje ke ztotožnění s Duchem. Dokonalá práce a moudrost je jedno a totéž, neboť ten je moudrý, kdo dokonale jedná. Dobře provedená práce je nejvyšším výrazem našeho pravého Já, výrazem Ducha. Jsi-li pracujícím člověkem, pracuj svým způsobem, ale poznávej tajemství práce. Musíš znát, jak dosáhnout nejlepších výsledků nejsnazší cestou. Učiň práci svým sluhou, rozkazuj svým počínům. Nebud' otrokem práce, buď jejím mistrem. Jednej uvážlivě a věz přesně, co chceš. Každý čin způsobuje reakci. Chybné činy přinášejí špatné následky nebo nežádoucí budoucnost; vždyť osud je výslednicí našich činů, dobrých či zlých. Kontrolované činy přinášejí kontrolovaný osud. Mysli na to stále a jednej svobodně. Máš pracovat k ničemu nepřipoután. Takovému člověku se otevírají brány života a vše mu vychází. Nech velký proud života volně téci. Svoboda takového ducha vnáší do života požehnání. Jen duch svobody ti umožní, abys v práci dokázal nejvyšší a nejlepší. Jak by mohl někdo, kdo je otrokem své práce, dosáhnout dobrých výsledků? Dobré činy očišťují vědomí. Řídí-li se tvá práce vysokými a ušlechtilými motivy, vnoří se celé tvé vědomí do čistoty, dokonalosti a nesobeckosti - nesobeckého konání - a nebudeš schopen vyjadřovat nic jiného než vlastnosti svého pravého Já, budeš projevovat božskou přirozenost, kterou skutečně jsi.

Třetí cestou *velkého vnitřního putování* je sebeovládání, stavba hráze před bystřinou, která v nás zprvu působí spíše jako chaotické

přírodní síly. Pozorování v nás působících přírodních sil a jejich ovládnutí uvádí automaticky vědomí do nitra. To vede k velkolepému objevu, že pramen naší síly a moci je ve vlastním srdci. Poznáme-li božskou přirozenost života v nás, poznáme i Božství, jímž sami jsme.

Čtvrtou hlavní cestou, která vede k vnitřnímu cíli, je *cesta vědění*. Schopností rozlišovací, kterou si člověk vybírá podstatné a nepodstatné zamítá, nabude tento postoj vrchu ve všech jednáních. Pomáhající povaha zevního světa má člověka k tomu, aby zanechal veškerých pout s nepodstatným. Člověk se učí procházet tímto světem jako divák a nevázat se zrcadlením slasti a bolesti, radosti a smutku. Stále ztotožněn s Duchem je prost všech pout. Podobá se hrdinovi, který, přestože všechno má, není ničím poután. Jeho schopnost rozlišovací je trvalou meditací, která ho vede k nejvyššímu stavu jednoty s věčně svobodným, nespoutaným Já, které existuje v jeho srdci a v srdcích všech bytostí. Uskutečnění jeho vnitřního božství mu umožňuje poznávat totéž božství vesmíru, jehož je jen částí.

Meditace se tak stává bezprostředním započítáním uskutečnění naší pravé přirozenosti a vrozeného božství, ať už při modlitbě, práci, sebeovládání nebo poznávání. Modlí-li se člověk, noří se do svého srdce, aby se spojil s Bohem. Toto vnoření je meditačním aktem. Člověk, který se snaží zvládnout všechny v něm působící obrovské přírodní síly, noří se nutně také hluboce do svého srdce, aby dospěl k prameni života. Toto je meditační akt. Člověk práce se ponořuje právě tak hluboko do svého srdce, aby našel pravé pohnutky ke svému jednání a inspiraci pro své počiny. Toto je meditační akt. Člověk poznání, který mečem schopnosti rozlišovací rozděluje v životě podstatné od nepodstatného, který volí věčné a pomíjející zanechává, musí se hluboko ponořit do srdce, aby opustil dvojnost, musí jít do středu, aby dosáhl jednoty, musí opustit malou osobnost, aby byl pravým Já. Toto je meditační akt.

Zda Bůh je uvažován jako Pán všech pánů a člověkem modlitby je vzýván jako jeho nejvyšší cíl, nebo zda člověk vskutku dostává inspiraci ve svém srdci, aby svým dílem po sobě zanechal nesmrtelnou stopu, zda člověk podřizuje své síly vůli sebezáporu a těmto silám poroučí při jejich zrodu ve svém srdci jako král, nebo zda člověk poznání nachází ve svém srdci pramen věčné moudrosti - není podstatné, kterou z těchto stezek se ubírá, neboť každý musí nakonec klepat na bránu srdce a otevřít ji silou (pozn. překl.: ta síla je od Boha, té se zmocnit nemůže), aby vyzvedl odtamtud božský poklad.

Jak máme meditovat?

Jak má člověk modlitby nazírat do nitra, aby vnímal živoucího Ducha? Jak se má člověk činu obracet do nitra, aby našel pravou inspiraci pro své dílo? Jak má člověk, který si přeje přimět své síly k poslušnosti a ke službě, dospět k prameni svého srdce? Jak má člověk vědění svou moudrost získat z vnitřku?

Sedni si se zavřenýma očima na židli, nohy i ruce rovnoběžně vedle sebe, nebo si sedni se zkříženýma nohama na koberec na zemi. Měj páteř kolmou, jednotlivé obratle a hlavu na sobě postavené jako sloupy. Dýchej zhluboka a rovnoměrně a noř se stále hlouběji s každým vdechnutím do středu své bytosti. Tímto tréninkem 10 až 20 minut denně se stane tvůj dech automatický a rovnoměrný; Soustřeďuj se na srdeční středisko.

Jestliže je modlitba tvou cestou, kterou se přibližuješ k Bohu, vzývej Boha, ať už skutečnými slovy nebo jen v duchu. Následující jednoduché krásné modlitby, kterých používají milióny Indů, ti mohou pomoci:

„Otče, veď mne z neskutečnosti ke skutečnosti, ze tmy ke světlu, ze smrti do života.“

„Rozjímám o kráse onoho jsoucna, z něhož vznikl vesmír. Kéž by ono uvolnilo mé vědomí.“

František z Assisi se zpočátku modlil dlouhé modlitby. Později jeho modlitbami byla jen krátká věta, kterou mnohotisíckrát opakoval. Ještě později zanechal vět a modlil se: „Můj Bože, můj Bože.“ A konečně zůstal jen u základu toho a zanechal všech podrobností. Jeho srdce bez přestání se celou noc modlilo: „Bože, Bože, Bože, Bože.“ Jedné noci zažil skvělé poznání, že Kristus nevisí venku na kříži, nýbrž přebývá v jeho srdci. Tím prostý mnich proměnil se v čistou nádobu boží.

Člověk činu může zaujmout tentýž náboženský postoj, nebo může použít jako člověk, který sebe ovládá, následujících rad:

Soustřeď vědomí na střed své bytosti a pevně se tam drž. Není to tak snadné, jak by se zdálo, neboť zvládnutí myšlenek je největší vymožeností v životě. Cvič houževnatě a vytrvale. Toulavé myšlenky se musí uklidnit a vědomí musí být přivedeno k prameni všech milostí. Nepřetržitě opakování ÓM, které vyjadřuje absolutno, může být mocnou pomůckou. Seberou se toulavé myšlenky a stáhnou se do svého zdroje. Trénink ve zvládnutí myšlenek se musí provádět pilně a pravidelně denně, jinak se ničeho nedocílí. Nic v životě není dosažitelné bez koncentrace. Soustředění vědomí do jediného středu (ohniska) vede k osvětlení. Každý zevní projev může být jen tehdy úspěšný, když jsou myšlenky soustředěny. Jakou cenu mají tisíce myšlenek, na které denně myslíme? Kolik z nich nám přineslo opravdové požehnání? Málokteré. Je-li zvládnut život myšlenek, lehce se provede, co se chce, neboť síly jsou soustředěny a mohou být zavedeny účinným způsobem na kteroukoliv práci. Aby se snáze meditovalo, musí se

napřed soustředit vědomí. Meditace pak jako magnet táhne je do středu a uvádí nás do stavu, ve kterém objevujeme věčný pramen života, velký rezervoár všech projevených sil.

Čtvrtá cesta, cesta poznání - moudrosti, je cestou filozofie. Filozof hledá poslední skutečnosti nikoliv přes osobního Boha, jako člověk modlitby, jeho cestou také není cesta těch, kteří se snaží své božství uskutečnit nejvyšším výrazem činu, ani cestou toho, kdo ovládnutím světodějných sil v mikrokosmu svého těla dosahuje svého božství. Jeho cestou je nekonečná cesta Já, a jde-li po ní, stane se sám nekonečným Já. Jeho cesta je nepomíjející totožnost s nesmrtelným Já, které proniká celým vesmírem a projevuje se ve všem živém. V poznání, že on je skutečně „živým chrámem Ducha svatého,“ vstupuje do „království nebeského“, které je v jeho srdci. V uskutečnění pravé přirozenosti jeho božského Já a v poznání, že toto Já je nesmrtelné, spatřuje, že nesmrtelnost je nedělitelná a že proto není žádné dvojnosti (duality). Všechno je Já, jediné, bez druhého. Meditační cesta, po které se dává, je nepřetržitě ztotožňování s pravým Já: „Já jsem, který jsem. Jsem Já, Nekonečné, bez pout, bez temnosti, bez utrpení.“ Boj za správnou schopnost rozlišovací vede k vítězství nad osobním já. Člověk na této cestě považuje své fyzické a mentální schopnosti za sluhy a Já za Pána nade vším. Jeho volba podstatného mu přináší spásu a absolutní svobodu v životě. Dokonale zkrotil válečnické smysly, aby mohly sloužit vysokému úkolu: projevovat pravé božské schopnosti. Je hrdinou, neboť jeho silou je síla Já, jeho láska je láska Já, jeho činy jsou činy Já a jeho život je věčným projevem Já.

Každá z těchto čtyř meditačních forem nám přináší nové a neznámé zkušenosti. Jak postupně odhalujeme závoj za závojem a stále více se ponořujeme do hlubin našeho bytí, vstupujeme do království Ducha a zažíváme božskou přirozenost našeho pravého Bytí stupeň za stupněm. Mnohonásobné je požehnání meditace:

a) Je-li vědomí dovedeno dovnitř, stane se introvertní a umožní nám rozlišení.

b) Rozdvojené vědomí, které se projevuje jako pochybování přestává a postupně zavládá stav jednoty.

c) Bouřlivý myšlenkový život je přemožen. Pokoj může být dosažen, jen když jsou myšlenky ovládnuty.

d) V meditaci ustává veškerá aktivita myšlenek, slov a skutků. Vytvoří se hráz proti veškeré zevní činnosti a velký proud síly je mocí soustředění znovu zaveden do zdroje srdce. Koncentrovat se znamená sebrat všechny síly v centru, kruh uzavřít a zachycovat energii ve stále menším ohraničeném kruhu. Čím je kruh menší, tím dynamičtější je síla soustředění energie. Tato zvládnutá energie má nedocenitelné působení.

e) Oslabený systém nabývá záhy ztracenou sílu. Kdekoliv nedostatek životní síly způsobí v těle chorobu, je tato

prázdnota postupně překonávána a znovu se navrácí zdraví. Jógini říkají, že se meditací stáváme den ze dne silnějšími a zdravějšími.

f) Jógini připisují koncentraci veškeré možnosti. Dřímající schopnosti se rozvinou v podivuhodně krátkém čase. Schopnost rozlišovací, síla vůle a různé duchovní vlastnosti se jí podporují.

g) Průměrný člověk naříká, že nemá v životě žádný úspěch. Jak může mít úspěch, když lehkomyšlně rozptyluje své síly? Již ráno, sotva oči otevře, začíná svůj život proudem myšlenek a všemožnou činností, která přesahuje vrcholně jeho schopnosti, takže do konce dne své síly vyčerpá. Protože žádná skutečná síla nedoprovází jeho skutky, jsou tyto málo působivé. Zcela jinak je tomu u člověka, který denně medituje. Stává se zásobárnou energie. Jeho vědomí je uvnitř usebráno a jeho nervy jsou klidné. Jen takový člověk ví, jak se správně jedná. Jeho myšlenky jsou produktivní. Pronikají jeho bytostí a mění ho v pozitivní nástroj, který mu slouží k dobru. Jeho myšlenky pronikají též do jeho okolí a vytvářejí atmosféru disciplíny a klidu. Jeho myšlenky vykonávají dobrý vliv na všechno, co s ním přijde do styku, nikdy neponižují a nezatěžují, nýbrž vždy pozdvihují a osvobozují. Jeho slova jsou naplněna silou a přinášejí požehnání. Jeho činy způsobují žádoucí dobré účinky, protože jsou doprovázeny částí soustředěné energie, která je v jeho srdci trvale k dispozici. Tím, že jeho činy mají svůj původ ve středu jednoty, jsou vyrovnané a přesně vedené, tudíž musí dosáhnout cíle.

Právě silou a významem jeho činů se dosahují požadované výsledky.

h) Nezapomeňme, že pokaždé, když se hluboko ponoříme do svého Já, děje se proměna. Přibližovat se k já, znamená být jako Já, a když se opět vrátíme do normálního vědomí, přinášíme si již rysy Já. Časem potom projevujeme stále více přirozenost Já. Pokaždé, když jsme hluboko v meditaci, zaniká část starého člověka a část nového člověka se projevuje. Umírá „já“, ztrácí vládu nad námi a poněmhu se rodí naše pravé Já a nabývá moci nad námi. Pravé narození znamená smrt našeho osobního já a narození našeho Já.

Než se to dokoná, nacházíme se v embryonálním stavu, v osobním já, uvěznění v těle a jeho přáních.

Kdo dosahuje sebevlády, ten dosahuje Já. Kdo má Já, má vše.

i) Práce je také druhem meditace. Co děláme, pracujeme-li? Jsme ve stavu jednoty a soustředění v srdci. Právě působení a práce jsou jen zevním výrazem našeho stavu. Meditace nám pomáhá, abychom pracovali soustředěným způsobem. Taková práce jistě přinese úspěch. Jsou-li však síly stále rozptylovány, žádná práce nemůže být úspěšná.

Člověk, jehož síly jsou rozptýleny, je neklidný. Člověk, který se soustřeďuje, je klidný. Cvič se denně v meditaci. Ona probudí tvé dřímající schopnosti. Jsou-li tvé síly soustředěny, každá práce se podaří.

Tajemství práce je s málem prostředků mnoho dosáhnout. Časem se dostaví zkušenost, že práce není žádnou překážkou pro meditaci. Jak řekl Šrí Mahariši: „Není konfliktu mezi prací a moudrostí.“ Nadvlády nad přírodními silami v nás se nejsnáze dosahuje meditací. Bude postupně přibývat projevů božských vlastností Já, tělesných nároků bude ubývat a hnací síly přírody budou ležet u našich nohou připraveny nám všude a ve všem sloužit. Vždyť nakonec musí každý člověk přemoci svou nižší přirozenost a udělat z ní služku vysokého cíle, aby se projevilo božství, kterým v podstatě člověk jest.

„Každá duše je ve své podstatě a způsobnosti božská. Cílem je projevení tohoto uvnitř dlícího božského ovládním vnější a vnitřní přirozenosti. Dosáhni toho prací nebo modlitbou nebo kontrolou duševních pochodů nebo filozofií, jedním nebo ostatními vybranými - či všemi prostředky - a buď svobodný. To je celé náboženství. Poučky a dogmata nebo rituály nebo chrámy nebo zvyky jsou jen vedlejšími přídávky.“ (Vivekananda)

Indická matka

V Indii hraje nejdůležitější roli v životě výchova. Začíná v mateřském těle a provází člověka až na konec jeho dnů. Hinduistická matka se za své dítě modlí a modlitbou a půstem se připravuje na velkou událost. Dítě, které není přijímáno s modlitbou, považuje se za poloviční. Dítě, které se rodí za modliteb, znamená požehnání a štěstí a mír pro rodiče. Zatímco matka očekává dítě, snaží se, aby obohatila svou duši, neboť ví, že to má okamžitý vliv na malý poklad jejího srdce, který je částí jí samotné. Velké indické hrdinské básně, Bhagavadgíta a jiné náboženské knihy, jsou jejím neustálým pramenem božského vnuknutí. Vybírá si božstvo z eposů jako svůj ideál, božstvo, které je výrazem a vtělením vlastností, které si přeje nabýt. Na ty upře svou celou a nejhlubší pozornost. Tělesná hygiena, čistá strava, zdravý způsob života náležejí k jejímu dennímu životu, v němž je všechno zaměřeno k blahu rostoucího dítěte. Dlouhé měsíce těhotenství projdou v mlčenlivé přípravě sběru takových dojmů, které se nevyhnutelně musejí vtisknout do duše přicházejícího dítěte. Často vyvstává ideální obraz zářícího božství v duchu matčině; často přejíždí matka rukama po svém těle a říká: „Kéž by mé malé mělo ústa jako lotosový květ, ústa, která by bez bázně vyslovovala jen pravdu. Kéž by mé dítě mělo krásné oči, které by se nikdy nebály pohlédnout do tváře pravdy. Kéž by mé dítě mělo krásné, silné a zdravé tělo, kterým by se neprojevovalo nic než život. Kéž by mé dítě mělo duši, kterou by se neprojevovalo nic jiného než Bůh.“ Tato výchova není neužitečnou fanatickou představitostí,

nýbrž cílevědomě zaměřenou obrovskou mocí. Nakonec se objeví dítě jako splnění všech svatých přání mateřského srdce.

Jednou za starých časů žila v Indii královna, která měla tři děti. Poskytla jim náležitou správnou výchovu. Denně jim zpívala, jsouc nakloněna nad kolébkou, píseň nejvyšší lásky, denně jim zpívala jedinou pravdu, kterou znala:

„Ó, mé dítě, ty jsi život, nekonečný,
ty jsi život věčný,
ty jsi život nesmrtelný,
to jsi ty, mé dítě,
to jsi ty, to jsi ty.“

Den za dnem rostli ti tři princové a rozvinuli se v pravdivost, sílu a udatnost. Denně slyšeli svou matku zpívat tu píseň od prvního otevření očí za svítání, až po uzavření víček před usnutím. Jednoho dne museli svůj palác opustit a odebrat se do učení do daleké poustevny mudrce, aby se jim dostalo nutného vzdělání, náležitějšího vládcí. - V těch dobách učili krále a vládcce mudrci a rišijové a poučovali je o světském, sociálním, duchovním a ostatním vědění, kterých je zapotřebí k vedení národa. Proto si i králové museli mudrců vážit. - Před jejich odchodem darovala vznešená královna každému ze svých synů malou zlatou krabici, kterou směli otevřít až v den po ukončení studií. Uběhlo mnoho let, než bylo studium ukončeno. Nejstarší princ-syn otevřel svou krabici a našel v ní proužek papíru, na němž bylo napsáno:

„Ó, mé dítě, ty jsi život, nekonečný,
ty jsi život věčný,
ty jsi život nesmrtelný,
to jsi ty, mé dítě. To jsi ty, to jsi ty.“

Princ dlouho přemýšlel a pravil: „Viděla-li má matka ve mně věčný, nekonečný, nesmrtelný život, co mi může poskytnout pomíjející pozemské království? K čemu je mi bohatství, když jednoho dne zaklepe smrt na dveře? Odejdu do hlubokého lesa, abych tam přemýšlel o podstatě všech věcí, dokud nenajdu věčné. Jak mohu vládnout lidu bez moudrosti? Jak mohu někomu vládnout, když sám sebe neumím ovládat? Napřed sám chci mít světlo, abych mohl jiným pomáhat ze tmy. Napřed chci zažít skutečnost, abych jiným mohl pomoci z neskutečnosti.“ Oba jeho mladší bratři rozhodli, že učiní totéž a že odejdou do mlčenlivého lesa, aby tam našli, co v nich matka viděla ode dne jejich narození.

Matka

Z hlubin moře přináší
rybář své ryby na zem.
Ze dna moře
zdvihá lovec perel své perly.
Co ti mohu přinést, ó, matko?
Co mohou mé malé ruce nabídnout
tvým lotosovým nohám?
Kam nebyla vržena žádná síť,
kam se žádný lovec perel neponořil,
do hloubi oceánu svého srdce
chci se až na dno ponořit
a odtud vynést bohatství své lásky
pro tebe, ó, matko.

U^{TM}

From the bosom of the sea
the fisherman brings home his fish;
from the depths of deep waters
the pearl diver his pearls.
What can I bring home for you, oh Mother?
What can these small lay at your lotus feet?
Where no net has been cast,
where no pearl diver has dived,
there in the deep ocean of my heart
let me dive to its depths
and bring up the wealth of my love
for you, oh Mother.

Důležitost činnosti štítné žlázy

Poměrně málo lidí ví, kolik se dá dosáhnout jógou s malou námahou. Jóga vyžaduje jen vytrvalost od těch, kteří pomocí ní chtějí dosáhnout pokroku. Nyní dozrála doba k tomu, aby lidstvo nahlíželo na svět nejen z materialistického hlediska, nýbrž aby se naučilo vážit si věcí vyšší přirozenosti. Obecný vývoj člověka bude urychlen záhy rozvojem na duchovní úrovni. Brzy se pozná, že člověk je čistým duchem a že se musí dívat na materialismus jako na předběžné školení, kterým se seznámil se zákony přírody ve svém nitru právě tak jako v zevním světě.

Pozná se, že „člověk, ten neznámý“ v sobě skrývá daleko hlubší tajemství než celý ostatní vesmír a že je největší hádankou, která se má v tomto životě rozluštit. Od nepaměti jóginí probádali neznámé hloubky lidské bytosti a výsledky svého výzkumu předložili světu. Je zarážející s jakou přesností znali anatomii těla a také duše, s jakou vědeckou dokonalostí - které dosud ani dnešní lékařská věda nedosáhla - poznávají a rozumějí funkcím celého toho systému.

Hatha-jógini, kteří jedinečně ovládají své tělo a dokonce vědí, jak libovolně prodloužit svůj život, poučují ty, nad jejichž zdravím chtějí bdít, jak lze zcela jednoduchými cvičeními zajistit si sílu a zdraví.

Skvělou myšlenkou, která přináší blahodárné účinky, je pozice viparita-karani, která se dá lehce provádět. Pro lidi, kteří žijí v uštvaném světě, je toto cvičení nezbytné, neboť umožňuje regulaci důležitého časového centra v lidském těle, které známe jako štítnou žlázu. Je dobře známou skutečností, že nedostatečný vývoj a nedostačující funkce této žlázy přináší s sebou u dětí známky slabomyslnosti. Nedostatečná činnost této žlázy způsobuje pomalost v myšlení a mluvení, přičemž nadměrná činnost této žlázy se projevuje v rychlém myšlení a téměř nezvladatelném sklonu k mluvnosti a pracovitosti, což vede v mnohých případech ke koktavosti, neklidu, nervozitě a dokonce k srdečním potížím.

Tělo nervózního člověka potřebuje velké množství kyslíku pro nadměrnou funkci časového střediska (štítné žlázy). Chybí-li tělu kyslík, musí srdce pracovat v témže rychlém tempu jako štítná žláza, aby krev mohla rychleji obíhat a opatřit celý systém od mozku až po prsty u nohou dostatečným množstvím kyslíku a výživných látek. Také v těchto případech se všechno uvede do pořádku v krátkém čase cvičením viparita-karani. Předrážděný mozek se rychle uklidní, nervy pozbudou dosavadní napětí a srdce, společně se životně důležitou štítnou žlázou, se regeneruje. V této „obrácené pozici“ probíhá také čas opačně, to znamená: mládneme. Vrásky a záhyby v obličeji se vyrovnají, zchlazení se bez námahy odvrátí, šedivé vlasy mizí a celý systém se nabije pranou neboli životní silou. Hatha-jógini dosahují podivuhodných výsledků způsobených prodloužením doby cvičení viparita-karani. S velkou vytrvalostí setrvávají v této pozici a uvolňují tím síly, které omlazují celé tělo a udílejí jóginovi časem nedotknutelný výraz. Někteří vypadají tak mladě, jako by jim bylo 25 let, ačkoliv je jim ve skutečnosti dávno přes 60. Toho dosahují ovládnutím štítné žlázy. Velké sluneční pletivo neboli surya-nadi leží v pupečním kořeni, zatímco místo čandra-nadi neboli měsíční centrum leží na kořeni ponebí v ústech. V symbolickém způsobu mluvy se dá říci, že surya neboli slunce spotřebovává životodárný nektar, čímž délka života každého člověka je den ze dne kratší. Jestliže při viparita-karani se tělesné pozice „obráť“ a měsíční centrum se ocitne vespod a sluneční centrum nahoře, proudí nový život do systému a omlazuje celé tělo. Tělo zkrásní a prozáří se stále novou

energií, která člověku propůjčí oduchovnělý výraz. Toto cvičení mu také umožní dlouho žít.

Ležíme na zádech, zdviháme tělo a podepřeme boky rukama. Lokty spočívají na zemi. K tomu cvičíme dech břichem. Po několik minut zůstaneme v této pozici. Jakmile instinktivně cítíme potřebu, vracíme se pomalu do vodorovné polohy. Cvičíme podle návodu ve spisu Sport a jóga.

(Podobné návody nalezneme v knize André van Lysebeth: Jóga, 3.vydání 1984 nebo přesněji v knize PhDr.Milada Bartoňová, MUDr.Zdeněk Bašný, PhDr.Boris Merhaut, PhDr.Rudolf Skarnitzl: Jóga od staré Indie k dnešku - Avicenum, 1971 str.134-137 a přesně o viparita-karani str.137-138. - pozn. překladatele).

Zvláštní cvičení proti nachlazení a zácpě

1) Očišťování celého systému považují jógini ze všeho za nejdůležitější. Říkají, že nemoci velmi často vznikají také z nečistot. Pranajamy a asany čistí tělo od všech toxinů neboli jedů a umožňují dokonalé zdraví a dlouhý život.

2) Kapal-Randhra-Dhauti je skvělé cvičení proti chronickému nachlazení a onemocnění průdušek. Kořen nosu (mezi očima) se má tak dlouho třít, až pocítíme teplo. Za tím účelem můžeme použít masti, aby tření neporušilo kůži. Cvičíme 2 až 3 minuty před každým jídlem (před třemi jídly).

3) Lauliki-jóga je výborné cvičení, které odstraňuje menší či větší nepořádky v těle. Buď sedíce na patách s rukama na kolenou, nebo stojíce, stáhneme žaludek, vnitřní orgány a střeva a vícekrát jimi pohybujeme ze strany na stranu. Tento mlecí pohyb působí jako silná masáž. I když má být prováděn plnou silou, nesmí být přehnán. Cvičení musí doprovázet současně dech.

4) Zácpu můžeme považovat za chorobu. Musíme učinit vše, abychom uvedli věc do pořádku a té choroby se zbavili. Škodlivé následky této stálé otravy jsou nesčetné. Jestliže struska ve střevech zůstává a nenachází normální východ, je částečně přejímána do krve. Výsledkem je všeobecná otrava, trávicí potíže, bolesti hlavy, zrakové těžkosti, nervové nesnáze a celá řada menších nebo větších poruch v celém systému. Zácpa je chorobou, kterou degenerují nejen střeva, nýbrž celé tělo. Otrávená krev, kterou je zaplaven mozek, prakticky znemožňuje, abychom jasně mysleli a správně jednali.

Agnisara Dhauti je cvičení, které má zvlášť velké očistné působení a zbavuje tělo všech nečistot. Krev se čistí bohatým přísunem kyslíku. Usazeniny, které způsobují artritidu (zánětlivé onemocnění kloubů) se odstraní. Nervy se nabijí pranou. Především střeva přejdou do správné funkce a postupně znovu nabudou vlastní peristaltický pohyb. Agnisara odstraňuje veškeré žaludeční potíže tím, že silně rozdmýchává trávicí oheň a opatří krev kyslíkem. Tato očista změní celého člověka a propůjčí mu oduchovnělý výraz. Jeho tělo vyzařuje sílu a energii.

Pravou dlaň položíme na pupek a levou na pravý hřbet ruky, sedíme se zkříženýma nohama na zemi nebo prostě sedíme na patách. Při břišním dechu vdechující vypneme břišní stěnu a při výdechu ji stáhneme zpět, přičemž rukama tlačíme dovnitř břišní stěnu. Opakujeme to 8 až 10 krát. Časem můžeme tento počet zvýšit až do 15 až 21 krát. - Vzhledem k silnému působení tohoto cvičení, musíme být velmi opatrní a nepřepínat. Dokonalé uvolnění se musí provádět s každým jógickým cvičením. Během menstruace se máme tohoto cvičení vystríhat. Velmi silně dráždí sluneční pletivo.

Úvahy o indické a evropské hudbě

Ještě dnes si vzpomínám na zpěváka, který po delším rozhovoru seděl v místnosti mého otce a celý dům naplňoval pronikavým trylkujícím hlasem. Zpíval starobylým tamilským způsobem, který se přičil mému uchu, zvyklému na anglický způsob zpěvu. Návštěva anglické školy ze mne učinila v té době velmi britsky citlivého, což byl nevědomý pokus o překonání mého pocitu méněcennosti. Mohlo mně být tehdy 12 nebo 13 let a byl jsem značně pyšný na pár anglických písní, které jsem znal nazpaměť. Ty jsem tehdy zpíval z plných plic, abych dokázal jejich nadřazenost, jak mi připadalo, nad nudnými, monotónními a nesmyslnými indickými zpěvy.

„Víš, co soudil slavný anglický znalec indických písní o indické hudbě?“, ptal se mne jednoho dne pěvec. „Mezi všemi druhy hudby, ať světskými či církevními, dosáhla indická hudba nejvyššího stupně vývoje. Obsahuje větší rozsah tónů než hudba západní, neboť používá nejen celé tóny a půltóny, jako západní hudba, ale dokonce i čtvrttóny. Hlasově a instrumentálně vyjadřuje nejhlubší city. Právě jako indické umění a literatura, též indická hudba zasahuje do nejzazších hloubek lidské bytosti. Indická hudba probouzí v člověku ozvěnu vyššího Já!“

Vyjímám z knihy Atlantik o hudbě: „Melodie a hudba Přední Indie jsou neobyčejně bohaté na melismy a jsou mnohotvárné v rytmice, jeví se nám však velmi jednotvárné ve zvuku. Tomu odpovídá též nejvyšší umírněnost v postoji hudebníků. Jako ve Staré Číně má být indická hudba nevášnivá, má se vyhýbat silným

afektům, má být vytríbená, sebeovládající a ctnostná. Hudba má vést k uvažování. Pozornost zpěváka, jakož i posluchače, má být zaměřena na udržení raga (komplikovaná tonální struktura a neméně komplikovaná rytmika, přičemž často ještě melodie a bubnový doprovod vzájemně kontrapunktující) a na umělé zakudrnacení melodické linie. Současnost ustupuje do pozadí.“

Od té doby uplynulo 25 let a dlouhý čas, strávený na Západě mi poskytl příležitost k rozličnému srovnávání. Dokážu zavřít oči, abych se s Bohem v jeho křišťálovém království modlil k Ježíši. Se zdviženou hlavou dokážu tiše stát a zaposlouchat se do Händelova chóru Alleluja, a ztrácím se v patření a vytržení. Ale s velkou kometou Beethovenovou zdvihám se z největších hloubek lidského bytí a vzlétám do své nebeské vlasti, abych se tam roztavil v jeho poslední božské symfonii. S jakou výbušnou mocí otřásá klímající lidskou duší. Ona pak, osvobozena od svých pout, začne svůj let k Bohu! Ale jen málokterí se hlásí k této kometě, málokdo snese jeho vznešenost! „Doufej, člověče,“ hlásá svou hudbou, „nezdržuj se spánkem a starostmi, nýbrž pojď! Ať jde jedinec, ať jdou všichni, kdo jsou připraveni! Nebojte se, peklo ztratilo svou moc a nedokáže dále zadržovat vzlétající duši. Pozdvihni se, člověče, neboť jsi svobodný, požehnaný duch!“

Tito, a mnozí jiní, povstali, aby svou pochodní ozářili temnou cestu lidstva. Piji nektar, který mi nabízejí a pociťuji požehnání svého života.

Indické umění a indická hudba zprostředkovávají nejvnitřnější bytí a ponechávají všechno vedlejší stranou. V indickém malířství chybějí nepodstatné nahodilosti a ozdobná přebytečnost, jen duch díla má jasně vystupovat. Je zajímavé, že se setkáváme v moderním západním malířství se stejnou tendencí, která umělce při jeho díle přidržuje jen u podstatného. S výjimkou opravdu nadaných malířů zobrazují však moderní obrazy jasně patologii našeho věku. Kde jde umělci o to, aby znázornil prostotu, chybí dnešnímu umění často jeho podstatný znak: jednoduchost - nevyjadřuje její vnitřní smysl. Jednoduchost není totéž jako prázdnota, nýbrž má být v sobě nositelem bohatství. Kde chybí duch, zůstává jen umrlčí maska a ta se k nám blíží v moderním malířství. Zdravému člověku se to přičí. Tato dekadence je v obrazu tak zřejmá, že chybějící produchovnění jako rušivý prvek vyvádí a vysunuje všechno z rovnováhy. Také moderní malíři jsou prostředníky své doby. Bohužel projevují mnozí prudkou horečku patologického úpadku. Prostředník propadl stejnou měrou dobrému i zlému. Naše doba trpí stavem stravující zaměstnanosti, která se daleko vzdálila od normálu. A odtud sbírá malíř své dojmy a inspiraci pro svůj štětec. Všechno, co zde bylo řečeno, se dá říci i o dnešní literatuře a hudbě, které jsou často hlasitě a chaoticky karikaturou toho, co by se mělo nazývat uměním!

„Umění“ v jakékoliv formě je vždy výrazem ducha, a to platí jak o literatuře nebo hudbě, tak o malířství, sochařství nebo tanci. Umění musí člověka povznášet, neboť ono je duchem. Kde je touha po pravém

umění, ukazuje se nepokrytě rozkvět a rozvoj duchovních hodnot jako jistá známka vývoje.

Hudba je především vyvolena k tomu, aby povznášela lidskou duši. Mozartova hudba se podobá nejjemnějšímu vrcholu, éterickému a sférickému zároveň. Veškerá pozemská tíže je jí dokonale cizí a jen skutečně šlechtná duše jí může řádně ohodnotit a pochopit.

Schubertova hudba je plna citu a lásky, plna oné mateřské lásky a cituplnosti, kterými každé srdce měkne. Doprošuje se lidské dobroty a odhaluje zklamání, bolest a starost; postupně nás vede cestou, jejímž cílem je osvobození, které člověk nachází jen o samotě s Bohem. Schubertova vášnivá touha je čistá, bez poskvrny.

Chopinova hudba je vášeň, rudá jako krev a horká jako oheň. Tu se rozpoutává boj o spojení, tu vzniká závod za nedosažitelným a plápolá vulkanický požár, když svou vizi téměř uchopuje. V jeho procitnutí je znát zoufalé hledání uprchnuvšího přízraku. Chopinova samota dýchá smutkem, neboť také tato ohnivá hvězda musela sama obíhat určenou drahou.

Ohnivý Maďar Liszt byl průkopníkem. Jak na klavíru, tak ve svých skladbách, neznal žádné meze. Osvobodil se v mnohém smyslu od hranice zákonitosti klasické hudby. Aby člověk pochopil Liszta, k tomu se musí pozdvihnout na vyšší, téměř neohrazenou svobodnou duchovní úroveň. Lidstvo jej teprve v budoucnosti bude moci bez zbytku pochopit.

Plamenná kometa Beethovenova nemůže proplout oblohou lidství, aniž by nezapálila naše srdce a naši naděje. Přinesl člověku zvláštní poselství útěchy plné odvahy, modlitby, ale plné činů, svobody, ale plné míru. Jeho život byl zrcadlem, v němž se člověk shledává se svými boji, námahou a vítězstvími. Jestliže v Beethovenově boji člověk téměř podléhá, povstává v něm božská síla, která volá: „Ne, ne, nechci toto ztratit, chci to zachovat pro vyšší!“ Vychází-li Beethoven ze svého vnitřního zápasu jako vítěz, píše svým přátelům, manželům Weigelovým: „Není vyššího štěstí, než se blížit k božství a přinést je člověku.“

Spojení všeho, co tito titáni a mnozí jiní velcí hudebníci darovali Evropanům, je výsledkem hudby západu. Je to podivuhodně bohatě poseto diamanty, které tu zasadili tito vyvolenci. Klasická hudba Západu mluví k jednotlivci stejně jako k masám. Tito velcí tvůrci otrásají masami a strhávají je s sebou. Mluvili všemi řečmi, obraceli se ke společnosti právě tak jako k jednotlivci a naplňovali všemi tužbami. S vývojem společnosti drží jednatel krok a získává nakonec schopnost dospět k oněm výškám, kde tito titáni stáli u zdroje života.

V Evropě se hudba snaží dostat k otevřenému moři jako nezadržitelný proud přes víry a vodopády. Nese posluchače na bouřlivých vlnách k tichu ducha. Jinak je tomu v Indii! Tam proběhl vývoj právě opačně. Ze suchopáru pracného života stahuje se Ind k prazdroji svého srdce, aby podržel čistou, jasnou melodii, která proniká z

jeho nejhlubšího nitra; hudba je to ovšem vždy osobitá, ať již ve zpěvu nebo pomocí nástrojů. Indický orchestr je relativně malý, takže každý nástroj si svým způsobem podržuje svou dominující, zřetelně vnímatelnou a ničím nezastřenou vyprávěcí možnost. Všechny nástroje jsou však podobné lidskému hlasu, ať jsou to housle, vina nebo flétna. Doprovodný buben vibruje jen potichu v rytmu tlukoucího srdce. Indická hudba sleduje stejný cíl jako kterékoliv jiné indické umění; proto jsou všechny melodie nejdříve jednoduché: chtějí vyjádřit podstatné! Pro hindu znamená hudba modlitbu, která je nejvyšším výrazem a nejčistší melodií jeho duše. Zpěvák vkládá veškerý cit do své písně a dodává jí tolik patosu, lásky, smutku a radosti, že uchvátí posluchače stejným způsobem, jakým on sám je uchvácen. Po přezpívání několika strof se určité motivy opakují, pak se opakuje jedno nebo dvě slova v nepřetržitě sledu, až nakonec je vyzpívána jediná hláska ve střídavých melodiích; celý zpěv zmírá nakonec v hukotu jediné noty. Ve zpěvu se k vyjádření dospívajícího jednání ustane teprve tehdy, když se přiblíží k přeplněnosti srdce. Často jsem pozoroval, že zpěváci začali svou melodii plnohlasně a přece jsem ji chápal ve své nevědomosti jako nic nevyjadřující.

Mosty roků, po kterých mne má cesta vedla, obdařily mne možnostmi, abych jasným zrakem hleděl na proud událostí.

Ze všech písní Západu mi připadají maďarské melodie nejprostší a nejčistší; jsou přeplněny city a pocity často překypujícími a ohnivým temperamentem. Plny protikladů a barev chytají posluchače bezprostředně za srdce. Podobně, ale v silnější míře, děje se se mnou při poslechu indické písně. Ony zpěvy, které mi kdysi připadaly být jednotvárné, dnes mne hluboce vzrušují. Dávno zapomenuté postavy vyvstávají dnes při nich před mými zraky, zatímco poslouchám chvalozpěv na déšť nebo na bohy jako vnitřní ozvěnu. Při zpěvu Indů vidíme jejich tváře prozářené radostí a z jejich očí srší božské jiskry. Nedokáží poslouchat indickým zpěvům bez dojetí a slz. Ne proto, že by ty zpěvy byly samy o sobě smutné, nýbrž proto, že projevují prostou, čistou, svatou řeč srdce. Co ze srdce přichází, zní a nachází cestu zpět v srdci. Jde-li např. o prostou píseň, kterou často zpívá náš Rickshaw - Mann Rama, nebo o oblíbenou píseň Mahatma Gandhiho „Ragupathi Radšava Radšaran“, sotva se do ní na několik minut zaposlouchám, upadnu do transu a cítím se být unášen oněmi vodami, které nejsou spoutány žádnými břehy.

Ať už je to mladík z ulice, který zpívá z plna hrdla, nebo průvodčí pouliční dráhy, jež projíždí městem za dusného vedra, nebo skupina mladých poutníků, kteří velebí svého boha, nebo procesí, které s sebou nese své bohy a jehož účastníci jsou vedeni zpěvákem v poloextatickém stavu, ať jsou to ženy u studní, které trylkují své melodie o Krišnovi, nebo pár tanečnic, které předvádějí svou modlitbu a lásku, musím přiznat, že nikde jinde na světě než v Indii se neshledávám s takovou

odevzdaností vloženou do prosté písně! Když se pokládaly koleje pouliční dráhy v našem městě jen za pomoci svalů pracovníků, vyvstal přede mnou zpěvák, který zpíval krátký text, do jehož refrénu „Kailasa“ vpadlo vždy padesát nebo více dělníků. (Pozn.překl.: Kailasa = trůn bohů, posvátná hora v Tibetu). Jako chlapec jsem sledoval práci těchto mužů s velkým zájmem po dlouhé hodiny jejich pracovního času. Také já jsem zpíval to slovo Kailasa, které se chvělo v horském vzduchu. Mnohem později jsem se dověděl, že Kailasa je ve vztahu k Šivově trůnu bohů, který je vysoko

v Himalájích. K tomu, aby překonali jednotvárnost práce a vyčerpání za neúprosného žáru slunce v Madrasu, sloužilo jim jméno boží a jeho svatého trůnu, které mírnilo bídu těchto mužů. A podobně jako oni zpívají stovky silničních dělníků, jejichž výdělek jim sotva stačí na opravdový denní pokrm! Jsou to muži a ženy žijící ve strašlivé bídě, jsou oděni do hadrů a nemají pevnou střechu nad hlavou. A přesto nesou svůj osud bez reptání. Góvinda je jejich božský utěšitel, Góvinda je jejich jediným cílem!

Savitri a Satyavan

Smutek naplnil srdce vznešeného krále Avapatiho a jeho milované manželky, neboť jim nebyl darován žádný syn, který by po nich mohl usednou na trůn a řídit zemi. Dlouho a přísně se postili a prosili bohyni Savitri, manželku Brahmovu, aby jim zaslíbila dítě. Hluboce dojata obětními dary, zjevila se bohyně s lotosovými očima manželskému páru a pravila: „Vy vznešení! Vaše modlitby jsou vyslyšeny! Vaše přání se má splnit! Dostane se vám dcery a mnoho synů vám bude darováno. Radujte se, neboť vaše dcera bude ozdobena nevídanými ctnostmi!“ Po těchto slovech požehnala mocná bohyně vznešený pár a zmizela. Do roka se jim narodila skvělá dcera a protože manželka Brahmova jim prokázala tu milost, bylo dítě nazváno podle bohyně Savitri. Rostla k vděku, pravdě a moudrosti a dobývala si srdce lidí. Žádná jiná pozemská bytost se jí krásou nevyrovnala a žádný člověk se jí neodvážil pohlédnout do tváře, neboť vyzařovala božsky krásné světlo.

Savitri vyrostla v pannu, stále ještě nedotčenou a svobodnou. Rodiče považovali za svou svatou povinnost zvolit pro ni muže. I vstoupila Savitri do svých stříbrných nosítek a dala se na cestu, doprovázena svým dvorem. Mnohá království prohledala při pátrání po jediném, který by byl ve vyšším souzvuku s jejím srdcem, ale nikdo takový nezakřížil její cestu. Nepotkala nikoho, kdo by se jí byl zalíbil! Ani jeden muž neměl ty prosté ctnosti, po nichž toužila, a tak bylo její hledání marné. Až jednoho dne vešla do lesa a dospěla do ašramu - poustevny, ve které dlel slepý král Dyumatsena se svou královnou a jejím jediným

synem Satyavanem. Všechno tam bylo míruplné a svaté; dokonce divoká zvířata tam zapomínala na svou žízeň po krvi a odpočívala poblíž poustevny. Tu se rozevřelo Savitřino srdce v lásce a něžnosti a tu byl Satyavan, kterého si zvolila za manžela. Jako plachá laň stála Savitri před jeho otcem a pozdravila ho se zkříženými rukama. Byl při tom Narada, velký mudrc, kterého král hluboce ctil a miloval. „Bud' vítáno, mé dítě!“ řekl král. „Prošla jsi skutečně celou Bharatu, když jsi hledala nejlepšího manžela pro sebe? Mluv.“ Savitri tedy vyprávěla o svém dlouhém putování, za něhož prošla mnohými malými i velkými královstvími. A pak promluvila o tom, který těšil její srdce a kterého si zvolila za svou lepší polovici. Narada zůstal ponořen v myšlenkách a zdál se být málo potěšen touto volbou. „Tvé rozhodnutí není šťastné, mé dítě,“ řekl mudrc. „Znám Satyavana už od jeho dětství a vedle svých ctností má jednu velkou chybu.“ Zarmoucen v srdci, zeptal se král: „Nemá snad odvahu, lásku, moudrost, Narado?“ „Všechny ctnosti, které náležejí princovi, on má; je statečný jako lev a milující jako otec, moudrost je mu vrozena. Ale přesto má Satyavan chybu, kterou ani on, ani jiná bytost za něj nemůže zahladit,“ řekl mudrc ve skličujícím tichu. „A co je to za chybu, kterou nemůže žádný smrtelník překonat?“ prosil král. „Osud chce, aby Satyavan zemřel za dvanáct měsíců,“ odpověděl mudrc a podíval se láskyplně na pannu. „Slyšelas, mé dítě? Rozumíš rozhodnutí bohů o osudu tvého Satyavana? Zvol si jiného muže, který bude dlouho živ a požehná tebe dětmi a štěstím,“ prosil otec. „Rozhodla jsem se, vznešený otče, dala jsem své slovo! Vylomí-li se kly slonů, nikdo je znovu nenasadí. Takový je můj slib, pevný a pravý, můj otče. Vyvolila jsem si Satyavana a ten bude stát v mém životě po mém boku,“ odpověděla Savitri. „Ctnostná dcera zůstane věrna svému slovu, ó králi! Nikdo nezviklá jejím rozhodnutím, aby se on stal jejím manželem,“ poznamenal mudrc. Obrátil se k panně a pravil: „Tento manželský svazek má mé požehnání, Savitri.“ Tu se Savitri sklonila a dotkla se plnou úctou nohou mudrce a svého otce a pak odešla.

S dary a pokrmy a oděvy se král Asvapati odebral ke královské poustevně, kde se konala svatba v prostotě a míru. Savitri byla šťastna, že se spojí se Satyavanem, kterého uznávala za svého boha a pána. Odložila své bohaté oděvy a šperky a oděla se tak prostě, jak se patřilo pro život v klauzuře. Její čistota a laskavost tišila všechny, a jelikož Satyavanovy rodiče uctívala jako svého otce a matku, sloužila jim jako milující dcera. Srdce všech byla naplněna štěstím až na její vlastní srdce; Savitřina slova sice šířila sluneční jas a naději, ale obava, že se osudná chvíle neodvratně blíží, na ni tíživě ležela.

Jednoho dne se Satyavan rozloučil se svými rodiči. Měl v ruce sekyru, aby šel do lesa nasekat dříví pro obětní oheň. Savitri věděla, že právě v ten den Yama, bůh rozloučení, rozhodne vzít si k sobě jejího manžela. Předstoupila před slepého krále, kterého ctěla jako otce, aby směla Satyavana doprovodit. „Celé ty měsíce, co u nás v lásce

jsi nám sloužila, nikdy jsi od nás žádné úsluhy nežádala, nikdy jsi od nás nežádala žádný dar. Jestliže tedy tohle je to jediné, co si přeješ, ó, dcero, jdi se svým manželem. Nesnaž se však rušit ho v jeho svaté povinnosti.“

Po těch slovech požehnal Savitri. Marně se Satyavan snažil odradit Savitri od jejího předsevzetí, marně mluvil o všech strastech, které na ni čekají. Ona jen ujišťovala, že nebude stát Satyavanovi v cestě a nebude mu překážet v jeho posvátné úloze. „Tak věrně jako ty dosud žádná žena svému pánovi nesloužila, nikdy sis ode mne ničeho nepřála! Pojď tedy, milená! Drž se však stále za mnou, neboť cesta je kamenitá a příkrá.“ Láskyplně pohlédl Satyavan na Savitri a klestil pak cestu pro oba. Ačkoliv byla Savitri oslabena dlouhými probdělými nocemi, modlitbami a posty, její křehká postava nedala na sobě znát únavu. Jen její srdce tlouklo po každém kroku rychleji a rychleji, neboť Satyavan se každým tím krokem přibližoval svému konci! Již vešli hluboko do lesa, a když Satyavan nasekal svou sekyrou nějaké dříví, jeho údy ztěžkly a jeho srdce zesláblo. Okolo něho se zatmělo a Savitri věděla, že hodina nastala. Satyavan klesl

k zemi a položil hlavu do Savitřiny náruče při svém posledním dechu. Savitri byla v žalostném stavu; udělala magický kruh kolem těla svého pána, aby oddálila duchy, pak vzala miláčka do náruče a bděla nad ním. Zanedlouho potom přišli poslové smrti pro Satyavanovu životní jiskru. Nikdo však nemohl překročit magický kruh, nikdo nemohl proniknout do neviditelného kruhu lásky, nikomu se nepodařilo zmocnit se zástavy smrti, a když přišli, nemohli se přiblížit. Plamen Savitřiny lásky se do nich zahryzl, až nakonec utekli. Když se vrátili do království smrti, stěžovali si svému králi a pánovi Yamovi. A tak se on sám vydal, aby se zmocnil Světlé Satyavanovy duše. Podivuhodné ticho se položilo na les, ve kterém uhasl i šustot listů, když se náhle objevilo mocné, temnem se blyštící božstvo. Byl na ně hrozivý pohled, mělo oči, ze kterých sršel oheň. Yama se sklonil nad bezbranným tělem a vyňal z něho světlo. Pak se vzpřímil a pomalu se ubíral neproniknutelnou houštinou lesa. Savitri neznala strach a následovala božstvo. Když se Yama, Pán smrti, obrátil, uviděl za sebou smutnou postavu Savitřinu. Tu promluvil hromovým hlasem: „Milá dcero, žádný smrtelník mne nesmí následovat, obrať se a vykonej pohřební obřad!“ „Tebe nesleduji, nýbrž milovanou postavu svého pána, ó, otče. S ním jsem spojena tělem i duší v tomto světě i v následujícím. Pouto manželství nás pojí a trvá věčně! Jak je mám rozetnout?“ Tak se bránila Savitri. Potěšen tak velkou moudrostí Yama řekl: „Přej si cokoli chceš, ale nikoliv život svého manžela!“ „Pak tedy daruj mému tchánu světlo zraku, ty velký štědrý pane!“ prosila Savitri. „Ať se stane,“ pravil Yama a ubíral se dál lesní divočinou. Zanedlouho zpozoroval za sebou lehký Savitřin krok. „Zastav se a vrať se zpět, poslušná dcero!“ žádalo temné božstvo. „Žádný smrtelník nevkročí do mého království, ať již jako duch

nebo jako tělo.“ „Velký bože,“ prosila Savitri, „on, kterému jsem se oddala, má mou duši. Co je toto tělo jiného než pouhý stín. Světlo mé duše je však s tím, koho jsi učinil svým zajatcem.“ „Ó, ty věrná bohyně smrtelných, tvá slova se mi líbí. Smíš si přát další milost. Všechna přání ti splním až na Satyavanův dech,“ řekl mocný duch. „Kéž tedy můj tchán nabyde ztracené království a všechny své bývalé statky,“ prosila Savitri. „I toto dobro nechť je ti prokázáno,“ zněla odpověď. Ale i pak se ho držely malé spěšné kroky. „Jsi stále ještě u mne, Savitri?“ ptal se Yama, neboť věrná truchlící duše sledovala stále svého zesnulého pána. „Oh, dcero, kdyby byl Satyavan proklet, aby trpěl za své hříchy v tisíci peklech, i tam bys ho sledovala?“ ptal se Yama. „Kdybych se i o ten život s ním mohla podělit, byla bych velmi ráda, a s ještě větší láskou bych na sebe vzala utrpení. Ať jde o ctnost nebo nepravost. Nepomíjející nemůže strávit žádný oheň! V dobrém a ve zlém, v hříchu nebo ctnosti, v nebi nebo v pekle, v životě nebo ve smrti, budu ho stále následovat, neboť mu náležím,“ odpověděla Savitri. Hluboce dojat těmi ctnostnými slovy, dovolil pán smrti třetí dobro, ale ne Satyavanovu duši. „Ó, velký pane, dovol, abych porodila sto zdravých synů, kteří by jednou byli schopni vládnout nad zeměmi svého tchána,“ prosila Savitri. „Budeš mít sto synů, Savitri,“ řekl Yama, „všechny šťastné a mocné a moudré. Ale nyní už se vrať, má milá, právě zde se dělí naše cesty: jedna tě dovede zpět do tvého království, druhá vede do mého.“ „Oh, ty dobrý ctnostný bože, jehož všechna slova se splní! Ty obávaný bože smrtelníků a bože, ctěný všemi bohy, mých sto synů nemůže přece být zrozeno bez jejich otce Satyavana!“ řekla Savitri. S pokorně zkříženýma rukama stála před temným božstvem. „Tvá láska mne přemohla, ó, Savitri, žádný smrtelník nemiloval dosud tolik, jako ty. Vezmi si Satyavana zpět a budiž ti požehnáno ve všem, co ti život může dopřát. Jdi, mé dítě, a ať ti nebe žehná!“ a po těch slovech pán smrti zmizel. Savitri pospíchala nazpět k místu, kde leželo mrtvé tělo milovaného. Když pochovala jeho hlavu na svém klíně a když její modlitba vystoupila k nebesům, vrátil se život do ztuhlého těla.

„Kde jsem, ó, Savitri? Kde je hrdé temné božstvo, které mne uchopilo?“ „Zmizelo, můj pane! Všechno ti vypovím, ale teď namiřme své kroky k domovu, nebo nás tu překvapí noc.“

V té hodině zavládlo v poustevně velké zděšení. Všichni byli tuze ustrašeni, neboť Satyavan a Savitri se nevrátili a nastával soumrak. Pouze brahmani pevně věřili, že Savitřiny uznávané ctnosti jsou mocnější než všichni nepřátelé. Také slepý král náhle nabyl zraku a to bylo dobré znamení, které věstilo další dobré věci. A stalo se, že postrádaný pár překročil práh a byl přijat s velkou radostí, všichni se usadili kolem ohniště poustevny, aby si poslechli Savitřino vyprávění o tom, co se stalo. Všichni se cítili požehnáni přítomností bytosti, která přemohla dokonce smrt. Savitřina láska držela pevně ruku smrti tak dlouho, až se tato vzdala oběti Satyavanovy.

V následujících dnech se dostavil posel se zprávou, že uchvatitel byl zabit a že si lid žádá zpět svého oblíbeného krále. A tak se vrátila královská rodina do Šalvy, vítána svým lidem. Jak slíbil Yama, bůh smrti, tak se stalo: Savitře a Satyavanovi bylo požehnáno stem synů a z jejich malého státu se brzy stalo mocné kvetoucí království.

Otázky a odpovědi

Otázka: Proč říkáte, že praví, po osvobození toužící jógini netrpí snahu získávat siddhis neboli okultní síly? Jsou tyto okultní síly pomocí nebo překážkou pro duchovního člověka?

Odpověď: Předpokládejme, že nějaký člověk má mocné magické síly, jako čtení myšlenek, jasnozřivost sahající do dalekých oblastí, může chodit po vodě nebo ohněm, být neviditelný a ovládat živly jako déšť, sníh, horko, vítr a zemi. Předpokládejme, že je dokonce schopen léčit nemocné a křísit mrtvé, že může vlastní život prodloužit na stovky let - jaký zisk mu ve skutečnosti přinesou tyto schopnosti? Kromě uspokojení touhy po proslulosti vůbec nic. Jsou to jen psychické projevy síly a kdo je provádí, toho možno přirovnat k dobře vyškolenému člověku, k fyzicky zdatnému cirkusáku nebo k někomu, kdo má skvělý rozum.

Jako chlapec jsem se setkal s jistým jóginem, který ovládal různé z těchto sil. Myslel jsem, že má-li být někdo jóginem, musí mít podobné síly. Proto jsem začal pilně cvičit některé pokročilé hatha-jógické cviky. Byl jsem skutečně schopen provádět nad svým srdcem určitou kontrolu, takže tlouklo přesně tak pomalu nebo tak rychle, jak jsem si přál, nebo jsem dovedl zpomalovat puls až po jeho zastavení, nebo zadržovat dech několik minut. Pomocí určitého koncentrovaného cvičení jsem byl schopen dosáhnout podnormální nebo nadnormální tělesné teploty. Jinými cviky jsem se stal necitlivým vůči bolesti, nebo jsem mohl zastavit krvácení z rány. Ovládal jsem různé takové schopnosti, ale nakonec jsem se jich vzdal, protože jsem cítil, že jsem jimi posiloval jen tělo. Nabyl jsem tělesného zdraví, které mohlo zabránit přístupu kterékoliv chorobě. Během celého školení jsem se ostře pozoroval a neradostně jsem zjišťoval, že se u mne duchovně nic nezměnilo. Pravý člověk ve mně ležel v tvrdém spánku a zevně poznatelný, zdánlivý člověk, byl bdělý. Stav zdravého zvířete, kterého jsem dosáhl, mne neuspokojoval.

V Indii jsou okultní síly všemi uznávány, ale „šestý smysl“ duchovního žáka varuje, aby - při snaze o podstatné - při hledání poslední skutečnosti považoval okultní síly za překážku na cestě.

Jednou žil muž, který byl velmi hrdý na své velké síly, kterých nabyl. Když Bůh pohlížel na tohoto hrdého člověka, vzal na sebe podobu chudého brahmana, aby ho poučil. Privil: „Pane, slyšel jsem tolik o vašich silách. Mohl bych vědět, které to jsou?“ „Mohu zabít slona

jediným slovem.“ „Skutečně?“ řekl brahman. „Jak dokážete tuto schopnost?“ Právě šel kolem slon. Hrdý muž na něj pohlédl a řekl: „Zemři!“ Na místě padlo zvíře mrtvo k zemi. „A co se stane s tímto ubohým zvířetem?“ ptal se ustrašeně brahman. „Pohleďte!“ odpověděl druhý, mimořádně povzbuzený svým úspěchem. Poházel slona troškou písku a zvolal: „Povstaň!“ Na ten povel se kolos otrásl, zdvihl se a odešel. S vítězným úsměvem pohlížel muž na udiveného obdivovatele. „A nyní? Zabil jste slona a přivedl jste ho znovu k životu. Co jste tím získal?“ A jak to řekl, brahman zmizel. Tato slova přivedla muže k rozumu a on se vzdal své touhy po moci, která ho činila pyšným a sobeckým.

Swami Vivekananda varoval své žáky před vším tajemným a okultním, jako před překážkou duchovního pokroku. Řekl: „Duchovnost nemá nic společného s projevem psychických sil, které při bližším prověření ukazují, že člověk, který je jim oddán, je otrokem svých tužeb a je velmi sobeckou osobou. Duchovnost přináší sebou dosažení oné pravé síly, charakteru. Charakter, to je vítězství nad vášní, zničení chtíčů i s jejich základy. Veškerá honba za psychickými iluzemi znamená nesmírné plýtvání silami, je to soustředěná forma sebelásky a vede k degeneraci ducha. Tímto nesmyslem se demoralizuje lid. My teď potřebujeme silný zdravý lidský rozum, smysl pro společenství s ostatními, filozofii a náboženství, které by z nás učinily *lidi*.“ Jednodušší stupně hatha-jógy jsou přesto hodny naší pozornosti. Už jednoduchá dechová cvičení a tělesné postoje mají mocný vliv na organismus. V Indii se v různých školách cvičí půlhodina jógy denně. Mají regenerační působení, které umožňuje studentům, aby se lépe koncentrovali. Vnímavost ducha rychleji přibývá a mizí neklid. Asany působí zpětně na ducha. S nejmenší námahou se duch upevní, vyvine se síla vůle; s odolností přibývá zároveň rozhodnost a právě tak ostatní vlastnosti pozitivního typu.

Otázka: Nejsou cvičení příliš komplikovaná a obtížná pro průměrného Evropana?

Odpověď: Zcela naopak! Cvičení, jimž mne učil můj mistr, Mohan Singh, jsou taková, že je může cvičit dospělý i dítě.

Při plném jógickém dechu se správně využívají tři části plic, dolní střední a horní. Z jejich správné funkce má organismus největší užitek. Správným využíváním dolní části plic se dokonale prokrví všechny břišní orgány a spodní část těla až do nohou. Správné využití střední části plic umožňuje ovládnutí srdce, páteře a nervů. Vědomé provádění úplného jógického dechu, je-li pravidelně cvičeno, se časem stane zvykem. Budeme tak potom automaticky dýchat. Necvičí-li se žádné jógické asany, nýbrž se jen denně zaujímá správné držení těla a s tím správný způsob dýchání, zavede se tím celkově důkladný pořádek v celém organismu. Jestliže se tělo drží vzpřímeně, je nemožné, aby duch byl „křivý“. Příslušné působení, příslušný vliv vzpřímeného postoje se

zároveň pociťuje na duchu. Na druhé straně přímé držení těla je nemožné bez přímého ducha. Jedno ovlivňuje druhé a naopak.

V Indii existují fakíři toulavé sekty, kteří se snaží dosáhnout duchovního pokroku přísně asketickým životem. Liší se od svých ostatních bratrů, od sekty sebetřýznitelů, kteří umrtvují tělo nej přísnějšími úkony pokání, aby si získali nebeské zásluhy. První dosahují fyzickou dokonalost, čistotu a cudnost, vydělávají si svůj denní chléb tím, že předvádějí kolemjdoucím své jógické asany. Nemají v úmyslu rozvíjet nadpřirozené síly jako hatha-jógini. Můj mistr měl ve zvyku ukazovat mi všechny druhy fakírů. Někteří z nich byli podvodníky, jiní pouhými tuláky. Pozoroval jsem, že těla oněch fakírů, kteří pěstovali hatha-jógu, nesla zjevné známky velmi zjemnělé, éterické stavby. Už i jednoduché asany způsobují radikální změny v organismu. Během každého cvičení se uvolňují skryté síly: ty způsobují proměnu jak tělesného, tak i duševního stavu. Právě příliv uvolněných sil se projevuje téměř okamžitě. Zrovna jako inspirovaný řečník zažívá okamžitou duševní změnu, která je patrna na jeho výrazu rozjasněné tváře, tak také nejprostší asana působí zevnitřku navenek. „Pravidelné cvičení několika pranajam a asan - i během krátké doby tří měsíců - způsobuje bez výjimky nápadnou změnu cvičícího,“ učil náš mistr.

Otázka: Neodpovídá věda jógy spíše Východu než Západu, myslím, je-li vhodnější pro mentalitu východních národů, kteří nejsou tak aktivní jako západní?

Odpověď: Rozumím, co tím myslíte. Domníváte-li se, že Indové jsou pasivním druhem lidí, máte dokonale pravdu, ale jen v jednom ohledu. Jakmile nadbytečná činnost, která nevykazuje žádné praktické výsledky je zde, tu se jim protiví. Z toho mnohého potáčení se sem a tam v životě, jsme-li hnáni různými směry, nakonec nacházíme východisko, když shledáme, že i při velkém nasazení sil jsme se nedostali ani o coul dále. Proto Ind instinktivně zanechává nepodstatné stranou a chápe se podstatného. Vzdává se honby za rychle pomíjejícími radostmi, a přestože to stojí mnohá zrození, stoupá k cíli spokojenosti. Ve své horlivé snaze po podstatném je činnější než kterýkoliv jiný člověk na světě. Vždyť Ind má ideál a celá jeho pozornost je obrácena

k tomu, aby dosáhl cíl dokonalosti v životě. Většina lidí nemá skutečný životní cíl, jejich honba za požitkem je tedy východiskem z utrpení. Otcové indického národa, rišiové a jógini minulosti, znali potřeby svých dětí a dali jim pravý směr a duchovní nauky na všechny časy. Tyto nauky se dají využít v každodenním životě člověka a vůbec se netýkají víry toho kterého člověka. Zdokonalováním prostředků se ocitá cíl na dosah. Jinými slovy: vyzařuje-li tělo zdraví a sílu, projevuje duch svou pravou přirozenost ve všech vlastnostech, které mu náleží. Jediným popisem cíle jsou slova Swami Vivekanandy:

„Výchova je projevem dokonalosti, která už v člověku je. Náboženství je projevem božství, které už v člověku je.“

Otázka: Co znamená slovo jóga?

Odpověď: Slovo jóga znamená spojení; spojení člověka s božským, rozpuštění lidského já do božského. Zatímco každá lidská bytost míří za tímž cílem - za spojením s jejím božským Já - a cíl ten se označuje bezděčně jako výraz lepší přirozenosti, která se projevuje dokonalým jednáním, vede snažení jógu cvičícího za tímž cílem, ale dokonale vědomě. Nic menšího než výraz dokonalosti je nejvyšším cílem jógy. Jógin praví: „Musím být projevem Nejvyššího, nic menšího mne neuspokojí.“

U průměrného člověka ovládá osobní já všechna jednání. U více vyvinutého člověka je osobní já, neboli jeho přirozenost, více či méně podřízena a slouží ke splnění denních povinností. Jóginovi je tělo poddáno, ono již nemá nad ním moci. On je pánem a já je jeho sluhou. Je mistrem svých nezkrocených smyslů a on je podřizuje své vůli. Teprve na takovém stupni je schopen projevovat dokonalost - ať provádí jakoukoliv činnost.

Vidíte, že není rozhodující, jakou činnost člověk ve svém životě provádí, ani ke kterému náboženství náleží jeho víra, ani příslušnost k rase nehraje žádnou roli, neboť jóga vychovává člověka. Tato věda sebevýchovy je jóga, jediný prostředek k rychlému vývoji.

Otázka: V jakém smyslu probíhá obnova Indie?

Odpověď: Minulost Indie, lesk a vrchol její kultury se často střídaly následovány zkázou a degenerací, které se v přirozeném sledu dostávají po podstatném pokroku v národním vývoji. Pokles jedné vlny je přípravou na jinou, a to větší výše, která s sebou strhává všechny okolní vlny. Doba Buddhova byla dobou velkého úpadku. Jeho příchod vyvolal po staletí trvající největší kulturní a umělecký vzestup jak v Indii, tak v Číně a

ve všech přilehlých oblastech. Jak je pravdivé, že vzestupem jediného člověka je pozdvižen svět. Později v období úpadku, kdy národ dospěl k nejnižšímu bodu ve své historii, když se zdálo, že dohrál svou pozemskou roli a chystá se k tomu, aby odešel, neboť stáří se zmocnilo jeho údů a síly jej opustily, přišel někdo z nebe, jehož božský dotek tělu Bharaty vdechl ještě jednou nesmrtelný dech. Tento božský učitel, Šrí Ramakrišna, a jeho božští vyslanci přišli přibližně před sto lety na naši zemi

s poselstvím lidstvu. A život tohoto vznešeného byl jedinečnou syntézou všech na zemi existujících věrouk. Byl ztělesněním všeho, co je svaté křesťanům, izraelitům, buddhistům, mohamedánům a jiným. Vždyť během svého života šel cestou Ježíšovou za královstvím božím, cestou Mohamedovou za královstvím Allahovým, cestou Buddhovou za nirvanou a cestou hindů za dosažením Brahmana. Činil tak proto, aby dokázal, že ať se člověk ubírá kteroukoliv cestou, vždycky míří

k témuž cíli, k Bohu, že každá víra je živou stezkou, lišící se jedna od druhé tak, aby se vyšlo vstříc individuálním potřebám až do takového vývojového stupně, na němž se srdce člověka rozšíří tak, že může překročit hranice své víry a přibrat všechna stávající vyznání víry svých bližních. Nikdy v životě lidstva jsme se neseťkali s prorokem, který by měl tak všeobsáhlé poslání! Také se lidstvo nikdy nedostalo do tak ubohého stavu. Poselství a posel přišli pro celý svět. Poselství platilo nejen pro jednotlivce, nýbrž i pro celé lidstvo. Do té doby přicházel každý velký učitel, aby přinesl odpověď na zvláštní potřeby svého vlastního národa. Proroci Starého zákona přinesli Jehovovy příkazy Židům. Nebyly určeny pro Egypťany, Asyřany, Babylóňany, hindy nebo Číňany. Ježíš přišel nejen, aby naplnil Starý zákon, nýbrž, aby přinesl poselství i celému lidstvu. Prorok Mohamed předal své inspirované učení svému lidu v Arábii. V nejstarších dobách byli faraóni ztělesněním vědění, a jejich moudrostí stoupala moc Egypta a jeho vliv. Také během posledních let - posledních pár tisíc let - dostala Indie svá božská vtělení, která do ní přišla

v dobách nouze. Šankaračaryova oslňující inteligence a mocná schopnost rozlišovací umlčely mezi sebou bojující sekty a rozhádané učence. Síla jeho rozumu a nepřekonatelného chápání porazily všechny jeho protivníky a přesvědčily je o jeho moudrosti, že cesta rozlišovací přináší správné řešení problému tehdy narůstajících rozporů ducha. To přineslo jednotu a mír mezi rozvaděné.

Kdysi v historii Indie, když byla cesta k Bohu zarostlá křovím ješitnosti a suchopárného učení, když se srdce ocitla na holé, vyprahlé poušti, přišel boží zahradník - Čaitanya. Jeho písně posílily vyprahlé duše miliónů, jež se pak staraly o svá srdce, aby z nich vyrostlo ovoce odevzdanosti. Jeho existence vyburcovala na staletí Bengálsko ze spánku.

Když pak úpadek srdce překročil svůj vrchol a princip zničení se prosazoval ve snaze po vývoji, když ve stávajícím chaosu ruce zla chtěly zasáhnout a připravovalo se zničení základních hodnot, objevila se náhle kometa, aby změnila život lidí - Šrí Ramakrišna.

Jeho osobnost má pro tento poslední úsek 20. století pro celé lidstvo nejvyšší cenu. Šrí Ramakrišna a jeho mocní pomocníci se stali povolányi vůdci k tomu, aby vedli lidstvo k vyššímu stupni do nového věku. Poslyšme, co řekl jeho největší žák a mluvčí, Vivekananda: „Potřebuji pionýry a horníky ve své armádě náboženského života. Pojdte hoši a vycvičte své svaly! Pro poustevníky je správné pokání. Ale pro dělníky: dobře vyvinutá těla, svaly ze železa a nervy z oceli!“

Ano, dělníků je třeba pro dnešní úkol. Během vývoje působí všechny síly. Je to boj mezi dobrem a zlem, životem a smrtí, minulostí a budoucností, člověkem a Bohem. A právě když příliv temna hrozil zaplavit lidstvo, vytryskl náhle nezadržitelný proud duchovní síly a klestil si cestu. Proto dnes vidíme, že náboženství nese jinou výrazovou formu.

Touto formou je síla. Proti horečnému stavu naší doby je jen tento jediný lék: síla místo slabosti, odvaha místo zbabělosti, pravda místo lži, skutečnosti místo neskutečnosti, světlo místo temnoty a život místo smrti. Náboženství se musí stát skutečností, která utiší žízeň kohokoliv. Proto Vivekananda nemilosrdně zasahuje minulost smrtelnou ranou, když hlásá:

„Podstatou mého náboženství je síla. Náboženství, které nevnuká srdci žádnou sílu, není pro mne náboženstvím, i když by se odvolávalo na Upanišady, Gítu nebo Bhagavatham. Síla je náboženství a nic není větší než síla.“

Modlitba

Nechť je celý můj život, ó, Pane,
ustavičným chvalozpěvem.
A nechť si notuji onu věčnou píseň,
že vyvěrá jako nepřemožitelný pramen.
Každým dechem nechť se
k Tobě přibližuji,
až mé ucho nebude vnímat nic než Tvé slovo
a má ústa nebudou zvěstovat nic než Tvé
poselství.

lJTM

And may my whole life, O Lord, be a
continuous song knowing no end.
And may I sing the endless song like a
spring ceasing not to flow.
And may each breath mine raise me
nearer to Thee.
Till mine eare hear nothing Thy words
And my mouth speaks nothing but Thy message.

Reinkarnace

Dříve, než odbydeme reinkarnaci jako pověru a nesmyslné tvrzení, dříve, než budeme tvrdit, že je to fyzická nemožnost, dříve než vyslovíme toho se týkající výrok o neexistenci něčeho takového a jako zbytečné uklidíme toto téma se stolu, měli bychom se jistým skutečností podívat do tváře, místo abychom ze strachu a nevědomosti utíkali. Vývojová teorie byla všeobecně odmítána až do

doby, kdy s ní vystoupil Darwin. A náhle vstoupily bezčasé Vědy do světla, a to jako nejrozumnější a nejjasnější teorie k podpoře vývojové teorie. Až do té doby Západ odmítal Vědy jako hrubou pověru. Nyní zaujaly Vědy onu pozici, která jim vždy náležela. Studenti literatury všech světadílů studují Vědy s jejich různými vědními odvětvími, jako např. naukou o logice, číslech, geometrii, astronomii, lékařství atd. O rozšíření ras, národů a civilizací přispěla Indie světu na všechny časy svým podílem védských kultur.

Galileo tvrdil, že naše Země, ačkoli osídlena, je kulatá a točí se nejen kolem své osy, ale i kolem slunce. Církev se postavila proti němu a málem by jej byla popravila jako kacíře. Aby zachránil svůj život, vzal Galileo své tvrzení zpět, a tak místo něho byly spáleny jeho spisy. A přece měl Galileo pravdu, a právě tak mnohé dobře podložené skutečnosti, které byly zprvu odsuzovány jako pověry a odbývány se sarkastickým smíchem, byly později uznány lidstvem jako rozumné a nepostradatelné poznání.

Chtít tvrdit, že existuje evoluce v přírodě, že nějaká přírodní síla vyvíjí hmotu od nižšího nerostu až po nejvyšší projev - člověka, že rozvoj života v sobě obsahuje přetvoření hmoty a přitom zároveň chtít popírat reinkarnaci, je zrovna tak směšné, jako tvrdit, že Kolumbus přešel oceán pěšky. Proces růstu a vývoje v přírodě vyžadoval milióny let. Tento převratný proces, tento rozvoj sil, toto střídavé vzrůstání a opadávání vln energie, jmenujeme evolucí.

Evoluce však je možná jen při znovuzrození. Reinkarnace je pouze evolucí přírody, která se propracovává až k vrcholnému bodu stvoření - k člověku, Ale lidské tělo se nepřestává dále vyvíjet. Hindská teorie praví: „Osm miliónů těl jsme měli, dříve než jsme mohli dosáhnout lidského těla.“

Oni dávní indiští myslitelé, zřeci a mudrci, kteří přinesli světu aritmetiku, vědu čísel, Ayurvědu lékařství, astronomii, vědu hvězd a jiné vědy, neměli by být podceňováni pro způsob svého vyjadřování. Trvá milióny let, než se černé uhlí změní v diamant, potřebuje-li příroda čas, aby z neprůhledné látky vytvořila průhledný, třpytící se kámen, jestliže krápníkové sloupy potřebují tisíce let, aby dospěly do své kuželovité formy, jestliže zlato potřebuje aeóny let, než určité prvky země promění do svého stavu, proč bychom se měli divit, že člověk dosáhl lidského bytí teprve po osmi miliónech zrození v různých podobách?

Člověk je souhrnem všech projevených energií na zemi. Vyvinul se z jednobuněčného života až k dnešní formě. Podobá se ledové kře, ve které voda za extrémních podmínek zmrzla, a tak nabyla formy.

Primitivní člověk, který právě teprve překročil práh zvířecího stavu, musí nyní stoupat k vyšší úrovni. Stejnou měrou, jakou se rozšiřuje jeho vědomí, mění se též jeho tělesné tvary a povahové rysy. Na sklonku života už má nastřádáno dostatek dojmů a zkušeností, které mohou být určující pro jeho nejbližší zrození. Množství zkušeností, vzhledem k

délce života je omezeno. Dítě se nemůže stát přes noc dospělým člověkem. Právě tak člověk nemůže dělat skoky ve zkušenostech, nýbrž musí je všechny sám nabýt. Jak by se mohl jinak učit? Jak jinak by měl v sobě zkrotit přírodní síly, aby je mohl použít pro svou cestu? Jak je jen těžké zkrotit své myšlenky. Ale ovládat všechny v člověku působící tvůrčí síly lze jen tehdy, když je člověk pozná, a to se nemůže stát za jediný život. Vyznáme se ve svých hnutích mysli, ve svých citech, ve svém individuálním způsobu myšlení a mluvení? Pohled do minulosti přináší jakési rozptýlené dojmy, které mají význam v ohnisku naší pozornosti. Kolik z nich je skutečně užitečných? Vědomě jen málokteré a nevědomky však všechny.

Náš pokrok se plíží hlemýždím tempem, avšak jdeme vpřed a nabýváme stále nové půdy. Kolikrát se musí činy opakovat, než se vytvoří instinkt, zvyklost, povahový rys? Instinkty, které jsou v člověku živé a bdělé, se nezískávají za jeden život. Ty instinkty a vlastnosti, které člověku pomáhají, aby byl dobrým rolníkem, řemeslníkem nebo umělcem, pocházejí ze zkušeností, které získal za mnoho životů. Druh a množství těchto zkušeností jsou různé a tím se vysvětluje, proč jsou lidé rozdílní. Což jsme už sami na sobě nezpozorovali, jak nějakou činnost, kterou v životě provádíme, vykonáváme s jistotou a samozřejmostí, jako bychom ji dávno ovládali? Jen zkušenost může člověku propůjčit správný instinkt.

Nauka o dědičnosti chce dokázat, že se přenášejí povahové vlastnosti na potomstvo. Jak si potom vysvětlit, že téměř všechny děti géníů postrádají vrozené vlastnosti svých předků, ve kterých by je měly následovat? Goethův syn by měl předčít svého otce, platí-li nauka o dědičnosti. Není to žádná mimořádná událost, slyšíme-li, že zázračné děti často pocházejí z rodičů nepříliš duševně vyvinutých. V takových případech zákony dědičnosti selhávají. Žádný člověk nemůže na tuto zem přijít s vrozenými vlastnostmi. Sám si je s sebou přinesl. Musí se šplhat po žebříčku života z příčky na příčku. Má přirozenost může být podobna otcově a přece - jak se liším ve srovnání s ním!

Právě tak jako já sám pro sebe přijímám potravu, volím své přátele a provádím své skutky a nikdo jiný to za mne nemůže učinit, právě tak sám působím v mozku a ve vlastním těle. Totéž se dá říci o vlohách, s nimiž se objevuji na zemi a které zcela náleží mně. Nepotřebuji je dědit po rodičích a prarodičích. Jak často se pokoušíme pomoci svým dětem ke správnému myšlení a jednání a jaká těžká úloha tu stojí před námi. Proč bychom si měli představovat, že naše povahové rysy jsou dědičné? Povahové rysy jsou samostatně přijaté zvyky, a i když se mohou podobat zvykům našich rodičů a prarodičů, přece jsou nám vlastní.

Zákon tíže drží věci na jejich pravém místě. Vrhne-li kámen do vzduchu, musí padnout na zem. Voda musí téci s vršku. Tento zákon platí i na lidské úrovni. Vezměme si příklad: Je založena rodina. Šest dětí žije šťastně se svými rodiči, miluje je a jsou

rodiči milovány. I při nuzných poměrech jsou spokojeny. Děti se později ožení a provdají, ale jsou svými rodiči i nadále milovány a jim oddány. Zemětřesení zničí vesnici, ve které žijí, a všichni zemřou. Co se teď stane s tou ubohou rodinou?

Celek, jako láska projevivší se síly, které tuto chudou rodinu drží pohromadě, nemůže být zničen ani zničením jejich těl. Protože přání má magnetickou přitažlivou sílu, dostane celou tuto rodinu opět dohromady, a to za okolností, které umožňují splnění jejich nejrůznějších přání; možná, že to není šest dětí týchž rodičů, nýbrž blízcí přátelé, kteří společně pracují pro blaho svého národa.

Fyzika náš poučuje, že ani gram energie se nemůže ztratit v tomto vesmíru. Podle zákona kauzality se může projevit jako působení smrtě, může způsobit záplavy a zničit zemi, může však působit též jako mírné a příjemné počasí a obohatit žně.

Spotřeba energie v jediném lidském těle přesahuje každou představu. Myšlenky uvádějí nejsilnější síly do pohybu, méně mocné je mluvení a nejméně intenzivní je projev sil, způsobený svaly a nervy.

Podle pozitivního a negativního působení nějaké bytosti se nám jeví zřetelně zákon přitažlivosti a odpudivosti na lidské úrovni citů. Energie mohou přitahovat a odpuzovat. Touha je velkým magnetem v člověku, dostává do pohybu nepředstavitelné síly v mnohostranných formách a stupních. Láska táhne všechny síly pozitivním směrem a nenávisť pracuje ve směru opačném.

Rozšíření a růst našeho vědomí se děje během úsekového života pomocí dojmů, které na nás stále působí. Všechny dojmy dne jsou registrovány v podvědomí a z větší části jsou asimilovány během spánku sny. Uchvacující dojmy, způsobené ztrátou milované osoby, nějakou přírodní katastrofou nebo válkou, si vyžadují ovšem delší asimilační proces. To se může stát, je-li toho zapotřebí, po dožití těla. Síly působí pořád dál. Je to jako blýskání na bezmračném nebi za denního světla. Nevidíme blesky, ačkoliv je atmosféra nabitá elektřinou. Jinými slovy: Síly, které kdysi vybudovaly tělo, existují po jeho smrti pořád dál jako celek. Po určité době, po asimilaci pozemských zkušeností, se snaží tyto síly opět projevit na hmotné úrovni za podmínek jim příznivých.

Můžeme se bez nového narození vyvíjet? Je to nemožné, neboť reinkarnace je evolucí přírody, a evoluce je zákon přírody. Obyčejný kámen musí vykristalizovat do drahokamu nebo se musí stát mramorem. Semeno se musí vyvinout ve strom, housenka v motýla. A člověk se musí zdokonalovat až k božství a tím splnit slova Ježíšova: „Bohové jste.“ (Jan, 10,34; Ž, 82,6). Evoluce je přeměna přírodních sil do lidských. Pozemský prvek musí být přeměněn v duchovní, lidské v božské a smrtelné v nesmrtelné! „Jste bohové,“ říká Ježíš. Jak může člověk k tomuto poznání dojít? Jeho evolucí. Tento stupeň vševědomosti a dokonalosti nemůže být získán v jednom krátkém životě. To vyžaduje mnoho zrození. To vyžaduje přirozený růst. Žádná jednotlivá zkušenost

nemůže být přeskočena. Kolik opakovaných cvičení je zapotřebí pianistovi, než může něco dokonale přednést. Cvičení přináší schopnost stále lepšího projevu, až se jeho výraz stane dokonalým. Rozvoj všech našich schopností se děje stupňovitě s nezvratnou jistotou. Ze života stává se výraz kterékoliv schopnosti stále lepší, až potom v určitém životě vykvete do dokonalosti, jak se stalo v postavě Mozarta nebo Beethovena.

Jaký by to potom mělo smysl objevit se tu jako člověk? Jaký je smysl evoluce? Zajisté se nerodíme pro radost našich pradětí, které v tomto životě pravděpodobně ani nespatříme. Zajisté neplníme jen patriotickou povinnost vůči našim spoluobčanům, když se snažíme, abychom se stali lepšími občany. Kdyby tomu tak bylo, jaký smysl by měla smrt? K čemu jsou všechny ty snahy po výchově, když vývoj končí na hřbitově? Vývoj znamená nepřetržité pokračování. Přerušení smrtí umožňuje asimilaci zkušeností z každého života. Smrt je rovna dlouhému zimnímu spánku přírody, který je přerušen stále se přibližujícím jarem. Život je ustavičným pokračováním, které nemá ani začátku, ani konce. Nikdy nebyla naše planeta neosídlena a nikdy tomu tak nebude. Jako všepřonikající vzduch, který vyplní každý meziprostor, jako oceán, který nás obdarovává deštěm, také život bude věčně pokračovat v nepřetržitém sledu.

V Genesi I, verš 1 - 27 čteme o začátku stvoření:

1. Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi.
2. Země byla pustá a prázdná a nad propastnou tůňí byla tma. Ale nad vodami se vznášel duch Boží.
3. I řekl Bůh: „Buď světlo!“ a bylo světlo.
4. Viděl, že světlo je dobré, a oddělil světlo od tmy.
5. Světlo nazval Bůh dnem a tmu nazval nocí. Byl večer a bylo jitro den první.
6. I řekl Bůh: „Buď klenba uprostřed vod a odděluj vody od vod!“
7. Učinil klenbu a oddělil vody pod klenbou od vod nad klenbou. A stalo se tak.
8. Klenbu nazval Bůh nebem. Byl večer a jitro, den druhý.
9. I řekl Bůh: „Nahromadte se vody pod nebem na jedno místo a ukaž se souš!“ A stalo se tak.
10. Souš nazval Bůh zemí a nahromaděné vody nazval moři. Věděl, že je to dobré.
11. Bůh také řekl: „Zazelenej se země zelení: bylinami, které se rozmnožují semeny, a ovocným stromovým rozmanitého druhu, které na zemi ponese plody se semeny.“ A stalo se tak.

12. Země vydala zeleň: rozmanité druhy bylin, které se rozmnožují semeny, a rozmanité druhy stromů, které nese plody se semeny. Bůh viděl, že je to dobré.

13. Byl večer a bylo jitro, den třetí.

14. I řekl Bůh: „Budte světla na nebeské klenbě, aby oddělovala den od noci. Budou na znamení časů, dnů a let.

15. Ta světla ať jsou na nebeské klenbě, aby svítla nad zemí.“ A stalo se tak.

16. Učinil tedy dvě veliká světla: větší světlo, aby vládlo ve dne, a menší světlo, aby vládlo v noci; a učinil i hvězdy.

17. Bůh je umístil na nebeskou klenbu, aby svítla nad zemí,

18. aby vládla ve dne a v noci a oddělovala světlo od tmy.

Viděl, že je to dobré.

19. Byl večer a bylo jitro, den čtvrtý.

20. I řekl Bůh: „Hemžete se vody živočišnou havětí a létavci létejte nad zemí pod nebeskou klenbou.“

21. I stvořil Bůh veliké netvory a rozmanité druhy všelijakých hbitých živočichů, jimiž se zahemžily vody, stvořil i rozmanité druhy všelijakých okřídlených létavců. Viděl, že je to dobré.

22. A Bůh jim požehnal: „Plodte se a množte se a naplňte vody v mořích. Létavci nechtě se rozmnoží na zemi.“

23. Byl večer a bylo jitro den pátý.

24. I řekl Bůh: „Vydej země rozmanité druhy živočichů, dobytek, plazy a rozmanité druhy zemské zvěře.“ A stalo se tak.

25. Bůh učinil různé druhy zemské zvěře i rozmanité druhy dobytka a rozmanité druhy všelijakých zeměplazů. Viděl, že je to dobré.

26. I řekl Bůh: „Učiňme člověka, aby byl naším obrazem podle naší podoby. Ať lidé panují nad mořskými rybami a nad nebeským ptactvem, nad zvířaty a nad celou zemí i nad každým plazem plazícím se po zemi.“

27. Bůh stvořil člověka, aby byl jeho obrazem, stvořil ho, aby byl obrazem Božím, muže a ženu je stvořil.

Genese I, kap.II, verš 7:

I vytvořil Hospodin Bůh člověka, prach ze země a vdechl mu v chřípí dech života. Tak se stal člověk živým tvorem.

Genese, kap.IV, verš 1:

I poznal člověk svou ženu Evu a ta otěhotněla a porodila Kaina. Tu řekla: „Získala jsem muže a tím Hospodina.“

Nikdy bychom si neměli myslet, že se všechno to stalo před několika tisíci lety a že rodiče lidstva byli Adam a Eva. Nikdy bychom neměli souhlasit s tím, že tvoření přestalo. Pravda musí být jasná jako slunce. Žádné sentimentality nesmíme dovolit, aby se vplížila a zastřela jádro pravdy. Bůh stvořil napřed čtyři elementy, a to zemi, vodu, vzduch

a oheň. Z těchto elementů vzniklo všechno, co bylo stvořeno. Nerosty, rostliny, pak zvířata a naposled člověk. To však není záležitost jednoho týdne. Je to evoluce, která trvala milióny let. Tvoření nepřestalo. Vidíme, že pokračuje v našich horách, v našich lesích a vodách, všechno se neustále vytváří, vyvíjí, jde kupředu a dosahuje svého vrcholu v nejvyšším svém vyjádření - v člověku. Vzal-li Bůh opravdu zem a z ní stvořil člověka *k obrazu svému*, dech svůj do něj vdechl a svého prvostvořence nazval Adamem, pak by se musel řídit i dnes tímtež pravidlem a nadále vytvářet lidi ze země našich polí a lesů. Což nepoznáváme daleko mocnější pravdu než pouze cituplnou historii, která nechává Boha pohrávat si s hlínou, jež se jeho dotekem stává živou? Člověku se konečně podařilo sekerou rozumu rozetnout kůru zastaralých podání a poznat, že jednoduchá historie Bible se musí brát nikoliv doslovně, nýbrž symbolicky. Pak se nám zjevují nejvyšší pravdy a tajemství stvoření. Nesmíme se ovšem nikdy snažit nekonečné věznit v hranicích omezeného rozumu. Chceme-li Bohu rozumět, musíme být tak širocí, jako nebe ve své schopnosti vnímat a tak hlubocí jako hvězdný svět.

Bůh nemůže nikomu stranit. Bylo by od něho nespravedlivé, kdyby stvořil jednu rasu divochů a druhou rasu civilizovanou. Učitel ve škole byl také kdysi žákem. Svě učitelství musel rozvinout. Tímtež způsobem se musela civilizovaná rasa vyvinout z někdejšího divokého stavu. Někdejší divoké individuum, které si pomalovávalo tělo a tetovalo svou kůži, prošlo mnohými životy, než se mu podařilo stát se dnešním civilizovaným člověkem. Jaké jiné vysvětlení bychom dokázali podat o svých denních námahách, kterými si na každém kroku klestíme cestu, kdyby to všechno nevedlo k osobnímu pokroku? Proč bychom se měli vůbec namáhat, když by bylo nemožné se vyvíjet? Právě jako odkládáme nepotřebný šat a oblékáme si nový, tak opouštíme své unavené tělo a objevujeme se ve svěží a schopnější konstituci, abychom provedli svá dřívější předsevzetí.

Pokaždé, když se narodí dítě, je to zrození k obrazu božímu. Pokaždé, když chlapec pozdraví svět, je to „Adam“ nebo „muž“. Pokaždé, když přijde děvče, je to „Eva“, „neboť ona je matkou všeho toho, co zde žije.“ (Gen.III, verš 20). Kolo stvoření se nemůže přestat točit, neměl-li by sám Stvořitel přestat žít. Otevřme oči a podívejme se na své bytí jako na „Adama, muže“ a „Evu, matku všeho živého“. Odložme skořáčku nevědomosti a poznejme, že co jsme vybudovali jako bytost po milióny let, je snaha a námaha našeho vlastního srdce. Dodejme si odvahy a šplhejme dál, doufajíce v jediného tvůrce našeho počínání,

v jediného stvořitele našich skutků, jediného stvořitele všeho, co je vznešené, ve stvořitele všeho, co je božské. Poznávejme vpravdě své nebeské dědictví, nebeský úděl, své božské rodné právo a svůj

vznešený původ. Neboť co z Boha pochází, z Boha jest, je Bohem samotným.

Něco k zamyšlení

Známý maďarský advokát a jeho žena se rozhodli, že stráví tři týdny své dovolené na parníku plujícím po Dunaji. Mínili se zastavit tam, kde se jim bude líbit. Krajina byla všude velmi krásná. Když se zastavili na několika místech v Rakousku, cestovali Německem. Vzpomínali na události z minulosti a stále znovu se radili o zajímavých podrobnostech jejich nynější cesty. Oba byli velmi střízliví a rozvážní, advokát byl nadán mimořádnou logickou bystrostí ducha, zatímco jeho žena dostala do vínku neméně velké ovládání myšlenek a výrazů. Často dokázala svým ženským smyslem přijít na příčiny určitých událostí a tak mohla svému muži pomoci v soudních záležitostech.

Když loď plula proti proudu řeky, v jednom ohbí se zmocnil ženy podivný nepokoj. Chopila se manželovy ruky a prosila ho naléhavě, aby se tam zastavili. Chtěla se odebrat na břeh. Nebylo cesty tam, kde měl člun přistát, a břeh na obou stranách byl hustě zalesněný. Bylo by bývalo velmi nerozumné tam přistát. „Musím na břeh! Nedaleko odtud je zámek, který musím vidět. Nech mě jít, nech mě jít, nebo skočím přes palubu! Musím tam být tuto noc!“ naléhala. „Ale má drahá, kde tady strávíme noc? Kdo ponese naše zavazadla, Nevidíš, že je už pozdě večer? Ráno se sem zaručeně vrátíme. Prosím, vzdej se toho pro dnešek,“ prosil advokát. Ale žena nepřestala naříkat. Nedovedla se už ovládnout. Trhala sebou, že ji bylo nutno držet. Protože byla obava ze šílenství, loď tam zakotvila. Jakmile žena vstoupila na zem, utíkala lesem pryč, její muž za ní v těsném sledu. Na nějaké mýtině potkali lesníka, který jim sdělil, že poblíž není žádná vesnice. „Já jdu na zámek a cestu znám!“ odpověděla žena. Jediným člověkem v temné pustině byl starý sedlák, který měl

v opatrování klíč od zámku. Pravděpodobně dozíral na zámek a na park. Na prosbu té zvláštní dámy sedlák otevřel proti své vůli velká kovová vrata. Ona jimi vpadla dovnitř, sledována ustrašeným mužem. „To je má místnost!“ zvolala. „Podívej se, to je má postel a tady mne zabil!“ S pronikavým výkřikem padla do bezvědomí a upadla na zem. Odnесли ji do selského domu, kde druhý den zase přišla k sobě.

Sedlák potvrdil, že přibližně před 40 lety byla v tmavém sklepe nalezena mrtvola ženy zabitě dýkou a byla pochována v zahradě.

Moderní psychologie se už nespokojuje s tím, že by vydávala statistiky o nesčetných symptomech psychopatů. Již dlouho očekávaný ponor do hlubin lidské duše je předmětem nejnovějších experimentů. Průkopníci studují psýchu a odhalují kus po kuse svou vlastní duši. Jejich naděje jsou veliké, neboť nejvyšší vrchol hory je konečně na dohled, i když ještě zbývá se k němu vyšplhat.

Slavní psychologové Západu hlásají nové objevení prastaré pravdy, že se člověk do naší pozemské sféry vrací více než jedenkrát. Prohlašují, že reinkarnace je jedinečnou oporou evoluční teorie.

Úspěšné hypnotické experimenty dovolily, aby se pootevřel závoj přítomnosti a mohlo se pohlédnout do minulosti. V jedné ze svých přednášek Dr. C. Alexander, Londýn, pojednává o mimořádně zajímavém experimentu, který provedl. Médium bylo uvedeno do hlubokého spánku a pak dotazováno na svou činnost v předešlých dnech, týdnech a měsících. Jeho výpovědi odpovídaly přesně tajným pozorováním, která byla prováděna jinými členy „Research Institute“. Pak se ptali pacientky na její zaměstnání v minulých letech. Odpovědi přicházely v logickém sledu nazpět až do dětských dnů. Čím více se její paměť ponořovala do minulosti, tím více se měnil její hlas. Konečně to byl hlas šestiletého dítěte. „Na co si vzpomínáte z té doby vašeho života?“ ptal se lékař. Z tohoto stavu nejhlubší hypnózy přicházela slova s neobvyklou pomalostí, neboť médium se nořilo dál do hlubin svého podvědomí. Popisovalo své hry, společníky při hře, svou veselou náladu a žerty oněch dnů. „Vypravujte všechno, co víte, až po okamžik vašeho narození!“ rozkazoval lékař přátelsky. Až do svého druhého roku života dávalo médium správné odpovědi, ale pak se nedokázalo ani slovem vyjádřit. Uběhly dlouhé minuty, až náhle v hlubokém transu se nacházející tělo začalo se sem a tam pohybovat a rodilo se jako malé dítě. „Kde jste byla před svým narozením?“ ptal se lékař. Nepřišla žádná odpověď. Mlčení zavládlo na plných dvacet minut. Puls klesl na méně než 30 tepů za minutu. Byl to znepokojující okamžik. Někteří z „Research Comitee“ se obávali zástavy dechu, který se projevoval už jen krátkými nárazy, a proto navrhovali přerušit experiment. Když se vedoucí pokusů chystal médium probudit, událo se něco mimořádného. Ležící postava začala náhle jevit nové příznaky života a mluvila v cizí řeči, která byla většinou přítomných neznámá. Někteří z nich byli schopni přijít na to, že to byla hindustánština. Líčily se v ní události jejího života někdy ve středověku. Brzy na to byl stav transu přerušen, ale médium k plnému vědomí přišlo teprve za několik hodin. V bdělém stavu si ani v nejmenším nevzpomínalo na to, co vykládalo ve společnosti oněch lékařů, kněží, psychologů a filologů.

Závěrečná slova Starého zákona předpokládají nové narození Eliáše a Eliši: „Hle, posílám k vám proroka Eliáše, dříve než přijde den Hospodinův veliký a hrozný.“ (Malachiáš III,23). Tak byl Eliáš vyslán „dříve než přijde Pán“, o něco dříve narozen, aby zvěstoval příchod Kristův. Anděl se zjevil otci Zachariášovi, že jeho syn Jan, který se mu narodí, nebude nikdo jiný než Eliáš.

Ale anděl mu pravil: „Neboj se, Zachariáši, neboť tvá prosba byla vyslyšena; tvá manželka Alžběta ti porodí syna a dáš mu jméno Jan... A mnohé ze synů izraelských obrátí k Pánu, jejich Bohu. Sám půjde před ním v duchu a moci Eliášově, aby obrátil srdce otců k synům a vzpurné k moudrosti spravedlivých a připravil Pánu lid pohotový.“ (Luk. I,13). Dvakrát ztotožnil Ježíš Křtitele nepochybným způsobem s Eliášem: „Avšak pravím vám, že Eliáš již přišel, ale nepoznali ho... Tehdy pochopili učedníci, že mluvil o Janu Křtiteli.“ (Mat. XVII,11,12,13); A dále pravil Kristus: „Neboť všichni proroci i Zákon prorokovali až po Jana, a chcete-li to přijmout, on je Eliáš, který má přijít.“ (Mat. XI, 13,14)

Když Jan Křtitel popřel, že je Eliášem (Jan. I,21), myslel tím, že pod pokorným zjevem Janovým přestal být Eliášem, velkým guruem.

Ve svém dřívějším životě předal svůj božský plášť a svou duchovní moc svému žáku Elišovi. Eliáš řekl: „Ať je na mně dvojnásobný díl tvého ducha!“ Eliáš mu řekl: „Těžkou věc si žádáš. Jestliže mne uvidíš, až budu od tebe brán, stane se ti tak. Jestliže nikoliv, nestane se.“ Pak šli dál a rozmlouvali. A hle, ohnivý vůz s ohnivými koňmi je od sebe odloučil a Eliáš vystupoval ve vichru do nebe. (Výtažek z Yoganandovy „Autobiografie eines Yogi“, Otto Wilh.Barth - Verlag GmbH, München, Planegg.)

Duše je starší než tělo. Duše se znovu a znovu do tohoto života zrozuje.

Platón

Všechno má duši; všechno je putující duše v organickém světě, co poslouchá věčnou vůli a zákon.

Pythagoras

Po smrti se obklopí rozumem nadaná duše, zbavená tělesných okovů, éterickým obalem a odejde do říše mrtvých, kde zůstane, dokud není poslána zpět do jiného lidského nebo zvířecího těla. Po postupných očistách, když dosáhla nejvyššího stupně, je přijata bohy a vrací se k věčným zdrojům, z nichž pochází.

Pythagoras

6. Světlo září z Východu na Západ; z temnoty povstává slunce a znovu zapadá do temnoty. Tak se děje člověku navěky.

7. Přicházíte-li z temna, pak jste ale předtím žili, a když znovu do temnot zapadáte, děje se tak proto, abyste si trochu odpočinuli a pak znovu ožili.

8. Musíte tedy projít mnoha proměnami, abyste se stali dokonalými, jak je psáno v Jobově knize: Jsem poutníkem a měním jedno místo za druhým a jeden dům za druhým, až se dostanu do města a do domu, které jsou věčné.

Slova Kristova k Nikodémovi
(Výtažek z „Evangelia dokonalého života“
Humata Verlag Harold S. Blume, Bern)

Za oněch dnů, kdy synové božští vcházeli k dcerám lidským a ty jim rodily, vznikaly na zemi zrůdy, ba ještě potom. To jsou ti bohatýři dávnověku, mužové pověstní.

Genesis VI,4

IJTM

Pán vesmíru, který miloval zbožného muže... a který ho chtěl zachránit před zničujícími povodněmi, které byly způsobeny zkažeností času, takto mluvil k němu, jak se má zachovati: „Ó, ty krotiteli nepřátel! Během sedmi dnů potopím tři světy do oceánu zničení; ale zprostředka smrtících vln objeví se před tebou pro tebe určený ode mne poslaný koráb. Vezmi léčivé byliny a všechny druhy semen a divoká zvířata a vstup s nimi do prostorné archy a pluj s nimi do bezpečí před potopou na nekonečném světelném oceánu, který bude osvětlován zářením tvých svatých společníků. A bude-li bouře ohrožovat loď, budu ti nablízku a budu řídit loď s tebou a tvými průvodci. A zůstanu na oceánu, ó, ty hlavo lidí! Pak poznáš mou velikost a pojmenuješ mne pravým jménem: Bože všemocný; a má milost ti zodpoví všechny tvé otázky a tvého ducha dokonale poučí.“

Purany

(Naučný slovník IES 1982 o puranách praví: Purany - sanskrt.-ind. posvátné texty, sbírky hinduistické kosmogonie a mytologie..., nejstarší ze zač. n. l. soubor, psaný sanskrtsky, dělen na tři části: O Višnuovi, Šivovi a vtělení jejich i dalších bohů. Pozn. překl.)

Mythologie starověkých národů mluví o potopě a o záchraně ctnostných se všemi druhy zvířat země. Srovnej s archou Noemovou. (Genesis VI, verš 7. a následující).

IJTM

Jedním z mála dosud žijících očitých svědků, kteří byli přítomni objevení čtrnáctého dalajlámy, je nynější velitel armády, Dzasa Künsagtse. Ochotně mi vyprávěl jednoho večera průběh té tak zcela tajemné události.

Již nějaký čas před svou smrtí v roce 1933 dalajláma učinil prohlášení o způsobu svého nového zrodu. Když byl pak mrtvý vystaven v Potale v tradiční poloze sedícího Buddhy s pohledem na jih, našli jednoho dne jeho hlavu obrácenou na východ. Hned se ptali státního orákula, a také mnich v transu vrhl bílou smyčku ve směru vycházejícího slunce. Ale po dva roky se nepřišlo na žádné bližší stopy. Tehdy provedl regent pouť ke slavnému jezeru Tschö Khor Gye, aby se tam poradil. O té vodě se říká, že každý člověk, který do ní pohlédne, může tam uvidět kus budoucnosti. Bohužel, je vzdáleno sedm dní cesty od Lhasy, takže jsem neměl tolik času, abych se tam mohl dostat a udělat si pár snímků z tohoto podivného jezera, nebo do něj pohlédnout.

Když regent po mnohých modlitbách pohlédl do vodní hladiny, měl vidění tříposchodového kláštera se zlatými střechami a vedle něj malý čínský rolnický dům s krásně vyřezávanou lomenicí. Pln vděčnosti za tento božský úkaz cestoval zpět do Lhasy a pak začaly přípravy k hledání. Všechny lid se toho čile účastnil, neboť se cítil bez svého živého ochránce velmi opuštěn. U nás je často rozšířen omyl, že každé nové narození se musí udát v okamžiku úmrtí. Ale dle buddhistického učení tomu tak není, nýbrž může trvat roky, než se bůh ze svých nebeských plánů vrátí a vezme na sebe lidskou podobu. A tak teprve roku 1937 se různé skupiny pátračů vydaly na cestu, aby podle nebeské předzvěsti pátraly v naznačeném směru po svatém dítěti. Vyslání byli mniši, ale ke každé skupině náležel také světský úředník. Všichni nesli s sebou předměty, které pocházely z věcí denní potřeby třináctého dalajlámy, a vedle těchto, často opotřebovaných a prostých věcí, nesli ještě jiné věci, které sloužily k témuž účelu, ale byly skvělé a zářící novotou.

Jedna skupina, ke které patřil i můj informátor, došla pod vedením Kyetsang rimpočeovými až do oblasti Amdů v čínské provincii Tschinghai. V té krajině je mnoho klášterů, neboť se tam narodil reformátor lamaismu Tsong Kapa. Obyvatelstvo je zčásti tibetské a žije pokojně s muslimy. Skupina pátračů našla řadu chlapců, ale žádný neodpovídal požadavkům. Již pochybovali o úspěchu svého poslání. Konečně narazili po dlouhém putování na tříposchodový klášter se zlatými střechami. Jako osvícení stála před jejich očima vize regentova - a tu padl jejich zrak na selský dům s podivuhodně vyřezávanou lomenicí. Plni vzrušení se rychle oblékli do šatů svých služebníků, jak je při takovém hledání obvyklé. V tomto maskování se skrývá chytrý nápad. Zabráni se zbytečné pozornosti a snáze se vejde do styku s lidmi, než kdyby přicházeli bönpové. Sluhové v oděvech svých pánů byli zavedeni

do pěkné světnice a šlechtici, převlečení za sluhy, dostali své místo v kuchyni, kde si hrály též děti z toho domu.

Už když skupina vstoupila do domu, byla si jista tím, že zde najdou chlapce, a s napětím čekali na to, co muselo přijít. Vskutku se jim prudce vrhl vstříc sotva dvouletý chlapec a chytl se šatů lamy, který měl kolem krku růženec 13.dalajlámy. Bez ostychu dítě volalo: „Sera lama, Sera lama!“ Už to bylo překvapující, že dítě poznalo ve sluhovi lamu, a zároveň řeklo, že přichází z kláštera Sera, což bylo i pro samotného mnicha, který byl už zvyklý na mystické události, ohromující. Pak se hošík chytil růžence a cloumal jím tak dlouho, až ho lamovi odňal, a sám si ho pověsil kolem krku.

Šlechtic se těžko zdržel toho, aby se nevrhl před dítětem na zem, neboť pro něho už nebylo pochyb o tom, že našli vtělení. Zatím se rozloučili a vrátili se až za několik dní, tentokráte nemaskováni. Pojednali s rodiči, kteří už jednoho syna věnovali Církvi jako inkarnaci, a pak se čtyři bönповé odebrali s probudilým chlapcem do oltářní místnosti. Zavřeli dveře a podrobili dítě předepsaným zkouškám. Napřed mu ukázali čtyři rozličné růžence, z nichž nejprostší byl zemřelého dalajlámy. Chlapec přirozeně a bez jakéhokoliv ostychu a váhání vybral pravý a radostí s ním skákal okolo místnosti. Také z mnoha jiných chopil se bubnu zemřelého, kterým on volal své sluhy, a vzal si opotřebovanou vycházkovou hůl královu, přičemž nevěnoval nejmenší pozornost holi s držátkem ze slonoviny. Když prohledávali chlapcovo tělo, našli na něm všechny znaky, kterými se měla prokázat inkarnace Tschenresiho: velké, trochu odstávající uši, znaménka na horní části těla, která měla naznačovat nasazení druhého páru rukou, boha se čtyřma rukama.

Teď si byli vyslanci svou věcí jisti. Telegrafovali v tajné řeči přes Čínu a Indii zprávu o objevu do Lhasy a ihned dostali pokyn, aby o tom zachovali nejpřísnější mlčení, aby žádnými intrikami nemohl být velký plán ohrožen. Vyslanci složili před Thankou s obrazem Tschenresiho přísahu, neboť jedno Thanku nesli s sebou, a pak táhli dále a ohledáváním dalších chlapců zakrývali svůj úspěch. Jelikož celá akce probíhala na čínském výsostném území, muselo se při ní postupovat s velkou opatrností.

Za žádnou cenu se nesmělo prozradit, že se našel pravý dalajláma, jinak by Čína mohla trvat na tom, že doprovodí chlapce se svým vojskem do Lhasy. Proto se obrátili na guvernéra provincie Ma Pufanga s dotazem, zda by bylo možno chlapce dopravit do Lhasy, kde bude z mnoha chlapců-uchazečů vybrán dalajláma. Ma Pufang žádal 100 000 čínských dolarů za vydání dítěte. Částka mu byla ihned předána. Byl to však chybný čin, protože Číňané nyní zpozorovali, jak Tibeťanům záleží na chlapci. Požadovali tedy navíc dalších 300 000 dolarů. Delegace, která si všimla své chyby, dodala jen část této sumy, kterou si vypůjčila od muslimských obchodníků. Zbytek měl být vydán obchodníkům, kteří s karavanou šli, až po příchodu do Lhasy. Guvernér s tím byl spokojen.

V pozdním létě roku 1939 se dala konečně na cestu do Lhasy delegace čtyř šlechticů se sluhy, obchodníky, dítětem a jeho rodinou. Celé měsíce byli na cestě, než dospěli ke hranicím Tibetu. Tam už je očekával ministr vládcovy kanceláře se svým průvodem a předal dítěti regentův dopis, v němž se oficiálně potvrzovala volba. Poprvé mu byla vzdána pocta jako dalajlámovi. Také rodiče, kteří již sice tušili, že je asi vysokou inkarnací, když se pro něho tolik dělá, teprve teď zjistili, že nejde o nikoho menšího než o budoucího vládce Tibetu. Tím i v jejich životě došlo k obratu.

Od toho dne uděloval malý dalajláma požehnání s takovou samozřejmostí, jako by to byl činil odjakživa. On sám ještě dnes vzpomíná na to, jak byl ve zlatých nosítkách donesen do Lhasy. Nikdy neviděl tolik lidí, neboť celé město bylo na nohou, aby pozdravilo nové vtělení Tschensresiho, které po tolika letech vyhoštění vcházelo do Potaly. Od smrti „předešlého těla“ uplynulo šest let a z těch téměř dva roky prošly, než bůh přijal svou podobu. V únoru 1940, během velké novoroční slavnosti, byl nový dalajláma slavnostně dosazen na trůn. Zároveň přijal nová jména jako: svatý, něžný oslavenec, jazykově nadaný, strhující silou, výtečný rozum, absolutní moudrost, uchovatel učení, oceán.

Všichni byli udiveni, jak chlapec přes svůj věk vypadal úctyhodně a s jakou vážností dokázal sledovat hodiny trvající ceremonie. Také ke sluhům svého předchůdce, jejichž péči byl svěřen, se choval tak mile a důvěrně, jako by je dávno znal.

Byl jsem rád, že jsem tuto historii získal jistým způsobem z první ruky, neboť časem vznikly různé pověsti o tom zázračném dění a slyšel jsem již různé variace.

(Výtažek z knihy Heinrich Harrer: „Sedm, roků
v Tibetu“, Ullstein Verlag, Wien)
< vyšlo též česky >

Šrí Ramana Mahariši, mudrc z Arunačaly (Jižní Indie), byl navštěvován lidmi všech vrstev. Často se u něho sešlo několik vynikajících učenců Indie, aby se poklonili svatému muži. Mahariši mluvil jen zřídka kdy, vyzařoval mír, který se snášel z nezměrných výšek jeho Já. Nezřídka bylo vidět mudrce v samadhi nebo ve stavu blaženosti, zatímco jeho věrní přívrženci seděli v hale a každý se svým skromným způsobem snažil kráčet kupředu cestou meditace (ponoření v sebe). Byli si zcela jasně vědomi toho, že jim byla dopřána jedna z milostí života touto přítomností osvícené duše, jejíž pouhá přítomnost poskytovala už důvěru a jistotu, že tu byl dosažen lidmi vytoužený cíl. V proudu návštěvníků se ocitl také chlapec ve věku osmi a půl roku. Dlouho seděl beze slova proti světci. K večeru se Mahariši odebral na svou denní pouť na horu. Tu se obrátil hoch ke

shromáždění a promluvil nejvýš jednoduchými a jasně srozumitelnými slovy o zásadách jógy a vedantské filosofii a odvolával se přitom na učení velkých indických mudrců minulosti. Se zájmem naslouchali posluchači a byli hluboce otřeseni neslýchanými znalostmi, které chlapec projevoval. Při návratu Maharišiho všechny hlasy umlkly. Hoch se však upnul svýma očima na svého mistra a slzy extáze kanuly po jeho nevinné tváři. Brzy na to se chlapec zvedl a vzdálil se. Tu se přiblížili někteří z učených posluchačů k mudrci a prosili ho, aby jim tu událost vysvětlil. On jim odpověděl: „Zvláštnosti jeho posledního života jsou v něm mocné.“

IJTM

Vzpomínky z mých mladých let

Často jsem byl svědkem zvláštních událostí, které se odehrávaly v čekárně mého otce. Stále tam přicházely a odcházely, nehledě na pacienty, zástupy návštěvníků a přátel. Muž, který zastával vysoké postavení u soudu, se jednoho dne rozloučil a nastoupil život toulavého mnicha. Prastaré filosofické systémy mu byly dobře známy, znal Vedantu, Upanišady, Gítu a epická vyprávění. Ani mu nechyběly znalosti učení západní filosofie, které označil jako začátek kruhu, jemuž ještě chybí dokončení. Často docházelo k diskusím, které však obvykle končily sporem, a posléze, jsouce mistrně vedeny, vyvrcholily v některém ze Svatých písem, ať už to by Korán mohamedánů, Dhammapada buddhistů, Bible křesťanů nebo Vědy hindů.

Tam došlo k prvnímu otřesu mými konzervativními křesťanskými idejemi, když jsem poznal, že Vědy schvalují všechny druhy věrouk, neboť je považují za rozmanité projevy víry, které jednotlivec potřebuje pro svůj vývoj. Buddhismus byl pojat do hinduismu (Vedanty) a nikdy netvořil samostatné náboženství. Měl především význam pro reformaci hinduistického způsobu života a vznešený Buddha nikdy nezamýšlel zavést nové náboženství. Byl jsem velmi překvapen, když jsem zjistil, že symbolická legenda o Adamu a Evě ze Starého zákona Židů se už dávno předtím vyskytovala ve Védách, a to pod jmény Aima a Heva.

Jen ať si svět vykazuje tolik vyznání víry, kolik jich má zapotřebí. Ty nemohou být nikdy ke škodě, nýbrž mohou přinést jen dobré. Toto svobodomyšlné zaměření hindů činí konec všem sporům mezi náboženstvími.

„Co vidíš na tomto stromě, Ardžuno?“ ptal se jednou Krišna Pán. „Vidím strom, ó Pane, posetý černými bobulemi,“ odpověděl Ardžuna. „Ne strom pokrytý černými bobulemi, ó Ardžuno, nýbrž strom pokrytý Šrí Krišnou,“ řekl Pán.

A tak jsem se učil poznávat, že jeden a tentýž Bůh pokrývá strom života a skýtá ochranu všem lidem, ať jsou to mohamedáni, Židé, křesťané nebo hindové.

Ze sbírky obrazů mých vzpomínek vystupují postavy a ožívují ve mně dojmy, které se za časů mého mládí hluboce vtiskly do mé duše. Jedna z těch postav náleží vypravěči pohádek, jiná zpěvákovi, třetí řečníkovi, opět jiná zručnému vypravěči a mezi těmi všemi nejlépe rozeznávám tvář tichého člověka, se kterým se můj otec dělil o mnoho hodin samoty.

Vypravěč pohádek přizdoboval vyprávění zábavnými bajkami z Pančatantry, jedné z nejstarších sbírek o zvířatech. „Babu“, volával jsi mne, „dnes mám pro tebe připraveno ještě několik povídek. Ale napřed si dokonči své úkoly.“ Rychle jsem dokončil své nudné úkoly z aritmetiky a anglické gramatiky a hned na to jsem usedl k nohám tohoto zvláštního člověka, jehož cílem bylo zlepšovat lidstvo. Sotva kdo jej bral vážně, neboť příliš často vyslovoval svůj záměr. O to jsem se moc nestaral, tím více však jsem otevíral své srdce všemu, co má prastará vlast ukrývala ve svých pokladech. Některé z jeho povídek pocházely z epických vyprávění. „Víš, jak naše šedá veverka přišla ke svým bílým pruhům?“ Ptal se mě.

„Když Rama postavil most mezi Bharatou a ostrovem Ravana (mezi Indií a Cejlonem), aby pomocí něho převedl svého Pána na ostrov ke zničení obra Ravany, pomáhala mu všechna lesní zvěř. Hanuman, velký král opic, zaměstnal celý svůj národ opic přenášením velkých sklaních bloků a vyvrácených stromů. I malá zvířata se toho zúčastnila, aby pomohla Ramovi, a jedním z těch malých zvířátek byla šedá veverka, která po malých částkách nosila písek, aby jím vyplnila oceán. Ramovi, Pánu, se to velmi líbilo a pohládl záda toho zvířátka. Od té doby všechny veverky v zemi Bharata nosí toto požehnané znamení Ramy. Kdykoliv Ind spatří veverku, musí si vzpomenout na Pána, Ramu, myslí tedy na samého Boha, který byl ztělesněn v postavě Ramově. A tak se sám cítí požehnan.“

Jiná povídka, kterou jsem měl zvlášť rád, vypráví o věrném papouškovi. Jeden hladový lovec zamířil svůj otrávený šíp na srnu, minul se však cílem a jeho šíp se zarazil do kmene vysokého stromu. Smrtící jed pronikl až do kořenů, strom začal brzy usychat a odumřel. Všechen hmyz a všichni ptáci, kteří obývali strom, jej opustili. Jeden však strom neopustil, a to byl zbožný papoušek. Rozhodl se pevně, že svůj život skončí se svým starým přítelem, a zůstal tam. Všechny dobré skutky a ctnosti spějí k Indrovi, králi bohů, a ctnosti ptáka stouply k nebi. Když bůh shlédl dolů na zem, byl velmi překvapen věrností papouška. V postavě poustevníka zjevil se bůh ptáčku, aby vyzkoušel jeho poctivost, a pravil: „Proč ty, ptáku, si nevybereš jiný strom za své obydlí? Mnohé stromy jsou mladé a štíhlé. Jiné jsou staré a

mocné a sídlí v nich i duchové stromů. Zvol si z těch mnohých některý jiný v tomto lese.“

Ó, Indro, svou askezí a léty jsem se přiučil všem věcem,“ řekl pták. „Buď vítán, králi bohů, proč se snažíš uvést mě do pokušení, abych opustil někoho, na němž jsem se zrodil a který mne v dobách mé nemoci ochránil? Pod těmito úctyhodnými větvemi jsem se učil zákonu života a tajemství smrti. Mám, ó, králi, opustit někoho, kdo mne nejvíc miloval? Dávám přednost zůstat zde až do konce svého života.“

Potěšen věrností a věděním zbožného papouška, změnil se Indra ve svou nebeskou postavu, zářící jako polední slunce, pochválil ptáka a jeho zásluhy a řekl: „Přej si nějakou milost - jakoukoliv chceš.“

„Přived' k životu mého věrného přítele, ó, králi,“ prosil pták. Indra postříkal několika kapkami živé vody kořeny stromu a strom záhy ožil a pozdvihl své větve vzhůru k oslavě Indry.

Malá lampa

Setrvávám v tichém úžasu a údivu
nad melodiemi své zpívající duše.

Zapálils slabý plamen mého srdce
svou nesmrtelnou láskou, ó, Pane!
Nyní se budu snažit, aby nikdy neuhasl.

Napájíš tuto lampu olejem poznání
a můj jazyk bude mlčet, aby mé ucho
naslouchalo v hloubce Tvé věčné moudrosti.

Věčným plamenem hoří a září tato malá lampa.
Ponořen do hlubiny ticha,
nic už nemá význam než vědět JÁ JSEM!

My little lamp

I sit silent amazement wonder at the melodies
my soul doth sing.

Thou hast lit the tiny flicker my heart with

Thine immortal love, O my Master,
and now I shall
endeavour to keep it ever burning.

Thou dost feed this lamp with oil understanding.
My tongue will henceforth be still to permit mine
ears to listen within to Thine eternal wisdom.
The eternal flicker of this lamp doth glow and
shine.

Sunk in the depths of silence, what matters else
but to know that I AM.

Myšlenky o sebevýchově

Velký rozkol v naší výchově je způsobován rozporem mezi rodiči, učiteli a kněžími. Jen když tito budou spolupracovat, mohou se naše děti podílet na té výchově, kterou potřebují. Domov, škola a církve musí být v představě dítěte jediným pojmem, nikdy však nesmí představovat různé pojmy. Ve starých dobách byly děti vychovávány v Indii svými guruy nebo duchovními učiteli, kteří je vzdělávali jak v tělesných, tak intelektuálních a duchovních poznacích stejnou měrou. Vzdělání, které vázne v některém z těchto tří odvětví, je jen dílčí výchovou. A dílčí výchova není výchovou.

Z nedostatku sebeovládání se dnes schvalují k sobě v rozporu stojící zvyky. Kouření v pouličních drahách, vlcích, letadlech, kinech a kancelářích svědčí o největší bezohlednosti a nerozvážnosti vůči našim spoluobčanům. Nehledě k přibývajícím chorobám vzniklým z tohoto zvyku, má tento zvyk vliv nejen na ničení jednotlivců, nýbrž i celého národa. Podkopané zdraví je daleko mocnějším nepřítelem než kterýkoliv politický odpůrce.

To podstatné našeho křesťanského náboženství - „miluj svého bližního jako sebe samého“ - se dnes zvrhlo na slova bez obsahu. Nechceme být žvanily, nýbrž vážnými pracovníky se zdravým lidským rozumem a silnou páteří, abychom postavili mocnou budovu vzájemného porozumění a naučili se projevat svou pravou přirozenost: ctnost, moudrost a mír.

Naše slavná civilizace dosáhla úctyhodné výše. Co nám ještě může nabídnout než čistá, technicky dokonalá města, rychlé dopravní prostředky, hygienu a dobrou obživu? Ale tělesné pohodlí by nemělo být cílem civilizace, nýbrž kultura. Civilizace podporuje hmotný blahobyt člověka, měla by ho však vést k tomu, aby se naučil prostému a čistému projevu srdce a promlouvat jeho kultivovanou řečí.

Na tomto velkém hřišti života rozvíjíme své tělo a duši. Náboženství je asimilací zdravých idejí, které sílí duši a pomáhají jí k tomu, aby se v ní projevilo nejvyšší, nejskvělejší, nejvznešenější a nejbožštější.

Sybily všech dob jsou ještě živé a probouzejí svými věštbami lidská srdce. Chvátá-li ruka, je-li příliš rychlá ve svém počínání a je-li hlava zmatená, je tu ještě srdce; stále klepající, vybízí nás k vážnému jednání, ke zdravému myšlení a ke zvládnutým činům.

Nikdy nebyl svět ztracen a nikdy nebude ztracen - zničen. I nejpustošivější katastrofy přinášejí zdravé poučení pro lidstvo, které se z nich poučí a může se dále vyvíjet.

A člověk se skutečně učí! Snaží se o dobré - a tím se snaží o Boha. Bude-li moci člověk uskutečnit své božství? Je-li zde přání, nezanikne neuskutečněno.

Člověk je všemohoucí bytostí. Jeho zkušenosti v něm jednou probudí spícího obra, který povstane a dokáže svou velikost a sílu. Nejsou-li snad lidské vynálezy důkazem jeho velikosti a jeho neomezené přirozenosti? Nebude dosahovat stále něčeho nového? Popsal už všechny stránky knihy života? Tak nesmírné jako nebe, tak nezměřitelné jsou lidské možnosti.

Legendy o Buddhovi

Před více než dvěma tisíci lety v krásné zemi Bharata, v jejím malém knížectví na severu, se narodilo královským rodičům dítě. Sedm dní po jeho narození matka zemřela. Jeho hvězdy zvěstovaly zvláštní události, které znepokojovaly celé království. Měl by se z něho stát mocný vládce, nebo setká-li se s neúprosně strašlivou tváří života, bude z něho asketa. Věštba také obsahovala předpověď, že ze čtyř důvodů by se měl vyvarovat pohledu na stáří, nemoc, smrt a toulavé mnišství. Ustrašený král se ptal svých moudrých rádců na jejich mínění a začal chránit svého syna před pohledem na tyto znaky pomíjivosti vysokými, daleko se táhnoucími hradbami kolem zámku. Pečlivě hlídán a vychováván pod starostlivým pohledem královým, rostl mladý princ Siddhartha. V jeho třech dobře hlídáných palácích bylo možno nalézt všechny příjmy života a oči princovy nespátřily žádného starce, nemocného, umírajícího či poustevníka. Jeho uši nezaslechly nic o osudu všeho smrtelného. - Čas běžel. Roky dětství byly ty tam a princ dozrával v mladíka a dosáhl věku na ženění. Král skládal největší naději v to, že svaté svazky manželství přivedou prince Siddharthu k tomu, aby dostal svým královským povinnostem, a že jednoho dne bude vládnout jako císař. Aby uskutečnil své tajné přání a našel pro syna vhodnou průvodkyni životem, předal král svému synovi velkou šperkownici, plnou skvělých klenotů, aby ji mohl dát nejkrásnější princezně té země darem. Poslední drahocenný šperk byl odevzdán, poslední přátelský pohled obdarované byl přijat - ale nic nemohlo probudit lásku vznešeného prince. Nakonec však přišla ona: byla štíhlá jako laň, měla velké lotosové oči a podobala se nebeskému božstvu, které předčí krásou smrtelníky. Plaše vzhledla a prosila o svůj podíl. Nezbyly už žádné klenoty kromě jediného, který nosil sám princ. Tu on stáhl svůj vlastní klenot - drahocenný prsten s prstu a vložil jej do jejích rukou, které se snažily získat jeho. Jejich oči se vzájemně setkaly - a v obou se probudila vzájemná láska.

Za oněch starých dob bylo zvykem, že jen ten může nevěstu poctivě získat, kdo všechny ostatní nápadníky přemůže ve střelbě lukem a v ostatních válečných hrách, jakož i v rozvoji duchovních sil. Každý vydal ze sebe to nejlepší, ale nikdo nedokázal překonat prince Yašadharu. Spojení láskou žili šťastně uprostřed nesčetných rozkoší, které jim paláce mohly poskytnout. Nejlepší hudebníci, zpěváci a tanečníci země Bharaty tam prodlévali, obohacovali zámecký život svou veselostí a radostí a palác se vsuktu podobal Indrovu nebeskému dvoru. Smutek tam byl neznámý, nebylo tam nemocí, nikde nebylo vidět starce a žádný z poustevníků se nepřiblížil. Král však nikdy nezapomněl na závažná slova moudrých brahmanů a vydal příkaz, aby se princ nikdy nesešel s jejich zlými předpověďmi. Král se pořád zabýval tím, že vynalézal nové zábavy.

Stvořitel všech bytostí a nebeští bohové si prince dávno před jeho narozením vybrali k velké úloze na zemi - neboť

ve skutečnosti byl jedním z nich. Měl vrhnout nové světlo na cestu lidí této země a ukázat jim stezku z poutanosti a utrpení. Velcí nebešťané viděli, že nastal čas k tomu, kdy princ se zdvihne a nastoupí k plnění svého božského poslání. Jejich přání proniklo vesmírem a třemi světy naráz - a vstoupilo do princova srdce. Náhle v něm přestal hořet oheň smyslů. Přepadlo jej opovržením nad všemi pomíjejícími tělesnými radovánkami a on viděl že život mu nemůže nic více nabídnout, než co má. Ať se setkával s jakýmikoliv radostmi, brzy se jich nabažil a vzbudily v něm jen touhu přemýšlet o smyslu života. Chtěl více vidět a více poznávat život. Dal si zavolat vozataje Channu a nařídil mu, aby ho odvezl do jeho města na prohlídku.

Byly dány příkazy vyčistit město a dodat mu takové vzezření, aby poskytl princovi utěšený pohled. Podle králova rozkazu nesměli být na ulicích vidět žádní staří, ani nemocní, ani mrtví a všem poustevníkům bylo zakázáno přiblížit se. Avšak i přes veškerou královu péči, aby princ nepohlédl na ony čtyři předzvěsti, objevilo se tam jakési božstvo v postavě chudého, starého člověka. Šel sehnutý pod tíhou svých let a vláčel své nemocné tělo, těžce popadaje dech při každém kroku. Princ dal zastavit koně a pozoroval, jak se ona zvláštní bytost pohybuje kupředu. Nikdy předtím nic takového neviděl. Nikdy si nebyl vědom existence stárí. Když zjistil, že je to smutný úděl všech smrtelníků, byl nejvyšší měrou dojat a tím pohledem přemožen. Slyšel, že se blíží poslední dny starcova života a že bude muset brzy život opustit. Tento pohled poskytl princovi jistotu, že se mýlil ve smyslu lidského života. Zarmoucen se vrátil do svého paláce a jal se rozjímat o tíživé otázce, o životě a smrti.

Čas míjel. Pomíjejícnost světa jej přiváděla k zoufalství. Byl by si přál najít východisko z nevyhnutelného osudu člověka. Starostlivě se ptal Channy, je-li údělem člověka také bolest. Jinde viděl zemřelé, bledé, nehybné tělo - připravené k tomu, aby je odnesli a spálili. Jeho pevná důvěra v tento svět byla otřesena.

Jednoho dne se mu naskytl zvláštní pohled. Když jel vozem za svými poddanými, viděl člověka ve žlutém rouchu, jehož pohled byl radostný a plný míru. Také ten byl jedním z nebeských poslů a vzal na sebe postavu askety, aby dodal princovi odvahu vzdálit se světu. Princ sestoupil ze svého zlatého vozu, přiblížil se k poustevníkovi a projevil přání dovědět se, kým je.

„Věz, královský synu, jsem jedním z těch, kteří vzdali marnou honičku za požitky a našli mír. V tomto světě nic netrvá, všechno musí zaniknout, i kdyby to měl člověk sebevíc rád,“ odpověděl žebravý mnich, avšak nezastavil se v chůzi a zmizel v davu. Slova poustevníkovy zaujala prince tak, že v noci nemohl usnout. Zamýšlel vzdát se světa a dát se cestou do věčného míru, o kterém mluvil jógin. Když se král o tom všem dověděl, zvažněl a byl přemožen bází. Nepovedlo se učinit ze Siddharthy císaře; a tak se alespoň snažil odvrátit zarmoucenou synovu

mysl od nebezpečí toulavého života. Ale úmysl Siddharthův se nedal ničím změnit, neboť jeho duch byl pln myšlenek poustevníka, kterého viděl. Palácové radosti ho nemohly dále poutat. Ačkoliv jeho krásná Yašodhara darovala život synovi, viděl živé stíny smrti padat i na postavy svých milých. „Jak by bylo možné dosáhnout trvalého štěstí v pomíjejícím životě?“ přemýšlel. „Jak mohou klamné obrazy tohoto světa poskytnout člověku útěchu? Jak by mohla Yašodhara - nebo můj syn Rahula - ujít osudu smrtelníků?“

Jedné noci, když všechno v paláci spalo, cítil, že nastala jeho hodina. Musel se zdvihnout a jít. Vrhł poslední pohled na spící dítě a jeho matku a odešel z místnosti. Nebeští vládci se shromáždili, aby viděli prince odcházet. Channu, vozataj, byl v nejhlubší noci vybídnut, aby šel pro koně Kantaku. Smutně poslechl svého pána. Marně prosil svého pána, aby ho odradil od cesty; nic nemohlo změnit jeho rozhodnutí. Čtyři okřídlená božstva vynesla koně z brány zámku, takže nemohl nikoho probudit. Naposled na hřbetě krásného hřebce dojel princ až na okraj města, kde ho zastihl první ranní úsvit. Vrátil Channovi koně a prosil ho, aby se vrátil do paláce a utěšil krále, že jeho syn jde po stezce, která vede za hranice zrození a smrti, a že hledá spásu pro celé lidstvo. Kuň lízal radostně princovu ruku, zatímco Chann vrhl pánovi se k nohám, a pak smutně odcházel.

Nyní se princ navždy odvrátil od světa a snažil se uniknout z jeho marnivostí, zábav a bolestí. Nekonečný les přijal toho, který byl rozhodnut najít mocnější království než pozemské. Sotva se dostal do říše přírody, zjevil se mu deva, nebeský strážce, v podobě lovce v rozedraných šatech. Pln soucitu daroval mu princ své šaty posázené drahokamy a oblékl se do loveckých hadrů. Později se mu nabídla jiná nebeská bytost v přestrojení za kadeřníka, že mu ostříhá vlasy na hlavě. Princ, který byl připraven kráčet cestou poustevníka, k tomu svolil. Na své pouti přišel Siddhartha k mnohým poustevnám a setkal se s mnoha svatými muži. Každý ho poučoval o způsobu, kterým se má lidstvo dostat z trudnosti, neštěstí a smrti do nebeského bytí, a přece mu nikdo nemohl ukázat cestu, která by vedla ke skoncování s radostí a zármutkem, se zrozením a smrtí. Mnozí prince politovali a mluvili o tvrdosti asketického života bez pohodlí. Jiní se zase snažili přimět jej k návratu a radili mu, aby se vrátil do života plného radostí a zábav, určeného pro člověka. „Kde je radost, tam je i bolest,“ myslil si princ, „a nic na světě neujde smrti.“ Rozhodnut rozluštit hádanku života a smrti umínil si princ, že neustoupí od svého úmyslu, dokud nedostane odpověď. Živil se malým množstvím zrní, které sotva stačilo k tomu, aby udrželo život v těle. Tvrdá odříkání poznamenala jeho tělo, ale přesto kdokoliv jej uviděl, byl naplněn úctou a bází. Mezitím se objevovali mnozí vyslanci z otcova království. Marně se snažili, aby prince odvrátili od jeho pevných předsevzetí. „Nedosáhnou-li osvícení,“ říkal, „zemřou-li při

své snaze, odnese mne do domu mého otce a tam pochovejte mé tělo.“ Den se mu stal nocí a noc se mu stala dnem. Žádné osvětlení nepřicházelo. Jeho tělo bylo slabé a bledé jako u lidí, kteří jsou blízcí smrti, ale přísná sebetrýznění zůstávala bez účinku. A tak se znovu najedl a napil z jídla, které mu přinesli lidé z vesnice.

Vypráví se, že Sudšata, zbožná dcera vesnického starosty, který sám byl svědkem té události, byla ve snu vybídnuť andělem, aby vyhledala Bodhisatvu a nabídla mu jídlo. Krmila mlékem z tisíce krav pět set jiných krav a tímto mlékem krmila opět dvěstěpadesát krav a tak dále až k počtu padesáti krav. Z jejich mléka připravila šálek mléka s rýží nejvyšší čistoty. Když princ přišel k vesnici, aby si vyprosil potravu, nabídla mu šálek jako svatý pokrm a on jej přijal.

Bodhisatva, který byl povolán stát se Buddhou, se přiblížil ke stromu moudrosti, kde Buddhové starých dob jedli, aby tam zaujal místo. Zvířectvo nebes, ptáci a divoká zvířata, obyvatelé pralesa, se tísnili, aby mohli pozorovat vznešeného, a živoucí bytosti všeho druhu sledovaly svého ctihodného návštěvníka a každý se snažil, aby byl přítomen zázraku buddhovství.

Nebesa se otevřela, nesčetní dévové a nebeské bytosti prozpěvovali chválu, přejíce princovi úspěch. Dokonce bohové sestupovali, aby byli svědky nového zázraku a aby spatřili někoho, kdo se rozhodl zvítězit nad třemi světy a stát se vládcem království, které by bylo mocnější než všechna království pozemská. Jako deset tisíc sluncí zářil Bodhisatva. Jeho paprsky pronikaly třemi světy: peklem, zemí a nebem. Mara, Zlý, byl zneklidněn a oslepen nenadálými světelnými paprsky, které pronikaly ze stromu moudrosti do království temna. Ihned poznal záměr Bodhisatvy, který byl rozhodnut, že dosáhne nesmrtelnosti a tím osvobodí všechny ty, kteří jsou v jeho moci. Celá armáda strašidel, koboltů a krvežíznivých démonů se shlukla s Marou v čele proti stromu moudrosti, aby nově příchozího zničila. Mezitím vznešený dospěl ke stromu a zaujal tam místo vsedě, obličejem obrácený k východu, rozhodnut nepohnout se dříve, než dosáhne dokonalého osvětlení. Mara, jehož zloba byla nekonečná, se zjevil před Bodhisatvou v převleku za posla Kapilavastu z princova otcovského města a nutil jej, aby se vrátil a byl mu nápomocen, neboť tyran Devadatta se zmocnil knížectví.

Princ, který pociťoval pravou příčinu událostí v otcově království a viděl, že slabost je příčinou veškerého lidského utrpení, se zmužile držel svého rozhodnutí dosáhnout buddhovství.

Když se jeho útok nezdařil, poslal Mara své tři divukrásné dcery, aby prince svedly svou krásou, láskou, tancem a zpěvem. Vznešený si však vzpomněl na život v paláci uprostřed pomíjivých radovánek a požitků a poznával pomíjivou povahu všeho pozemského. Tu promluvil Vznešený ke krásným dcerám Marovým, které se podobaly nebeským tanečnicím boha Indry: „Ze všeho, co má na zemi nějaké trvání, požitky trvají nejméně, mé krásky. Nemám se snažit spíše o to, co je

za pomíjivým?“ Plny žalu a hanby nad svou porážkou opustily prince a řekly mu: „Dosáhni cíle, Vznešený, a spas všechny tím, že sám sebe spasíš.“

Marův hněv neznal mezí. Věděl, že další pokusy přimět prince k odchodu by byly marné. Jeho posledním plánem bylo chopit se prince a zničit ho. Za tím účelem shromáždil své velké a hnusné mocnosti pekla, které vypadaly tak strašně a byly tak mocné, že bohové a andělé plni hrůzy odletěli. Ze všech stran zdvihli démoni své oštěpy, šípy a kyje proti princovi, který zůstal nepohnutý jako Himálaje. Jako vítr odvané podzimní listí, tak se rozptýlily davy strašidel a příšer, a jejich zbraně padaly jako květy k nohám Siddharthy.

Když žádná pokušení nevyšla, rozhodl se Mara, že hodí svým diskem, který nikdy nemine cíl. Kdyby ho hodil proti hoře Meru, rozpadla by se na prach, kdyby ho vrhl do oceánu, voda by se vypařila, kdyby ho vrhl do nebe, byl by déšť spálen a temnota by zahalila zem. Ale ani s touto zbraní nedokázal víc, než že se trochu přiblížila k hlavě sedícího a padla s úctou a zbožností k nohám Bodhisatvy, když předtím zakroužila třikrát kolem jeho sedící postavy a pak se vzdala všech dalších násilností.

Když Mara vyčerpal všechnen svůj um, nařídil princovi, aby se vzdalil, neboť ten strom prý patří jemu. „Co jsem získal nesčetnými zrozeními, to zásluhou náleží mně, ó, kníže temnot. Jak ti mohlo něco náležet, o co ses nikdy nepřičinil?“ ptal se princ. „Není nikoho, kdo by měl větší zásluhy, než já,“ odpověděl Mara zlostně a všechny jeho mocnosti to dosvědčovaly. „Jediná, co nade mnou bděla a viděla jak jsem při mnohých vtěleních vstupoval branami tohoto světa a opět jsem jimi vycházel, ta je mou svědkyní,“ řekl Vznešený a sáhl po zemi a dotkl se jí. Tímto dotekem pravdy se země sedmkrát zachvěla a velká bohyně Země se zjevila v celé své kráse, moci a nádheře, sedíc na svém trůnu, a řekla: „Dosvědčuji!“ Její hlas otřásl čtyřmi stranami nebes, vzduch zůstal bez pohnutí a slunce přestalo svítit, když ta slova zachvěla vesmírem a odvanula pekelné stvůry. Mara klesl k nohám Požehnaného a ustavičně prosil za odpuštění. Nikdy dosud nezakusil ponížení a porážku z ruky člověka. Nejvíce jej mrzelo pomyšlení, že bezpočetné bytosti dosáhly svého osvobození a že nebudou již podléhat jeho moci.

Mara byl teď dokonale poražen. Nikdy více nemohl nad princem zvítězit. Nikdy více nemohl být Vznešený sveden mocí těla. Dříve, než se dostavily panenské hodiny ranního úsvitu, dosáhl princ svého největšího vítězství. Ve třech světech nebylo nic, co by jej mohlo přemoci. Nehnutě, jako samotné Himálaje, seděl pod stromem moudrosti a přemohl prostor, neboť jeho duch se stal Jediným se vším. Jako kapky padající do moře samy se stávají mořem, tak dosáhl jeho duch moře věčnosti, aby se sám stal věčným.

Ve vyvolené hodině poznal příčinu veškerého stvoření, jak byly myriády sluncí a měsíců stvořeny a poznal jejich konečné rozpuštění.

Poznal příčinu života a smrti - a viděl příčinu utrpení, bolesti a smrti a spatřil stezku, která vede ke zničení smrti. Dříve než slunce vyšlo, byl Buddhou, Osvíceným. Prost vězení těla, přešťasten a jášající nad svou svobodou, pronesl svou píseň, která se rozléhala od nejnižších světů až po nejvyšší nebesa:

„Ach, ty Staviteli této smrtelné schránky,
po nesčetná staletí jsem po tobě pátral
a konečně jsem tě našel skrytého v této
schránce jako její poslední tajemství.
Nikdy více mne nebudeš vábit,
abych vstoupil do této klece Ničeho.
Zničil jsem tvou moc a tvůj základní kámen
a žádné přání mě nepřiměje, abych ve tvém
přístavu zakotvil.“

Minuly dny, noci a týdny a Požehnaný zůstal ve svém blaženém stavu a v zapomenutí na svět, až se konečně před ním rozvinul velký smysl jeho života, jako se otevírá pupenec a dopřává svou bohatou vůni vzduchu. Přemýšlel o starcích, trpících, umírajících a poustevnících, kteří se vzdali světa a hledali nesmrtelnost, jak to všechno vedlo k tomu, aby dobyl království nebeské a věnoval je trpícímu lidstvu.

Jeho srdce se při pomýšlení na tolik utrpení plnilo soucitem, a tak se rozhodl ukázat cestu, která vyvádí z neskutečnosti tohoto světa, která vyvazuje z bolesti a z věčných proměn zrození a smrti.

V Benáresu žilo pět poustevníků, se kterými prováděl přísné pokání, a nyní pomýšlel na jejich neschopnost mu tehdy pomoci. Rozhodl se naučit je Zákonu. Když spatřili Buddhu, řekli si mezi sebou: „Zajisté se mu nezdařilo sklidit ovoce svého pokání a teď se vrací k nám, aby žádal o pomoc. Nabídneme mu u nás přístřeší, neboť je z královské krve, ale nikdy nepovstaneme, abychom jej pozdravili.“ Tato myšlenka dospěla k Vznešenému a on viděl jejich slabost a jejich pýchu. Jeho milující dobrota, která z něho prýštila jako pramen paprsků nejčistšího světla, je dosáhla a přemohla, a jako orkán dokáže vyvracet stromy, tak moc jeho lásky vyvrátila domýšlivost poustevníků. Povstali a pozdravili Vznešeného s úctou a láskou a uctívali ho tak, jak se sluší ctít Buddhu. Když zjistili, že se stal Buddhou, usedli k jeho nohám a prosili, aby směli být vedeni na stezku, která vede ze zaslepenosti ke světlu. „Mezi věcmi, kterých se člověk musí vyvarovat,“ pravil Požehnaný, „jsou především marnivá přání a přílišná trýznění těla.“ Poustevníci přijali světlo jeho slov a nastoupili stezku.

Buddha povstal a viděl, že nastal čas, kdy má své kroky obrátit ke své vlasti a navštívit zestárlého otce, krále Suddhodhanu, Yašodharu, svou manželku a Rahulu, svého syna, jakož i pokorné občany hlavního města Kapilavastu. Když se dozvěděla o příchodu svého manžela,

učinila Yašodhara přípravy, aby ho přivítala se šťastným srdcem. Od chvíle, kdy opustil palác, nežila víc jako princezna, nýbrž jako poustevnice, jen skromně jedla a své tělo pokryla hrubým plátnem. S radostnými slzami spěchala, aby se setkala se svým knížetem, klekla před ním, políbila jeho nohy s vroucí něžností. Král se snažil tomu zabránit a řekl: „Ani král se nesmí odvážit dotknout se nohou Buddhových. Povstaň, mé dítě, co to tu děláš?“ Požehnaný však snášel toto zbožné počínání a pravil: „Po mnohá vtělení se snažila mi sloužit a pěstováním nejpřísnější askeze se nakonec stala mou družkou, proto nemá zábran v tom, co dělá.“ Jako slunce proniká temnotou noci, tak přinášela přítomnost Požehnaného každému světlo a útěchu. Jako vůně květin těší srdce, tak těšila slova Požehnaného všechny přítomné. Jako voda ochlazuje rty žíznivého, tak utišovala slova Požehnaného bolesti davu. Král, Yašodhara, Rahula, všichni, kdo slyšeli slova Vznešeného, řídili se jeho učením.

Srdce lidu byla naplněna radostí, když viděli, že se jejich princ stal Buddhou. Bylo po poledni, když Požehnaný s žebráckou miskou v ruce přišel ke dveřím, aby prosil chudé a ponížené o potravu. Král byl uražen a žádal Buddhu, aby s ním šel do paláce, kde se budou podávat jídla a nápoje po královsku. Buddha však řekl: „Je zvykem mého stavu přijímat jídla tímto způsobem.“ To znamená, že Buddha už nebyl vázán zvyky a zvyklostmi, nýbrž svobodně přijímal potravu od koho chtěl, ať byl bohatý nebo chudý, nevědomý nebo moudrý.

Jednoho dne Požehnaný navštívil sousední vesnici. Na cestě tam musel projít hustým lesem. Vesničané Buddhu varovali, aby tamtudy nechodil, protože v lese sídlí zuřivý démon a zabíjí každého, koho se chopí. „Má cesta vede tímto lesem a já musím jít,“ řekl Buddha. „Tomu, kdo v srdci nenosí strach se nemůže nic zlého stát.“ Jakmile vstoupil do lesa, zaslechl divoký křik. Podivil se, odkud ten křik pochází, a dal se za tím zvukem. Jak velký byl jeho údivu, když místo démona, spatřil poustevníka, který provozoval takovou sebekázeň, že stál na jedné noze a pravou ruku měl vztyčenou do výše. „Proč křičíš?“ ptal se ho Buddha. „Nevidíš tento trnitý plod, který tisknu v ruce, propichuje mou ruku a způsobuje mi nesnesitelné utrpení?“ „Zahod' plod a tvé bolesti ihned pominou,“ odpověděl Buddha. Nesmírně udiven těmito slovy, poustevník poslechl, upustil trnité ovoce a nepociťoval žádnou bolest.

Vypravuje se, že vzteklý loupežník Angulimala, který choval k Buddhovi obzvláštní nenávisť, se pořád marně snažil, aby ho zničil. Jednoho dne se stalo, že Buddha procházel právě tím lesem, kde loupežník žil. Jakmile Angulimala vyslídil svého nepřítele, běžel za ním, ale přestože byl pověstný svým rychlým během, nemohl Vznešeného dohnout. Rozrušen hněvem, hodil po svém nepříteli svůj oštěp. Oštěp se však minul cíle a spadl jako květina k nohám Buddhovým. Ani při

dalším vrhu oštěpem se mu nedařilo lépe. „Zůstaň stát, pravím, abych tě dostihl.“ Vznešený odpověděl: „Stojím, ó, Angulimalo. Ty ale běžíš, a proto mne nemůžeš nikdy dostihnout! Zůstaň stát a v té chvíli mne dostihneš.“

Jednou, v ročním období sucha, kdy se deště nedostávalo a obilí zaschlo, dobytek hynul, nebylo vody ani na polích ani ve studních a hrozil hlad, vypukl spor o úzký pramínek vody, který rozdělával území dvou princů. Hrozilo vypuknutí války. Buddha se snažil zabránit jí a ptal se princů na příčinu sporu. „Kvůli vodě,“ odpověděli princové. Požehnaný pak nabral vodu do dlaně a ptal se: „Jak velká je její cena?“ „Velmi malá,“ odpověděli princové. „Jak velká je cena lidského života?“ „Velmi velká,“ odpověděli. „Vyplatí se něco z této velké ceny obětovat za malou cenu?“ Když si princové uvědomili, že se prou o bezvýznamné, zanechali svého sváru a používali vodu k dobru všech. Přemoženi láskou k Buddhovi nastoupili jak princové, tak i jejich lid cestu.

Dva mužové mluvili o náboženství, a když se rozcházel ve svých názorech, jejich spor hrozil změnit se v potyčku. Třetí se do toho zamíchal a ptal se po příčině sporu. Když zjistil, že jde o Boha, ptal se jednoho z nich: „Viděl jsi Boha?“ „Ne, pane,“ zněla odpověď. „Viděl tvůj otec Boha?“ „Ne, pane.“ „Viděl tvůj děd Boha?“ „Ne, pane,“ odpověděl tázaný potřetí. Totéž se ptal ostatních, kteří odpověděli stejným způsobem. „Nikdo z vás Boha neviděl a přece se o něm přete. Napřed pohlédněte na Boha a pak se přete,“ řekl cizinec, který nebyl nikým jiným než Buddhou.

Vypráví se o nejvyšším nepříteli Buddhově, že v sobě živil nenávisť a pomstychtivost a sahal po mnohých zlých prostředcích, aby Vznešeného zabil. Pořád se v myšlenkách zabýval Buddhou. Protože pořád na Dokonalého myslil, postupně se očišťoval, vzdal se vlastní nedokonalosti a nakonec se stal světlem.

Jednou na konci svého poučování zakončil Buddha své kázání těmito slovy: „Už je čas! Nějaký zloděj porozuměl těmto slovům po svém a pomyslel si, že je čas k loupení. Nevěstka si myslela, že je čas, aby přijala hosty a mnich myslel, že nastal čas k rozjímání.“

Jednoho dne se nějaký mladík vychloubal, že jeho nadlidská schopnost kráčet po vodě je výsledkem dvacetiletého cvičení a pokání. „Kolik to stojí, chceš-li se dát převést přes řeku?“ ptal se Buddha. „Jeden feník,“ odpověděl mladík. „A tys promarnil dvacet let, aby ses naučil něčemu, co by mělo cenu jediného feníku!“ (haléře)

„Mladý asketo, kam tě vedou tvé spěšné kroky v této bouřlivé noci? Vejdi do mé komůrky a já ti daruji sladkou lásku,“ pravila noční dívka. „Přijdu, ó dívka, ale v pravou hodinu,“ odpověděl Upagupta, učedník Vznešeného, když utíkal do lůna dešťové noci, aby pomohl někomu, kdo to potřeboval. Roky po tom, když znovu putoval kolem chýše dívčiny, volal ho někdo o pomoc. V chatě vzal Upagupta hlavu umírající dívky do

svých rukou, svlačil její rty vodou a řekl: „Konečně jsem přišel, ó, dívko, konečně jsem přišel.“

Nespokojen se sebou a se svým nepatrným pokrokem který učinil ve svém duchovní životě, spílal jeden učedník Buddhovi. Pln pochopení mu mistr řekl: „Předpokládejme, že dar, který někomu nabízíš, bude odmítnut, komu pak náleží?“ „Mně samozřejmě,“ odpověděl mladý muž. „Také já ti vrátím tvůj dar, můžeš si jej ponechat,“ řekl učitel mírně.

Kterási matka, zármutkem a bolestí nachýlená nad svým mrtvým dítětem, které držela v náručí, vyhledala Buddha a prosila o pomoc. Očekávala, že on vzkřísí její dítě. „Přines mi, dcero, plnou hrst hořčičného semene z domu, v němž ještě nepoznali ztrátu smrti,“ řekl Smilovný. Žena marně hledala, neboť nemohla najít ani jeden dům, jímž ještě neprošla smrt. Pomalu se v ní zármutek utišoval. Když se z něho vzpamatovala, pochopila, že každý musí projít tvrdostí života a že ani zázrakem se nemůže vyhnout krutému zákonu života a smrti.

Když zjistil, že všechna námaha zničit Buddha je marná, ochočil si zlý Devadatta zuřivého slona, aby jím Vznešeného zabil. Nařídil, aby nikdo nevycházel na ulici. Tak se lidé dívali z oken a balkónů svých domů, aby viděli vítězství nebo porážku Požehnaného. V určitou dobu, jak měl Buddha ve zvyku, vyšel ven, aby si vyprosil potravu. Přestože byl zpraven o spiknutí, nezměnil svůj zvyk. Kromě něj nebyli na ztichlé ulici žádní lidé, ani živé duše. Slonu bylo podáno neobvyklé množství piva. Pln zběsilosti a napolo zbaven smyslů vlivem opilosti vrhl se na Buddha. Náhle vyběhlo z blízkého domu na ulici nějaké dítě. Rozzuřené zvíře by je bylo zabilo, kdyby byl Požehnaný nezasáhl a nevzkřikl: „Nezabíjej to nevinné dítě! Ono není vyhlédnuto za oběť, nýbrž já!“ Při těchto slovech se zvíře obrátilo ve směru Vznešeného a řítilo se troubíc na něho. Avšak nastojte a divte se: čím více se k němu blížilo, tím bylo krotší, až nakonec přemoženo milujícím dobrem, které vyzařovalo z Buddhy, kleklo si a dotklo se chobotem nohy Požehnaného, prosíc ho o odpuštění. Když pak lidé, kteří viděli a pozorovali tu událost se zatajeným dechem, spatřili ten zázrak, vyběhli z domů, laskali zvíře a chválili je. Někteří přinesli ovoce, jiní na ně kladli květiny, takže zvíře nakonec pod vonícím jasmínem, lotosem a měsíčky bylo téměř zasypáno.

Jednoho dne, když se Vznešený odebral do své zahrady, aby si tam odpočinul za poledního vedra, přivedla mu Yašodhara své dítě a pravila: „Pospěš, mé dítě, a popros svého otce o své dědictví!“ Dítě, které nevědělo, kdo je jeho otcem, se ptalo: „Matko, kdo je mým otcem?“ „Pozoruj lva, který jde po této ulici, to je tvůj otec!“ opověděla.

Když pak Rahula prosil svého otce o svůj díl a svou prosbu opakoval neméně než třikrát, požádal Buddha svého učedníka Anandu, aby splnil prosbu hochy. A tak Rahula obdržel žlutý oděv mnicha.

Ananda pocítil, že i Yašodhara touží, aby mohla přebývat v blízkosti svého Pána a tak se k němu přiblížit, a pravil: „Smějí i ženy vstoupit do řádu? Smějí i ony jít ve tvých šlépějích?“ Požehnaný řekl: „Vpravdě, Anando, jaký vliv může mít pohlaví na duchovní záležitosti? Řekl někdy Buddha, že žena nemůže vstoupit do řádu? Avšak, Anando, tato otázka byla rezervována pro tebe.“ - A tak Yašodhara dosáhla žlutého šatu a šťastna následovala svého Pána dnem i nocí.

Jakýsi poutník si přál vědět, jak se Buddha cítí v tomto světě, a ptal se jej: „Mistře, žije Vznešený šťastně?“ Mistr odpověděl. „Je tomu tak, jak pravíš, mladý muži, žijí šťastně, neboť já jsem jedním z těch, kteří jsou šťastni ve svém světě.“

Brahman pokračoval: „Značně chladná je zimní noc. Blíží se dny mrazů. Zcela udusaná je zem od kopyt stád. To je místo odpočinku listí. Lehký oděv je oděv mnicha, pronikavý je však vítr se sněhem.“

A opět odpověděl Pán: „Je tomu, jak říkáš, mladý muži, žijí šťastně, neboť i já jsem jedním z těch, kteří jsou šťastni v tomto světě.“

Jedné tmavé a vlhké noci stojí Vznešený před chatrčí pasáka krav. Vytrvale prší a vítr se vtírá do osamělé postavy. Zvnitřka chatrče zachytil pasák krav skrz okno kmit obličej a myslí si: Ha, ha! Žlutý šat! Zůstaň si venku! Pro tebe je to dost dobré. A pak si začal prozpěvovat: „Mé stádo je ukryto a jasně plápolá můj oheň. Dobře chráněna je má žena a sladce spí mé dítě. A proto ať z vás mraků prší, jak je vám libo dnešní noci!“

Zvnějška Buddha odpověděl: „Zvládnuta je má mysl, soustředěny jsou mé smysly a silné je mé srdce. A proto dštěte mrakové, jak chcete této noci.“

Pasák krav znovu: „Pole jsou sklizena a seno je uschováno v seníku. Nasycena je řeka a pevné jsou ulice. Tak necht' z vás prší, mraky, jak si přejete této noci.“

A tak to šlo dál, až konečně pasák krav vstal, zdrcen a pln údivu a stal se učedníkem.

Vyprávění o holiči:

Požehnaný šel okolo mého domu, okolo mého domu -
okolo holičova domu!

Pospíchal jsem, ale on se pozastavil a čekal na mne,
čekal na mne, čekal na mne - na holiče!

Řekl jsem: „Pane, smím mluvit s tebou?“

A on řekl: „Ano!“ Ano - řekl mně holičovi.

A já jsem se ptal: „Je nirvána také pro takové, jako jsem já?“

A on řekl: „Ano!“ Dokonce pro mě - pro holiče!

A ptal jsem se: „Mohu tě následovat?“

A on řekl: „Ano!“ I já - holič.

A ptal jsem se: „Smím zůstat, Pane, s tebou?“

A on řekl: „Smíš!“ A to řekl i mně - chudému holičovi!

(Citát z jednoho místa, ve kterém Swami Vivekananda vykládá sestře Niveditě učení Buddhovo.)

Když uplynulo něco přes osm staletí od jeho narození, byl Buddha postižen smrtí následujícím způsobem: Člověk narozený v nízké kastě, chudý a dobrosrdečný kovář jménem Chunda, nabídl Vznešenému pokrm. Jelikož ten se skládal z vepřového masa, mohl způsobit v jeho těle nebezpečnou chorobu. Během svého putování do Kušinanagary byl stížen slabostí a měl velké bolesti. Všem, kteří byli přítomni, bylo známo, že lidské tělo nemůže být ušetřeno od stáří, nemoci a smrti. V obavě, že si bude Chunda klást za vinu, že svým darem způsobil smrtelnou chorobu, a v obavě, že by jiní mohli kováře obviňovat ze zločinu, poslal soucitný Pán Anandu, svého milovaného učedníka k Chundovi, aby ho potěšil těmito slovy. Řekni mu, že jeho obětní dar může přinést jen požehnání, neboť pomohl rozpustit toto tělo a způsobil, že se stane dříve podílníkem nirvány. Také Sudšata bude odměněna za pokrm, který mi obětovala, dříve než jsem získal osvícení. Ze všech darů mně poskytnutých jsou tyto dva nejcennější.“

Krásnější než hodina jeho narození byla hodina jeho smrti. Čtyřikrát se položil, aby zemřel, a čtyřikrát se zase zdvihl, aby poučil některé lidi, kteří při hledání spásy a světla zdaleka tam přicestovali. Z lásky ke svému mistrovi nechtěli učedníci vpustit posledního návštěvníka, aby se přiblížil umírajícímu Buddhovi. Z posledních sil, namáhavě se opíraje lokty, mluvil on mírně a tiše: „Ne, ne, kdo byl vyslán, je vždy ochoten.“

Jako raněný lev, čekající na poslední dech, ležel tento lev mezi lidmi na pravém boku pod stromem.

Tisíce se shromáždily kolem umírajícího Buddhy a byli mezi nimi králové a vládci, měšťané a sedláci, zvěř nebeská i pozemská, bozi,

jakož i andělé. Když Ananda přemožen bolestí, nedokázal se dále ovládat, klesl k nohám svého Pána a hořce plakal. A Vznešený řekl: „Neplač, Anando, tvé srdce nesmí být smutné. Věz, že se musíme rozloučit se vším, co v životě milujeme. Co se narodilo, musí zahynout. Už dlouho jsi se mnou putoval a staral se o mne ve všem. Ode dneška jsme jedno. Snaž se pilně, Anando, a dobuď svobodu z pout života a smrti.“ Zdvihl pravici a požehnal všem v úctě kolem něho klečícím lidem a ujistil je, že jimi zvolená cesta spásy každému z nich zajistí svobodu a vybízel je, aby trpělivě vytrvali. Posledním dechem řekl: „Lidské tělo se musí rozpustit a nic z něho po smrti nezbyde. Proto se snažte a pracujte na své spáse.“

Brzy na to vstoupil Požehnaný do nirvány - do dokonalého osvobození ze života a smrti. Jako zapadající slunce rozprostírá po zemi svou hustou záclonu temna, tak zašla živoucí forma Buddhova za lidský horizont, avšak jen proto, aby v srdcích všech žijících bytostí zvěstovala blížící se úsvit nesmrtnosti.

♦ **Sundarasamuddha a nevěstka**

V jedné zámožné rodině se znovu narodil jeden uředník. Jeho jméno bylo Sundarasamuddha Kumar. Nauky Buddhovy v něm vzbuzovaly velkou touhu zřít se všeho pozemského a vést život poustevníka. Proto přistoupil k Požehnanému a projevil mu své přání. „Nikdo nebude přijat do řádu, kdo nemá svolení svých rodičů. Jdi k nim a žádej si jejich souhlas a požehnání,“ řekl Mistr. Po dlouhé námaze se podařilo uředníkovi přesvědčit rodiče o požehnání života po boku Buddhově a o přednostech, které s sebou přináší mnišský, od všech starostí a utrpení osvobozený život. Již záhy po té, co vstoupil do řádu, byl považován za jednoho z nejvýznamnějších mezi mnichy. Řád mu však nepřinesl vytoužené uspokojení a tak opustil Jatavanu a odebral se do Radžagahy, kde žil z almužen a větší část svého času věnoval meditaci.

V jeho otcovském městě jednou došlo k tomu, že rodiče uředníka měli možnost pozorovat jeho bývalé spolužáky ze školy, jak se účastní, plní radosti, venkovské slavnosti. Srdce rodičů začala znovu toužit po vzdáleném synovi a hořce plakali. Kterási kurtizána, která pobývala nablízku, pozorovala ty dvě zarmoucené osoby a ptala se: „Řekni mi, matko, proč pláčeš?“ Když se kurtizána dověděla historii jejich syna, který se zřekl světa a chopil se života toulavého mnicha a poustevníka, řekla: „Co dostanu za to, když se mi podaří odvrátit ho od tvrdého a bezvýsledného boje a nebezpečí života toulavého mnicha? Co se stane, když vám ho znovu přivedu, a co dostanu jako odměnu

za svou námahu?“ „Má ti náležet polovina našich peněz a našeho statku, kurtizáno, jen ho rychle přiveď,“ prosili ustaraní rodiče.

Kurtizána se obklopila velkým doprovodem a uprostřed něho se ubírala v nádherných šatech, aby předvedla své bohatství. Brzy se jí podařilo najít místo pobytu mnicha. V ulici, ve které denně žebrol, si koupila dům, vybavila jej vším potřebným pro svůj úmysl a čekala na mnicha, až se objeví. Její vynalézavost se zdála být nevyčerpatelná. Jak se dalo očekávat, mnich se objevil jednoho dne se žebračskou miskou a krásná žena mu nabídla vybraná jídla. Denně chodil nic netušící mnich tamtudy kolem, ale dovnitř nevstoupil. Proto učinila další krok. Najala za peníze několik chlapců, aby v blízkosti místa, kde mnich obvykle pojídal nabídnutou stravu, zviřovali hodně prachu a nepřestávali, i kdyby o to byli žádáni. Když se mnich přichystal k jídlu, objevili se mladí zlomyslníci, a rozvířili veškeren prach na ulici. Všechny hrozby a prosby té kurtizány zůstaly přirozeně bez účinku. „Vidíš, pane,“ řekla, „prach tě ruší. Vstup do mého domu a pojez v klidu.“ Dojat nabídnutým pohostinstvím, přijal pokorný mnich pozvání a vychutnával vybraná jídla.

O několik dnů později nařídila kurtizána chlapcům, aby spustili před domem hluk, a odměnila je za tuto neplechu co nejštědřeji. Jakmile se mnich usadil k jídlu, začal hrozný křik, vřeštění a vřískání, které přes ženino vyhrožování nebralo konce. „Vidíš, pane,“ řekla žena, „hluk je nesnesitelný. Vstup hlouběji do ticha mého domu a odpočiň svým znaveným údům.“ Nevinný mnich učinil, jak mu radila a následoval ženu do nejvyššího patra jejího domu, kam hluk nedoléhal, a pochutnával si na skvělém jídlu. Přestože již překročil slib, že si bude vyžebravat jídlo jen u dveří, přece jen ho znovu přemohla jeho touha po chutných pokrmech. Vystaly přitom před ním vzpomínky na blahobytnou dobu jeho mládí.

A tak to šlo den za dnem. Pak začala kurtizána mnicha svou lstí dále obestírat a lákat svými půvaby a láskou.

Příslloví praví: Čtyřiceti způsoby dokáže žena zaplést muže do svých osidel. Předstírá ostýchavost; překládá jednu nohu přes druhou; rozpouští své vlasy a nechá je rozvanout větrem; leští si nehty a s obdivem na ně hledí; zívá a ukazuje zuby a jazyk; usmívá se bez ostychu; směje se hlasitě, aby ji ostatní slyšeli; pohybuje kyčlemi zleva doprava a zprava doleva; pózuje opírajíc nohu o schod; hluboce se sklání; rozeznívá své náramky a spony; odhaluje svou tvář a zase ji zahaluje, jak podle potřeby uznává; zdvihá svůj šat a obnažuje své kyčle a opět je spěšně halí, když pozoruje zájem; vystavuje své poprsí a zase je zahaluje; ukazuje svůj pupek; ukazuje své podpaží; zdvihá obočí; durdí se; staví na obdiv bělost svých zubů; mazlí se svými rty; vystrkuje špičku jazyka a laškovně s ní pohybuje zleva doprava; oplývá něžnostkami; líbá a žádá, aby byla líbána; dává dary a očekává, že bude obdarována; krmí muže bleskem zraku a očekává, že to bude také

opětováno. Zatímco mluví, zpívá, pláče a tančí něžnými pohyby lásky, neodvrací ani na chvíli zrak od muže a směje se! Těmito způsoby vábila žena mnicha a používala všech prostředků, které měla po ruce.

Nakonec zašeptala: „Pane, celá má krása je tvá, právě tak jako tvá náleží mně. Daruj mi své mládí a já ti daruji své.

V pozdějších letech odejdeme spolu ze světa a dáme se na cestu, kterou jsi zvolil.“

„Měl bych nad sebou hořekovat. Do jakého postavení jsem se dostal? Jakých hříchů jsem se dopustil? Jak bezmyšlenkovitě jsem jednal?“ O tom všem poustevník uvažoval a byl mučen trpkými výčitkami svědomí.

I když Požehnaný dlel ve vzdálené Jetavaně, viděl okamžitě, co se děje v srdci učedníka, a tiše se tomu smál. Ananda přistoupil ke svému milovanému Mistrovi a ptal se ho: „proč se směješ, Pane?“ „Ve vzdáleném městě Radžagaha, v domě jakési nevěstky, vybojovává jeden z našich svůj boj,“ pravil Pán. „Čí bude vítězství a čí bude porážka?“ ptal se Ananda. „Sundarasamuddha zvítězí a nevěstka podlehne,“ odpověděl Požehnaný. Ačkoliv seděl před svým učedníkem Anandou, zjevil se ustaranému mnichovi ve světelné podobě a řekl: „Povstaň, synu, a zřekni se požitku a budiž zbaven pokušení. Kdo se zříká požitku, je vpravdě svobodný na tomto světě.“

Jambunadova svatební hostina

Jambunadovým jediným a největším přáním bylo, aby mohl pozvat Požehnaného jako hosta ke své svatební hostině. A když se Vznešený převlékl, pociťoval ženichovu touhu a sledován svými četnými učedníky, vstoupil do jeho domu. Místnost byla malá, a přesto tam bylo místo pro každého, ba ještě ho zbývalo pro větší počet. Jídla bylo v omezeném množství, a přece je Jambunada podával Pánovi a prosil: „Jez, Pane, jez z této skromné stravy ty i tvoji četní synové.“ Ačkoliv byly pokrmy podávány v hojné míře, zdálo se, že jich na množství neubývá, a ženich si pro sebe pomyslel: „Kdybych pozval své přátele a příbuzné, byli by se nasýtili všichni.“ Sotva v něm vznikla tato myšlenka, už se tam objevili přátelé a příbuzní ve velkém množství; zdálo se, jako by tam bylo místa ještě pro větší počet. Všichni byli nejskvěleji obslouženi a všichni se zdáli být spokojeni.

Když Požehnaný viděl všechny přítomné šťastně shromážděné, promluvil, aby jejich srdce potěšil: „Vskutku, svatba vnáší do lidského života velkou útechu a velké štěstí, neboť se při ní spojují dvě srdce v blaženosti. Podivuhodné též je být zasvěcen do pravdy, neboť jestliže smrt přetrhává nejsladší pozemská pouta, nic nemůže zarmoutit toho, kdo je oddán pravdě. A tak vám pravím, buďte oddáni pravdě. Kdo si ustavičně přeje spojení se svou ženou, musí jí být opravdu věrný jako

pravdě samé. Pak bude on jí sloužit k pravé útěše a ona podobně jemu, neboť vpravdě oba jsou pravdě oddáni. V pravdě na sebe vzájemně spoléháte, ctíte se a sloužíte si navzájem. Vaše děti budou zdobit jako drahokamy korunu vašeho srdce blažeností, budou jako vaši otcové a matky a budou dosvědčovat jejich štěstí v pravdě. V pravdě pravím vám, spojte se všichni muži a všechny ženy ve svatém manželství a nezůstaňte nikdo svobodný. Přejde-li smrt, aby vás rozdělila, a tělo se rozpustí, budete žít v pravdě nadále, neboť pravda je nesmrtelná a trvá věčně.“

Jak hosté slyšeli tato požehnaná slova, potěšila se jejich srdce a každý začal žít spravedlivě a pravdivě.

Znáš význam slova „Buddha“? Znamená, že při myšlení na vědomí se sami stáváme vědomím.

(Šrí Ramakrišna)

Buddha nevěřil na moc a něco podobného. Mluvil jen o zničení chtíčů. K meditaci usedl pod strom a řekl: „Toto tělo zde má shnít. Je lépe na místě zemřít, než nedosáhnout nirvány. Toto tělo je velká šelma. Nic se nedá dosáhnout, když ji neovládne.“

(Vivekananda)

Ať toto tělo na tomto místě vyschne. Toto maso a tyto kosti ať se rozplynou. Dokud se nedosáhne osvícení, kterého se i za věky těžko dosahuje, ať se toto tělo nehne z místa.

(Buddha)

Kráčej kupředu i bezcestím,
neboj se, nestarej se o nic,
putuj sám jako nosorožec,
klidný jako lev, nechvějící se při hluku,
klidný jako list lotosu, nedotknutý vodou,
putuj sám jako nosorožec.

(Dhammapada - z buddhistických nauk)

Je pravda, Simbo, že odsuzují činy, ale jen takové činy, které v myšlenkách, řeči a skutcích vedou ke zlému. Je pravda Simbo, že káží zničení, ale jen zničení pýchy, chtíčů, špatných myšlenek a nevědomosti, nikdy nekáží zničení odevzdanosti, lásky, soucitu a pravdy.

(Buddha)

Slunce svítí ve dne, měsíc ozařuje noc; bojovník se blýská ve své zbroji; bráhmani září v meditaci; probuzený však září ve dne v noci leskem svého ducha.

(Dhammapada - z Buddhova učení)

Ten, kdo nic nemá, lehkou se odříká. Jak velké bylo odříkání Buddhovo, který se zřekl života v paláci na královském trůnu, bohatství, moci a slávy.

(S. Y.)

Vážností, zdrženlivostí a ovládním dokáže mudrc vybudovat ostrov, který nemůže být spláchnut záplavami.

(Buddha)

Mniši, jsou čtyři věčné pravdy (Arya Satya): Utrpení, příčina utrpení, překonání utrpení a cesta z utrpení k osvobození. Tak zní čtyři věčné pravdy.

(Buddha)

Otázky a odpovědi

Otázka: O kterou z jóg se zajímáte nejvíce?

Odpověď: Zajímám se o všechny systémy jógy, začínaje tělesnou jógou, kterou rozumím některé pranajamy a asany (ovládání životních sil dechovými cvičeními a určité pozice, jimiž se tělo uvádí pod kontrolu). Ve zdravém těle se dají ovládat mnohem snáze mohutné přírodní síly než v těle slabém, které je vystaveno všem vlivům. Můj hlavní zájem patří ovšem hlavním systémům jógy: hatha, karma, bhakti, radža a džňana-józe.

Věda hatha-jógy začala vzbuzovat obdiv dnešní lékařské vědy. Hatha-jóga dokazuje, že člověk může ovládat svůj celý tělesný systém do všech maličkostí. Mozek, páteř a nervy jsou dokonale pod kontrolou hatha-jógina, a právě tak vegetativní funkce nervů a orgánů. Byl jsem svědkem některých podivuhodných výkonů prováděných hatha-jóginy, které tyto skutečnosti potvrzují. Jeden z nich předvedl před slavnými lékaři za účelem vědeckého prověření toto: na stolku stály tři láhve kyselin: sírové, královské lučavky a kyseliny karbolové. Aby se prokázalo působení těchto kyselin, provedl napřed jeden z lékařů zkoušky. Jógin pak vzal první láhev do rukou, nalil několik kapek na pravou dlaň a jazykem je slízal. Totéž učinil s oběma dalšími jedy. Během dalších deseti minut prováděl v účinném sledu za sebou dhauti, uddiyanu a nauli (očistná cvičení), potom při zvlášť silném soustředění kyseliny vymočil.

Lékařské zkoušky potvrdily přítomnost kyselin v tekutině, která vyšla z jeho těla.

Můj mistr vysvětlil tento výkon takto: Vědomým řízením podvazuje jógin absorbuující schopnost svého těla a nechává nebezpečné látky projít svým tělem tak, že zrychlí celý průchod látek na nejkratší dobu. Takové experimenty jsou nebezpečné a vyžadují letitý výcvik. Aby se tělo podrobilo takovým požadavkům, musí být velmi vyvinuto.

Dalším výkonem bylo zrušení dechu spojené s úplnou zástavou srdce po dobu pěti minut. V té době nedošlo ani k jedinému pulsu. Stetoskopické vyšetření prokázalo, že jakýkoliv podvod během produkce byl vyloučen. Tlakoměr nevykázal vůbec žádný tlak krve. Barva kůže byla velmi bledá, jako by se krev nahromadila uvnitř těla. Jógin měl zavřené oči a nacházel se v polovičním transu - v polovičním stádiu transu. Přesně po pěti minutách se vrátilo zpět jeho vědomí a znovu se zmocnilo těla.

Potom bylo provedeno nožem na jeho pravém deltovém svalu několik řezů, a třebaže to chirurg učinil bez předběžného podání umrtvujících prostředků, jógin ani nepocítil bolest, ani se neobjevila kapka krve. Co se stalo potom, bylo z lékařského hlediska ještě zajímavější. Značně hluboké rány se stáhly, vytvořily se ne déle než do pěti minut jizvy a byly zahojeny. Bylo možno vidět, že jógin působil na uzdravení velkým stupněm soustředění. Jeho tělesná teplota stoupla na 40°C, zatímco se rány hojily. „Tato horečnatá teplota byla jóginem způsobena

ze dvou důvodů,“ vysvětloval můj mistr později. „Prvním důvodem bylo zničit choroboplodné zárodky a nečistoty, druhým důvodem bylo umožnit rychlé zahojení rezných ran.“

Já sám si moc nepotrpím na tyto pokročilé stupně hatha-jógy, které pocházejí z celoživotního úsilí a z dosažení okultních sil. Vždyť v tom není smysl lidského života, ten je v dosažení božského sebepoznání.

Otázka: Je skutečně pravda, že hatha-jógini mohou být tak dlouho živi, jak chtějí, dokonce, řekněme, tři až čtyři staletí?

Odpověď: Proč ne? Může-li banánovník růst tisíc let, želva žít přes dvě stě let, je i člověk schopen žít pár stovek let, má-li sílu vůle dosáhnout všeho, co chce. V Jižní Indii v oblasti kanálu Kodai, jsem viděl hatha-jógina, o kterém se říká, že už je víc než třistaletý. Mnohé generace vesnice na kraji džungle, kde jógin žije, slyšely mluvit o tomto mistru i o jiných. Tito nadlidé se vyhýbají jiným lidským bytostem z různých důvodů. Tělo

hatha-jógina je úplně změněno a tak zduchovněno a zjemněno, že jakýkoliv lidský dotek je pro ně příliš hrubý. Jejich potrava pozůstává z vybraných kořínků a travin, které pojídají ve skromných dávkách. Naše potraviny jsou pro ně příliš hrubé a těžko

stravitelné. Chemické složení jejich krve je úplně odlišné od krve kohokoliv, třeba velmi vyspělého člověka. Můj mistr, který sám byl hatha-jóginem, neměl nás k tomu, abychom prováděli příliš mnoho pranajam a ásan. Říkal nám, že nikdy nepomýšlel na to, aby si prodloužil život. Zdokonalil své tělo do tak velké míry, aby ho mohlo podpořit v jeho úmyslu dosáhnout duchovního osvícení.

Otázka: Byl váš mistr schopen provést nějaký okultní výkon?

Odpověď: Ano, ale nikdy své znalosti nestavěl na odiv. Jen za velmi vzácných okolností, ve velmi nutných případech jsme byli svědky jeho sil. Jakýsi chlapec náhle onemocněl a jeho tělo hořelo horečkou. Tu náš mistr položil svou pravou dlaň na chlapcovo čelo a ponořil se do transu. Za několik minut horečka povolila. Vyšlo potom najevo, že hoch pěstoval velmi působivý způsob dechu, který rozehřál jeho mozek a způsobil jeho zhroucení. Když se hoch uzdravil, mistr jej velmi přísně pokáral za jeho neopatrnost, že prováděl jiná cvičení, než která byla pro něj určena.

Otázka: Jakého druhu jsou okultní síly hatha-jógina?

Odpověď: Hatha-jógini jsou mistry čtyř elementů: ohně, vody, země a vzduchu. Pomocí svého mimořádně obtížného výcviku, který trvá někdy déle než třicet let, dosahují dokonalého zvládnutí svého životního dechu - „prany“ - který oživuje tělo. Pokud jednou zvládli tento životodárný element, jsou schopni dosáhnout všeho, co si přejí. Prana, životní síla, obsahuje život celého vesmíru. Chybí-li prana, hnijí jablka, schne tráva, rozpadá se dřevo, umírá tělo. Pranou se projevuje život ve všem. Ovládnutím prany je jógin schopen poroučet všem jejím projevům. Prana jest v ohni, ve vodě, ve vzduchu a v zemi. Tím, že ovládá pranu - jejímž skupenstvím jsou čtyři elementy - ve svém těle, je jógin schopen ovládat přírodu i mimo své tělo. Nejen, že může vystavovat své tělo po celý den největšímu vedru, aniž by se nějak chránil před sluncem, může též kráčet ohněm, nebo držet žhavé uhlí v ruce. Viděl jsem askety, kteří to prováděli bez pomoci jakékoliv jógy. Pak se mohou udržet v neuvěřitelně dlouhém čase ve sněhu a nezmrznou.

V Himalájích není takový jev ve výškách přes 6 000 metrů ničím neobvyklým; setkáváme se s lidmi, kteří po týdny zůstávají nazí ve sněhu a vzdorují všem nepříznivým počasím. Jsou to většinou náboženští poustevníci, kteří provádějí pokání obvykle proto, aby dosáhli nebeských zásluh. Pro hatha-jógina nevyžadují tyto výkony vůbec žádné úsilí. Ovládnutí vodního elementu přináší schopnost kráčet po hladině vody bez ponoření a zvládnutí vzdušného elementu přináší schopnost létat prostorem. Opakuji: je velmi těžké setkat se s takovými nadlidi, protože tyto výkony se neprovádějí v přítomnosti průměrných lidí, jejichž záření by působilo proti nim. Staré hatha-jógické texty popisují tyto

výkony jako proveditelné pomocí nácviku nebezpečných asan, neboť uniknutí dechu při nich může způsobit záchvat mrtvice a okamžitou smrt. Alexandra David-Neelová popisuje v jedné ze svých knih „lungompy“, jisté tibetské askety, kteří jsou schopni létat vzduchem. Viděla na vlastní oči, jak se člověk zdvihl ze země a o několik metrů dále spočinul opět na zemi, odkud se znovu vymrštil do výše jako pérem a mnohem dále přistál a těmito skoky překonával neuvěřitelné vzdálenosti. Dostal se přes nebezpečné skály a vrcholky hor a nikdy nezabloudil. Ačkoliv se pohyboval rychleji než nejrychlejší běžec po zemi, dělaly jeho pružné pohyby skokem na diváka dojem pomalu se pohybujícího předmětu. I když je vzácné toto vzdušné cestování v oněch úžasných výškách, každý Tibeťan, jakmile takového člověka spatří, jde mu z cesty, protože se neodvažuje rušit cestu lungompy, který ji provádí v transu. Přerušit trans by mohlo pro lungompu znamenat okamžitou smrt vlivem silného šoku. Jakmile letec dosáhne svého cíle, přiváže si na nohy závaží a ponechá si je tam, dokud se nevrátí do normálního stavu, aby jeho tělo, které ztratilo přechodně tíhu, znovu nevzlétlo. Tvář jeho nese výraz hluboce soustředěného člověka s nepopsatelně vznešeným vzezřením vítězství nad živly.

Hatha-jógini jsou schopni se odhmotnit a ve vzdálenosti tisíce mil se zase zhmotnit. To jsou jejich největší výkony. Překonávají povětrnostní podmínky, déšť, vichřici, horko nebo chlad, jak je to známo o tibetských lamech. Jsou schopni zářit tělem, aby si posvětili na cestu, jdou-li temným lesem.

Šrí Ramakrišna, velký mudrc, se jednou vracel do Dakšinesvaru, kde bydlel. Jeho cesta vedla hustým stromovím, a protože tu noc nesvítil měsíc, byla úplná tma. Sotva se prodíral kupředu. Hatha-jógin, který ho doprovázel, to zpozoroval a řekl: „Počkej, bratře, pomohu ti.“ Jakmile zdvihl ruce, vyzařovalo z jeho podpaží jasné světlo. Ozářilo celé okolí, takže mudrc mohl bez potíží pokračovat v cestě. Na jeho přání přestal ten jógin toužit po okultních silách a soustředil svou mysl na Boha.

Okolo jeskyně hatha-jóginina není ničím zvláštním útočiště zvířat všeho druhu. Nejen jeleni a srnci chodí kolem a dokonce odpočívají u jógina, ale i tygři a sloni činí totéž. V blízkosti bytosti, která se nikoho nebojí a nikomu neškodí, mizí veškerý pocit strachu a nepřátelství.

Zaživa se dát pohřbít se vidí jen zřídka. Město Madras bylo svědkem toho, jak se jakýsi jógin sám dal pohřbít na tři týdny. Jógin se ponořil do hlubokého transu, jeho dech se postupně zpomaloval, až ustal úplně. Také jeho srdce se úplně zastavilo. Jeho tělo pak bylo potřeno jakýmsi druhem roztaveného vosku a všechny tělesné otvory byly posléze ucpány; aby do něho nemohl proniknout hmyz, bylo jeho tělo obvázáno tenkou šňůrou. Tělo se nacházelo v kataleptickém stavu, bylo ztuhlé a bez života. Bylo uloženo do podlouhlé truhly podobné rakvi, která byla uvnitř vplechována zinkem. Bedna byla hermeticky uzavřena

a uložena přibližně šest stop pod zem. Jáma byla vyplněna pískem. Věrní jóginovi učedníci drželi dnem i nocí stráž u svého pohřbeného mistra za zpěvu zbožných písní a za opakování posvátných slabik. Proudění lidí přicházely ke hrobu s malými obětními dary, jako květinami a ovocem, na počest světce. Za přítomnosti tisíců přihlížejících byla bedna dvacátého prvního dne opět vyhrabána a víko odkryto. Těla se nikdo nedotkl, dokud učedníci nezaslechli ze rtů mistrových posvátné slovo ÓM. To byla první známka vracejícího se života. Celé tělo bylo pak řádně promasírováno, zvláště lebka. Jógin znenáhla otevřel oči a pomalu se rozhlížel po tisících lidí. Zbožní lidé postavili na památku jógina na onom místě pomník. Jako dítě jsem často chodíval v ta místa. Velmi lituji, že má školní docházka mi nedovolila, abych byl přítomen té jedinečné události. Po celé měsíce se o tom ve městě mluvilo.

I to jsi Ty, ó, Pane

Burácení bouře, jejíž vzteklý dech otrásá nejpevnější skalou,
hravě vyvrací mohutné duby a smrky, i to jsi Ty, ó, Pane.

Blesku pronikavé vzplanutí, které spaluje stromy
a jehož plamenný jazyk olizuje a spaluje zeleň horských lučin,
i to jsi Ty, ó, Pane.

Třesk hromu, který duní v divokém vzteku
a z hor do údolí náhle rozpoutává záplavy dešťů,
i to jsi Ty, Pane.

Sálání slunce, jehož žár vysouší zemi a spaluje ji
a přivádí hlad před příbytky lidí,
i to jsi Ty, Pane.

A když mor hravě
uchvacuje města jako kořist,
i to jsi ty, Pane.

A holá bída, která se plíží do domů bohatých i chudých,
i to jsi Ty, Pane.

A jestliže válka rozdrtí město v prach
a rozvaliny čnějí prázdňě k nebi,
i to jsi Ty, Pane.

Ale to všechno jen, aby se odstranilo minulé,
neboť Ty, jen Ty sám jsi to.

Tvůj duch je tím, který smazává minulost
a vdechuje život budoucímu.

Ty, tvůrče své hry se životem a smrtí,
Tvá tvář milosrdenství je zakryta závojem,
i to jsi Ty, Pane.

Myšlenky o sebevýchově

Kdo je velkým učitelem člověka? Pouze člověk sám. Není-li to on, jež vytyčuje záhadné značky na křížové cestě života, aby po nich postupně stoupal ze života do života? Nedostačují-li k tomu jeho smysly, aby to vyslovil pozemskou řečí, a není-li na dlouhou pozemskou pouť vybaven vším, co potřebuje? Jaká tajemství si uchovává schránka jeho mozku? A není-li jeho srdce tak utajeno, že nikdo nemůže nahlédnout, jaké poklady jsou v něm uloženy? Necht' zahalujeme po nějakou dobu jeho nahou postavu, necht' posilujeme jeho tělo potravou, necht' jeho pozemskou cestu trochu osvětlujeme, pak je to nakonec přece jen on, který obrovitě vzroste, mluví nesmrtelným jazykem a zmizí, jakmile je hra dokončena.

Nikdo nedokáže formovat člověka. Poučujeme ho
o pozemských zákonitostech, ale zákonům života se učí on sám.

Ovládej sám sebe a věz, že není pro tebe žádného jiného vládce. Vzrůstej a bude z tebe obr ve tvém duchovní počínání. Rozvíjej nekonečnou důvěru v sebe samého jako Vivekananda a postav se s odvahou tváří v tvář životu, když tě popadnou myšlenky na útěk. Vítězství připadne hrdinovi, nikdy ne slabochovi. Měj Buddhovu neomezenou svobodu, jeho nedokázalo spoutat nic, co měl na světě rád, a měj nekonečnou lásku Ježíšovu, který do svého srdce přibíral jak svaté, tak zločince, bohaté i chudé, mudrce i blázny.

Zvnějšku nepřijde žádná pomoc. Veškerá pomoc přichází zvnitřku. Vždy ty sám sobě pomáháš. Není žádného mistra, kromě tvého vlastního Já. Závislost na vnějších zdrojích pomoci tě činí bezmocným, slabým a nešťastným ve světě. Znamená to, že jsi dole a ten, kdo ti

pomáhá, je nad tebou. Vybuduj svou budoucnost, naříd' svému osudu, ovládni svůj život a buď šťasten.

Ať je tvůj úkol jakýkoliv, prováděj jej vždy co nejlépe. Ať pracuješ pro společnost nebo pro svůj národ, vždycky pracuješ pro sebe, neboť stojíš na téže úrovni jako společnost a národ. Obilné zrnko s uvědomělou mravností jednání lidí, kteří je zasadí, přináší užitek celku. Nic dobrého se neztratí. Padneš-li, padne i tvá země s tebou. Zdvihni se a tvá země povstane s tebou.

Věř všemu, co děláš. Jen tomu člověku se otvírají dveře světa, kdo v sebe věří. Víra je úplné spolehnutí se na vnitřního ducha, který všechno oživuje. Věz, že jsi tímto duchem. Dovol, aby síla ducha doprovázela tvé jednání ať už myšlenkové, slovní nebo činné.

Síla národa nespočívá v jeho armádě, nýbrž v jeho mravně vyspělých mužích. Malý počet stačí, aby probudil pravé mravní síly národa mocí příkladu. Je nějaká větší síla než mravní?

Tyranizuje-li jeden člověk své spoluobčany ke svému prospěchu, nebo zotročuje-li jeden národ jiné země, smysl pro kulturu je v obou mrtev.

Podporuje tvá síla svět, nebo je tvá slabost jeho zátěží? Jdeš-li správnou cestou, půjde jí také společnost. Sbíháš-li s ní, jak by společnost mohla jít správnou cestou?

Praví reformátoři národa jsou jeho jednotlivci, kteří se zvnitřku mění. Teprve když je tento cíl dosažen, mohou se prosadit také reformy zvnějšku.

Můžeme svět změnit k lepšímu, když ho zatracujeme? Takovým způsobem zaséváme zmatek. Ukazuj cestu, která vede z temnoty, a lidé za tebou rádi půjdou.

Světém vládne mínění, že jógin je mužem odříkání. Naopak, jógin si přeje Nejvyšší, chce život sám. Vzdává se jen pomíjivých radostí a dává přednost skutečným radostem. Má-li průměrný člověk tisíce přání, jógin chce mít vše. Svět se žene za zdáním. avšak jógin volí skutečnost.

Zůstáváme v zajetí rasistických předsudků, dokud nejsme zralí pro svobodný vývoj. Teprve když poznáme, že náš osobní pokrok je záležitostí světového významu, získáme dokonalou svobodu.

Osvoj si všechny zkušenosti, které ti život nabízí, a uč se pravdě. Bez vlastních zkušeností nepoznáš pravdu.

Nestarej se o minulé. Nestarej se o příští den. Kdo se osvobodí od pout času, toho dílo bude nejlepší.

Žij podle nějakého ideálu. Vše ostatní se ti poddá samo.

Duch odpovídá na tělesné i duchovní podněty. Dobré myšlenky vzbuzují dobré sklony. Duch má být trénován jako tělo, jinak podlehne smyslovým vlivům.

Člověk má tělesné vědomí a duchovní vědomí. Na prvním vývojovém stupni se ztotožňuje s tělesným vědomím a považuje všechno za hmotu. Když ho jeho další vývoj dovede k duchovnímu vědomí, zažívá celý vesmír jako projev ducha.

Snaž se pochopit, žes jen duchovní bytost. Snaž se poznávat Boha v člověku a pochopíš, že je to duch, který všechno proniká: jasný krystal, usměvavou květinu, němé zvíře, myslícího člověka.

Tvé myšlení v duchovních věcech má být právě tak rozumné, jako je v denních záležitostech. Vnější úkoly vyžadují racionální myšlení. Duchovní život vyžaduje tisíckrát větší míru racionálního, přesného, dobře fundovaného myšlení.

Pravá filosofie přináší vysvětlení duchovnosti. Pravá duchovnost je dovršením filosofie.

Filosofie a duchovnost jsou dvě misky vah našeho života. Jedna je hlavou a druhá srdcem. Má-li se uskutečnit ideál víry, musí se filosofie vzájemně vyrovnat s duchovností.

Jak může člověk vybudovat bezprostřední vztah k Bohu, když je Bůh úplně oddělen podstatou? Kde je důkaz toho, že každou prosbu, každou modlitbu slyší? Kde přebývá tento Bůh? Viděl-li Mojžíš Boha v ohnivém keři, proč nevnímá kněz našich dob Pána právě tak? Spatřovali Mojžíš Boha v podobě ohně, není to zvěst pro nás, že to bylo vnitřní dění duše a že moc ducha udělující veškerý život se projevila jako oheň? Každý

z proroků Starého zákona, který mluvil s Bohem, učinil to v nehlubším nitru svého srdce. Teprve když byli spojeni modlitbou ve svém nitru srdce s Bohem, zvěstovali své poselství davům. V tomto osvícení odstrašovali zločince a nutili je, aby změnili svou cestu. Nikdo z proroků nemluvil o Jehovovi jako o malém nebo velkém postavou, nýbrž jako o Bohu všemocného ducha. Osvícené nauky Písma svatého jsou osvíceným výrazem lidských

zkušeností, které *byly způsobeny duchem v lidském nitru a nepřicházely zvnějšku*. Osvícení je nejvyšším projevem božského v člověku.

Evoluce (vývoj kupředu) znamená rozvinutí rozumu z instinktů a rozvinutí inspirace (vnuknutí, vcítění) z rozumu. Proto inspirace nemůže být v rozporu s rozumem; vždyť představuje nejzazší jeho dovršení, tak jako se rozum vyvinul z přemožení instinktů.

Láska není slepá, nýbrž taková je smyslnost. Lidé jsou zaslepováni smyslovými chtíči. Pravá láska osvobozuje od chtíčů a činí člověka vidoucím.

Proč brát smrt tragicky? Je to chvíle, ve které jsme až po okraj naplněni a nic jiného již nemůžeme pojmout. Smrt je asimilační přestávka: brzy se však znovu ocitneme na zemi, kde jsme zakotveni svými přáními.

Dokud třeba jen jediné přání zůstává v člověku zachováno, bude se muset vrátet na zem, kde najde své přání splněno.

Poslední přání umírajícího člověka má mocný, určující vliv na jeho příští život.

Přání je cílem, který nás neomylně přitahuje. Výsledek? Necht' každý tvůj počín je doprovázen mocí ducha. Co se pak nepodaří?

Jak můžeš ve světě pracovat s neklidnou myslí? Nic nemůže být dovršeno myslí zatíženou starostmi a životními trampotami. Pouhou úvahou se nedá rozluštit žádná úloha. Nářek nepomůže - nemůže pomoci. Vzmuž se! A uveď ducha zpět do stánku míru v srdci. Klidný duch může dokázat všechno.

Sebedůvěra je základním kamenem života. Zbav se jí a tvůj život se rozpadne.

Mnozí lidé se bojí být dokonalí. Jak je to směšné! Jako by nedokonalost byla naší přirozeností. My se přece pořád snažíme o dokonalost. Naše životní potřeby jsou založeny na dokonalosti. Chceme mít čisté domy, čistá města, dobré jídlo, krásné a zdravé děti, dokonalý manželský život, dobrý charakter, silnou vůli, sebeúctu atd. Jógin dbá na to, aby se sám, zdokonaloval a tak si přeje nejvyšší štěstí ducha.

Nepřej si být jako někdo jiný. Otevři se pro nejvyšší a buď tím, čím jsi!

Naše vědomí pozdvihnout z pomíjející úrovně k věčné je cílem každého stávajícího nebo budoucího náboženství světa.

Proč sám sebe jmenuji křesťanem? Je pro mne náboženství skutečností? Uskutečnil jsem třeba jen setinu křesťanské lásky? Mám trpělivost s bližním? Mám potřebnou pevnost ve víře? Co je ve mně křesťanského? Můj křestní list nebo má mentalita? Není-li křesťanství nic jiného než mé vyznání víry, pak bych měl raději uznat, že nejsem o nic lepší než někdo, kdo vůbec nemá žádné náboženství.

Neznaboh je aspoň upřímný, ale čím jiným je má víra beze skutků než pokrytectvím?

Duchovnost se musí uvádět do praxe. K čemu by jinak byla dobrá? Duchovnost musí zlepšovat srdce a domov, jednotlivce i dav, společnost i národ.

Skutečně duchovním člověkem je ten, kdo má neotřesitelnou víru v sebe a je schopen ji uskutečňovat i v nejjednodušších myšlenkách a v denním životě (počinání).

Pravé náboženství není pro slabé duše. Je pro ty, kteří mají nejvyšší míru citu k jiným, ať jsou to světcí nebo hříšníci, nevědomí nebo mudrci, bohatí či chudí, je pro lidi, jejichž srdce překročila lidská omezení a všechny bytosti objímají v nekonečné lásce.

Náboženství znamená povznést se nade vše lidské a dostat se do styku s božským. Kde jinde toho může být dosaženo než v nás?

Kdyby bylo náboženství omezeno na jednu knihu nebo na jednu budovu, co by bylo pak snazší než vejít do kostela, abychom se stali náboženskými? Náboženství je přirozený stav bytí a stávání se, ke kterému jsme posléze určeni. Náboženským je člověk, v němž se duch začíná projevovat. Jeho myšlenky a počiny jsou plné světla a moudrosti a on zná pravý smysl svého zrození.

Je nemožné *Boha* nebo *Ducha*, dárce života vesmíru vidět našima tělesnými očima. Duch může být vnímán jen vnitřně a náboženství k tomu ukazuje cestu. Pravé náboženství je proto uskutečněním Ducha.

Víra říká. „Modli se bez přestání“ a věda říká: „Bojuj bez přestání.“ Obě bojují za osvobození - jedna z otroctví, druhá z nevědomosti; obě cesty se však musí konec konců spojit v jednu cestu. Neboť obě hledají světlo. Víra se snaží osvobodit člověka

z poddanství těla, věda se snaží o nadvládu ducha nad hmotou. Obě musí zvítězit, jedna silou srdce, druhá mocí myšlení.

Nehledě k několika málo lidem, a mezi ty patří sv. František z Assisi, nikdo v západním světě Ježíše skutečně nepochopil. On učil: „Království boží je ve vás,“ ale člověk zaujatý hmotou nechce slyšet toto poselství, touží po hmotném, uchopitelném nebi. Jak může takový člověk postihnout Ducha?

Kdo by se odvážil tvrdit, že pochopil tuto vznešenou pravdu a že je ochoten to dokázat? Volání pravdy se v nás musí setkat s ochotou převést pravdu do skutků. Nejsi-li toho schopen, osvobod' se napřed a pak se vyvíjej dále bez přestání, až dospěješ k uskutečnění cíle.

Je-li duše po smrti nesmrtelná, pak musí být i nyní - v tomto okamžiku - nesmrtelná, a my žijeme, abychom to dokázali. A je to nesmrtelný dech nejvyšších této země, který nás strhává k tomu, abychom si počínali jako oni.

Co jsi, nejsi-li Duchem? A nejsi-li Duch, co potom jsi?

Všechna Svatá písma potvrzují narození Boha v člověku. Jestliže hrozbou, strachem před hříchy a pekelným ohněm máš být doháněn k náboženství, ono tě odmítá s oprávněným rozhořčením. Není pro lidskou duši nic škodlivějšího, než když je její víra založena na strachu.

Největším náboženstvím na tomto světě je síla. A největší silou v tomto světě je náboženství.

Články víry (dogmata) jsou v raných vývojových stupních pro lidstvo velmi důležité; jako malý květník chránící něžnou sazeničku při jejím vzrůstu je však roztržen stromem vzrostlým do výše, tak také probuzené zduchovnění již nepotřebuje žádné vnější ochrany. Člověk si je vědom své skutečné síly a rozvíjí svou božskou podstatu.

Co může být povznášejícího na takovém nedůstojném dogmatu, jako že člověk je trestán za lidskou slabost? Vrať se ke Kristu a uč se být tak silný, láskyplný a tak odevzdaný, jako byl On. V čem jiném může spočívat síla tvé víry?

Kdyby šlo o tvé dítě - a i kdyby to bylo za nejhorší provinění - trestal bys je takovými ďábelskými tresty, jako je pekelný oheň a věčné zavržení? Neobjal bys to malé s veškerou rodičovskou láskou a nepokusil by ses je zachránit, místo abys je odsoudil? Proč tedy

připisovat takové barbarské záměry Bohu a moci vše oživující, vše udržující a vše milující a myslet si, že by mohl být mstivým otcem?

Rozumově oprávněné náboženství, které se opírá o hlavní zásady křesťanské víry a je ve shodě s vědeckým poznáním, je tou jedinečně přijatelnou cestou pro duchovní vývoj Evropy. Nic menšího nemůže uspokojit myslícího člověka.

Modli se! Ale nemodli se za hmotné zisky, neboť to je prosba žebráková. V žebrání není nic povznášejícího. Pravá modlitba je ihned vyslyšena, neboť z ní vyjdeš jako proměněná bytost, posílen vnitřním ohněm Ducha.

Modlitba je přesně opakem toho, za co se většina lidí modlí. Modlitba je vnitřním rozhodnutím, které je odpovídajícím jednáním potvrzeno a provedeno.

Každá modlitba je vyslyšena podle té míry úsilí a námahy, kterou do ní vkládáme.

Modlitba je podivuhodná pomoc, neboť skýtá jedinou příležitost, jak si sám skutečně pomoci.

Modlitba je jednou z cest, kterou lze dospět ke spojení s Duchem v nás. Modlitbou se noříme až do zdroje našeho bytí v našem nejhlubším nitru a odtamtud povstáváme naplněni duchovní silou, která vysoko předčí každý jiný rozvoj síly na tělesné či rozumové úrovni.

Myslíš-li dualisticky, nechť tvá modlitba je účelová: „Nechť mé ponoření do Tebe, Bože, probudí v mé bytosti dřímající sílu a zmužilost. Ať duch nebojácnosti mne provází životem a nic jiného než pravdivost ať není pohnutkou mého jednání!“

Jsi-li monista a dáváš-li přednost vnímat Boha všude a ve všem, ba dokonce i v sobě, pak tvá modlitba zní: „Musím být projevem Nejvyššího. Nemohu se spokojit s ničím menším než s Nejvyšším.“

Svět má už dost hovorů a teorií o Bohu. Hod' je všechny přes palubu a přístup k tomu, že budeš sbírat vlastní zkušenosti. Zázitek uskutečnění božského v tobě je důkazem o Bohu. Jestliže jsi to neuskutečnil, kde najdeš důkaz? Neplodné jsou všechny ješitné a prázdné řeči. Boháč své bohatství dokazuje tím, že je vlastní, učenec

své poznání velkým věděním, zduchovnělý člověk dokazuje božské svým zdokonalováním.

Není žádné duchovní autority. Kdyby byla, byla by její zkušenost tím největším.

Náboženství je soukromou záležitostí a nemůže být prožíváno kolektivně. Je to individuální snaha projevovat nejvyšší, nejvznešenější a nejvzácnější.

Srdce a hlava jsou jako dvě misky jedné váhy. Jejich vlivem se musí vyrovnávat všechny naše činy. Intelekt bez citu a cit bez rozumové kontroly nutně musí rušit rovnováhu života.

Pravé činy vznikají v srdci, zrají v mozku a jsou prováděny rukama.

Žít činy, když v nich žiješ.

Říkám, co mé srdce ví, a vím, co mé srdce říká.

Proč unikat daným poměrům? Často jsou to právě tyto poměry, které z tebe vynášejí to nejlepší, co máš ze sebe vydat.

Člověk je poměry formován a on sám je tím, kdo je způsobuje.

Jen zbabělci jsou slabí - buď bez bázně a silný.

Svět si váží jen svých hrdinů.

Uhájit se je zákonem života. Jak se mají zbabělci uhájit? Nemilosrdně jsou odplavováni proudem okolností. Jedině hrdina skutečně žije a užívá zemi.

Jen blázen zvolí smrt, místo aby bojoval se svým osudem tak dlouho, až ho položí sobě k nohám.

Každý vdech, který nabíráš, má své zpětné působení. Každá myšlenka, na kterou myslíš, má své zpětné působení. Proto jednej a věz, co chceš.

Nikdo jiný nezpůsobuje naši bídu. Nikdo jiný nezpůsobuje naše štěstí. Jen my si způsobujeme své štěstí.

Kde je strach, tam vládne nenávisť; kde se nenávidí, tam následuje ostuda.

Nechci mít učitele, který by mne ovlivňoval. Přeji si však mít učitele, který by mne učil, jak se nedat ovlivňovat.

Nezávislost v myšlení je první známkou svobody. Bez ní zůstáváš otrokem okolností.

Nechť ve tvém mozku vznikají smělé a neustrašené myšlenky a snaž se, aby každý tvůj dech, každé tvé slovo, všechny tvé činy byly proniknuty těmito myšlenkami. To je cesta, jak proměňovat slabost v sílu, poddanství ve svobodu, smrtící v životodárné.

Nechť spisy obsahují nejvyšší pravdy! Nechť proroci lidstvu zvěstují svá poselství! Nechť jejich předání lidem ochrání tisíce bran! A nechť si lidstvo svatých pravidel poselství vrcholně váží! Naslouchej všem těm hlasům, aby mluvily k tobě. Ten je obrem, kdo všechno do sebe pojme, ale přes všechno spěje dále.

Hrubá síla není všechno. Býk i s veškerou svou silou zůstává pořád jen býkem. Jen člověku je dáno, aby překonal stav primitivní hrubosti tím, že přemění fyzickou sílu v duchovní moc.

Kdo umí své zvířecí síly proměnit v duchovní moc, ten v sobě strádá nezměřitelnou energii. Veškerý pokrok spočívá na zvládnutí zvířecích sil v nás. Dáš-li těmto silám volnost, nemilosrdně tě stáhnou dolů; dokážeš-li je však držet na uzdě, učiní z tebe božskou bytost.

Duch září z každého, kdo překonal nenávisť, bázeň a ostýchavost. Neposuzuj člověka podle jeho chyb. Přihlížej spíše k jeho ctnostem a pomáhej mu, aby je rozpoznával. Síla jeho ctností mu bude nápomocna k tomu, aby překonal své slabosti.

Očekáváš-li od svého bližního dokonalost, dej mu aspoň znát, že věříš v dokonalost jeho pravé přirozenosti.

Kdo se nikdy nemýlí, nikdy nic nedokáže.

Nikdo není tak nízkého rodu, aby nemohl stoupat výše. Kdo stoupá vzhůru, přichází z hloubky.

Připusť, aby od raného dětství do tebe pronikaly posilující myšlenky. Říkej sobě: „Jsem Já, věčně svobodné, věčně silné, nesmrtelné Já.“ Nechť tato slova stále zaznívají ve tvé duši jako zpěv, a u brány smrti stále ještě vyznávej: „Jsem Já.“

Uklidňuj svůj jazyk, abys mohl poznat svou duši. Uklidňuj svou duši, abys mohl poznat své Já.

Povstaň a buď svobodný

„Povstaň a buď svobodný! Věz, že každá myšlenka a každé slovo, které tě oslabují, jsou jediným zlem na tomto světě. Co člověka oslabuje a čeho se obává je jediným zlem, kterého by se měl vyvarovat.“

Vivekananda

Čti tato slova vždy znovu a znovu, až proniknou tvou bytostí, až se stanou podstatnou částí tvého života, až budou vyvstávat s každým zachvěním tvého srdce, abys nikdy nezapomněl na jejich hluboký smysl. Věz, že příčinou tvých strastí je, žes upadl do područí něčeho. Tím něčím může být myšlenka, představa, jednání, mínění, nějaký člověk nebo něco, s čím jsme ve spojení - ať je to dobré nebo zlé. Jakmile nás něco ovlivňuje, ztrácíme svou svobodu a stáváme se nešťastnými. Naše pravá přirozenost není nic jiného než svoboda, neboť jsme duch, který nepodléhá žádné porobě. Nic nás nemůže ovlivnit, nejsme-li připoutáni. Jak se můžeme osvobodit od toho, co nás ovlivňuje? Jógini říkají, že tento stav je dosažitelný. Jejich vlastní život potvrzuje tuto skutečnost. Říkají: „Nestarej se o mínění okolních lidí, ať jsou dobří nebo zlí.“ To je první krok. Je-li jógin haněn nebo chválen, může to něco změnit na člověku? Ani v nejmenším. Člověk, který nesoudí, stojí nad veškerým soudem. Jsi-li chválen, ber to na vědomí, ale nenech se tím ovlivnit. Jsi-li haněn, ať nejsi hanou dotčen. Žádný soud nikdy nevytvořil člověka. Tento duševní postoj ti pomůže, abys přetrhal provazy pout a osvobodil se od veškerého vlivu. Postupně se naučíš překonávat vlastní, tebe ovlivňující myšlenky. Postupně dojdeš ke zkušenosti, že každá myšlenka, která se zrodila v tvé hlavě, tvou bytost vědomě či nevědomě proniká a na tebe působí. Jsou-li tvé myšlenky negativní, je jejich vliv škodlivý. Neměl bys nikoho odsuzovat. Jestliže kolem sebe roznášíš myšlenky nepřízně, nenávisti nebo hněvu, působí jejich ničitelská povaha na tvé tělo a na tvou duši. Nepopsatelné jsou škody, které si celý systém z toho odnáší. Jógini říkají, že myšlenka je největší silou v těle. Je mocnější než kterákoliv tělesná síla, větší než slovo, neboť je to transcendentální moc, která proniká celým vesmírem. Dobré myšlenky, ať jsou už jakkoliv bezvýznamné, budou mít bez výjimky svůj vliv. Buď odvážným a věz, že si sám vytváříš osud. Mysli zdravě, dávej přednost vysokým myšlenkám, a to takovým, které bys rád viděl uskutečněny na úrovni činů. Budeš-li vytrvalý, ovládneš brzy své

myšlenky, které ti pak budou pomáhat, místo aby ti byly překážkou. Místo abys zaséval celé náklady nezodpovědných myšlenek, které otravují tvůj život a život těch, s nimiž se stýkáš, ovládej své myšlenky a buď si vědom moci, kterou tím máš k dispozici. Pak budeš skutečně zažívat Vivekanandova slova:
„Je-li hmota mocná, pak myšlenka je všemocná.“

Začínej svůj den jógou

Praktické upozornění pro naše žáky

Mnozí z těch, kdo se zabývají jógou, by rádi věděli, proč máme začínat den s jógickými cviky. Někteří chtěli vědět, zda by se nic nestalo, kdyby cviky prováděli večer nebo jen v některých dnech v týdnu, mají-li tak málo času. Zaručeně to není totéž jako když se cvičení provádějí pravidelně v tutéž dobu. Ale není-li to možné, je to druhé stále lepší než vůbec nic. Cvičíme jógu, abychom urychlili rozvoj svých fyzických, duševních a duchovních schopností a dospěli k dokonalému ovládnutí svého života. To musí být naším ideálem, o to se musíme snažit. Dá se toho dosáhnout jen tvrdou prací a vytrvalostí.

Začít den nervózním napětím způsobuje též nervózní zakončení dne. Chaos musí končit chaosem. Jóga (viz cvičební tabulku v knize „Sport a jóga“) nám pomáhá, abychom začali den s vyrovnaností a klidem. Uvolnění mocných energií během cvičení způsobuje, že jsme si vědomi, jaké síly máme k dispozici. A tento stav trvá dále během dne. Naše přirozenost se sama zušlechťí a časem budeme projevovat vlastnosti jógina. Místo bezcílného kolotání se staneme vytrvalými a ustálenými a jako slunce budeme vyzařovat život a sílu.

Zažijeme nápadné známky pokroku ve svých cvičeních, takže bude nemožné, abychom projevovali slabosti, kterými jsme dříve byli příznační. Strach, nenávisť, falešný stud, zbabělost, pesimismus apod. se budou přičítat naší přirozenosti. Náhlé rozhodnutí skoncovat s těmito našemu pokroku bránícími překážkami způsobí, že se změním v nositele pozitivních činů.

Indické matky vstávají jako první v domě, myjí podlahu, čistí dům a pálí kadidlo, aby pročistily vzduch, a tak zprostředkovaly spolubydlícím příjemný dojem. Každý se potichu vykoupe a připravuje se k meditaci. Někteří provádějí tělesná cvičení, jiní cvičí duchovní jógu a pak jdou do práce. Den, začatý v tak klidném rozpoložení mysli poskytuje hindovi přesvědčení, že jeho denní dílo bude plodné.

V Indii i nejprostší muž vztahuje své vznícené vzývání na své Já. Dobrý začátek znamená dobrý konec, neboť nic dobrého se neztrácí, praví on. Modlitba bez skutků není lepší než sen. Mít ducha zaměřeného na ideál dokonalosti, to je modlitba. Avšak splnění modlitby

může být dosaženo jen osobním úsilím a velkou silou: neboť ideál dokonalosti musí být praktický. Máme svým dětem poskytnout výchovu, při níž by se ustavičně připomínal jejich ideál. Místo nepotřebných vyprávění, která jsou zaměřena na sentimentální postoje, říkejme dětem otevřenou pravdu a snažme se jim vnuknout pevnou víru v jejich vlastní božskou přirozenost. Božskost je stav, který může být dosažen jen v nás samých, neboť je vskutku nejvyšším výrazem naší vlastní přirozenosti.

Jógini ujišťují, že každému člověku náleží denně 21 600 vdechů. Čím dříve je spotřebuje, o to kratší je jeho pozemský život. Jako rozumný člověk zachází šetrně se svými penězi, tak jógin zachází se svým dechem. Hluboce a pomalu prováděné jógické dýchání pomáhá úspornému zacházení s vlastními silami a k prodloužení života. Pak se časem stane tato cesta ovládaného a vědomého dýchání zvyklostí. Napětí a nervozita pominou, neboť nervové baterie se budou každým dechem nabíjet rezervními silami. Existuje úzký vztah mezi krví a dechem. Krev nepřijímá každým dechem jen kyslík, nýbrž i pranu, životní sílu, která všechno vybudovává. Zdravá krev znamená železné zdraví. Není nic lepšího než správné dýchání, aby se krev udržela čistá a organismus silný.

Pokroky v józe jsou tehdy možné, je-li cesta před námi volná. Slabost ničí každý pokrok. Všechno, co nás oslabuje, jest tím jediným zlem, které musíme odstranit.

◆◆◆

Nikotin a alkohol jsou potenciální jedy, kterých se jógu cvičící musí zříci. Jeho latentní síly se nemohou rozvíjet, je-li jeho organismus otráven. Jedovatým vlivem nikotinu se otupují smyslové orgány a jistá velmi důležitá mozková centra jsou vysazována z provozu, což velmi omezuje sílu paměti. Izolovanost, roztržitost a zapomnětlivost jsou následky. Ztratí-li se síly ducha, je veta po soustředění, a bez soustředění není pokroku.

◆◆◆

Přednosti jógických asan nebo poloh jsou rozličné. Určitá cvičení slouží k posílení zdraví, zatímco jiná vyhánějí z těla nečistoty a usnadňují dostat se z utrpení a nemoci.

◆◆◆

Asany umožňují s lehkostí zvládnout důležitá nervová střediska, rozložená v celém těle, která nemohou být ovlivněna ani dynamickou gymnastikou.

Každá jógická pozice slouží přechodně jako hráz, za kterou se nacházejí rezervní síly v nervovém pletivu nazývaném „plexi“.

Provádění padmasany neboli lotosové pozice, připadá mnohému západnímu cvičenci jako vyvracení kloubů, ale tato pozice není vůbec tak nemožná, jak vypadá. Aby byla zvládnuta, k tomu je někdy třeba trpělivé cvičení během dlouhých měsíců a let. Také jógin cvičí jisté pozice mnohdy po celé roky. Přesto by nikdo neměl provádět cvičení proto, aby dosáhl lepších výsledků. Nikdy by neměly být údy přepínány, neboť šlachy, svaly a vazy se snadno poškodí. Každý večer před ulehnutím na lůžko lze se pokusit o pozici. Mnohdy usnadní cvičení malá olejová masáž kolenou a kotníků. Pilně cvičící pozná, že úspěch na sebe nenechá čekat.

Provedení: V sedu s nataženýma nohama chytnout pravou nohu a jemně ji přetáhnout přes levé stehno. Pak zavést levou nohu právě tak ohnutím levého kolena přes pravé stehno. Ruce na kolenou, pomalu a hluboce dýchat. Po několika vteřinách uvolnit. Každý den o několik vteřin déle zůstat v této pozici.

Účinky: Žádné cvičení nemůže zaručit dokonalou stabilitu těla i ducha jako padmasana. Cvičení se nazývá „výtečné jógické sezení“. Tělesné síly se jím dostanou snadno do vzájemného souladu. Nepřetržitý proud zdravé krve proudí z nejspodnější části páteře k mozku, a tak může regenerovat celý nervový systém. Odolnost dostoupí vysokého stupně. Mysl se velmi brzy uklidní a člověk se může bez překážek soustředit.

Jóga je nejčistší formou duchovního tréninku. Její duchovní obsah propůjčuje též krásu tělu. Jóga zduchovňuje tělo. Pomáhá duchu člověka, aby zvládl svou hmotnou podstatu. Znej cíl každého cvičení, které provádíš; jóga je jen tehdy užitečná, když je prováděna vědomě.

Zrnka moudrosti z Mahabharaty

Co je větší nežli země?
Co je vyšší nežli nebe?
Co je rychlejší nežli vítr?
Čeho je víc než trávy?

Slova matčina váží víc než země.
Otec je výše než nebe.
Duch je rychlejší než vítr.
Myšlenek je víc než nesčetných stébel trávy.

Kdo je přítelem na cestě?

Kdo je přítelem v domě?
Kdo je přítelem nemocného?
Kdo je přítelem umírajícího?

Přítelem na cestě je karavana.
Domácím přítelem je manželka.
Přítelem nemocného je lékař.
Přítelem umírajícího je milost.

◆◆◆

Kterého nepřítele lze nejtíže přemoci?
Která nemoc nemá konce?
Který člověk je dobrý a
který je špatný?

Nejtíže lze přemoci hněv.
Lakota je nemoc bez konce.
Dobrý je, kdo všechny bytosti miluje, a
špatný člověk je, jehož srdce nezná
ani milosrdenství, ani soucit.

Ty, Bože síly!

Věnováno Swami Vivekanandovi

Ty, Bože síly!
který náhle zjevuješ svět
a také jeho pouta drtíš v prach,
který přicházíš jako kometa
a k činům budíš dřímající lidské srdce!
Hřměním hromu
probouzíš mrtvou lidskou duši!
Ó, válečníku!
Sám kráčíš bitevním polem za chvalozpěvu četných bohů.
Blýská se na časy z tvé helmy,
jež oslepuje nepřátele!
Bubnuješ Védami
k věčnému pochodu lidstva
a jasně zní tvých pozounů hlas

přes hory a doly:
„Vstaň! Probud' se! A nezůstávej stát,
dokud nedosáhneš cíle!“

Ty, Bharaty nejvznešenější synu!
Tvé děti volají, ty slyšíš!
Tys přišel, abys nás vzal za ruce
a řekl nám:
„Zaplašte svůj spánek, svou lenivost!
Spoután je, kdo se za spoutaného považuje,
a svobodný je, kdo se vysloví pro svobodu!
Povstaňte, bděte a vykročte!“

Ty, bojovníku! Ty, planoucí pochodni světla!
Jediná z tvých myšlenek stačí,
aby našimi žilami proudila odvaha
a pronikla do srdce
a vyslovila se pro odvážné činy!
Tvé věčné poselství slyšíme:
„Bud' statečný!
Neboj se!
Bud' svobodný!
Neskloň se a nezůstaň stát!
Povstaň! Bud' bdělý a kráče!“

Jako pokoření otroci leželi jsme
na dně, pokryti temným prachem staletí.
Uchopena tvou mocí probudila se Bharata a vydechla.
Co kdysi dolehlo k jejímu sluchu,
to nyní ozvěnou zní v jejím srdci:
„Povstaň! Bdi! A nezůstávej stát,
dokud nedojdeš cíle!“

Roztržena je opona snu,
utekl spánek, zdvihá se Bharata,
aby opět zvěstovala světu
poselství svých hrdinů
a jejich vůli splnit
rozhlásila přes hory a doly:
„Povstaň! Bud' bdělý! A nezůstaň
stát, dokud nenajdeš cíl!“

(Bharata a Aryavartha jsou různé názvy Indie)

Skutečnosti a myšlenky

V naší době je zapotřebí výchovy, která vytváří opravdového člověka. Jestliže naši rodiče, učitelé a kněží nám ji nemohou poskytnout, pak si jejich výchova nezasluhuje tohoto pojmenování.

Když jeden žák mého mistra haněl pasivní chování pesimistického spolužáka, poznamenal mistr přátelsky: „Jde-li o to někoho polepšit, je výtka právě tak neplodná jako samotný pasivní vztah tamtoho žáka k životu. Ukaž raději, jak může v sobě vzbudit radostnou naději.“

„Nevytýkejte nikomu, že chybuje,“ učil nás učitel. „Což nevidíte, že vynakládá nejvyšší úsilí, aby aspoň trochu pokročil kupředu?“

Prosil jsem jednou svého mistra, aby mne pomohl překonat určité slabosti, neboť jsem věděl, že to dokáže. S úsměvem plným pochopení mně řekl: „Ale, můj synu, radost z boje by se ztratila a zásluha o vítězství by nebyla tvá!“

Naše povinnost spočívá v tom, abychom své děti doprovodili až k hranám dospělosti a dovolili jim pak samostatně se vyvíjet dále. Jedinou výzbrojí, kterou potřebují k životu, je ideál světského a náboženského vědění, ztělesněný v rodičích, učitelích a kněžích. Správný vzor je nejlepší oporou skutečné výchovy.

Slovo jógin musíme především chápat v jeho pravém smyslu. Nemá nic společného s tak zvanými „jóginy“, kteří nezodpovědně pronášejí nebo píší mnoho nezažitých, ostatními spisovateli odmítaných myšlenek, aby je vydávali pod jménem „jógina toho a toho“. Takoví jógini rostou jako houby z půdy Ameriky, Anglie, Německa a jiných zemí. Ale nikdo z nich nemá nejmenšího zdání o tom, co je jóga. Je to skutečně velmi jednoduché stát se dokonalým tím, že si někdo přisvojí titul „jógin“. Ale je to tak snadné stát se jóginem, dokonalou bytostí, osvobozenou a

osvícenou duší, být prost všech lidských nedokonalostí bez letitého úsilí a bojů? Rozdíl mezi takovým člověkem je tak velký, jako je rozdíl mezi kaménkem a Himálají nebo mezi kapkou vody a nekonečně rozlehlým oceánem. Nenech se mýlit a klamat takovými samozvanými, zdánlivými jóginými! Slyšíš-li, že se tu a tam vynořil nějaký jógin, buď opatrný!

Slovo „jógin“ není žádný titul, nýbrž znamená člověka, který pokročil na své životní pouti tak daleko, že dosáhl cíle - dokonalosti. Jógin je člověk, který za mnoho let a životem tvrdé sebevýchovy dosáhl dokonalosti jako ovoce svého úsilí. Uskutečnil v sobě ideál člověka, který jest božská podstata člověka.

Středem každého stávajícího náboženství je velký učitel, který zvěstuje pravdu, a lidé jej následují. Bez učitele se rozpadá náboženská budova. Védy jsou jediným svatým učením, které není založeno na určité osobnosti nebo spisu. Védy činí středem evoluce samotného člověka a povznášejí ho k jeho nejvyššímu stupni vývoje, k božství. Jejich zákony jsou všeobsahující a vedou člověka k vnitřnímu rozvoji. Védy vyzdvihují podstatné v člověku - přičemž vůbec nezáleží na tom, k jaké víře náleží - a pomáhají mu, aby dosáhl svého cíle. Proto je považujeme za univerzální náboženství, které zlepšuje člověka, ať náleží do kteréhokoliv náboženského vyznání. Vivekananda říká: „Zvláštností Véd je, že ony jako jediný náboženský spis vždy znovu prohlašují, že věřící je musí přerůst. Védy říkají, že byly napsány jen pro málo rozvinutou mysl. Když mysl vyroste, odroste Védám a musí sama hledat svou cestu!“

Nepotřebujeme dnes výchovu, která je zaměřena jen k získání obživy, nýbrž takovou, kterou uspokojíme i své kulturní potřeby. Pozdvihni se nad své pouhé tělesné potřeby a snaž se o onu pravou výchovu, která tě postaví navždy na vlastní nohy. Výchova, která má na zřeteli naši lidskou důstojnost a umožňuje nám svobodně a bez bázně kráčet životem, má být naším cílem.

Tři lidské typy neprosí noc: Rogis, Bhogis a Jogis. Rogis (nemocní) jsou vzhůru, protože je budí jejich utrpení. Bhogis nespí, protože se radují a věnují se požitkům, o které nechtějí přijít, a Jogis, protože krátké údobí života tráví v bdělosti a meditaci.

Největším eposem světa je hinduistický epos Mahabharata, který se skládá z dvou set tisíc veršů psaných v sanskrtu.

Ve starých dobách nebyl uchován jen písemně, nýbrž učenci jej znali nazpaměť. Ještě dosud se setkáváme s lidmi s tak mimořádnou pamětí, že umí přednášet epos od začátku až do konce a opačně, od posledního verše k prvnímu.

Idoly (modly) v Indii nejsou. Tak zvaný idol (modla) představuje vlastní ideál. Symbolizuje vlastnosti, o něž se člověk snaží. Obraz nám známého člověka nám jej připomíná, ale obraz v žádném případě není samotnou osobou. Stejně tak nesčetná spodobnění bohů nejsou v Indii modlami, nýbrž zosobněnými vlastnostmi božími. Kříže se používalo v

Indii při rituálních obřadech před více než 2 000 lety před narozením Krista. Trojúhelník představuje hinduistickou Trojici - „Brahma, Višnu, Šiva“, která zase odpovídá zosobnění aspektů - „Tvoření, Udržování a Zničení“. Svastika byla nejstarší formou kříže; pro čtyři živly: oheň, vodu, vzduch a zem byl často používán symbol čtverce; kruh byl symbolem nekonečna atd. Všeho toho bylo používáno jako symbolů, aby se pomohlo člověku ponořit se do vnitřní modlitby. Také my, křesťané, máme kříž, který přivrací naše myšlení (myšlenky) k Ježíši Kristu. Holubici máme jako symbol pro Ducha svatého a beránka jako symbol velké oběti Kristovy, který se jako člověk ztělesnil na hmotné úrovni. Ale nic z toho nejsou pro nás modly právě tak, jako pro hindy nejsou modlami jejich různé symboly.

Náboženství hindů je nejvýš logické. Proto vidíme, že v Indii věda, logika a filosofie jsou ruku v ruce s projevy víry. Pro hinduistický způsob myšlení musí být náboženství logické, vědecké a filosofické.

Přibližně před 25 lety - za života Mahatmy Gandhiho - učily se masy indických lidí postižených chudobou snášet bez reptání svůj osud. Za oněch dob vládlo v Indii silné politické napětí, neboť se Indie snažila získat znovu svou svobodu. Za velkého sucha se dostavil nedostatek potravin a vody po celé Indii. Milióny studní vyschly, také v řekách přestala téci voda, pole byla spálena pronikavě žhavým sluncem, stáda dobytka hynula a hlad hrozil celé zemi. Katastrofální pohromy toho druhu už v minulosti poučily hindy, že mají svůj osud snášet v tichosti. Utrpení a bída se však v těch letech staly nesnesitelnými. Aby zapomněli na své neštěstí, mnoho lidí se oddalo pití toddy (druh sladkého grogu) a arraku (zvláštní alkoholický nápoj). Mahatma Gandhi poznal nebezpečí a apeloval na rozum lidí. Ale ty nic nemohlo přimět k tomu, aby se vzdali toho, v čem spatřovali velikou útěchu ve svém utrpení. Pijáctví se stávalo stále více vystupňovaným. Gandhiovi důvěrníci a učedníci obcházel kraje po celé měsíce a prosili narušené lidi, aby odolávali pijáctví. Když se všechny domluvy ukázaly být marné, uchýlil se Gandhi ke svému neomylnému „pasivnímu odporu“, kterým se postupovalo jedinečným způsobem. Jednou, když jsem přišel domů ze školy, naskytl se mým očím neobyčejně zvláštní pohled, na jehož skutečnost jsem zprvu ani nechtěl věřit: Tam, před vchodem mnohých šenkoven, leželi Gandhiovi učedníci na prašné a špinavé ulici. Jeden z nich, který se zdál být jejich vůdcem, stál

v jejich středu a oslovoval návštěvníky šenkoven takto: „Už nepozdvihneme svého hlasu, milí přátelé, už vás nebudeme prosit, už vám nebudeme nic zakazovat. Pojdte, přátelé, vstupte do svého lokálu rozkoše. Jsme vašimi sluhy. Nepovažujte nás za nic víc, než za prach pod vašimi nohama...“ Mnozí, prominentní osobnosti města, se nacházeli mezi členy této na zemi ležící armády apoštolů míru. Univerzitní profesori, lékaři, soudci, advokáti a lidé všech společenských vrstev leželi před přicházejícími. Působení této demonstrace bylo

otřesné. Stovky kolemjdoucích se přidávaly k tomuto příkladu. Dokonce i ti, kteří přišli, aby se napili, vrhli se na silnici. Dokonce několik majitelů výčepů bylo tak dojata tím pohledem, že rozbíjeli velké sudy s toddy, zavírali obchody, prosili posly míru, aby vstali a vrátili se domů. Gandhi vyhrál mnohé ze svých bojů silou, která byla mocnější než meč; s touto mocí nejen zbavoval nepřítele nenávisti, nýbrž je i získával svou velkou láskou.

„Jak se v Indii díváte na ženu?“ zeptal se onehdy jeden žák.

„Jako na matku,“ řekl jsem. „Matky znamenají pro nás všechno, a proto v každé ženě spatřujeme *matku*, a proto ji také tak jmenujeme. Protože skrze matku, která nám dává život, spatřujeme světlo tohoto světa, chováme ji v nejvyšší úctě a dopřáváme jí vyšší postavení než svému otci. Zákonodárci prastarých dob vydali zákony, týkající se žen k blahu společnosti, a tyto zákony platí dodnes. Některé z těchto zákonů zněly takto:

Hlavní učitel je desetkrát úctyhodnější než podučitel;

Otec je stokrát úctyhodnější než hlavní učitel;

Avšak matka je tisíckrát úctyhodnější než otec.

Ústa matčina jsou věčně čistá.

Je-li ženám prokazována čest, bohové se z toho radují. Nejsou-li ženy uctívány, není žádná modlitba vyslyšena.

Kde ženy žijí v zármutku, brzy zahyne celá rodina. Kde ženy žijí ve štěstí, tam se rodině vždycky daří.

Muž je síla, žena je krása; on je vládnoucím rozumem a ona je umírňující moudrostí.

Opoprvovat ženou znamená opoprvovat vlastní matkou.

Slzy ženy vzbuzují hněv nebes a padají na jejich původce.

Požehnání matčino je samotným požehnáním nebe.

Slova jógina Padmasambhavy

Říká se, že Padmasambhava popsal stupně mystické cesty následujícím způsobem:

1) Číst velký počet knih o různých náboženstvích a filosofických systémech. Naslouchat mnohým učencům, náležet mnoha učením. Některé metody vyzkoušet.

2) Nejlepší z těch mnoha vyzkoušených učení přijmout a vyloučit ostatní právě tak, jako činí orel, když jedinou ovci odnáší ze stáda.

3) Spokojit se s nějakým skromným postavením, být pokorný ve svém chování, nesnažit se vystavovat očím světa a stavět se důležitým, ale za zdánlivou bezvýznamností udržovat povzneseného ducha vysoko nad veškerou pozemskou mocí a nad veškerou slávou.

4) Chovat se k veškerému dění lhostejně. Přijmout, co osud přinese, a přece jím zůstat nedotčen. Nečinit rozdílu v tom, co člověka potká. Zanechat veškerého úsilí něčeho dosáhnout nebo něčemu se vyhnout. Všechno, co přichází, přijímat s neproměněnou myslí - bohatství či chudobu, chválu nebo opovržení, zřeknout se rozlišení mezi ctností a nepravostí, mezi úctyhodným a hanebným, dobrým a zlým. Vyvarovat se poraženectví jakož i neplodného žalu, ať se děje cokoli, a na druhé straně nikdy se necítit nadřazeným nebo pyšným, ať dokáže cokoli.

5) S dokonale klidnou myslí, s dokonalou odpoutaností brát v úvahu sobě odporující názory a různé projevy činného způsobu života. Porozumět, že je to vnitřní zákon všeho stvořeného, nevyhnutelné počínání každé bytosti a zůstat přitom neustále radostný. Na svět pohlížet jako člověk, který stojí na nejvyšší hoře v okolí a pozoruje pod ním se táhnoucí a nižší vrcholky.

Dětská ústa

Dítě přichází k matce a praví v naději, že ji získá pro svou hru: „Matko, já jsem tak samo.“ Matka mu vysvětluje: „Dítě, nejsi nikdy samo, vždycky je s tebou Bůh.“ Dítě odpoví stroze: „Ne, on tady se mnou není, není zde.“ A pak po krátkém přemítání: „A je-li tady přece, pak jsem právě s milým Bohem zcela samo.“

♦♦♦

Matka se modlí se svým malým: „...ve jménu Otce, Syna i Ducha svatého, amen.“ A tu dítě připojí: „A svaté matky boží.“ Na otázku proč se zmiňuje o boží matce, odpoví lakonicky: „Ona přece musí těm třem vařit.“

Životně důležitá otázka naší doby

Otázka: Jógické učení přesazuje člověka na božskou úroveň. Mé zkušenosti dokazují opak, protože často se musím potýkat se špatnou, ne-li dokonce dábelskou přirozeností lidí. Není snad jóga spíše strůjcem míru a etickou a mravní naukou, která má vnést trochu světla do pochmurného stavu naší moderní doby? Přiznávám, že mé stanovisko je subjektivní, když si myslím, že člověk je nízkým tvorem. Protože se proti mně staví tolik životních konfliktů, zřekl jsem se víry, že člověk ve své základní přirozenosti má něco tak zvaně božského. Jeden příklad bude

stačit. Jelikož jsem nekuřák, žádal jsem často v mé kanceláři kouřící kolegy, aby měli trochu více soucitu, neboť mé zdraví trpí vdechováním dusivého, nikotinem prosyceného vzduchu. Na má slova ani v nejmenším nebrali ohled a nad to se mi posmívali, že jsem slaboch, a vybídli mě, abych si našel jiné místo, když si myslím, že mi kouř vadí. Tato bezohledná slova mne nejhlubším způsobem zranila, a kdybych nebyl vázán vážnou zodpovědností otce pěti dětí, byl bych už dávno to pracoviště opustil. Jak byste reagoval vy na mém místě malého, nemocného úředníka, který je tak bezvýznamný, že se na něho nebere ohled?

Odpověď: Jestliže se člověk neustále poníží a zapomíná na svou lidskou důstojnost, snažím se především o to, abych ho probudil z hypnózy, kterou si sám navodil. Postoj slabocha si ošklivý silný, který instinktivně utiskuje slabého? Proč? Protože silný člověk nemůže snést projev slabosti, pro něho je takový projev odporný a nesnesitelný zrovna tak, jako je špína pro čistotného člověka. Je-li tímto způsobem člověk upozorněn na svůj ponižující stav, probudí se a rozhodne se potlačit svou slabost. Je to rozhodnutí, které ho stálo roky namáhavé práce a bolestivých zkušeností. Nezapomeňte, že jen ten může být trýzněn, kdo svolí k tomuto ujařmení. Jestliže jste v životě hodně trpěli, nedá se to připsat nedostatku nezávislosti a sebeúcty?

Kdo vám řekl, že jste bezmocný a bezvýznamný malý úředník? Protože jste tu myšlenku sám ustavičně živil, není divu, že vás tato autohypnóza ovládá. Pojdte, přestaňte se plazit pod nohama svého představeného, neboť by se nikdy nepřestalo s tím šlapáním po vás, dokud vy sám nepovstanete. Kdo vás zdržuje od toho, abyste nebyl tím, čím chcete být? Změňte běh svých myšlenek od slabosti k síle, od zbabělosti k odvaze, od bázně k nebojácnosti; respektujte sám sebe a dokažte trochu síly, odvahy a nebojácnosti. Vás obklopující lidé dokáží vidět jen to, co jim ukazujete. Buďte odvážný a nedopusťte, aby vámi vláčela polovina života, nad kterou hloubáte, ona negativní přirozenost a vzpomínka na všechno, co jste v minulosti nedokázal. Tendencí této doby je čin, silný čin. Jen ten, kdo správně jedná, může držet krk s urychlenou evolucí naší doby. Učiňte svým největším činem soustředění svých sil, že se sami stanete silou, odvahou a nebojácností. Sami budete moci zjistit, že tímto způsobem váš úspěch nemůže vás minout. Rozhodnutí je největší čin. Neodchylte se ani o prst od svého rozhodnutí. Odhodlaná vůle musí osvitit a přinést s sebou okamžité uskutečnění každé vlastnosti, které si přejete dosáhnout. V tomto rozpoložení myslí, pozitivním a vždy radostným, se před vámi budou otvírat všechny dveře a dospějete k vyššímu postavení. Před tváří sebe samého ničícího ubožáka, který je zkormoucený, pesimistický a negativní a všude nachází chyby, se všechny dveře zavírají. Bude to vyžadovat čas, než se vyvinou pozitivní vlastnosti. Budujte impozantní strukturu lidské důstojnosti. Zrovna tak

jako teplý plášť odráží ochromující vliv studené zimy, musíte být vyzbrojeni proti vlivu světa. *Radostné a klidné nastrojení ducha a soustředěná mysl jsou zbraněmi, které musíme nést v tomto světě.*

Je bohužel pravda, že lidská společnost dnes mnoho dovoluje a mnohé nezdravé věci považuje za rozumné. V tomto chmurném stavu lidstvo skomírá. Jen silní a zdraví přežijí, zatímco slabí podlehnou. Je-li však slabost všeobecným znakem, kdo budou silnými vůdci lidstva? Lékaři budou muset na sebe vzít velkou zodpovědnost, aby upozornili na nevyhnutelné následky nikotinu a alkoholu. Nebezpečí mezinárodního rozvratu je nevyhnutelné, jestliže se lidé zapomenou a oddají se bez sebeovládání oslabujícím a degenerujícím zvyklostem, aby uklidnili své nervy. Představte si, co říkají vážení mužové a ženy: - Nemohu se vzdát kouření. Je to nad mé síly a kromě toho, je to jediná radost v mém životě. - Jak se mohou dospělí lidé tak dalece zapomenout a chovat se jako děti?

Až k přetržení napjaté nervy moderní doby nemohou být nikdy uvolněny nikotinem. Tento pomalu působící jed ničí schopnost jasného myšlení a jednání. Za celého svého života jsem se ještě nesetkal ani s jediným skutečně zdravým kuřákem. Může mít vůbec dusivý kouř doutníků a cigaret nějaký zdravý účinek? Nic jiného nemůže přinést než zničení srdce a mozku.

Pokud se týče kuřáků ve vaší kanceláři, navrhl bych, abyste tu záležitost projednal se svými kolegy. Prohlašte, že vaše výkonnost se zvýší, jakmile vám bude umožněno dýchat čerstvý vzduch a vaše produktivita vzroste, když vám bude poskytnuta tato příležitost. Mluvte s nimi přátelsky. Jsem přesvědčen, že vám dopřejí sluchu. Apelujte zdvořile na jejich zdravý lidský rozum a věci se zaručeně změní. Kdyby odpor neochabl, radil bych vám, abyste vyhledal šéfa a poprosil ho o pomoc. Zlé je, že málokdo se odváží zavést pořádek. Je-li dovolena slabost, a to tak dlouho, dokud jsme ochotni ji trpět, dotud neseme na tomto stavu vinu i my. Kárá-li člověk energicky slabost a přitom předchází dobrým příkladem, ostatní ho budou brzy následovat.

Indická vyprávění

Studniční žába

Žila jednou ve studni žába. Už tam žila dlouho, neboť se tam narodila a také tam vyrostla. Byla to velmi malá žába. Jednoho dne

přišla jiná žába, která před tím žila v moři, a spadla do studny. Studniční žába se ptala nově příchozí: „Odkud přicházíš?“ Mořská žába odpověděla: „Přicházím z moře.“ Studniční žába se vyptávala: „Moře! Jak velké je moře?“ Mořská žába odpověděla: „Je velmi veliké.“ Studniční žába roztáhla nohy a ptala se: „Ach, tvé moře je takhle velké?“ Mořská žába řekla: „Mnohem, mnohem větší!“ Studniční žába skočila z jedné strany na druhou a ptala se: „Je tak velké jako má studna?“ - „Má přítelkyně,“ odpověděla mořská žába, „jak můžeš srovnávat moře se svou studnou?“ Studniční žába však odpověděla: „Ne, nic není větší než má studna, vskutku nic nemůže být větší. Tato poběhlice je lhářka. Bude třeba ji vyhodit ven!“

Tak je tomu s lidmi malého rozumu. Sedí si ve své vlastní studni a myslí si, že celý svět není větší než ta jejich studna.

Chtivý žebrák

Stalo se, že jakýsi žebrák ležel ve svém visutém loži a s otevřenýma očima snil o tom, jak by se mohl stát bohatým. Nad ním visel hrnec plný rýže, který si nastřádával žebráním. Denně si vařil své skromné jídlo a zbytek rýže si schovával do hrnce. „Až propukne všeobecný hlad, prodám rýži za tři zlatáky,“ myslel si. „A za ty si koupím dvě kozy. Jejich mléko a kůzlátka prodám a koupím si krávu. Její telátka proměním za peníze a koupím buvola a dobytek, koně a stáda a budu šťastně žít. Pak dostanu od nějaké krásné ženy věno. Porodí mi syna. Ten si bude hrát na mých kolenou a já mu budu zpívat sladké písně. Bude-li se zdržovat poblíž koní, mohli by na něj šlápnout, a proto požádám manželku, aby ho odvedla do bezpečí. Neposlechne-li mne, nabiji jí.“ Tak živé byly obrazy jeho snění, že uhodil pěstí a trefil se do hrnce s rýží. Ten se rozbil a rýže se rozsypala po jeho tváři s otevřenýma očima.

Domýšlivý učitel

Jakýsi brahmanský učitel přišel ke králi a chystal se mu předvést své znalosti z Bhagavadgíty. Moudrý král poznal domýšlivost tohoto muže a řekl: „Napřed ji sám prostuduj. Až ji budeš umět, přijdu k tobě, pandite.“ „Proč? Zním každou slabiku tohoto posvátného spisu!“ Nicméně odešel domů a studoval tu knihu. Když se vrátil ke králi, řekl: „Naučil jsem se každému slovu nazpaměť. Mohu ti to dokázat, maharadžo!“ Král mu však odpověděl stejně, jako poprvé. Učitel se před ním rozhněval a posadil se znovu ke studiu. Již příštího dne se znovu objevil před králem a opakoval svou žádost. Král se však smál a řekl: „Brahmane, jakmile budeš umět Gítu, sám přijdu k tobě.“ Ponížen a rozezlen, odebral se učitel domů a ptal se sám sebe: „Co tím král myslí? Co v té Gítě může být, co bych ještě neznal?“ Uzavřel se ve svém bytě a

začal studovat každou řádku, každou myšlenku a každé slovo posvátného spisu. Uběhly dny, měsíce a roky. Jednoho dne si král pomyslel: „Co se s tím panditem stalo? Kde vězí?“ A dal se do hledání onoho domýšlivého malého muže. Nakonec, když dlouho marně prohledával celé město, přišel k malému, zanedbanému domu a tam v jedné místnosti našel nehnutě sedící postavu, ze které vyzařovalo světlo, mír a láska. Domýšlivost toho muže opustila, neboť se mu dostalo podivuhodné světlo a sám se stal světlem. Král padl k nohám podivuhodné a mlčenlivé postavy a pravil: „Poznávám na tobě, že tě osvítilo světlo. Chceš-li zůstat i nadále pokorný a mě učit, pak jsem tvým sluhou.“

Kdo je nejdůležitější

Stalo se, že jednou propukla velká rozepře mezi smysly a životně důležitou silou „pranou“. Každý z účastníků pře si dělal nárok na nenahraditelného pracovníka v lidském těle. Oči si činily nárok být nenahraditelným pracovníkem, protože mají moc vidět, čehož ostatní orgány nejsou schopny. Uši pozdvihly nárok na nenahraditelné, protože dokáží všechno slyšet. Chuťové orgány si nárokovaly nadřazenost, protože prohlásily, že bez potravy by tělo zahynulo. Jelikož pomocí těchto argumentů nebylo možno rozhodnout, který orgán je nejdůležitější, sjednotily se na tom, že skuteční návrh, aby každý orgán samostatně prokázal svou nepostradatelnost tím, že stáhne svou funkci zpět. Losem se rozhodlo, že první svou funkci stáhne prana. Sotva s tím prana začala, už se ozval polekaný a zoufalý křik pěti smyslových orgánů, neboť každý z nich postrádal sílu, která mu dodávala života. Tak došlo k dohodě, že prana je největší a nejdůležitější ze všech.

Zloděj a královská dcera

Zloděj se přikradl za temné noci do královského paláce a slyšel, jak král říká královně: „Dám svou dceru za ženu jednomu za sadhuů (svatých mužů), kteří žijí na břehu řeky.“ Zloděj si pomyslel: „Ejhle, tomu říkám štěstí! Obléknu se zítra za sadhua a sednu si mezi svaté muže na břeh řeky. Snad se mi podaří získat královskou dceru.“ To také druhého dne učinil. Když se objevili královští důstojníci a žádali sadhuy, aby se oženili s královskou dcerou, nikdo s tím z nich nesouhlasil. Nakonec přišli ke zloději, převlečenému za sadhua a učinili mu stejný návrh. Zloděj setrval v mlčení. Na to se důstojníci odebrali do paláce a řekli králi, že snad jeden mladý sadhu by se dal přemluvit, aby si vzal princeznu. A také řekli, že žádný jiný nesouhlasil. Ještě téhož dne král osobně navštívil sadhua a žádal ho, aby mu prokázal tu čest a pojal jeho dceru za ženu. Ale v srdci zloděje během návštěvy krále došlo ke změně. Pomyslel si: „Podívejme se, sotva jsem navlékl šat sadhua, už

ke mně přichází zdvořile král a snažně mne prosí! Kdož ví, zda-li by mi budoucnost nevynesla ještě lepší věci, kdybych se stal doopravdy sadhuem?! Tyto myšlenky ho tak silně ovlivnily, že se rozhodl zanechat falešné úlohy snoubence, ještě téhož dne upevnil své rozhodnutí, že se stane skutečným sadhuem. Nikdy se neoženil a stal se nejopravdovějším asketou doby.

I pouhé napodobení vede někdy k nečekanému úspěchu.

Myš a její nápadníci

Mudrc Yadžnavalka prováděl, zatímco se koupal v Gangu, svůj posvátný obřad, když tu malá myška vypadla ze zobáku nějakého jestřába a padla před ním do vody. Jistě by byla utonula, kdyby ji byl dobrosrdečný mudrc nezachránil. Když skončil svůj očistný ceremoniál, proměnil pomocí svých magických schopností myšku na malé děvče, které přivedl své bezdětné ženě a pravil: „Učiň z ní svou dceru, má milá. Ať vyroste tvou láskou a péčí ve zralost.“

Ze samé radosti poskytla šťastná matka svému dítěti veškerou svobodu, zhýčkala je a rozmazlila je. Když dívka dospěla v ženu - do věku na vdávání, řekla matka: „Ať se neřekne, že se nikdo neucházel o naši dceru. Muži, najdi pro ni vznešeného nápadníka.“

„Ať se stane,“ řekl mudrc a požádal Suryu, Pána světla, aby se před ním objevil. Nabídl mu svou dceru za manželku. Mladá žena se však vzpěchovala a pravila: „Otče, nemohu si ho vzít za manžela, je příliš horký. Zavolej někoho, kdo je mocnější než on.“ Ve svém zoufalství ptal se poustevník: „Řekni mi, Pane světla, je-li někdo mocnější než ty?“ „Ano,“ řekl Surya, „Mrak má daleko větší zásluhy než já, neboť když mne zakryje, zmizím.“

Jak se objevil Mrak, děvče od něho odvrátilo tvář stranou a zdůvodnilo své odmítnutí slovy, že je příliš mokrá a studená a pohled na něho je příliš ponurý.

„Kdo je potom nad tebe mocnější a kdo tě ve všem předčí?“ ptal se mudrc. „Vítr,“ odvětil Mrak, „mne zdaleka předčí a je největší mocí na nebi, dokáže nás formovat a roztrhat, jak chce.“

Když se objevil Vítr, řekla panna: „Ne, otče, ani jeho nechci. Nedokáže se zastavit a nikdy nevydrží doma. Zvol někoho mocnějšího, než je on.“

„Kdo je mocnější než ty?“ ptal se mudrc. A Vítr odpověděl: „Otec Vrch je pověstný svou silou a pevností, je mocnější než já.“

Když se objevil otec Vrch, řekla dívka: „Ne, otče, ani jeho nechci. Je příliš nevlídný a tuhý, příliš neohrabaný a ošklivý. Prosím tě, vyvol někoho, kdo jej předčí.“

„Kdo tě předčí, otče Vrchu?“ ptal se mudrc. A Vrch odpověděl: „Myši mne přemohou, neboť mne provrtávají.“

A tak mudrc nařídil, aby se objevil Myšák, a dal mu svou dceru. Ta celá bez sebe rozpoznala svůj druh a žádala: „Otče, proměň mne nazpět v myš a dopřej mi svatbu s ním.“

Mocí a svatostí mudrce se dívka stala opět myší a on spojil oba ve svatém manželství.

Ačkoliv nejvznešenější nápadníci ucházeli se o její ruku, odmítla Slunce, Mrak, Vítr a Vrch a rozhodla se vzít si myš a také se jí sama stát.

Matka

Někde v modrém moři času,
kde stříbrné vlny se něžně dotýkají mého srdce,
tam uprostřed panenské noci, matko,
zdraví tě plaše šeptavé hlasy tisíce lotosových květů.
Třpytivým oparem zapomenutých světů
mě vedeš do své zlaté pohádkové nádhery
temnotami života
a jdeš přede mnou se světlem, matko.

Mother

Somewhere on the love-blue lake of time,
Where silvery ripples caress the shores of my heart,
There, in the virgin night,
The hushed voices of a million lotus greet you, O Mother.
Glittering through the mist of forgotten worlds,
In your golden pomp of fairyland,
You rule the night of my life and give me light, O Mother.

Lyrické básně

Jako voda se proměňuje v oblaka a
jako déšť se snáší na zem, prošel jsem
myriádami zrození, nevěda, čím jsem byl,
nevěda, čím budu.

Ve všech podobách přicházím a odcházím,
neznám zrození a neznám smrti.

◆◆◆

Tržištěm tohoto světa
obcházím - kam mě vede krok?
Ze země purpurově rudých jiter
ubírám se do dálky se svými poklady.
Jiným na odiv rozvazuji svůj uzlík,
s rozpačitými pohledy naň hledí
a nevědí, co chtějí.

◆◆◆

Na této podivné hvězdě trávím své dny.
Stopu kroků za sebou zapomínám,
ani neznám stezku, po níž se budu ubírat.
Která z mnohých je má nebeská vlast,
kterou jsem opustil na přeskvoucí obloze?

◆◆◆

Bublající potoky a zpívající řeky
dolů se sbíhají v proud, jen aby skončily
v nekonečné vlasti moře.
Tak spěchám k Tobě dolinami
a přes pahorky Tvého stvoření
závory lámu
a budu jedno s Tebou, Nekonečný!
a budu jedno s Tebou, Věčný!
a budu jedno s Tebou, Ustavičný!

◆◆◆

Když zpívám Tvé jméno, Bože, můj Pane,
to mé srdce roztavuje pouta
a veslováním shledávám se ve vodách, které neomezují
břehy.
Vlastníma rukama tkám svůj osud
a nesu ranec svých povinností.
V cizích zemích cestuji jako cizinec.
Často usedám tiše, když se zavřou brány života,
a dlouhým pohledem hledím zpět.

◆◆◆

Dlouhé je putování, které na mne čeká,
nesčetné jsou cesty, jimiž jsem prošel.
A mnoha světy jsem procestoval.
Zpitý krásou Tvého stvoření
usnul jsem na mnohých hvězdách.

◆◆◆

S věčným dechem nebes v mých prsou
můj život nezná ani začátku ani konce.

◆◆◆

As water change into cloud and then comes down
as rain, thus have I passed through a myriad births,
knowing not I was, knowing not what I shall be.
Arrayed in all attires I come go, knowing no birth,
knowing no death.

◆◆◆

In the market place of this world,
I wander, knowing where to go.
My wares I have brought from afar,
From a land arrayed with the purple blush of dawn.
Opening my bundle I place it before the passers by.
They look on knowing not what to choose,
Knowing not what to ask for.

On this strange star I pace my days.
Forgetting the footprints behind me,
I know not the path I have to tread.
Which of the many is my celestial home
I have left behind, high in the sparkling
vault of heaven?

◆◆◆

 The babbling brooks and singing streams
race down into the river, only to end in their
endless ocean home. So I do race on to Thee,
through the hill and dale of Thy creation,

until breaking through all barriers,
I join Thee the endless,
I join Thee the eternal,
I join Thee the everlasting.

When I sing Thy name O Lord, my heart
loses its bounds, and I find myself
rowing on waters which wash no shores.

Weaving with my hands the fate I face,
carrying the bundle of duties,
I wander as a stranger in a foreign land.
Equipped with desire and armoured with hope, I come.
And oft, sitting at the closing gates of life, I cast a long glance
behind.
The journey before me is long.
I have wandered many a world.
Drunk with the beauty of Thy creation
I have slept many a star.

With the eternal breath of heaven within my bosom,
my life knoweth no beginning, knoweth no end.

Obsah

Předmluva	2	
Naše práce na Západě		4
Ohlédnutí	12	
Naše individuální a nacionální povinnost		15
Myšlenky o sebevýchově	20	
Poučení pro zahraniční žáky		21
Rady pro ty, kdo cvičí jógu	23	

Vzpomínky z Indie	28	
Řeč pralesa	30	
Indická legenda	36	
Otázky a odpovědi	37	
Malé epizody	39	
Něco o lidském vývoji	39	
Náš duchovní vývoj	43	
Prana - síla života	44	
Meditace a její přednosti	49	
Jak máme meditovat?	51	
Indická matka	55	
Důležitost činnosti štítné žlázy	57	
Zvláštní cvičení proti nachlazení a zácpě		59
Úvahy o indické a evropské hudbě		60
Savitri a Satyavan	64	
Otázky a odpovědi	68	
Reinkarnace	74	
Něco k zamyšlení	80	
Myšlenky o sebevýchově	90	
Legendy o Buddhovi	92	
Sundarasamuddha a nevěstka	104	
Jambunadova hostina	106	
Otázky a odpovědi	108	
Myšlenky o sebevýchově	113	
Povstaň a buď svobodný	122	
Začíněj svůj den jógou (Praktická upozornění pro naše žáky)		123
Zrnka moudrosti z Mahabharaty	125	
Ty, Bože síly!	126	
Skutečnosti a myšlenky	128	
Slova jógina Padmasambhavy	131	
Dětská ústa	132	
Životně důležitá otázka naší doby	132	
Indická vyprávění		134
Matka	138	
Lyrické básně	138	

Karel Makoň

Komentář ke knize

Sebevýchova jógou od Selvarajana Yesudiana

Selvarajan Yesudian: Selbsterziehung durch Yoga,
2. vydání z r. 1969, Verlag Eduard Fankhauser,
Thielle (Ne) - Schweiz

Zvláštního druhu věrohodnosti se dostává knize způsobem, který není obvyklý na Západě: Autor vykládá hodně o vlastních zkušenostech získaných jeho vnitřním životem a pokládá je za objektivně platné. Něco podobného by se mohlo stát jen v pojednání katolických mystiků, jejichž zkušenosti s vnitřní modlitbou jsou už tak dalece známy, že autoři děl o mystické modlitbě už dávno našli společné znaky vzestupu člověka pomocí vnitřní modlitby. Jedno takové dílo jsem rozebíral ve Sladkém jhu.

V západní vědě se vyvinul způsob podání vědeckých poznatků, při němž se nedůvěřivě hledí na argumentaci vlastními zkušenostmi ve vlastním nitru pisatele nebo získané individuálním způsobem života. Rostliny i zvířata, i když to budí obdiv, smějí mít svůj vyhraněný život, ale má-li ho člověk a vykládá-li dokonce o něm a chce-li z osobních zážitků vyvozovat obecná pravidla, považuje se to za nedůkazné. Svým způsobem jistě oprávněně, neboť pak by se mohly i výstřednosti

považovat za obecně platnou normu. Jenže např. Yesudian, mluví-li o svých osobních zkušenostech, opírá se o znalosti jógy, které jsou považovány za dokonale prověřené osobními stále se opakujícími zkušenostmi jóginů. Vypovídají o změnách v lidském životě, ke kterým zákonitě dochází, i když jen tam a u toho, kdo jógu pěstuje ne jako koníčka, nýbrž jako prostředek k poznání. Jóga má obecná pravidla, ale ta vždycky musí být pojata osobně, vždycky musí být přizpůsobena osobnosti jógina.

Dlouhodobý pobyt Yesudianův na Západě a jeho úkol v západním světě vnesl do Yesudianovy jógy prvky, které mu umožňují z čistě individuální povahy jógy učinit něco nového, vhodného pro širší okruh lidí, postupujících dokonce bez osobního vedení mistrem. Yesudianova jóga má sice svůj původ v ašramu, řekli bychom v klášteře, ale odvážně z něho vychází, nesouc přesto všechny jeho stopy.

V Evropě právě jako v Indii zela vždycky dost hluboká propast mezi životem v klášteře nebo v ašramu a životem v širší nevázané lidské společnosti, potácející se sem a tam a žijící na povrchu věcí a klouzající po povrchu událostí ke dlouze oslavovaným vítězstvím nebo k tragickým katastrofám.

Kam míří Yesudian svou sebevýchovou jógou je nejlépe patrné z kapitol o meditaci a její přednosti. Začnu tedy svůj komentář právě zde téměř uprostřed knihy.

Vizte např. Yesudianovu definici meditace, která jinak kvete jen v ústraní ašramů nebo klášterů:

„Meditace je neustálá snaha po uskutečnění našeho pravého Já.“

Aby meditace zaujala v běžném životě mezi lidmi toho postavení, aby splnila onen Ježíšův požadavek „modlete se neustále“, k tomu je třeba změny ve smyslu života, změny, kterou západní člověk nezná a neuznává. Je-li však o ní informován a chce-li ji zavést nějakým rozhodnutím, dopadne vždycky tak, že své rozhodnutí, třeba je denně opakoval, nedokáže realizovat, protože způsob života a způsob obživy ho vede k tomu, aby hledal smysl svého života jinde než ve vstupu do vědomě žitého věčného života. Obvykle člověk nezná jiný smysl života, než si jej udržet v tom tělesném stavu, jaký jediné zná. Takhle přece jedná i zvíře. Pozoruji často ptáčky z okna nebo z prahu chalupy na venkově. Celý den nedělají nic jiného než shánějí potravu pro sebe a pro svá mláďata. Uvážíme-li pak, že člověk a jeho děti mají širší škálu potřeb než ptáci, pak nemůžeme od člověka chtít víc, než aby si od toho shánění ulevil v zábavě. Pořád ono starověké „chléb a hry“. A teď tedy Yesudian chce, aby z tohoto dvojího člověk učinil pouhé, i když nepostradatelné prostředky pro jiný smysl života, pro hledání království božího především. K tomu je třeba, aby se k tomu zavázal, řečeno sanskrtsky, aby nastoupil jógu.

V Indii znají čtyři hlavní jógy:

1) Bhakti-jóga, závazek především láskou; o této józe mluví Yesudian pod pojmem cesta modlitby.

2) Karma jóga, závazek správně orientovaných skutků. Tuto cestu uvádí Yesudian pod pojmem cesta práce.

3) Radža jóga, kterou Yesudian ve svém spisu uvádí jako velké putování.

4) Džnana jóga, kterou Yesudian v tomto spisu nazývá cestou vědění.

V hinduistickém světě se zavazuje k józe, k cestě do království božího, ten, kdo odejde ze světa a vstoupí do učení k nějakému mistru. Je to tedy řešení odejít od jednoho a věnovat se druhému, zásadně nesesedět na dvou židlích, nevěnovat se jednomu i druhému zároveň. Ježíš nezavrhoval tento způsob. Pro něho však nesesedět na dvou židlích neznamenovalo odejít ze světa na poušť nebo do kláštera, nýbrž uprostřed světa dávat přednost hledání království božího. Tohle Yesudian nadmíru dobře pochopil a v tom smyslu mluví ke křesťanům. Nikoho nezavádí do ašramu. Všem pouze radí občas nasbírat a soustředit síly, které se mezitím nebezpečně rozptýlily, takže se ztratila jejich účinnost na cestě k Bohu. Yesudian tedy mluví k lidem odkojeným křesťanstvím, i když se dnes dá říci o Západu, že žije už v pokřesťanské době, tj. požadavek hledejte království boží především je buď neznámý, nebo se nezdá být ani věřícímu křesťanu závazným pro jeho život. Jak došlo k takovému zkomolení křesťanství, že je dovoleno snížit úroveň života na zvířecí, poněkud příkrášlené starosti zvířat, a tomuto způsobu dávat přednost před hledáním království Božího? Křesťanská tradice se poměrně brzy dala chybným směrem, cestou naděje

na odplatu po smrti, zatímco hinduismus aspoň ve svých duchovních špičkách se snaží o uskutečnění nejvyššího ideálu na zemi průběhem pozemského života. Řeknete možná, že hindové jsou na tom vlastně stejně jako křesťané, protože o tzv. přímou cestu tam usiluje tenká vrstva mnichů tak jako na Západě v křesťanství. Jenže indický mnich ví, že po smrti nedosáhne ničeho více než to, co dosáhl na zemi. Proto také věří, že se bude tak dlouho vtělovat, dokud nedosáhne osvobození. O to nám však nejde. Podívejme se, jaké prostředky navrhuje Yesudian ke znovunastolení křesťanského „hledejte království boží především“.

Dříve však než začnu Yesudianovi přitakávat, musím připomenout, na co ve svém výkladu zapomíná.

Nelze medítovat jen podle toho, jakým člověk je. Nemáme na Západě zavedeny kasty takovým způsobem jako v hinduismu. Stojíme totiž před vážným problémem, jak se vypořádat s mylnými lidskými představami, ať už na straně Západu nebo Východu. Lidská představa skrývá v sobě obrovskou moc, o které se běžně neví. Odhalím některé z těchto mylných představ. Představa otevřeného lotosu, spojená se soustředěním na tuto představu, otevírá radžajóginovi postupně různé

úrovně vedomí, které jsou jinak člověku nepřístupny. Tomu pak říká Yesudian „velké putování“. Člověk tu opravdu putuje někam, kam by bez zmíněné představy nemohl vkročit. Jak dobře ví Yesudian, jednoho dne se vtělila představa o Kristu do svatého Františka z Assisi, a už ne představa o Kristu, nýbrž Kristus sám začal ve Františkovi žít. Od té doby se totiž s Františkem dělo, co se svatou Terezií z Avily. V těchto podvýživou umožněných lidech začal místo mrzáků pracovat Kristus jak svou moudrostí tak svými činy, pokud jen to unesla chatrná tělesnost Františkova nebo Terezčina. Přinejmenším u obou nastoupilo období zázraků. Protože však mezitím oba prošli křížem, nastoupila též moudrost boží do všech činů těch lidí. U obou dvou se ukázalo, jakou napřed pomůckou a později překážkou na cestě do vědomého soužití s věčným životem byla lidská představa. Tam se už nežije s lidskými představami. Ty už dohrály svou úlohu dobrých pomocníků, a na prahu kterékoliv vyšší úrovně vedomí, a tím více za úrovněmi, tj. nad nimi, se stávají strážkyněmi prahu, přes které se těžko přechází. Představa dokonce může dodatečně zvrátit už dosažený pokrok. To se stalo právě mně. Tento odstrašující příklad jsem vypsál jinde, nebudu jej opakovat. Teď bych raději použil této příležitosti k tomu, abych ukázal, co způsobuje lidská představa po staletí udržovaná v hinduismu, že člověk se znovuzrozuje ve své kastě a pokračuje tam, kde v minulém vtělení přestal působit. A tak člověk, který se např. narodí v nejvyšší kastě, je *podle představy* hindů předurčen k modlitbě, kdežto v jiné kastě k činům, opět v jiné k boji atd. Tak tedy hind patřící do té které kasty předpokládá podle jemu vnucené představy, že je buď člověkem modlitby nebo činů nebo jiným. I kdyby tomu tak fakticky nebylo, představa je tak silná, že rozhoduje o tom, jakým způsobem a pomocí kterých prostředků ten který hind začne se svou přímou cestou. Není tomu podobně na Západě. O nikom se nemůže říci, že je svým zrozením „člověkem činu“, nebo „člověkem modlitby“ apod. Spíše se dá předpokládat, že každý z nás je, není-li veden představou, která by ho přemáhala, smíšeným typem, a že dokonce každou chvíli je pro něho vhodné něco jiného než chvíli před tím, podle toho, které představě podléhá a v jaké situaci a před jakými povinnostmi se ocitá.

Pak ovšem rady davané Yesudianem pro člověka čistého typu modlitby, práce atd., je třeba pružně kombinovat vzhledem k tomu, že u nás není člověka čistého typu. I Ježíš předpokládal, že nejobecnějším typem člověka je smíšený typ práce s modlitbou, a proto radil „modli se a pracuj“. Stavěl obojí vedle sebe, nikoliv jedno proti druhému nebo jedno za druhým. Podle něho by mělo jít modlit se prací. Upustím od výkladu mnohokrát provedeného o podobenství Ježíšově o postavení služebníka na poli a v domě a vyvodím z tohoto podobenství hned potřebné. Pracující člověk má používat pole - světa, ve kterém pracuje - a nástrojů pro polní práce - těla a duševních schopností - k tomu, aby mohl pracovat pro Hospodáře

a ne pro sebe. Bude pracovat alespoň o něco lépe, než kdyby pracoval pro sebe, protože se chce postupně přibližovat k absolutnímu požadavku Ježíšovu: milovat budeš Boha z celé duše své, tj. všemi svými schopnostmi.

Ještě těžší práci bude mít člověk při dosahování ideálu „milovati budeš Boha z celé mysli své“, protože dokud jen přemýšlí a uvažuje, tedy i medituje, nemůže mít ani nejmenší představu o tom, co je to milovat Boha z celé mysli. Jeho mysl totiž není při probíhajících proměnách myslícího principu nikdy celá, nýbrž je jen myslí zredukovanou tou nebo onou myšlenkou, tou nebo onou představou, zatímco její ostatní schopnosti se vůbec nemohou uplatnit, jako by člověk předal veškerou svou myšlenkovou sílu konkrétní myšlence nebo představě, takže na nic jiného mu nezůstává síla. A přece v tomto soustředění na jediné je jen základ osvobození celé mysli. Radžajógin např. zredukováním rozsahu představ a myšlenek na čakram zahajuje to, čemu Yesudian říká velké putování, na jehož konci je věčný cíl. Tohle na Západě dělá bez znalosti radžajógy jen hrstka lidí posedlých nějakou ideou pomoci bližnímu nebo lidstvu, nebo přijít na kloub nějakému technickému problému. Zatímco však jógin jde technicky a vědecky správnou cestou od úrovně k úrovni, pomalu a jistě, západní člověk si láme hlavu nad problémem tak dlouho až buď sám zahyne, nebo zvítězí v tom smyslu, že se ocitne náhle - překročiv nevědomky mez myšlení - za přemýšlivou myslí na prahu věčnosti. Při tomhle jsem byl a přežil jsem to, takže o tom mohu referovat. Od svých patnácti let jsem se ocitl na křižovatce, která se utrhlá od pevné země a vzdalovala se se mnou ledovým mořem do neznáma. Nebylo rozumné skočit do ledové vody. Byl bych zahynul. Smrt se dala jen oddálit. Až jsem se smířil s tím, že smrt nastane a přestal jsem se litovat, objevila se nečekaně loď, která mne vzala na palubu. A od té doby na té lodi pluji všemi oceány a netoužím se vzdát její pohostinné paluby. Tak chápu ono velké putování v našich podmínkách.

Na tuto třetí cestu vstupuje každý člověk, aniž si je toho vědom, jakmile se narodí, jenže se po ní šourá tak pomalu, že vědomě nezaznamenává žádný pokrok.

Ještě pustší a opuštěnější je cesta vědění. Tam zase dochází k opačnému jevu: Mnozí si myslí, že touto cestou jdou, ale zatím se na ní točí dokola (Symbol hada kousajícího se do ocasu). Dostali se totiž pomocí studia a přemýšlení k mezím rozumových schopností a odtamtud se opětovně vracejí k sobě. Přidáváním něčeho k dosavadní zásobě vědění se na Západě dosahuje nějaká mez, která je čím dále tíže dosažitelná, protože jí předchází stále větší podíl dílčích vědomostí, které je nutno zvládnout a skloubit, než se k ní dospěje. Takže dnešní horní mez ve kterémkoliv vědním oboru je dosažitelná pro stále menší počet vědychtivých, tedy jen pro intelektuální elitu a intelektuální dřiče. A tak se nepozorovatelně naplňuje přehrada, jejíž hrází je rozum.

Yesudian dobře ví, kam přetéká voda přes tento okraj hráze. Ví o stavu myslí za přemýšlením a vynalézáním pouhou soudností a srovnáváním. Nemá-li to být pouhá inspirace, která tu jednou je, podruhé není, čili něco nevypočitatelného, na co se nelze spolehnout jako na trvalou k užití připravenou hodnotu nebo řekněme studnu vědění, pak zřejmě se dá předpokládat jen cesta velmi náročná na čas, disciplínu a... co tak na představu? Představa zde předurčuje výsledek, nebo lépe řečeno, další mez, další zábranu v rozvoji vědění. Člověk má ve zvyku si dělat představu o tom, jak něco zvládne, případně jaký účinek bude mít jeho počínání. Je to cesta k uchopení, a to nevede daleko, jen k přechodným a pomíjivým stavům uspokojení. Cesta pravého vědění je zcela opačného druhu. Je to vyhraněný druh lásky, která si ničeho pro sebe nepřeje, nýbrž ve všem sebe dává bez náhrady a zadostiučinění. Začátek této cesty jsem nastoupil nechtěně v předškolním věku, když jsem začal pociťovat nutnost jednat správně. Začal jsem používat vůle novým způsobem, ne jak by mně bylo příjemné, nýbrž jak jsem poznával, že je správné. Toto rozlišování relativně správného se postupně stávalo stále potřebnější. Ten kdo není vmanévrován okolnostmi a událostmi do situace rozlišování správného a nesprávného - a takových bude na této cestě většina - dokáže plněním zákona, který si nevymyslel, zcela bez úmyslu, aby se mu to povedlo, bez úmyslu uchopit pravé vědění, rozlišovat správné od nesprávného, a bude-li se tímto rozlišením řídit, navodí vědění trvalého rázu, takové, jaké má na mysli Yesudian. Takové vědění nebude pouhou inspirací, nýbrž se stane soustavným a samovolným vstupem do mimosmyslového vnímání pravdy o všem, co bude potřebovat vědět, kam všude jen zaměří svou pozornost. Pouhým zaměřením pozornosti se stane milujícím, se stane poznávajícím, a bude si velmi dobře vědom toho, že pouze zaměřil pozornost bez otázky, tj. bez touhy uchopit, chopit se odpovědi, přijít na ni. Bude se přitom stále více ujišťovat v tom, že není tím, kdo se přesvědčuje o nějaké pravdě, nýbrž že je to pravda, která ho přesvědčuje, a to proto, že jí dovolil, aby ho přesvědčovala, ovšem bez nároků, aby ho přesvědčovala. Prostá pravda začne v jeho vědomí žít a on se bude svým osobním životem podrobovat jejímu mnohem dokonalejšímu a vědoucejšímu životu, tj. bude se podle tohoto života zařizovat ponechávaje stranou svou osobní vůli a používaje svou osobní vůli k tomu, aby odstranil překážky, které mu ona klade do cesty k uskutečnění pravdy.

Naproti tomu, postupuje-li člověk tak, že pouze předpokládá, že jeho vnitřní podstata je věčná pravda, vmýšlí se pouze do faktu, že je vnitřně nesmrtelný, jeho styk s pravdou která správně rozeznává, není pravý, nebo je stále velmi omezený jen na oblast toho, v čem člověk sám sebe přemlouvá, rozuměj, je omezený možnostmi přesvědčení, že je nesmrtelný, k onomu „tat tvam asi“, jde o pouhé přemožení jiných představ a o nastolení jedné jediné představy „já jsem věčný“. Zůstává

však pořád uvězněn v oblasti představy, neboť i tato jediná představa do té oblasti patří a nijak se z ní nevymyká. Člověk se pouze zmocnil, třebaže celobytně, této představy, a kamenem úrazu a nedokonalosti zůstává tento fakt zmocnění. Paul Brunton až po napsání Hledání Nadjá, tj. až po vypsání principů džnana jógy tak, jak je pochopil rozumem, dospěl k názoru, že toto není cesta k poznání pravdy, nýbrž jen ke vmýšlení se do skutečnosti, že tomu tak je cestou autosugesce. Vmýšlení se do pravdy je v tom smyslu uchopováním pravdy, která se nedá uchopit, a proto člověk v ní při tomto postupu nežije, nýbrž se s ní stýká jen svým dojmem, že ji uchopil. Je to obdobně nedokonalý styk jako u věřícího v osobní božství, když se stýká třeba jen se svou představou o Kristu, o Králi apod., vidí ji, mluví s ní a ona mluví s ním. Čili jinak řečeno, stýká se pouze se svou představou o Bohu, nikoliv s Bohem samým, a dříve nebo později pozná (nebo také za dosavadního života nepozná), že se ocitl na velmi vznešeném scestí. Yesudian to velmi pěkně vykládá na případu sv. Františka z Assisi, když říká, jak jeho slovní modlitba se postupně zjednodušovala až k odevzdanosti Kristu. Tam ovšem nedošlo ke scestí z toho důvodu, že svatého Františka ani v duchu nenapadlo, že on je nesmrtelný, že on je Kristem, nýbrž naopak, on se té představy nezmocňoval, a proto věčná podstata měla možnost se zmocnit jeho vědomí. Totéž se stalo u Šavla - Pavla při jeho tak zvaném „obrácení na víru“. On se nechtěl obrátit, dokonce pronásledoval obrácené křesťany, nýbrž byl obrácen. A lze snad už pochopit, za jakých okolností se to zákonitě bez výjimky děje. Takže i když člověk pochopí v celém rozumově možném rozsahu smysl symboliky Ježíšova života, nestane se už jen tím vědomým, nýbrž jen si spraví cestu k věděni, počíná-li se podle principu neuchopovat. Měl by si být vědom toho, že toto pochopení může být stejně tak začátkem osvobození jako začátkem uvěznění na vyšší úrovni pochopení. Protože však může být začátkem osvobození, vysvětlím toto pochopení života Ježíše Krista ještě jednou trochu „gruntovněji“, než jsem činil dosud. Je to zrcadlový protějšek indické džnanajógy, cesty poznání.

Již počáteční křesťanská tradice věděla něco, čemu říkala „felix culpa“ - „šťastné provinění“, a následkem tohoto poznání den narození Páně oslavovala svátkem Adama a Evy. Všimněte si prosím toho a podívejte se do kalendáře, že na den narození Páně se slaví svátek Adama a Evy! To je velice stará záležitost, jejíž smysl se už dávno ztratil ke škodě celého křesťanstva. Pozdější chybná křesťanská tradice učinila z hada, který v ráji svedl Evu, aby pojedla ze stromu poznání, padlého anděla, ačkoliv k tomu ve Starém zákoně nenašla žádný podklad, až na prokletí hada. Přečtěme si ze Starého zákona toto prokletí:

Hospodin Bůh postavil člověka do zahrady v Edenu, aby ji obdělával a střežil. A Hospodin Bůh člověku přikázal: „Z každého stromu smíš jíst. Ze stromu poznání dobrého a zlého však nejez. V den, kdy bys z něho pojedl, propadneš smrti.“ (Gen II, 15-17)

....Nejchytřejší ze vší polní zvěře, kterou Hospodin Bůh učinil, byl had. Řekl ženě: „Jakže, Bůh vám zakázal jíst ze všech stromů v zahradě?“ Žena hadovi odpověděla: „Plody ze stromů v zahradě jíst smíme, jen o plodech ze stromu, který je uprostřed zahrady, Bůh řekl: „Nejezte z něho, ani se ho nedotkněte, abyste nezemřeli.“ Had ženu ujišťoval: „Nikoliv, nepropadnete smrti. Bůh však ví, že v den, kdy z něho pojíte, otevrou se vám oči a budete jako Bůh znát dobré i zlé.“ Žena viděla, že je to strom s plody dobrými k jídlu, lákavými pro oči, strom slibující vševědoucnost. Vzala tedy z jeho plodů a jedla, dala také svému muži, který byl s ní, a on též jedl. Oběma se otevřely oči: poznali, že jsou nazí. Spletli tedy fíkové listy a přepásali se jimi.

Tu uslyšeli hlas Hospodina Boha procházejícího se po zahradě za denního vánku. I ukryli se člověk a jeho žena před Hospodinem Bohem uprostřed stromů v zahradě. Bůh Hospodin zavolal na člověka: „Kde jsi?“ On odpověděl: „Uslyšel jsem v zahradě tvůj hlas a bál jsem se. A protože jsem nahý, ukryl jsem se. Bůh mu řekl: „Kdo ti pověděl, že jsi nahý? Nejedl jsi z toho stromu, z něhož jsem ti zakázal jíst?“ Člověk odpověděl: „Žena, kterou jsi mi dal, aby při mně stála, ta mi dala z toho stromu a já jsem jedl.“ Proto řekl Hospodin Bůh ženě: „Cos to učinila?“ Žena odpověděla: „Had mě podvedl a já jsem jedla.“ I řekl Hospodin Bůh hadovi:

„Protožeš to učinil, buď proklet,
vyvržen ode všech zvířat
a ode vší polní zvěře.
Polezeš po břiše,
po všechny dny svého života
žrát budeš prach.
Mezi tebe a ženu
položím nepřátelství,
i mezi símě tvé a símě její.
Ono ti rozdrtí hlavu
a ty jemu rozdrtíš patu.“ (Gen III, 1-15)
Adamovi řekl: „.....v potu své tváře
budeš jíst chléb,
dokud se nenavrátiš do země,
z níž jsi byl vzat.“ (Gen III, 19)

I řekl Hospodin Bůh: „Teď je člověk jako jeden z nás, zná dobré i zlé. Nepřipustím, aby vztáhl ruku po stromu života, jedl a byl živ navěky.“ Proto jej Bůh Hospodin vyhnal ze zahrady v Edenu, aby obdělával zemi, z níž byl vzat. Tak člověka zapudil. Východně od zahrady v Edenu usadil cheruby s míhajícími se plamenným mečem, aby střežili cestu ke stromu života.“

Citoval jsem Genesi jen proto, abych si usnadnil výklad cesty vědění, a proto s textem budu zacházet jen z tohoto hlediska a budu znovu v závorce občas označovat verš, který právě vykládám, abych

nezpůsobil zmatek v tom smyslu, že by někdo výklad mohl spojovat s jiným veršem.

Lidové podání ztotožňuje hada s padlým andělem Luciferem - Světloňošem. Toto podání se objevuje i v druhém listě Petrově II, 4 a v listě Judově, verš 6. Dva výroky ve Zjevení sv. Jana se však padlých andělů a jejich minulé činnosti dotýkají jen zdánlivě. U Jana jde totiž o líčení vnitřních stavů obraznou formou, jako by v lidském nitru bojovali padlí andělé. Vizte: „A strhla se bitva na nebi: Michael a jeho andělé se utkali s drakem. Drak a jeho andělé bojovali, ale nezvítězili, a nebylo již pro ně místa v nebi. A velký drak, ten *dávný had*, zvaný *dábel* a *satan*, který sváděl celý svět, byl svržen na zem a s ním i jeho andělé. (Zj XII, 7-9) Nebo tamtéž: „Tu jsem viděl, jak s nebe sestupuje anděl, který má v ruce klíč od propasti a veliký řetěz. Zmocnil se draka, toho *dávného hada*, toho *dávla* a *satana*, na tisíc let jej spoutal, uvrhl do propasti, uzamkl ji a zapečetil, aby již nemohl klamat národy, dokud se nedovrší těch 1000 let. Potom musí být ještě na krátký čas propuštěn.“

(Zj XX, 1-3)

Vlivem mylného, tj. historizujícího pochopení těchto citátů, se např. kolem roku 1 000 po Kristu v křesťanstvu očekával velký nápor *dáblův*. Nic se nestalo. Vraťme se k tomu *dávnému hadu*, jak se projevoval v zahradě Eden.

Z této zahrady vytékaly čtyři řeky, symboly smrtelné čtveřice struktury člověka. Pramení v ráji Edenu, čili jsou symbolem všeho dočasného v člověku. Proto také ráj pro člověka netrval věčně.

O hadu více: Je nejvychytralejší ze vší polní zvěře. Genese nám jeho činnost vedoucí k pádu lidí z ráje popisuje velmi přesně.

Za trest se má plazit po zemi atd., jako by se byl před tím po zemi neplazil! Copak před tím měl nohy nebo létal? Nic takového: Plazil se před tím i potom. Jaké to divné prokletí! Nabídl ovoce

ze stromu poznání. To nebyl jeho strom: V lidském těle je připraven průchod pro Hadí sílu, to Indové dobře vědí. Had - hadí síla tohoto průchodu používá. Použije-li ho, stoupá vědění, stoupá poznání nikoliv pomocí intelektu, nýbrž právě použitím něčeho, co stojí za intelektem, za překročením rozumu. A tu bychom si měli v popisu všimnout, že se tam mluví o člověku jako o muži, kdežto o ženě nikoliv jako o člověku nýbrž jako o pomocníku muže. Pro hrubé nepochopení těchto jemňůstek smyslu textu se po staletí ve středověku pochybovalo, zda je žena vůbec člověkem, není-li jen nějakou věcí, a z jiných důvodů někteří i dost duchovně poznali jóginí - mezi ně bohudík nepatří Yesudian - vykládají, že žena má na duchovní cestě menší šance než muž. To není pravda. Zaměňují věci mezi sebou. O tom však nechci mluvit. Stačí všimnout si Genese. V tomto jejím vyprávění jde o jedince jako takového (nebo o lidstvo jako takové), který má v sobě složku mužskou i ženskou. Eva není celý člověkem právě tak jako sám Adam jím není. Jsou teprve dohromady člověkem, a to oním starým hadem, oním nepravým já, které

vzniká, a proto, až dokoná svůj úkol, zase zaniká; ale protože jsme lidmi, kteří se ve svém nynějším složení najedli ovoce ze zakázaného stromu poznání (a to je smysl dědičného hříchu, to je ona *felix culpa*), jsme bohové, jak praví Ježíš, nebo jedním z nich, rozuměj nesmrtelných (v Gen III, 23 se o tom mluví v množném čísle, jako mluvil Ježíš.) Jenže Bůh v sobě není rozdělen, ani v člověku, a proto se jen zdánlivě jeví jako oddělený od jediného Boha. Genese dává průchod tomuto obecně patrnému jevu slovy „nyní je člověk jako jeden z nás, zdá dobré i zlé“, jinak řečeno má

k dispozici schopnost rozlišovací pro relativní dobro a relativní zlo. Mohu tyto věci proto tak snadno pochopit, že lékaři u mě zastavili v předškolním věku mnohokrát opětovně rozumové zpracování smyslových vjemů a já jsem se tím vysunul z běžné škály lidského poznání AB, tj. ze smyslového vnímání a jeho rozumového zpracování, a tím jsem se samovolně ocitl za tímto běžným způsobem rozsahu vědění, ocitl jsem se pro schopnost rozeznávání relativního dobra a zla, jiným způsobem než rozumovou úvahou za *zahradou* Eden, byl jsem z ní opakovaně vyháněn. (Pomocí husí a jimi navozeného žlutého světla jsem se v ní znovu ocital a dodneška poznávám lidi, kteří se v něm znovu ocitli vlivem nějakého stavu podobného klinické smrti.)

Pád z ráje je tedy proces, který v sobě prožívá každý člověk přicházející na tento svět. Je to něco přítomného v každém z nás. Jenomže na hranicích ráje postavil Bůh anděla s plamenným mečem. (Doslova tak se jeví vzestup Hadí síly po stránce pouhého vyhnanství, nikoliv po stránce pravého vědění. Dostalo se mi o tom velmi poučného zjištění: od zásahu lékařů jsem toužil poznávat správné, dle způsobu mluvy Genese relativně dobré a zlé. Od 17 let jsem kromě toho při bleskovém vídání světla bez dřívější nápovědy z okolí začal něco vědět, co mně rozum neřekl, ale bylo to jen okamžikové vědění, i když už obsahovalo v sobě všechny znaky pravého vědění. To je ono „blýsklo mu v hlavě“. Od události v koncentračním táboře mezi 26. a 27. rokem se přestalo blýskat a začalo se vhlédat do pravdy bez pomoci světelného efektu, samovolně, nechtěně a čím dál soustavněji, i když jsem také ani nevěděl o potřebě pomáhat si jinak než rozumem. A pro tuto schopnost, která není má, mohu od té chvíle s naprostou lehkostí vědět, co např. rozum nemůže z Genese vyčíst. Ovšem je to vědění bezeslovné, bezobrazné a já je pouze překládám do obrazů a do slov.)

Jak je tomu s tím prokletím hada dále? Klíčem k pochopení toho dalšího je zmínka v Genesi, že Bůh nechce připustit, aby člověk vztáhl ruku po stromu života a stal se tak vědomě nesmrtelný. Vždyť ten strom rostl uprostřed ráje a nepatřil mezi stromy zakázané, nýbrž teprve začal být zakázaný od chvíle pádu z ráje. Dříve byl přece zakázaným jen strom poznání dobrého a zlého. (Rozuměj tuto schopnost člověk nemá, jeho vychovatelé a jeho lidské okolí ho pracně učí, co je správné, ovšem učí ho tomu po svém, sami vědění nemajíce.) Tedy strom života je

zakázán teprve po spojení lidí se stromem poznání. (Přeložme si to do jógické zkušenosti: Teprve když člověk má fyzické tělo s páteří, kterou může procházet Hadí síla nahoru.) Co všechno křesťanské tradici uniklo! A to proto, že zhistorizovala celý proces stvoření, jako to učinili už před tím Židé a před nimi jiní starší národové Blízkého východu. Máme dojem, že Židé Genesi opsali. Ve skutečnosti je prostě jen obdobným výrazem - a nemůže tomu být jinak - převodu esoterní zkušenosti na exoterní způsob jejího vyjádření. Jenže podání v Genesi je přece jen mladší a poučenější než dřívější podání mezopotamské. Liší se od nich především oním prokletím. Ať vás nezastrašuje ani nemate ona dramatizace, která pochází z převodu něčeho, co nemá děj, do něčeho, co se líčí dějem. Kontinuální proces tvoření není dramatický. Když si však o něm vyprávíme, ocitáme se v oblasti snění o něm, a každý sen je dramatický v tom nejširším slova smyslu. Genese pouze vypráví, i když velmi moudře. Dodnes naše rozumky nad tím zůstávají stát, a buď to potírají, nebo od toho utíkají. Nic jiného jim nezbyvá, nepřiberou-li si na pomoc nějaký ten krůček na cestě vědění, na cestě, která není cestou rozumu, nýbrž za rozumem.

Jdeme dále za líčením onoho prokletí (Gen III, 15): „Ono ti (símě ženy) rozdrť hlavu a ty jemu (onomu síměti hada) rozdrťíš patu.“ Copak tomu není tak při vzestupu Hadí síly? Ona symbolicky postupuje z paty, zdola, řekněme z paty páteře (ale ono tomu úplně doslova tak není, ono je to z paty. Indové se nemohou soustřeďovat na nohy, protože zvolili pozici padmasana při procesu vzbuzování Hadí síly.) Pata se rozdrť tím způsobem, že odtamtud, z konce páteře jsme propojeni s vesmírovou silou, která pak osvěcuje také rozum. Přejde-li napojení na vesmírovou sílu z muladhary („z paty páteře“) na vyšší středisko, potře se tím také závislost na pouhém rozumovém chápání skutečnosti, které je založeno na smyslových vjemech, tedy na úsečce vědomí AB. Símě ženy drť hlavu: Indové říkají správně, že Hadí síla je ženské povahy. Ideálně vzato: Nemělo by být dále zapotřebí - po vzestupu Hadí síly - rozumového zpracování smyslových vjemů, člověk by se měl osvobodit od této nedokonalé cesty poznávání. I když se to stalo u mě třeba jen na chvíli

v koncentračním táboře, řeknu vám, to ten rozum koukal, co všechno nedokáže, jak nedokáže přistupovat k poznávání jinak než lineárně, od jednoho ke druhému a k dalšímu. Rozum zjistil, že tím dosavadním způsobem se může šplhat jen po povrchu čehokoliv a nemůže sestoupit k podstatě čehokoliv.

Způsob, jak símě ženy potírá hlavu hada, zobrazil na svém výtečném obraze Caravaggio (1573 - 1610). Ten obraz jsem poprvé viděl roku 1973 ve Villa Borghese v Římě a také hned jsem věděl, že vykládá jak o Genesi, tak o smyslu Ježíšova života. Opakuji z tohoto obrazu: Panna Maria drží před sebou Ježíška a šlape na hlavu hada.

Velí Ježíškovi, aby svou nohu položil na její, že potom bude bezpečně stát na hadovi. Částečně jsem vysvětlil v UŽ.

Šťastné je provinění, že jsme všichni ve stavu po požití ovoce, ve stavu poznávání, i když to zatím přináší jen trápení (v potu tváří dobývání chleba) a fyzickou smrt. Už první křesťané věděli, že Adam a Eva ukazují směrem k narození Ježíše Krista v nás, a že Ježíš svým životem ukázal, jak a za jakých okolností se v nás rodí a nakonec z nás činí vědomě nesmrtelné individuality, kterými zatím jsme nevědomě, a proto nemůžeme tohoto faktu použít ke vstupu ze smrti do života. Událost s Adamem a Evou ukazuje na základní recept Ježíšův: Zapři sama sebe. A proto znění té události je protoevangeliem, jak dobře věděl už ve druhém století otec sv. Ireneus.) Mluví symbolicky o vítězství Krista nad Antikristem. Byl to biskup v Lyoně, narozený v Malé Asii (130-208). Potíral gnostiky a zemřel patrně mučednickou smrtí. Jak to, že tito křesťané prvních století tolik toho věděli o Kristu, a pozdější Církev toto vědění ztratila? Hlavním důvodem této ztráty byla hereze, nastoupivší kacířství k moci. Křesťanstvo od začátku 4. století po dohodě s Konstantinem Velikým (313-324, doba vyjednávání) za cenu uznání Církve jako obecné - katolické, ustoupili od učení Kristova ve třech podstatných věcech: Ve dvou kompromisně, ve třetí nekompromisně. Kompromisně: že dovolili vraždit, pokud nešlo o soukromou vraždu, nýbrž o neosobní kolektivní vraždění ve válce, a pak nedbali na Ježíšův zákaz nevlastnění. Ježíš doporučoval místo vlastnění jen spravovat, být povoláním správcem, který vydává počet ze své správy Bohu. Kompromis: Kdo odešel do kláštera, měl příležitost nevlastnit. To byl kompromis, se kterým by byl Ježíš zaručeně nesouhlasil. Nekompromisně pak zavrhli, protože mu nerozuměli, učení Ježíšovo „ještě dnes“ nebo „hned teď“ a ne až po smrti. Nechali bez povšimnutí slova Ježíšova: „Pravím vám, že jsou mezi vámi někteří, kteří zažijí konec světa.“ Vždyť se báli výkladu těch slov, protože si ve skrytu mysleli, že se Ježíš zmýlil, když konec světa ani dodneška nenastal. Jakékoliv škrty v Kristově učení jsou výrazem kacířství: Už se nevyznává celý Kristus, nýbrž jen část jeho učení, a ta se vydává za celek. Tímhle jsou všechny křesťanské církve proslulé. Je nebezpečné v čemkoliv opustit Krista, protože pak si člověk zatarasí cestu především k vědění, které je komplexnější, než co se dá vyslovit. Jestli však i prostředník - vyslovení - se zbaví možnosti pomáhat, pak se ztratí úplně kontakt i s tím, co je za slovy pronesenými pravdivě. Čemu se z Kristova učení nerozumělo, to se prohlašovalo za tajemství, ačkoliv nic z jeho učení jím není, pokud se člověk neomezí na rozumové pochopení, nýbrž bere jeho učení jako komplexní vědění, ke kterému vede právě cesta vědění. Ani zde se křesťané nedrží Krista, že nezůstane nic skrytého. Opět mluvil pravdu. Yesudian tuto cestu výstižně označuje slovy: „Je to nekonečná cesta já, a jde-li kdo po ní,

stane se sám nekonečným Já.“ Rozumějte dobře, bude si uvědomovat pomocí svého spojení s pravdou, že jím je.

Všimněme si, jak Ježíš líčí nové vyvržení člověka, tentokrát už nikoliv z ráje, nýbrž z lidství, pokud se člověk nechopí nabídnuté příležitosti. Jaká je to příležitost, víme už z Genese. Protože pádem z ráje nastává nová situace, už je zakázán i strom života, který roste uprostřed ráje a původně nebyl zakázán, pokud se lidé nenajedli ovoce ze stromu poznání. Stačí vysvětlit, za jakých okolností tento (zákon) zákaz platí a za jakých nikoliv. A tohle je vypsáno v evangeliu sv. Jana XV, 1-27. Cituji aspoň začátek: „Já jsem vinný kmen a můj Otec je vinař. Každou mou ratolest, která nenese ovoce, odřezává, a každou, která nese ovoce, čistí, aby nesla hojnější ovoce. Vy jste již čisti pro slovo, které jsem k vám mluvil. Zůstaňte ve mně, a já ve vás. Jako ratolest nemůže nést ovoce sama od sebe, tak ani vy, nezůstanete-li ve mně. Já jsem vinný kmen a vy jste ratolesti.... Kdo nezůstane ve mně, bude vyvržen ven jako ratolest a uschne....“

Napadá vám možná, že Ježíš říká totéž v podobenství o hřivnách ke služebníkově, který nehospodařil se svěřenou hřivnou. Praví se tam o něm: „Vezměte mu tu hřivnu a dejte tomu, který má deset hřiven. Neboť každému, kdo má, bude přidáno, kdo nemá, tomu bude odňato i to, co má. A toho neužitečného služebníka uvrhněte do temnot; tam bude pláč a skřípění zubů.“ (Mat XXV, 28-30)

Vezměme si též poučení od fíku, jehož ratolesti si uvázali Adam a Eva kolem beder, aby nebyli nazí. O fíku se v Bibli mnohokrát mluví a vždycky velmi významně jako o postupu na cestě poznání: I.M III,7, IV.M XIII,24, V.M VIII,8 jako o prvním ovocném stromu. Je rozložitý s velkými listy a výživnými plody. Neúroda fíků byla považována za neštěstí Jr VIII,13

(„Na fíkovníku nebudou žádné fíky, jen zvadlé listí.“) Nepotřebuje zvláštní péče, vždyť všechno je na člověku připraveno k tomu, aby nesl plody. Přece však je lépe, když se kypří půda, okopá a hnojí. Př XXVII,18 Luk XIII,8. Jeho olistnění je znamením blízkosti léta Mat XXIV,32. První ovoce se jí zelené, hlavní sklizeň je v srpnu. V Bibli je pamatováno i na vedlejší účinky. Sušené fíky se stlačují do hrud I.S XXV,18, bývají pak užity i jako náplast Iz XXXVIII, 21. A konečně bývá pěstován společně s révou Lk XIII,6.

Nepochopení onoho „ihned“ je výrazně se všemi následky zdůrazňováno v Ježíšově jednání. Viz Mat XXI, 18-19: „Když se ráno vracel do města, dostal hlad. Spatřil u cesty fíkovník a šel k němu; ale nic na něm nenalezl, jen listí. I řekl mu: „Ať se na tobě na věky neurodí ovoce!“ A ten fíkovník najednou uschl.“

Ježíš je pověstný úžasnou trpělivostí na jedné straně, tam kde se má uplatňovat, a stejně úžasnou netrpělivostí, tam kde se má jednat bez prodlení, okamžitě, a to platí především o cestě vědění. Jakmile jsem už

v předškolním věku poznal, co je správné, musel jsem to ihned neprodleně uskutečňovat, sic jsem ztratil veškeré požehnání pocházející z toho vědění. Když pak v 17 letech jsem poznal, že má pravá podstata je nesmrtelná, též vlivem mnohaletého poučení o nutnosti bezprostředně se zařídit podle nabytého poznání, jsem okamžitě začal žít jen pro tuto podstatu. Jednal jsem přitom velmi neomaleně: např. jsem se odvracel od všeho, co s ní přímo nesouviselo (začínaje světskými a planými lidskými řečmi), ale přestal jsem i jíst a pít a spát, neboť i to přímo nesouviselo s existencí mé nesmrtelné podstaty. Nebýt matky, která mne nutila jíst atd., nebyl bych přežil. Zním tedy, co je to ten hlad po plodnosti fíkovníku. Takhle bez otálení se stávali lidé učedníky Páně. Kdo malinko zaváhal, nestal se jím a byl odmítnut, i když měl sebelepší omluvu vzhledem k tomu, co má ještě vykonat. Proto cesta vědění je tak málo navštěvovaná a tak málokdo na ní neustále pokračuje. Vždyť ono se dá na ní zastavit pokaždé, když si člověk chce maličko odpočinout.

Od čeho odpočinout? Od života? A vrátit se k smrti? Čím je ratolest v té chvíli, kdy se oddělí od věčného vinného kmene?

Od těch svých 17 let jsem začal okamžitě pociťovat velmi krutě, když jsem se začal chovat, jako bych byl na světě na dovolené, kdy se nemusí nic dělat. Přátelům totéž smím vyčítat jen

s úsměvem. Pak mě také obvykle neberou vážně. Nestane se nic více, než že se vyvrhují z cesty poznání a pořád na mne chodí s dotazy, které by odpadly, kdyby zůstávali na cestě. Jenže našťastí cesty jsou zhruba čtyři, a když nám dochází dech

na jedné, měli bychom se chopit další ze zbývajících tří. V tom vidím tu kosmetickou úpravu Yesudianových poučení o čtyřech cestách. Každou chvíli jsme přednostně někým jiným, a tuto momentální přednost bychom neměli zanedbávat. „Bděte, neboť nevíte dne ani hodiny!“

Byl bych nerad, kdyby z mého výkladu nevyplynulo toto: Pád z ráje je trvalý proces, který probíhá dnes a bude probíhat

do skonání věků. Všimněme si aspoň člověka při tomto procesu, ačkoliv toto vyjmutí jednoho druhu tvorů z ostatních bude velkým nedostatkem dalších vývodů. Vždyť vyšel-li člověk ve svém vývoji ze slané vody oceánů, ještě z ní dodnes nevyšel, neboť své slané moře si zachovává ve svém těle a všechny jeho vnitřnosti se dodnes v něm koupají. Tedy ono oddělení vod od země, jak o něm mluví Genese při stvoření světa, nebylo provedeno dosud v lidském těle. A tak je tomu se vším ostatním, o čem se mluví v Genesi. Všechno, o čem se tam vypráví, probíhá v lidském těle bez jediné vynechávky, bez jediné výjimky, včetně cherubů na východní straně z ráje s plamennými meči. Tomu bychom mohli dnes rozumět za pomoci přírodních věd a jógy, jako nestarší přírodní vědy. Ale já jsem se musel těch našich pouze okrajových přírodních věd vzdát v 15 letech, a proto se nepovažuji za oprávněného jejich vykladače. Za to jsem byl objat jógou, především tantra jógou od svých 17 let, a při ní

jsem setrval plných devět let, a potom jsem si jí s jinými jógami trvale pomáhal z různých těžkostí. Takže mám právo mluvit takto:

Člověk přicházející na svět padá z ráje. Husy mne přesvědčily v předškolním věku, že jsem z něho ani v pěti letech ještě úplně nespádl. Do těch 17 let jsem z něho spadl asi téměř úplně (až na vzpomínku, která je živá), ale tou chvílí jsem začal pojídat ze stromu života způsobem, kterým se člověk stává „jako jeden z nich“ vědomě nesmrtelný. Ach, ta *felix culpa* prvních lidí! Je sice pravda, že převážná většina lidí civí na prahu ráje a nemíní se ho vzdát. Nemohou pak ani do ráje ani ven, a touží po blaženostech, které však jsou jim poskytovány jen zlomkovitě a končí velkým zklamáním i velkou touhou znovu si je zopakovat. Ti nejedí ze stromu života, protože se nevracejí do pravého ráje (lotos *anahata* jednou otevřený postupem zdola se nezavírá), nýbrž se do něj dívají „přes hradbičku“. Ráj, toť zahrada, toť úroveň vědomí, jiné zahrady. Do těch úrovní vědomí pod úrovní ráje se dá vstupovat poměrně snadno, ale do úrovní nad rájem jen za předpokladu překonání úrovně ráje vzpomínkou na Otcův dům, jak to bylo vysvětleno v podobenství o marnotratném synu. Vzpomínka, to je součást cesty vědění. Ta cesta má své zákonitosti, kromě jiných také zákon zapomenutí, který je stejně důležitý jako zákon vzpomnutí. Umět zapomenout na sebe je samovolný *a ten nejlepší* způsob samovolného vzpomnutí na věčný život. Tento zákon je dobře ilustrován svátkem Adama a Evy na den narození Páně. Ve chvíli, kdy se v nás rodí Ježíš, třebaže je ještě nemluvňátkem, už máme tendenci nemyslet na nic jiného než na něho. Tou chvílí zapomenutí na starého Adama jsme si vzpomněli na nového Adama - Ježíše Krista. A prosím, to už je vzpomínka na Otcův dům, vzpomínka živá, která nás svou živostí samovolně vede k dospělosti Ježíše, k jeho zázrakům, k jeho smrti na kříži, k jeho zmrtvýchvstání, a to už je dokonalé využití našeho původu v ráji, našeho zapomenutí na ráj a vzpomnutí na Otcovský dům. Porovnejte si postavení Otcova syna, který z ráje neodešel, s postavením syna, který svůj podíl promarnil (trvale zapomínal na Otcův dům), a pak, až si vzpomněl, kajícně se vracel. Vzpomínám si u sebe na osobní rysy onoho kajícného návratu. Pod dojmem vzpomínky na Otcův dům se mi dosavadní život bez Boha zdál být tak planý, že jsem se za něj styděl, a to tak hluboce, že jsem na něm neshledával ani za mák dobrého. Pokud si nevzpomínáme na Otcovský dům, promarňujeme, co máme od Otce, ať děláme, co chceme. Pohled na můj život do sedmnácti let by se vám nezdál být špatný, a přece ten život špatný byl, protože byl promrháváním Otcova podílu. Naopak, vzpomínáme-li si na Otcův dům, začínáme jíst ze stromu života až k dospělosti, tj. k vědomému a nepřerušovanému soužití s věčným životem. To už se nedíváme do ráje přes hradbičku jako ti, co se utápějí v požitcích všeho druhu, jako ti, co promarňují podíl od Otce.

Ještě vysvětlím některé pomocné pojmy, např. zahradu nebo hradbičku.

Zahradou v podání Genese je třeba rozumět určitou úroveň vědomí, která je něčím omezena, vymezena.

My dobře známe, čím je vymezen náš nynější úsek vědomí, vázaný na fyzické tělo. Hradbou té zahrady je na jedné straně smyslové vnímání a na druhé straně rozumové zpracování vjemů. Tohle je možné jen tehdy, má-li člověk k dispozici fyzické tělo s jeho smyslovými orgány a s mozkiem. Zahrada ráje je oplocena něčím jiným. Kdepak bychom mohli smyslovými orgány vnímat, jak se Bůh prochází po zahradě nebo volá na člověka. To se nám zdá být pohádkou, protože naše omezení smysly a rozumem nám něco takového nedovoluje. Jsme v jiné zahradě, v jiném úseku vědomí. Dá se snadno usoudit, že Adam v ráji nemá (užívám úmyslně přítomného času) fyzické tělo. Tuto zkušenost nabývá člověk např. po fyzické smrti, kdy nemá fyzické tělo a přece vnímá jinak než smysly. Jeho duše má jako by všechny smyslové orgány pohromadě bez jejich existence. Řekl bych takhle: Člověk se pak dívá na sebe a nevidí se, ale ví o sobě, a dokonce více, než by mu mohly smysly napovědět. Tohle platí jak o spodní mezi, o smyslech, tak o horní mezi, o rozumu. Nepotřebuje např. mluvit a dorozumívat se s každým, který by třeba, kdyby začal mluvit, mluvil jiným jazykem, jemu neznámým. Ani lidé v ráji neslyšeli žádný hlas boží, nýbrž věděli, co Bůh od nich chce a plnili to. Jakmile to přestali plnit, ztratili vědomí ráje, řečeno obrazně; byli z ráje vyhnáni. Zažil jsem něco obdobného po odchodu z koncentračního tábora. Se stejnou lehkostí se dá vysvětlit ohnivý meč andělů při východní straně z ráje. Zkrátka všechno, co je v Genesi o lidech řečeno, je pravdivé, ale jinak, než jak to chápe rozum a než jak to pisatel rozumu předkládá dějem a řečí. Zdalipak někdo zvířeti vykládá, co je správné. A ono přesto jedná tak, aby se zachovalo. Spravuje se dobře na své úrovni, a kdyby snad neposlechlo, těžce by na to doplatilo. Pud zvířete je také oním hlasem, který není hlasem, a přesto se dá poslechnout a dokonaleji poslechnout než hlas. Chci vám tím přiblížit pochopení cesty vědění.

Řekl-li jsem, že člověk v ráji nemá fyzické tělo, máte tomu rozumět takto: Když mne husy dostaly v předškolním věku do rajského stavu, věděl jsem, že jsem tam s husami, které mne tam dostaly, ale žádnou jsem neviděl, ani sebe ne. Podobně tomu bylo beze vší pochybnosti už před tím, když mě lékaři zbavili pocitu tělesnosti. V Genesi o tom čteme, že Bůh uvedl Adama do tvrdého spánku, za nějž z něho vyňal žebro a z něho udělal ženu. Prosím, to musel být hodně tvrdý spánek. Ve skutečnosti to byl takový stav vědomí, ve kterém si Adam neuvědomoval své tělo. Nechci však upadat do historizování, do úrovně psaného vypravování v Genesi. Stav ten je opravdu vyjádřitelný jen s určitou malou přesností slovy tak, jak o tom píše Genese.

Ve skutečnosti, ať jde o ženu nebo o muže, člověk se v těchto stavech stává quasi obojpolavní, tj. přestává na sebe nahlížet jako na muže nebo na ženu. To je mu zároveň důkazem, kam až pokročil v přechodu z ráje do začátku požívání ze stromu života. Jsme sice velmi rádi, že nám Genese tyto stavy prozrazuje, ale ať o nich víme či nikoliv, probíhají tak jako tak, asi tak jako Panna Marie nepoznávala muže, a přesto jako by s ním byla bývala spojena, a dokonce z tohoto spojení vznikl život Ježíšův. Trochu silné, ale pravdivé. Tak a ne jinak se rodí v člověku Ježíš a tak se s ním děje i všechno ostatní, co je psáno o životě Ježíšově

v Novém zákoně. Tak např. namísto starého Adama a Evy vzniká nový Adam - Ježíš Kristus ve vědomí každého člověka, který se dal na cestu vědění. Jenže nejde o děj, nýbrž o změnu stavu vědomí, která se dá vyjádřit slovy a tedy i dějem.

Když náhle mezi 17. a 18. rokem u mne došlo k této změně stavu vědomí, neměl jsem o ní před tím ani zdání, a po ní jsem byl jiným člověkem s jinými sklony, s jiným smyslem života, po němž jsem nikdy před tím netoužil a o němž jsem nikdy před tím nevěděl. Ještě devět let jsem si nebyl vědom stupně změny svého vědomí a nedovedl jsem ji označit jako narození Páně v Člověku. Teprve až jsem prodělal další změnu ve vědomí v koncentračním táboře vlivem totálního sebevzdání (ovšem vynuceného okolnostmi obdobně jako v předškolním věku při operacích za vědomí), uvědomil jsem si, že jsem učení Ježíšovu až do té doby křivdil, když jsem je od 17 do 26 let považoval ve srovnání s učením Bhagavadgíty a jógy za méně významné a dokonce za neuskutečnitelné. Další *felix culpa* na jiné úrovni, další relativně nutný omyl, kterým jsem byl vyneset až ke stavu, kdy už tohoto omylu nebylo zapotřebí. Pak jsem se naopak tohoto omylu *nemohl* déle dopouštět, protože mé vědění náhle narostlo *skokem*, po kterém mně bylo samozřejmostí všechno, co jsem před tím ani nevěděl, ani v nejmenším netušil. Byla to vznešenější podoba a obdoba poznávání správného z jiného pramene než rozumového. Ocitl jsem se tehdy zase za nějakou hradbičkou, lépe řečeno za všemi zahradami úsekových vědomí, ale viděl jsem „dolů“ do všech úsekových vědomí. Vysvětlím to nějakou konkrétní maličkostí: upřel-li jsem pozornost na přítele, který se bál o život a třásl se strachem, hned jsem byl v jeho vědomí a mohl jsem mu z obsahu jeho vědomí prozradit všechno, co si myslel např. o svém provinění, jímž si zasloužil uvěznění v koncentračním táboře. A tak se stalo, že mně okamžitě uvěřil a zařídil se podle mých rad. Kdybych to byl nevěděl, nebyl by mne uposlechl a možná, že by byl fyzicky nepřežil své kruté uvěznění a mučení. (Bylo to v koncentračním táboře.)

Mluvil jsem tu však jen o snadno pochopitelné maličkosti, jaksi o odpadní maličkosti, ne o podstatě toho vědomí, které se ocitlo nad všemi zahradami po dobu pěti měsíců. A přece jsem zase odtamtud

spadl, jak jsem vykládal jinde. Zřejmě jsem se potřeboval přesvědčit, jakou moc má lidská představa. Bez důkazu bych byl tomu nikdy neuvěřil. Byl to po všech stránkách drahý a cenný důkaz. Nezapomínejte, že člověk nikdy není po zevní stránce Ježíšem, nýbrž jen jeho učedníkem, lépe by se mělo říci v množném čísle „jeho učedníky“ (sedmý pád), všemi jeho učedníky, nejen Janem, Petrem, ale i Jidášem, který v tu chvíli páchá sebevraždu (rozumějte: není ho dále zapotřebí, zrovna jako není zapotřebí toho Petra, který sobě dokázal, že sebe miluje více než Mistra. Už to ví a stává se novým Petrem. Na základě tohoto poznání získává pokoru. Jinak než věděním se pravá pokora nezískává.

Rozumějte: Co jsem napřed vnitřně poznal, to jsem po pět měsíců začal zažívat a prodělávat vnějšně, ve svém lidském životě. Stav se proměňoval v děj. Nic z toho, co se popisuje v Bibli jako děj, začínaje Genesí a konče nanebevstoupením Páně, není pro mne následkem toho zázračným dějem, nýbrž popisem změny stavů vědomí spojených s popisem proměny stavů do dějové podoby. Proto si dovedu vysvětlit např. za jakých podmínek probíhá zázrak. (Výklad jsem provedl jinde.) Mnohem důležitější je však poznání, že u mě ono dlouhé putování radžajóginina probíhalo za jiných podmínek než u něho, bez obrazů, bez představ, a proto nebylo dlouhým putováním. Důležité je, že vím, za jakých podmínek neprobíhají změny ve vědomí jako dlouhé putování, nýbrž jako nastupující proměny vědomí bez obrazů a bez představ, jen za pomoci narůstajícího zaujetí. Radžajóginové prošlapali cestu, po které se nedá kráčet, jak praví Lao c' v Tao Te Kingu. „Já jsem cesta,“ praví Ježíš, ale křesťané si dosud nedovedli představit, jak po této cestě jít, kromě události zprostředka „umírání na kříži“, což ovšem také není možno provést, jak pochopila sv. Terezie z Avily. Tyto její zkušenosti jsem mnohokrát jinde vysvětlil.

Důležitá výstraha: Mluvil jsem o tom, že během změny úrovně vědomí vždycky dochází ke ztrátě pocitu tělesnosti. Je tomu tak, ale nikdy nesmí být tato ztráta pocitu tělesnosti spojena se ztrátou vědomí, ani s pocitem, že jsme se ocitli mimo tělo někde v prostoru a že se díváme na své tělo jako na něco cizího, jako se dělo s některými lidmi ve stavu klinické smrti, jak popisuje dr. Raymond Moody v knize Život po životě a další. To by nebyla ta žádoucí ztráta pocitu tělesnosti, která má vést k opuštění klece. Nezapomeňte, že se tady neuskutečnilo něco, co je psáno v Genesi. A Genese, to je dokonalý předpis o patřičném stavu. Z něho se nesmí nic vynechat. Když byli první lidé vyhnáni z ráje, stál u té strany, kudy vyšli, anděl s plamenným mečem, takže se nemohli vrátit do ráje (rozuměj: do bývalého stavu vědomí spojeného s tamním pocitem tělesnosti), ani tam pohlédnout. Stalo-li by se někomu, že by se vymístil z těla a pohlížel s plným vědomím na své tělo odněkud mimo tělo, pak neproběhla změna stavu vědomí, nýbrž jen rozpojení jemnějšího těla od hrubšího fyzického, patrně astrálního těla od těla

hmotného. Vědomí jen přešlo na jiné tělo a spojilo se s jiným tělem, zažívalo opět pocit tělesnosti, neosvobodilo se od něj. Řekněme si to historizujícím způsobem, i když je tento způsob poučným obrazem nyní probíhajících zkušeností. Lidé vyhnaní z ráje ztratili rajske tělo a nabyli fyzické tělo. Protože ztratili rajske tělo, pozbyli prostředníka, pomocí něhož by byli mohli vědomě dlít v ráji.

Nedivím se některým jóginům, že když se zbavili správným způsobem pocitu tělesnosti, že se zbavili též pocitu existence vesmíru. Vždyť ten je jen součástí zahrady, ze které vyšli ovšem jen ve své extázi, přechodně. Vrátili se do naší zahrady s pozměněným vědomím, vlivem čehož začali považovat skutečnost, které jsme svědky, za klamnou ve vztahu ke skutečnosti, která je základem veškerých získaných úsekových (částechných, omezených) oblastí vědomí. Dalo by se jim vytknout toto: Napíše-li spisovatel knížku, je kniha, kterou napsal stejně skutečná jako spisovatel. Ovšemže ve vědomí osvobozeném nebo překračujícím svobodně veškeré zahrady vědomí, má prioritu ona svoboda volně překračující veškerá dřívější omezení. Pro tuto schopnost pravé věčné individuality člověka by se však nemělo říkat: Když jsem vyšel z té a té zahrady vědomí poprvé, a přešel jsem do jiné zahrady, zmizel pro mne vjem první zahrady, čili ukázalo se, že první zahrada je neskutečná. Nýbrž mělo by se říkat: Přesto, když jsem se vrátil do původní zahrady, shledal jsem, že je taková, jakou jsem ji opustil, čili že je objektivní skutečností nezávislou na tom, zda tam se svým vědomím přebývám či nikoliv. Když pak jsem se ocitl za všemi omezeními vědomí (za všemi zahradami úsekových vědomí) a začal jsem se právem ztotožňovat s věčnou podstatou vědomí, existence a lásky a když jsem se už nemusel dávat omezovat návratem do kterékoliv zahrady vědomí, je přitom rozhodující, že mnozí jiní to zatím učinit nemohou, a proto je zbytečné jim říkat: Vaše vězení je klamem, jste svobodní. Tím je svobodě nenaučíme, tím se svobodnými nestanou.

Tak je tomu při onom velkém putování radžajógina. Vystoupí-li z nynější zahrady vědomí (muladhary) do zahrady svadhithany nebo manipury, ztrácí se mu naše vědomí omezené jen na první zahradu, ale jen dočasně, neboť zase spadne se svým vědomím dolů do naší omezenosti. Může ve svém vězení vzdychat jak chce, musí se do něho vracet tak dlouho, dokud nepřekročí práh čtvrtého lotosu (anahata). Proto však, že pak může pohlížet na své vědomí uvězněné v muladhaře, svadhithaně nebo manipuře „spatra“, jako vládce, neměl by si osvojovat právo považovat dřívější úseky vědomí za neskutečné, i když je k tomu svým postupem sváděn.

To velké putování ze zahrady do zahrady a za všechny nebo nad všechny zahrady, má ještě další nevýhody. Kdo se touto cestou dá, právě tak jako by se dal kteroukoli jinou cestou, musí ji považovat za jediné správnou, jinak právě první kroky by na ní nemohl učinit, ztratil by potřebné celobytní zaměření kroků. Později, až se dostane dále,

může se stát vrcholně tolerantním vůči jiným východiskům, a jeho cesta tím není ohrožena. Jenže někomu toto putování trvá příliš dlouho. Hodí se pak k němu představa o převtělování, ale jen tehdy, neoslabí-li svá základní předsevzetí.

Ježíš svým životem ukázal, že se nedá skočit na vrchol bez průchodu určitými vývojovými fázemi. Také on ukázal ono velké putování, ale své východisko nenazval: „Musíš se tak dlouho vtělovat, až překonáš všechny zátarasy na cestě, nýbrž nazval je požadavkem: „Chceš-li kdo za mnou přijít, zapři sama sebe...“ Ovšem lze se zapřít také tím způsobem, že si člověk řekne: „Toto tvé já, které považuješ za sebe, není tvým pravým Já“, „Tato skutečnost, kterou teď vnímáš, je jen odvozenou a pomíjivou skutečností“, „Toto tělo, ve kterém žiješ, není tebou, nýbrž je jenom tvým pomocníkem“ apod. Ježíš však svým životem, svými skutky i výroky volá: „Nevol toto východisko. Tvůj bližní je tak dokonalá skutečnost, že v něm pomáháš mně: to je správné východisko.“ K tomu dodávám: „Člověče, celý svět, jehož jsi svědkem, je tvým bližním. Nepomůžeš-li ty jemu, nemůže ti pomoci ani on.“ Ježíš ukázal, co rozumí pravým sebezáporem, a nezapomněl připomenout, že zapřít se sice musíme vždycky, upřímně a bez výhrad, ale že se zapíráme vždycky jen v míře sebepoznání. Příklad: Učedníci zapřeli sebe ve chvíli, kdy k němu, k Ježíši vstupovali do učení jinak a v jiné míře, než když později vstupoval na kříž, a opět jinak, když pomocí Ducha svatého poznávali sebe dokonaleji než kdykoliv před tím.

V Indii u jóginů je velké putování způsobeno dvěma důvody: Nastoupenou technikou (např. postupným otevíráním lotosů) a představou o převtělování. Kdežto na Západě je velké putování způsobeno především neposlušností a nedůsledností bez znalosti techniky a chybnou manipulací s vůlí.

Je pravděpodobné, že jste mi měli za zlé, že jsem „utekl“ od symbolu hada. Připomenu tedy znovu, že ono prokletí hada nelze brát hanlivě. Vždyť čteme v Janovi III, 14: „Jako Mojžíš povýšil hada na poušti, tak musí být vyvýšen Syn člověka, aby každý, kdo v něho věří, měl život věčný.“ Tato Ježíšova slova se tedy vztahují k události podrobně popsané ve IV. knize Mojžíšově, kap. XXI. Vyjímám jen dvě Hospodinovy věty k Mojžíšovi: „Udělej si hada Ohnivce a připevni ho na žerd. Když se na něj kterýkoliv uštknutý podívá, zůstane naživu.“ (Nu XXI,8)

Tady zase až dosud křesťanům unikla návodnost Ježíšových slov k Nikodémovi. Klíč k pochopení návodu je obsažen ve dvou slovech „Syn člověka“, který má být vyvýšen. Napadlo někomu, proč právě zde, když Ježíš zřejmě mluví o své smrti na kříži, nemluví o „Synu Božím“, nýbrž o „Synu člověka“? Protože kterýkoliv lidský syn, kterýkoliv člověk, vstoupí-li na kříž s Ježíšem, který je předobrazem tohoto povýšení člověka, zůstane naživu věčně, vědomě věčně. Jako had na poušti nesený vysoko, aby na něj bylo vidět, abychom ho neztráceli ze zřetele,

uzdravoval z jinak jisté smrti, tak také příklad Ježíšův nám napovídá: „Člověče, ty máš být se mnou povýšen do vědomě žitého věčného života, přestože jsi synem pomíjejícího člověka.“ Vizte též styk Ježíšův s Mojžíšem, jak byl prozrazen na hoře Tabor při proměnění Páně.

V kapitole „Důležitost činnosti štítné žlázy“ dochází Yesudian k tvrzení, že „brzy se pozná, že člověk je čistý duch a že se musí dívat na materialismus jako na předběžné školení, kterým se seznámil se zákony přírody...“

Považuji za užitečné říci, jak s takovýmto výrokiem zacházím ve svém povědomí na základě osobních zkušeností. Nemám prý dále skrývat určité zkušenosti ze svého relativně a osobně vrcholného poznání. Nuže výrok Yesudianův mne k tomu podněcuje.

Jestliže domněle Mojžíš popsal v Genesi stvoření světa a hned záhy potom potopu, byly to zprávy pro mne až do konce listopadu 1939 něčím, co brzdilo u mne vůbec četbu Starého zákona. Musel jsem přece přiznat vědě, že ví o stvoření světa něco jiného než Mojžíš, a že i to málo, co ví, je pravděpodobnější než Mojžíšovo líčení. Následkem toho jsem Mojžíšovi vůbec nevěřil, a to v ničem. Tento stín pak ležel na celém Starém zákoně. Pak se ale na tom konci listopadu 1939 stalo se mnou v koncentračním táboře něco, co dokonale zvrátilo mé mínění. Stalo se v mém životě opět něco, co před tím v něm už bylo pravidlem, že jsem uvěřil vždycky jen tomu, o čem jsem se přesvědčil, a to nejen svými smysly a rozumem, nýbrž kořenem smyslového vnímání. Jestliže jsem tedy koncem listopadu 1939 zažil začátek i konec světa, mohl bych napsat podobně jako Mojžíš napsal o svém vnitřním zážitku, kterým potvrzoval zážitky starší jiných lidí, že v mém případě, v případě mého zážitku svět byl stvořen koncem listopadu 1939. Všichni by se mi vysmáli, protože vědí, že svět existoval před listopadem 1939. Oč více by se mi smáli, kdybych řekl, že tentýž den také nastal konec světa. Tak to už bych asi mezi rozumnými lidmi vůbec neobstál. Mnohem důležitější než taková tvrzení je pochopení, že už někdo přede mnou, dávno před naším letopočtem, měl stejný vnitřní zážitek jako já, že se tento zážitek tradoval, že se doplňoval a hlavně, že byl znám na celém Středním východě. Jeho obsahem je zkušenost, že stvoření světa i konec světa, tak jak je popisován porůznu na Středním východě, je osobním zážitkem, který někteří jeho popisovatelé datovali svou osobní zkušeností, takže zkušenému člověku nebylo divné, že pro někoho stvoření světa proběhlo za šest dní, neboť dobře ví, že i těch šest dní bylo už jen dodatečným zobrazením bezčasové zkušenosti. Tuto zkušenost má i Yesudian, a proto mu musíme odpustit, že časové údaje mu nevycházejí. Řekne-li „brzy se pozná, že člověk je čistý duch“, pak tohle jeho „brzy“ je výrazem jeho upřímného přání, aby tomu tak bylo.

Vraťme se však k obrazům, do kterých Mojžíš nebo někdo z té doby oděl bezčasový zážitek. Ukázali jsme si, že ty obrazy jsou velmi výstižné a poučné, neboť se za nimi skrývá bezobrazná pravda. Mně

však tyto obrazy až do vlastní zkušenosti dokonale zakrývaly skutečnost, a jistě tomu není u jiných lidí jinak. Věda mohla rozpoznat už dávno před naší dobou právem tvrdý boj proti obraznému chápání vzniku světa, a svou při musela vyhrát, protože se jí dostávalo stále lepších důkazů o tom, že tomu bylo jinak. Je však nutno říci, že viníkem při potírání náboženské víry vůbec není věda, nýbrž úpadek náboženské zkušenosti. Za posledních tisíc let se nenašel téměř nikdo, kdo by se byl postavil za Mojžíšovy obrazy vlastní zkušeností, a kdo by byl řekl: „Protože stvoření světa je permanentní proces, může si ho každý kdykoliv prožít, je-li k tomu připraven. Zažije ho celý od začátku až do konce a nad to porozumí všem obdobným zkušenostem oděným do obrazů.“

Naskytá se jiná otázka: „Lze tedy prožít stvoření světa a jeho zánik bezobrazně a má tento zážitek vůbec nějaký význam, když svět jím ani nezačíná, ani nekončí?“ Odpovídám: „I kdyby tento zážitek neměl jiný význam, než že by jednotlivce přesvědčil, že je čistým duchem, který z věčnosti přichází a do věčnosti se vrací, poskytl by člověku jistotu přesahující rámec běžného pomíjejícího života. A kdo by se stal nositelem této jistoty, nutně by touto jistotou blahodárně působil i tehdy, kdyby o ní s nikým po celý život nepromluvil.“ Jak by o ní promluvil, už by bezobraznou pravdu ponížil a oklestil obrazem řeči. Kdyby se však vědělo, že o tom ví, nestalo by se nic zlého, naopak mnoho obrazů by se zjednodušilo, nebo by se dokonce začala hledat východiska z nich. Jedním takovým „novým“ nebo neobvyklým východiskem je posloupnost mých zkušeností. Je téměř nemyslitelné, že by se člověk, jemuž byl hned na počátku jeho pozemského života zpomalován vstup do ztotožnění s tělem, mohl ke svým zážitkům duchovního obsahu přidat tolik tělesnosti jako učinil Mojžíš. Nadto právě pro tento zpomalený a přerušovaný první vstup do série prohlubujícího se poznání nedošlo vůbec k víře v lidské představy o Bohu, tedy k velkému zahalení podstaty pravdy. Budu opakovat:

Od tří a půl let jsem dostával informace o tom, co je relativně správné pro tu kterou vývojovou fázi a situaci, zároveň se silou k uskutečnění poznávaného. Považoval jsem tuto náповědu za něco zcela přirozeného, nikoliv za něco od Boha pocházejícího. Tím bylo zabráněno tomu, abych si vytvořil nějaký svět představ nad a za představami o tomto našem časoprostorovém světě. Pak už se bez mého vědomí a bez mého předpokladu tato řada dovršovala a po sedmnáctém roku přetekla přes únosnost úsekového vědomí. Zjistil jsem, že podstatou lidského života je čistý duch, prostý jakýchkoliv lidských představ. Vpád tohoto něčeho do úsekového vědomí plného lidských představ o lidském i přírodním přinesl pochopitelné otupení těchto představ, aniž jsem pociťoval potřebu je podpořit nějakou představou nadpřirozenou přirozeně vymalovanou a doplněnou. Řečeno jinak: Lidské představy se ocitly v područí něčeho za veškerými

představami a tento druh podřízenosti pak narůstal. Až koncem listopadu 1939 se situace vymkla z rámce únosnosti a úsekové vědomí se přelilo do vědomí. V něm je obsaženo i stvoření světa i jeho konec, neboť je v něm obsaženo všechno, co se dá uvědomovat. Od té doby mi nedělá potíže rozhrnovat záclonu představ a „vidět“, co je za ní, jinak řečeno luštit symboliku nejen lidského, ale i Ježíšova života jako vzoru obecného duchovního růstu. Také obraz o stvoření světa se mi začal jevit jako pomalovaná opona skutečnosti, té skutečnosti, která vypadá asi takto: Lidské vědomí se utrhuje od vědomí universálního, božského. Obraz: Bůh vdechuje do chřípí člověka dech života. Pak se lidské úsekové vědomí stává závislým

na celkovém vědomí. Obraz: pobyt v ráji, v jehož prostředku jsou dva stromy: strom života a strom poznání dobra a zla. Pak je tato závislost udržována. Obraz: Člověk jí ze všech stromů rostoucích v ráji i ze stromu života. Pak se tato závislost doplňuje další závislostí, životem v párech dvojic - obraz: člověku je přidělena žena a s ní je mu přidělena i jiná funkce: dovést únosnost dvojnosti. Tento i každý z předešlých stavů má svou míru únosnosti a člověk ji naplňuje, aniž o tom ví, že tak činí. Nejobvyklejší způsob *její naplněnosti* při současném překročení časoprostorového limitu je fyzická smrt. Nejlepším naplněním kteréhokoliv úseku vědomí je poslušnost informací z dalšího úseku, tj. poslouchal jsem, co bylo správné, co však nepocházelo z běžného úsekového vědomí, daného tělesnou existencí. Toto vyvrácení úsekového vědomí a jeho mezí je v Genesi znázorněno obrazem: od hlavy až k patě, od paty až k hlavě, tj. překonání tělesnosti, která do té doby byla nepostradatelná při jakémkoliv poznání. Jakmile by tento přechod nastal definitivně, objevil by se čistý duch nezávislý na hmotě. Teprve pak by pozbyla platnost materialistická výchova. Uvažte dobře: člověk nábožensky smýšlející a mířící do věčného života je vychováván stejně materialisticky jako člověk nevěřící a mířící tamtéž bez vůle. Že bychom se však brzy zbavili materialistické výchovy, je nemyslitelné, a bylo by to dokonce nesprávné. Nic dolního by se nedovršilo, a tedy by se nemohlo nic překročit. O tom dobře věděl Vivekananda a obrátil své kroky do Ameriky na samém prahu Evropy. Řekl bych svými slovy: „Evropo, v tobě bude prudce dovršován materialismus. Nechme tomu volný průběh.“ Vzpomněl jsem si na něho, když jsem byl svědkem toho, jak v koncentračním táboře hrubý materialismus prudce dovršuje relativismus jedné úrovně. Vivekananda měl úplnou pravdu. Jsou navozovány okolnosti, za nich člověk vstupuje se svým úsekovým vědomím do čistého ducha, a to především proto, že člověk je pro naplnění míry vypovídán z dosavadního okruhu vědomí: „Lišky mají doupat a ptáci hnízda, ale Syn člověka nemá, kde by hlavu složil.“ (Mat VIII, 20) Přerůstá přes dosavadní domov a vrůstá svým vědomím do věčného domova. Přestože je synem člověka, začíná si uvědomovat, že dříve než se jím stal, *jest* synem božím. Tak končí tento svět.

K indické hudbě: Yesudian praví, že chce být prostá všech afektů, vytríbená a ctnostná. To je něco, čím není západní hudba, a čím se východní hudba nám zdá být monotónní a nezáživná. Ani evropská mystika se neobejde bez modlitby vzrůstajících citů. Radžajóga se bez tohoto typu modlitby úplně obejde. Ještě tak kdyby se obešla bez obrazotvornosti přímým vyprazdňováním sebezáporem bez mezičlánku naplňování sebe obrazem, přestala by být dlouhým putováním. A takovým dlouhým putováním připadá nám být i indická hudba. Ona není vina jen na naší straně.

Podobně jako indický zpěvák, v předškolním věku a potom ještě podle možností, jsem si prozpěvoval jako indický zpěvák. I když jsem začal nějakým slovem, skončil jsem znělou hláskou, ale obvykle jí nebylo „i“ nebo „e“ atd., nýbrž hláska znějící jako polohlasné „e“ ve francouzském slově „me“, ono temné „e“, které se vzdáleně podobá souhlásce, ale je za ní někde v hloubce lidského nitra, nebo v temném znění mohutné řeky, která někde v dáli proudí přes peřej. Tohle jsem patrně naposlouchal

v Radavě, neboť jsem dlouhé hodiny dlel na břehu Vltavy vzdálen asi 100 metrů od peřeje řeky nad Radavou proti Velkému Víru. Měl jsem však toho potřebu a ještě v první třídě jsem se ptal učitele, jak se píše ono polohlasné „e“. Když jsem se dověděl, že se nepíše, považoval jsem to za velkou křivdu způsobenou tomuto zvuku a hlasitě jsem argumentoval, kam se podělo to „e“ při vyslovování „l“, „m“, „m“, „p“, „t“ atd. Ať se snažíme jak chceme, ono „l“, „m“ atd. nám nevydrží, snažíme-li se je podržet znělé, nýbrž zbude po něm ono všudypřítomné „e“. Měl jsem však brzy příležitost se seznámit s jeho přítomností ve franštině a byl jsem tomu velice rád a zamiloval jsem si proto franštinu, ale jen hlasově. Zpíval jsem pak francouzsky na různých vystoupeních školy. Ono „e“ je též obsaženo v signalizaci husí, a také tu jsem si často opakoval za velké účasti samotných hus. Jak to všechno souviselo s duchovním vývojem. Mohu říci, že na začátku byla hudba a ta mne vedla dál. Vyhledával jsem pak nevědomě s oblibou podobně zvučící místo, jakým je např. břeh řeky Mže pod bývalým jezem v Ošelíně. Zjistil jsem u svého přítele S.K., že onen hluk, ba hřmot, způsobuje za jistých okolností odstup od zvuků do zvukové prázdnoty a tím do stavu nerušeného soustředění. Srovnej s Yesudianovou úvahou o proudu událostí.

Ke kapitole „Otázky a odpovědi“.

Hned v první odpovědi se Yesudian zmiňuje o schopnosti, kterou v sobě nacvičil jako chlapec, že uměl libovolně prodlužovat a zpomalovat dech atd.

Na této schopnosti je nejzajímavější to, že když člověk ji nabude cvikem, tedy vůlí, nemá to tentýž následek v oblasti poznání, jako když

tyto schopnosti nabude samovolně, aniž se o to snažil. Např. manželka před smrtí přecházela z bolesti, kterou její nervová soustava neunesla, do stavu prodlouženého dechu i tepu, a tento stav, protože jej nenavodila z vlastní vůle, měl za následek, že vnímala během něho jiný svět než náš, tak reálně, že potom, když se jí dech zkrátil a s tím se vrátila

do vědomí našeho světa, se ptala, co je skutečné, zda toto, co nyní vidí, nebo to, co zažívala přechodně před tím. Ve stavu posmrtném jí tento stav dosažený za pozemského života přinesl další vymoženosti: mohla se např. oprostít od pocitu astrální tělesnosti a být vědomě duší nezávislou na těle. Tohle mně potom předváděla. Protože sám ten stav také znám a také jsem ho nedosáhl z vlastní vůle, nýbrž byl mi přidán, mohu se s manželkou stýkat mnohem snáze v tomto stavu odtělenosti než ve spánku, ve snu s obrazem, s obrazovou snovou náplní.

Jaké mám vysvětlení těchto dvou rozdílných následků? Jestliže stav odtělenosti je člověku přidán bez jeho vůle, odpovídá přirozeným způsobem celkovému stupni duchovního vývoje. Proto je doprovázen také příslušným věděním a mnohým jiným. Když se však do stavu odtělenosti dostane svou vůlí, nedosahuje ostatními součástmi své bytosti úroveň vědění za smysly a za rozumem. Je od toho vědění odtržen a pohybuje se stále v kleci úsekového vědomí AB. Mají tedy indičtí jóginí pravdu, že vůlí dosažené siddhis brzdí duchovní pokrok, a to platí i o vůlí užívaných siddhis.

K otázce jógických cviků: Od začátku přímé cesty jsem prováděl mantra v nejprostší, ale neměnné pozici vleže s naprosto rovnou páteří, jak to obdobně radil Karel Weinfurter. Přeříkával jsem své mantra jen v nohou do maximální výšky kotníků, také podle rady Weinfurtera. Jen duch a druh těchto manter se lišil od jeho návodu. Duchem se lišil v tom, že jsem sebe celého pomocí mantramu odevzdal Bohu. Druhem: Neopakoval jsem jím navrhované jméno boží IEOUA, nýbrž jiné prostší mantram, na které jsem si vzpomněl během četby Weinfurterova Ohnivého keře. Výsledek byl obdivuhodný: Do tří měsíců odevzdanost postoupila tak daleko, že jsem bez své vůle získal důkazy o existenci ducha nebo širšího vědomí za mozkovou kapacitou. Co se týče zevních tělesných následků, za nimiž jsem vůbec nemířil, těm se nejvíce divili lékaři. Do roka se změnil krevní obraz, srdeční činnost se upravila, dostal jsem normální chuť k jídlu, kterou jsem před tím postrádal, atd. Zkrátka mladík, kterému lékaři neslibovali dlouhý život, se postavil na jiné nohy jiného člověka. Proto mohu zodpovědně říci, že jógická cvičení jsou vhodná i pro Evropany. Kdyby však za nimi nebyla stála ona předehra od 3 a 1/2 let do 17, zaručeně by mě nebyla vedla tam, kam mě neomylně vedla. Byl bych tedy pro to, trochu se tříbit než se sáhne po józe jako po prostředku k vědomému spojení s nesmrtelnou

podstatou člověka. Oním „trochu se tříbit“ míním soustavné podřizování osobní vůle tomu, co považujeme za správné bez ohledu na sebe.

Ovšem pranajamu jsem neznal. Jen jsem vypouštěl z obsahu pozornosti dech. Ten se pak samovolně přizpůsoboval úrovni soustředěné odevzdanosti. Teprve po zakončení soustředění jsem zjistil, že jsem asi dýchal velmi pomalu, protože dech se mi teprve rozjížděl. Je zajímavé, že chtěná odevzdanost přechází do nechtěné odevzdanosti, a že tento stav nevydržel natrvalo, nýbrž že jsem z něho vyšel do běžného vědomí se všemi známkami jeho omezení.

K otázce „Co je jóga“. Z odpovědi přímo nevyplývá, co všechno považuje Yesudian za jógu. Kdybyste mu pokladli otázku, zdali člověk, řídící se životem Ježíšovým, je jóginem, odpověděl by vám bez váhání, že ano, i když by takový člověk nikdy neslyšel o indické józe. Jóginem je každý, kde nese znaky sebeovládání za účelem poznání vyššího Já, své věčné přirozenosti, bez ohledu na to, ke kterému náboženství náleží.

Měli bychom se držet původního významu jógy jako jha, jako závazku. Jho vložené na bedra zvířete, aby za ně táhlo nějaký náklad, nesmí být snímáno a zase navlékáno. V tom je smysl jógy. Jógin nesmí žít dvojakým životem, jedním, kterým se drží svého nejvyššího úkolu, osvobození, a druhým, kterým se přidržuje co chvíli něčeho jiného, co s tímto úkolem nemá nic společného. To není jóga, nýbrž pouhé sezení na dvou židlích, při kterém se nikdy nedospěje k celobytné oddanosti úkolu a tím také se nedospěje k cíli.

Kapitola o reinkarnaci by potřebovala doplnit asi v tomto smyslu: Na jedné straně Yesudian správně tvrdí, že se musíme zbavit způsobu doslovně chápat Písmo a dotvrzuje to citáty z Genese. Na druhé straně však se doslovně drží Véd. Praví-li se v nich, že jsme potřebovali osm miliónů jiných předlidských životů, než jsme se mohli stát člověkem, není tomu tak doslovně, nýbrž obrazně a v jiném než obvyklém smyslu fyzického převtělování.

Pohledme aspoň na lidský zárodek, na nějž se Yesudian odvolává v jiném a také správném smyslu: Během devíti měsíců pobytu zárodku v mateřském těle projde embryo všemi stádii života od počátečního dělení buňky, přes prvky k mořským živočichům a pak konečně vyjde z moře jako člověk a ještě se stále koupe v moři mateřské tekutiny. To je těch osm miliónů životů, které má za sebou dospělé embryo, aby se mohlo stát člověkem. Má je za sebou jinak než převtělováním z buňky a prvoka do ryby atd. až po člověka. Správná odpověď na otázku „museli jsme být napřed nižšími tvory, než je člověk“, zní: „Musí být nižší tvorové než je člověk, aby člověk tu na světě mohl být, a těmi nižšími tvory nejsou jen živočichové, nýbrž i rostliny a nerosty.“ Abychom mohli toto pochopit místo primitivního pojetí reinkarnace, k tomu bychom potřebovali dvojího:

1) Uvědomovat si, jaká úžasná spojitost a vzájemná ovlivnitelnost, vzájemné působení všeho ve vesmíru na všem ve vesmíru existuje a jakou má dosud netušenou váhu.

2) Uvědomit si, že naše úroveň vědomí okleštěná smysly a rozumem nám vůbec neukazuje, že z věčnosti přicházíme, přes různé úseky vědomí, už ne věční, nýbrž napořád proměnní, a že se vracíme, a ani toho si nejsme vědomi, že se obojí neustále děje - příchod i návrat.

Máme-li se podívat zblízka na převtělování, musíme se smířit především s tím, že náš pocit svého, našeho, je klamný. Můžeme začít si vysvětlovat „převtělování“ pomocí nejprostších postřehů, např.: Vidíme někoho zívát, a pak sami nemůžeme odolat zívání. Nositelem převodu zívání z jednoho člověka na druhého je pohled na zívajícího a „nakažlivá“ povaha zívání. Tak je tomu s celým komplexem převtělování, přičemž nižší úrovně vědomí, jaké mají zvířata a rostliny, přecházejí do lidského vědomí a utvářejí je už v prenatálním životě v matčině těle. Řeknu to ještě z opačného konce. Ježíš řekl: „Hleďte království boží především a vše ostatní vám bude přidáno.“ Jak je možné, že hledajícímu je všechno přidáno? Odkud je mu to přidáno? Jakmile je vším vyšší úkol vědomí, aniž jsme si toho vědomi, řídí ze své pozice závislosti všechny nižší úseky vědomí kolem sebe, takže mu všechno slouží a všechno je mu poddáno, ačkoliv se jeho nositel o to ani v nejmenším nesnaží, a kdyby se o to snažil, porušil by tento samovolný proces a ono přidané by se přestalo dostavovat. Zažil jsem jedinečnou událost v tomto smyslu: Esesák, který mě chtěl zabít, místo aby zabil, navodil u mně poznání, které jsem před tím neměl a ke kterému bych se byl těžko sám dopracoval. A tak také my se dopracováváme lidství. Těch osm miliónů vtělení je nám přidáno při našem narození na svět a další milióny jiných vtělení jsou nám neustále přidávány, jakmile se dostáváme z nižšího úseku vědomí do vyššího až

po kralování s Bohem, tj. až po samovolné přibývání poddanosti všeho tomu, kdo se dostal výše. Kdyby měl být člověk živ jen z „minulých“, tj. nižších úseků vědomí, ani krok by neučinil kupředu. On však je také „veden“, tj. ovlivňován vyššími úseky vědomí. Za tuto spolupráci a pomoc se platí cenou poslušnosti. Není-li člověk poslušen toho, co poznává, nikoliv rozumem, jako správné, přestává u něho existovat ono přidané.

Obraťme teď toto světlo poznání směrem ke stvoření. Především zjistíme, jak naznačuje i Yesudian, že stvoření je neustálý, nikdy neutuchající proces a že do tohoto procesu patří i „sedmý den odpočnutí božího“, který ve světě činnosti existuje jako stav trpný a nikým netušený a přece absolutně nutný, aby se nezatarasila cesta k onomu „miluj z celého srdce“ atd., tj. k absolutní pravdě. Ta pravda je jakýmsi celým srdcem, celou duší, celou myslí, veškerou silou všeho stvořeného, a jen když se dosáhne stavu uvnitř lidské duše, dospěje se k jednotě s tímtež stavem uvnitř veškerého stvořeného a překoná se

potřeba žít uvnitř stvořeného a zbude potřeba žít uvnitř nestvořeného, nenarozeného.

Na této úrovni poznání a výkladu neobstojí ani starověká víra v existenci čtyř základních elementů, ohně, vody, země a vzduchu, i když se těmito živly dá obrazně mnohé vysvětlit, jak si asi přál pisatel Véd nebo Genese. Je tomu asi obdobně jako s Ježíšovými podobenstvími o království božím. Ježíši přece nešlo o to, abychom považovali království boží za obrazy, do kterých je oděl, nýbrž abychom si o něm udělali aspoň lidskou představu. Např.: „Podobno je království boží kvasu, který vzala žena a zadělala do tří měřic mouky, až zkvasilo všechno.“ Co zde napovídá Ježíš? No, přece, že člověk má duši - ženu, která má schopnost zamíchat onen věčný kvas, který je sice ve všem stvořeném obsažen, ale nemůže působit nikde jinde jako v člověku; tento kvas potřebuje úměrné podmínky k tomu, aby mohl působit, a těmi podmínkami je lidská tělesnost, ony tři měřice mouky. Kromě toho musí být k dispozici patřičná vlhkost, a tou jsou duševní vlastnosti, schopnosti naší smrtelné duše odvozené z nesmrtelné duše. Ona jistě ví, jakou vlhkost a jakou teplotu má mít těsto, aby se všechno tělesné proměnilo na duchovní. Podobenství zachází do takových podrobností, do takových jemných shod, že ten, kdo zakusil ono kvašení při své vnitřní modlitbě, ví, že mu také stoupala tělesná teplota.

Na páterovi Piovi dokonce vypověděly službu všechny lékařské teploměry, neboť jeho tělo dosahovalo až 50°C, ovšem přechodně. Tedy i při normálním kvašení se vyvíjí teplota. Tak by se všechna Ježíšova podobenství dala vysvětlit bez jakýchkoliv těžkostí, ale pozor, ani nejlepším vysvětlením bychom se nepřiblížili ke království božímu, jenom bychom se rozumem smířili s tím, jak je tomu s dobýváním království božího, jaké jsou podmínky nabytí vědomí o něm atd. Přitom zůstává faktem, že království boží není kvasem ani čímkoliv jiným v ostatních Ježíšových podobenstvích. Ježíš nám pouze otevírá dveře dokořán k pochopení, že jedinou existencí není tento náš vesmír a že jsou v nás utajeny schopnosti, jak překročit jeho hranice do nestvořeného. Bůh vdechuje člověku v chřípí dech života (Gen II,7), to znamená, že lidský život nepochází ze stvořeného, nýbrž z nekonečného, nestvořeného života, a do něho se má vrátit. Podobenství právě naznačují tu cestu a prostředky návratu.

Ke všemu pomíjejícímu, co vzniká v lůně matčině, je nakonec přidáno něco nepomíjejícího, dech života. Někdo několik tisíc let před Kristem zamontoval do Genese obrazně svůj osobní zážitek o stvoření světa, jak probíhá soustavně bez přerušení pořad. Nemýlil se ani v podrobnostech, a přece s úpadkem této zkušenosti (že už ji lidé nenabývali) zahrnul se do lidských myslí zásadní omyl, že obraz je skutečnost. Pro tento nedostatek zkušeností a pro omyl z něho pocházející muselo náboženství zbavené zkušenosti dříve nebo později prohrát v konfrontaci s vědou. Ale ve skutečnosti prohrávají zatím oba,

jak nevěřící vědec, tak věřící člověk bez zkušenosti o stvoření a o konci světa. Štěkají na sebe nesmyslně, protože jim připadá, že pocházejí z různých stád psů, ale zatím patří do jednoho stáda nevědomých.

Yesudian správně soudí, že stavět nauku o dědičnosti proti nauce o převtělování, je pochybné. Ovšem v době, kdy Yesudian psal tuto knihu, vědělo se o dědičnosti mnohem méně než dnes. Jenže s pouhou i se sebe zdokonalenější naukou o dědičnosti se nic nepořídí proti reinkarnaci z toho důvodu, že vědci nepředpokládají existenci věčné individuality, a ta se opravdu převtěluje. Dosavadními vědeckými metodami se nedá dokázat ani vyvrátit, co tvrdí lidé znalí věčné individuality a znalí její schopnosti brát na sebe lidská těla.

Jak jsem ukázal v komentáři ke spisu MUDr. Edith Fiore, také já jsem se snažil dokazovat svými zkušenostmi, že jsem se převtělil z Francie do Československa. Měl jsem pro tuto argumentaci k dispozici tolik důvodů, že by mi dal za pravdu i ten nejzarytější odpůrce reinkarnace. Co je to platné, když vím, že jsem se mylil zrovna tak jako Fiore z jednoho jediného důvodu: Převtělují se ideje už dříve existujících lidí a nikoliv lidé samotní. Ono by na tom zdánlivě tolik nezáleželo, hlavně že převtělování platí, kdyby víra v bytostné reinkarnace nestála v cestě mnoha jiným důležitým faktům, z nichž nejdůležitější je princip lásky a dokonce princip samotné kontinuální evoluce. Odpovězte si na otázku: Převtělil se strom ve svém semeni, které se ujalo, nebo se převtělila idea stromu? Avšak podstata převtělování je někde jinde. Protože se převtěluje věčná individualita, kterou rozumovými prostředky nedokážeme vystopovat do minulosti (ona totiž nemá minulost v našem běžném smyslu slova, je bezčasová), bude asi vždycky nemožné říci *čím* byla předtím, než použila stávajícího těla, a *jak* používá těla. Něco o tom nám napověděl Ježíš ve větě: „Království boží násilí trpí“, a daleko více vysvětlil svým životem mezi námi. Už jsme si řekli, co by mohlo znamenat také oněch 8 miliónů těl před lidskou existencí. Používáme-li v této spojitosti slova „před“, už se dopouštíme několikanásobné chyby, protože proces stvoření právě jako proces reinkarnace jsou procesy stále probíhajícími, nejsou tolik vázány na tělesnost, jak si mnozí Indové představují, nýbrž daleko více na obrovskou moc věčné individuality svobodně manipulovat jak úsekovým vědomím vázaným na lidské tělo, tak i jinými úsekovými vědomími, která jsou propojena lidskou tělesností jen velmi volně. Např. naše závislost na rajske úrovni, o které mluví Genese, a která není hmotné podstaty, není jen tělesná, jak se zjednodušuje obrazem o pádu z ráje. Tento pád nikdy nebyl a nebude historickou událostí, i když se dá obrazem líčit jako něco takového. Historie totiž líčí časově uzavřené události jednu za druhou, jenže tady je tomu trochu jinak. Dítě při svém narození na svět padá kromě jiného z ráje, právě tak jako padá z ráje každý už dospělý člověk, když končí nějaká jeho blaženost, kterou si ze své vůle navodil a kterou se dostal přechodně více či méně hluboko do stavu ráje. Např. kuřák, aniž si je

toho vědom, uchází se při každém kouření cigarety o útočiště v ráji, nedostává se do něj moc daleko, ale také z něj velmi rychle vypadne, a potom už mu začne i ten okrajový pobyt v ráji chybět, zkrátka kouří znovu. Řeknete: Jak potom funguje cherub při východu a vchodu do ráje jako strážce zpětného vstupu? Na to lze odpovědět (a tato odpověď platí pro použití všech obrazů. Vizte kolik slovních obrazů použil Ježíš k připodobnění pozemských věcí ke království božímu. Užil jakési aproximační metody), že žádný obraz neposkytne celistvý vhled do skutečnosti, zůstane rámcový, omezený rámcem našich nepatrných obrazových schopností. Je-li někdo zobrazen nějakým obrazem, nepřestává žít mimo ten obraz. Také člověk, zrcadlí-li se ve své tělesnosti, nepřestává žít mimo ni, a dokonce tam, kde mimo ni žije, je věčný, kdežto zde na zemi je pomíjející. Ježíš by řekl, že dokonce svým způsobem mrtvý. Každý, kdo se dostal z této „smrti“, již je pozemský život bez vědomého vztahu s věčností, do života, přestává se bát o život, který není životem v pravém smyslu slova, a začíná se starat o život, který jím je. Bylo by chybné, kdyby přitom ztratil zájem o pozemský život, nebo se ho dokonce snažil zbavit, jako činili stoikové, protože by se snažil zničit jednu důležitou závislost, která se fyzickou smrtí neruší, závislost na lidském těle při duchovním pokroku. A tady je reálný kořen převtělování. Trvá déle než jeden lidský život, ona závislost věčné individuality na lidském těle. Naskýtá se nám však velmi nedokonalý pohled na lidskou individualitu, když na ni nahlédneme jako na něco jen nebo převážně závislé na lidském těle. Takovéto pojetí mi připadá být spíše nevědomostí než pomůckou k nabytí vědění. Vždyť vytrhnout z komplexu souvislostí jednu závislost a hledět i z ní odvodit všechny ostatní, je absolutně nesprávné. Pomíjí se pluralita příčin při tak složitém jevu jakým je člověk. Ukázka vědění o člověku vypadá takto: Nepocházíme jen z tohoto vesmíru nebo z jiného vesmíru, nýbrž naším původem je také vlast za časem a prostorem, jak řekl Ježíš: „Mé království není z tohoto světa.“ Dokonce tam někde za časem jsme spoluvládci, jak jemně naznačil Ježíš na konci svého podobenství o marnotratném synu nebo o posledním soudu.

I v další kapitole „Něco k zamyšlení“ uvádí Yesudian velmi názorné příklady převtělování. Je však podivuhodné, že mezi tyto příklady zařazuje také citát z II. královské, kap.II, verš 9nn. Uvedu citát ve větší šíři, aby byly patry další souvislosti. II královská, verš 1 až 16:

I stalo se, když Hospodin chtěl vzít Eliáše ve vichru vzhůru do nebe, že Eliáš s Elišou se právě ubírali z Gilgálu, Eliáš řekl Elišovi: „Zůstaň zde, protože mě Hospodin posílá do Bét-elu.“ Eliša mu odvětil: „Jakože živ je Hospodin a jakože živ jsi ty, neopustím tě.“ I sestoupili do Bét-elu. Proročtí žáci, kteří byli v Bét-elu, vyšli k Elišovi a otázali se ho: „Víš, že Hospodin dnes vezme tvého pána od tebe vzhůru?“ Odvětil:

Vím to také. Mlčte!“ A Eliáš mu řekl: „Elíšo, zůstaň zde, protože Hospodin mě posílá do Jericha.“ Odvětil: „Jakože živ je Hospodin a jakože živ jsi ty, neopustím tě.“ I přišli do Jericha. Proročtí žáci, kteří byli v Jerichu, přistoupili k Elíšovi a řekli mu: „Víš, že Hospodin dnes vezme tvého pána od tebe vzhůru?“ Odvětil: „Vím to také. Mlčte!“ Tu mu řekl Eliáš: „Zůstaň zde, protože Hospodin mě volá k Jordánu.“ Odvětil: „Jakože živ je Hospodin a jakože živ jsi ty, neopustím tě.“ I šli oba spolu. Padesát mužů z prorockých žáků šlo za nimi a postavilo se naproti nim v povzdálí; a oni oba stáli u Jordánu. Eliáš vzal svůj plášť, svinul jej, udeřil do vody a ta se rozestoupila, takže oba přešli po suchu. A stalo se, jak přešli, že Eliáš řekl Elíšovi: „Požádej, co mám pro tebe udělat, dříve než budu od tebe vzat.“ Elíša řekl: „Ať je na mně dvojnásobný díl tvého ducha!“ Eliáš mu řekl: „Těžkou věc si žádáš. Jestliže mě uvidíš, až budu od tebe brán, stane se ti tak. Jestliže ne, nestane se.“ Pak šli dál a rozmlouvali. A hle, ohnivý vůz s ohnivými koni je od sebe odloučil a Eliáš vystupoval ve vichru do nebe. Elíša to viděl a vykřikl: „Můj Otče! Můj Otče! Vozataji Izraele!“ A pak už ho neviděl. I uchopil své roucho a roztrhal je na dva kusy. Pak zdvihl Eliáš plášť, který z něho spadl, vrátil se a postavil se na břehu Jordánu. Vzal Eliášův plášť, který z něho spadl, udeřil jím do vody a zvolal: „Kde je Hospodin, Bůh Eliášův, i on sám?“ Když udeřil do vody rozestoupila se a Elíša přešel. Viděli to proročtí žáci z Jericha, kteří byli naproti, a řekli: „Na Elíšovi spočinul duch Eliášův: Šli mu vstříc, poklonili se mu až k zemi a řekli mu: „Hle, je tu s tvými služebníky padesát udatných mužů. Ať jdou hledat tvého pána, aby ho Hospodinův duch neodnesl a nemrští jím na nějakou horu nebo do nějakého údolí.“ Řekl: „Nikam je neposílejte.“

Takovéto citáty by se neměly uvádět bez důkladného vysvětlení. Jestliže se shledáváme s obdobnými ukázkami ze života Ježíšova a jeho učedníků, mělo by se konečně říci, že takovými skutečnostmi, jako bylo předání duchovní moci Elíšovi Eliášem, byla zahájena kvalita předávání duchovní moci, která na své úrovni a druhu setrvala až do doby Ježíšovy. Pak s příchodem Ježíše přerostla do další kvality, a tím se zahájila úplně nová etapa ve způsobu duchovního vedení, která v Indii už byla dávno dosažena, jenže v pozměněné výslednici, způsobené rozdílnými východisky. Konkrétněji řečeno: Změna, která nastala u učedníků Páně, jakmile vstoupili do učednictví, byla obdobná změně, kterou způsobil u Elíši Eliáš předáním pláště. Výslednicí byly jen „zázraky“, o nichž se pak dovídáme jak ze života učedníků, tak ze života Elíšova. Nemělo by nás uvést do rozpaků, že Eliáš vstoupil do nebes na ohnivém voze a přitom předal svou moc Elíšovi. Už srozumitelněji totéž je dějem vyjádřeno v životě Ježíšově. Kdyby byl nevstoupil při křtu v Jordánu ve styk s Bohem, nebyl by mohl předat svůj „plášť“ učedníkům. V symbolu tohoto pláště nebylo obsaženo nic více než „zázraky“. Ale pozor, byl to jen plášť, nikoliv ještě samotný Ježíš. Potom přišla poslední večeře, při které Ježíš rozdával své tělo a svou krev.

Tohle už se ve Starém zákoně nedělo. A potom konečně přišlo seslání Ducha svatého, po kterém se dostavilo poznání, tedy něco mnohem vyššího než zázraky.

Přátelé indiští: Tento organicky propojený způsob postupného předávání musel na sebe vzít jinou podobu než jakou má u vás, protože Ježíš nechtěl hodit přes palubu zkušenosti proroků starozákonních. Kdyby to byl učinil, nebyl by otevřel další poklady připravené v lidské duši, nebo aspoň ne tak snadno. Vzpomeňme si také, že Ježíš vstupuje na nebesa z jiné kvalitativně vyšší základny svých učedníků, než jak mohl učinit Eliáš s Elišou.

Dalšího výkladu si vyžaduje celá ta krása obrazů, kterými je vymalována změna ve stupni vědomí napřed u Eliši, pak u Ježíšových žáků. U Ježíše máme celý akt předávání duchovní moci rozepsán do větších podrobností. První jeho část začíná při vstupu žáků do učení a je podmíněna tím, že se vzdali toho, co měli nejraději. Tím u nich vznikla relativní prázdnota, do které, pro její relativnost, se vešla jen „zázračnost“. Větší prostoru ta prázdnota ještě neuvolnila. Pak učedníci ztratili svého mistra a s ním naději na spásu. Tady se už uvolnila větší prostora v jejich nitru a tak se tam více vešlo. Do dokonalejšího duchovního poznání ještě něco chybělo a ještě něco překáželo, přemíra obrazů. Všimněte si, jak předání Ducha svatého prošlo poměrně bez obrazů ve srovnání předání pláště Elišovi.

Odbudeme-li zmíněnou překážku dvěma slovy - nedostatečné sebevzdání, pak nám zbývá, abychom si pověděli o těch obrazech a co se za nimi skrývá.

Jejich zevní stránkou je náboženská víra oděná do zdramatizované skutečnosti, tedy do náboženských představ. Představa tu má hlavně dvojitý vliv:

1) Převádí jednoduše nepředstavitelné do obrazu, který sice nemůže úplně nahradit skutečnost, ale

2) může na sebe poutat velkou moc přetvořující moci existující za obrazem

Ad 1) Tím, že nekonečná a bezobrazná skutečnost se převede do obrazu, který odpovídá smyslovým schopnostem a rozumové kapacitě člověka, přibrzdí rozvinutí dalších stránek skutečnosti, omezí poznání, které zůstane trčet jen nepatrně dále za hranicemi smyslových možností a rozumového zpracování, takže vědci právem praví: „To náboženství pořád pokulhává za vědou, ale přece jen se jí přizpůsobuje, jenže s určitým zpožděním a nikdy vědu nepřesahuje, ba zdá se, že od ní někdy opisuje.“ Pravda je trochu jiná. Pokud se do náboženské zkušenosti mísí pokrok vědy, přejímá zmíněná zkušenost z vědy představy, které ve vědě právě převládají, a svým způsobem si je přivlastňuje, jakoby je sama vytvořila, přece však k tomu něco přidává. V oblasti přechodu tedy věda a náboženská zkušenost postupují ruku v ruce, ale výsledné tempo vývoje je hlemýždí.

Ad 2) Ona skutečnost, která se vlila do obrazu, dělá z něho něco krásnějšího, než co už objevil rozum (věda).

Rozumově je nepřijatelné, že Eliáš ujel na ohnivém voze do nebe. Jenže vzestup poznání za oblast rozumového pochopení způsobila u Eliši, že si opřel toto vyšší poznání o smyslový vjem jeho náboženské víře odpovídající. Eliša se ocitl v obrazové extázi zpřístupněné smyslům obrazem, který odpovídal tehdejšímu náboženskému představám, že nebe je místo, a že se do něho tedy Eliáš odebral. Eliáš ovšem fakticky zmizel a nezůstalo po něm nic než jeho plášť, to znamená, že jeho tělesnost byla odtělesněna, což ovšem se nemohlo vztahovat na jeho plášť, který nebyl součástí jeho těla. Starozákonní proroci se ubírali převážně tzv. existenční cestou. Jejich východiskem byla hmotná existence a s tou manipulovali tak, jak se s ní nejzazším způsobem manipulovat dá, tzn. rozplynuli ji do jiného skupenství - netělesného, přímo souvisejícího s Tvůrcem. Totéž po nich potom opakoval Ježíš, s tím kvalitativnějším rozdílem, že sám neměl lidskou představu o Bohu a nepotřeboval ji mít. Tím jeho zkušenost nebyla okleštěna polidštěním - lidskou představou, a mohl učedníkům předat víc než plášť - zbožštěnou představu. Mohl jim seslat Ducha svatého, v němž se uplatnilo poznání už neodvislé od smyslů a rozumu.

Jakým způsobem on se dostal a nám radí se dostat k tomuto poznání? Sebezáporem. To znamená i přemožením lidských představ, což ovšem není celý sebezápor. Cesta sebezáporem je obsažena v symbolismu jeho života, má své stupně.

Ještě jednou z jiného konce. Eliáš oznamuje Elišovi, že bude brzy vzat do nebe. Eliša chce jít s ním jako svatý Petr chtěl jít s Ježíšem, kam on půjde, i když to bude na smrt. Všimněte si, že přitom nezískal Ježíšův plášť, nýbrž Ducha svatého, jehož vliv se v něm už jednou projevil, když poznal božství Ježíšovo. Bylo by dobře si všimnout, jak Ježíš vychází vstříc náboženským představám svých žáků, ale nenechává je v nich trčet nýbrž vyvádí je z nich. Už na hoře Tabor, potom při svém nanebevstoupení a předání Ducha svatého. Tento převod člověka z časoprostoru jako postupující proces vyjádřil Ježíš slovy: „Kam já nyní jdu, nemůžete *nyní* za mnou přijít,“ a při té příležitosti jim slibuje seslání Ducha svatého, který jim zjeví způsob, jímž se lidský duch převádí na božský.

Proč lidská představa omezuje duchovní poznání? Dosud si ani dost dobře neuvědomujeme, jakou úlohu má lidská představa. Ona nám umožňuje žít na tomto světě jako lidé. Ona nás však také vězní v rozsahu vědomí, ze kterého pochází (A - smyslové vjemy až k B - jejich rozumové zpracování), z úseku vědomí AB, a nepouští nás za něj. Přijímáme-li nějaké požehnání z oblasti jiného úseku vědomí, ihned ochotně přisluhuje, aby toto požehnání převedla do svého rozsahu svých dosavadních lidských představ. Jakmile je převede do úseku AB, pochopitelně téměř zruší, co si nelze lidsky představit. Tak např. vzlet

Eliášův na ohnivém voze do nebe, je lidská představa, do které se u Eliši oděl stav vědomí přesahující úsek AB. V představě je všechno lidské, především víra, že nebe je místo, kam se lze dostat pohybem. Vůz byl známý dopravní prostředek, oheň a nebe byly božské vznešenosti atd., jen tehdejší technika nebyla schopna zkonstruovat takový vůz, který by létal, a tak si představa pomohla ohnivými oři. Proto celý zjev připadal být Elišovi zázračný. Dnes už by mu zázračný nepřipadal, tím by ztratil svou mimořádnou povahu. Tato mimořádnost byla známkou vnitřního přínosu, onoho požehnání, o němž byla řeč. Povznášející pocit a zbylý plášť byly pak jediným zbytkem požehnání, kterého se Elišovi dostalo. Eliáš upozorňoval Elišu, že si žádá mnoho, přeje-li si mít dvojnásobného ducha Eliášova. A opravdu následující ukázky ze života Elišova naznačují, že si vzal z Eliáše jen zázračné, a to je velmi málo vedle toho, že Eliáš vstoupil do nebe. A teď se podívejme, co je tím vstupem do nebe bez lidských představ a o jaké pochopení lidská představa (víra) Eliášova obrala tento stav. Vstup do nebe není žádným pohybem. Je to stav tak rozšířeného vědomí, že ono obsahuje nejen všechny úseky vědomí, ale i vstupuje do zdroje vědomí, ze kterého všechna částečná vědomí vyplývají a jsou na něm trvale závislá. Eliáš vzhledem ke svému předešlému rozšířenému vědomí (které přesahovalo úsekové vědomí AB) snadno mohl předpokládat, že se svým vědomím brzy ocitne za všemi úseky vědomí, čili řečeno podle lidských představ, že bude vzat do nebe. Ovšem on také tělesně zmizel. Nešlo tedy jen o záležitost vědomí. Čím to bylo způsobeno? Ze tří nejznámějších cest do věčného života (existenční, lásky a poznání) vyškolil se podle židovské tradice v existenční cestě, a ta, vzata důsledně, neopomíjí ani lidské tělo. Také Ježíš na tuto tradici navazoval jak svým učením, tak svým životem. Existuje-li nějaká zdrojová existence, která *jest* (a Ježíš o ní věděl, neboť řekl: „Dříve než Abraham byl, já jsem), pak, jakmile se okruh putování, ze zdroje do vyprýštěné existence a

do uzavřeného úseku vědomí, završí opět ve zdroji, i tělo zmizí ve zdroji (viz nanebevstoupení Páně). V tomto ohledu píše Starý zákon o Henochovi, že chodil tak dlouho s Hospodinem, až přestal být viděn. Eliša byl jen vzdáleným svědkem toho vzestupu do nebe, asi jako byli tři učedníci Páně jen okrajově účastni na obcování Ježíše s Eliášem a Mojžíšem na hoře Tabor. Jakého poznání, kromě velmi značného povznešení ducha, se jim dostalo?

Naskýtá se nám však jiná otázka: O jaký typ převtělování jde v případě Eliáše - Eliša - sv. Jan Křtitel?

Všimněme si napřed důležitého zdánlivého rozporu mezi výrokem Ježíšovým o Janu Křtiteli a zdánlivým opakem toho výroku Jana Křtitele. Ježíš dvakrát ztotožnil Jana Křtitele s Eliášem a naproti tomu sv. Jan Křtitel popřel, že je znovu narozeným Eliášem, a přesto oba dva výroky jsou v úplné vnitřní shodě. Vtělení Eliáše do Eliši a Eliáše do Jana

Křtitele proběhlo bez znovuvtělení. Eliáš svého ducha předal během svého pozemského života Elišovi a během života Jana Křtitele předal svého ducha jemu. Proto mohl Jan Křtitel tvrdit, že není hmotně převtěleným Eliášem.

Všimněme si zcela anonymního duchovního převtělení, které se stalo během života sv. Josefa Kupertinského. Měl tak velkou touhu se spojit s Bohem, že svou zaujatostí se stal knězem (ne svými schopnostmi). O kněžích si totiž myslel, že jsou vědomě spojeni s Bohem, a proto toužil po kněžství. Pak se knězem stal a zjistil, že se tím nestal spojeným s Bohem, že se mýlil. Byl z toho dva roky nešťastný, ani nevycházel ze své cely, neboť téměř pořád plakal nad svou nemohoucností. Za dva roky vstoupil do jeho cely neznámý kněz a přinesl mu tuniku se slovy: „Josefe, ty se trápíš, že nemáš tuniku. Nesu ti ji.“ Tohoto kněze Josef už nikdy nespatriil, ale zbyl mu plášť se schopností přejít přes moře svých nevědomostí. Náhle uměl latinsky a všechno, co k jeho dobrému kněžství náleželo. Je jasné, že ani plášť Eliášův předaný Elišovi, ani prorocká schopnost Eliášova předaná Janu Křtiteli, nebyly tím hlavním, co se jim dostalo. Zrovna tak tomu bylo při křtu Ježíše v Jordánu, který prováděl sv. Jan Křtitel. Duch Eliášův tehdy mnohonásobně přešel na Ježíše. Bylo to předání anonymní, ale Ježíš poznal, že skrze Jana Křtitele do něho vstoupil Eliášův duch, a proto mohl právem říci, že Eliáš se

v Janovi narodil znovu. Takhle se všichni převtělujeme, a nejen při narození, a ne v tak velkých skocích kupředu. Čím je to? Převtělování není nic jednorázového. Je to proces. A jestliže do tohoto procesu záhy vstupují představy o tomto našem pozemském světě nerušeně předkládané smysly, záhy vytvoří krunýř nebo hradbu kolem naší úrovně vědomí, takže i když přijímáme něco mimosmyslového, přepodobňujeme si to pomocí svých představ, takže jen skrze jejich síto se k nám dostává zpráva o něčem za smysly. Toto síto nepustí téměř nic, co pochází přímo ze zdroje, aby to nepřepodobnilo po svém, jen lidském. Přímo ze zdroje může poznávat jen ten, kdo nepostaví mezi svůj úsek vědomí a zdroj lidskou představu. Zdroj je totiž věčný, nestvořený, a představy jsou dočasné a stvořené, odvozené jen ze smyslové zkušenosti.

Představa v náboženském životě způsobuje, že se náboženská zkušenost oděje do různých poměrně pevných a neměnných forem, jimiž se třeba po celá tisíciletí poznání pocházející z určité tradice trvale liší od poznání pocházející z jiné odlišné tradice, a vznikají tak různé věrouky, které se někdy vůči sobě chovají velmi bojovně a tak kompromitují celou náboženskou zkušenost. Ti kdo nevěří, tj. nemají náboženské představy, navíc bojují proti všem, kteří je mají. Jaký je to nesmyslný boj. Lze však mít i tzv. náboženskou zkušenost bez představ. Při ní vzniká jen jedna potíž. Poznat tuto zkušenost už od jejího počátečního stádia jako náboženskou, tedy nadřazenou ostatním zkušenostem, pocházejících jen ze smyslů. To byl můj případ. Když

jsem bez pomoci rozumového uvažování rozeznával přibližně od 3 1/2 roku správné od nesprávného a měl schopnost se tím řídit, šlo o eminentně náboženskou zkušenost, přestože jsem ji tak neklasifikoval a nevěřil jsem na náboženské představy okolo mě žijících křesťanů. Proč tato schopnost rozlišovací nebyla tak konkrétní a všestranná, aby mi napověděla, že oni mají také svou relativní osobní pravdu, pokud se svou představou aspoň vzdáleně přibližují k pravdě? Protože její moudrost nepocházela z pouze lidského. Lidské bylo jen jejím nositelem a chtě nechtě je zkreslovalo, vždycky do té míry, do jaké člověk jí nebyl poslušen. Tak např. ona mně velela, abych nebojoval proti víře svého okolí, a abych ji nepodceňoval, přestože se pro mne nehodí. Má však nesmírnou, ničím nenahraditelnou cenu: umožňuje mi za různými obrazy, které vznikaly z tradičních představ, spatřovat skutečnost, která je za představami, a pak tedy, čím se stává toto „vidění“ dokonalejší, tím více mi dovoluje věřit i moudrosti těch představových obrazů vidět jaké bohatství se za nimi skrývá. Příklad: Ve 4. ročníku gymnázia jsem se ještě jako nevěřící ocitl se dvěma svými přáteli ve Vyšebrodském klášteře, kde nás provázel sám představený kláštera. Přišli jsme až do bohaté knihovny kláštera, kde mne zaujaly dva latinské nápisy, které mi dal mnich vysvětlit. Řekl jsem bez rozmyšlení o prvním, že všechny ty dílčí pravdy uložené v knihách nejsou pravdou samou, která prostě Jest. O druhém výroku jsem řekl, že stejně tak je tomu s láskou. Její dílčí projevy, kterých jsme ve světě svědky, nejsou celou láskou. Ta Jest. Ovšem, že si mě chtěl představený nechat v klášteře. Nemohl mně uvěřit, že jsem nevěřící. Ty latinské nápisy tam v knihovně ještě jsou, jděte si je tam přečíst.

Vy, kteří znáte mou historii, a způsob jakým jsem se dostal k základům rozlišovací schopnosti, víte, že se to stalo pro smysly neúnosnou bolestí, která, byvši opakována, způsobila zpomalení sestupu vědomí z oblasti čistého ducha do uzavřené oblasti obrazů navozených smysly. Často se mě ptáte: „Je třeba tak velkého utrpení v tak útlém mládí, aby se něco takového navodilo?“ Nikoliv. Co se se mnou tehdy při operacích při vědomí a po nich dalo, bylo jen jiným druhem manipulace s představami, než je druh obecně známý. Tento druh manipulace s představami, tj. ono zpomalení sestupu dítěte z oblasti čistého vědomí, čistého ducha, se dá docílit také cílenou výchovou, která však musí být prováděna včas a soustavně. K tomu by bylo zapotřebí vychovatelů a učitelů, kteří by sami měli určitou větší míru rozlišovací schopnosti, než kterou umožňují smysly plus rozumové zpracování smyslových vjemů. Jenže od tohoto stavu věcí jsme velmi vzdáleni. Já jsem neměl příležitost, vzhledem ke své zaměstnanosti, vyzkoušet příslušné výchovné metody ani na svých dětech. Teprve od nedávna se mi naskýtá příležitost, abych se občas přesvědčil u svých vnoučat, jakou obrovskou moc má čisté

vědomí na děti, když je převedu třeba do pohádkového hávu, tj. do obrazů přístupných dítěti.

Mám dojem, že se dopouštíme několikerých chyb při výchově dítěte, a některé z nich by bylo vhodné co nejdříve odstranit. Především vychovatel nepředpokládá, že dítě přichází na zem z věčného života a do věčného života se má vrátit už během života na zemi, ne až po smrti. Učíme dítě jen zabydlovat se zde na zemi, jen odstraňujeme překážky, které se dítěti při tomto zabydlování staví do cesty. Říkáme tomu, že upravujeme dítěti cestu do života. Nic proti tomu, pokud mu zároveň neupravujeme cestu z pokojné zvířecí smrti se vším všudy, s příslušnou ztrátou vědomí atd. Zvíře ovšem nemůže pochopit, že z věčnosti pochází a do věčnosti se vrací. Dítě však tohle pochopit může a nebude mu toto pochopení v životě na zemi překážet, naopak bude mu velmi prospěšné, získá-li úctu ke své věčné podstatě, kterou zatím nepoznává. Navrhuji pěstovat v dítěti opravdovou úctu k vnitřní podstatě člověka (Jan III, 14) napřed vírou v tuto podstatu. Víra však musí být soustavně živena, jinak ustoupí do pozadí. K tomu nestačí pěstovat ctnosti a vyvarovat se hříchů, neboť tento naučený způsob hodnocení nepochází ze schopnosti rozeznávání správného a nesprávného. Tyto dvě kategorie se totiž málokdy kryjí s dříve jmenovanými, se ctnostmi a se hříchy. Stává se totiž, že ctnosti si přičítáme ve prospěch, hříchy na vrb. Je to hledisko vlastníka, které musí být opuštěno.

Řídit se jen tím, co daná společnost považuje za dobré a potírat, co považuje za zlé, skrývá v sobě mnohé další nebezpečí. Dobro jedněch může být postaveno proti dobru druhých, dokonce lze za své dobro vést války a vzájemně se nenávidět. Kdežto poznává-li člověk, co v jeho případě je relativně správné, ví, že toto správné je pouhým návodem k sebevzdání, k vystoupení z vlastní vůle, a to návodem vždy novým případ od případu. Jakmile se uskuteční správné v lidském životě, není to chvíle k uspokojení, nýbrž start k dalšímu podnětu, k další moci pocházející z dalšího poznání, jak zase něco na sobě odbourat a jak tím pomoci těm, kteří nevědí, co činí, neboť neotevřeli v sobě pramen poznání.

Poznává-li člověk, co je správné, setkává se s určitými potížemi. Toto poznání má totiž povahu návodu k okamžitému použití. Nepoužije-li člověk své poznání okamžitě, ztrácí sílu k uskutečnění správného, a nejen to, je vrácen na cestu slepých, kteří nevědí, co činí. Ještě že zde vládne nějaký princip milosrdenství a lásky, jinak by tu rostla rostlinka velmi křehká a nikdo by ji nedochoval do květu a do plodů. Řeknu to ještě jednou takto: Kdybych se byl od těch 3 1/2 let do 17 držel jen toho, co mně lidé a jejich víra ukazovali jako ctnostné a zdržoval se hříchu, nebyl bych se octl v 17 letech tváří v tvář své nesmrtelné podstatě, nebyl bych dorostl k tomuto vidění a poznání. Celý život žitý v naučené ctnosti a vyhýbající se konvencí uznanému hříchu, nepřinese člověku téměř žádné duchovní poznání, avšak v některých vyjímečných případech

hluboký pocit poraženectví, po němž může následovat sebevyprázdňení, a jde-li o člověka věřícího podle lidských představ, může dojít k vědomému styku

s představou o Bohu oživenou více či méně shora. Představa pak mluví, jedná, případně pomáhá dělat zázraky, všechno, co je v dosahu lidských představ, i když požehnání v tom obsažené je už něčím nepředstavitelným. Kdežto když jsem od 3 1/2 let nejednal v rozhodujících věcech (v tom, na co jsem rozumem nestačil) podle lidských představ, ani jsem si neuvědomoval, že mi někdo nadlidsky radí, nýbrž jsem prostě a přirozeně odstupoval od své vůle a od vůle lidí, pokud tato nebyla ve shodě s tím, co jsem pociťoval jako správné, tu vstupoval do mého vědomí a života nový nadlidský prvek, který přemohl člověka až v 17 letech. Povyšoval jsem syna člověka nad jeho pozemský původ a přibližoval ho k jeho věčné vlasti, aniž jsem si byl toho vědom do těch 17 let. Na tom, zda jsem si byl toho vědom, nezáleželo. Důležité bylo, že jsem se snažil jednat správně. Nikdy jsem nemohl podlehnout poráženecké náladě, ani jsem nemohl „nápovědu“ považovat za svou schopnost. Je až podivuhodné, že jsem se nesnažil tomu přijít na kloub. Úvahy kolem poznávání, co je správné, byly totiž úplně zbytečné a vůbec se nedostavovaly, protože z úvah ani v nejmenším se toto poznání nezrodilo, a také nikdy toto poznání se pomocí úvah nedostaví. Platí zde totéž, co jsem napsal jinde na účet svých čtenářů: „Stěžujete si, že napoprvé nemůžete všemu rozumět, co píšete. To proto, že nad tím uvažujete, kdežto když jsem já psal, tak jsem se vyprazdňoval od úvah.“

Podobně uznávat něco za hřích a něco za ctnost je záležitostí lidského hodnocení. Může se např. stát, a nestalo se to poprvé ani naposled, že masové vraždění ve válce, které je oběma válčícím stranám představeno jako spravedlivé, bude považováno buď za ctnostné počínání nebo aspoň nutné počínání. A naopak opravdové ctnosti nepřítel by mohly být viděny jako něco špatného. Kromě toho i výklad hříchu je v každém náboženství trochu rozdílný, takže člověk, věřící v nějaký absolutně platný mravní řád musí se omezit ve svém pohledu jen na prostředí, ve kterém ten řád vznikl, aby svou víru neztratil. (Tady by mně křesťané mohli oponovat slovy Ježíšovými: „Nehřeš více“, které říkal hříšníkům. Ano, Ježíš si šel pro člověka, tam kde člověk byl. Byl-li věřící a převzal-li se svou vírou též řád hodnot a škálu hříchů, např. z desatera, považoval tento základ za relativně správný, nerušil jej, ale nikdy se s ním nespokojoval! Proto nemohl souhlasit s tím, že ctnostný život by stačil k dosažení království božího. Ctnostný život byl jen jedním

z východisek k širšímu sebezáporu, kterého bohužel už mnohý ctnostný člověk nebyl schopen. Viz setkání Ježíše s bohatým mladíkem. A protože šlo Ježíši o sebezápor jako o obecně správnější východisko, mohl ukázat na případě Maří Magdalény, co vede nejpříměji ke spáse. Ostatně své učedníky vedl postupně ke stále většímu sebezáporu.

Z něho a z pokroku v něm pak vyplývaly samovolně pravé ctnosti, kdy nevěděla levice, co dělá pravice, kdy tedy člověku nešlo o sebe, nýbrž o věc!)

Hodnocení po úvaze, to je ten kámen úrazu, ne zaujetí poznáním, které úvahou nevzniklo (Maří Magdaléna musela v sobě potřít veškerou úvahu o tom, co si zaslouží za svůj způsob života. Kdyby to byla nečinila, nebyla by se mohla ocitnout před Ježíšem!) Tím zaujetím nemíním bezhlavé a fanatické prosazování nějakých chimérických představ. Poznáním nemíním poučenost z knih nebo od lidí, nýbrž zaujetím míním sílu, která byla navozena poznáním bez úvahy a bez nasazení vlastní vůle jako iniciátorského činitele. Člověk toto zaujetí a toto poznání snadno rozezná od lidským způsobem nabytého, tj. jakousi vnitřní jistotou bez potřeby ji podpořit úvahou.

Za jakých okolností než po tak strašném násilí, jaké jsem prodělal v předškolním věku se dostavuje schopnost rozlišovat relativně správné se vším příslušenstvím (tj. s mocí to uskutečnit)? Bez násilí se dostavuje už v předškolním věku u každého člověka, ale je tak jemná, že její „hlas“ malý človíček snadno zanedbá, není-li tu někdo, kdo by jej aspoň několikrát za sebou upozornil na ono vnuknutí a nespoléhal se, že bude vyslyšeno a realizováno dítětem, nýbrž pomohl k jeho realizaci. Je to tedy příležitost pro bedlivého vychovatele, a takových mnoho nemáme. Sám se musím znovu přiznat: U svých dětí jsem prostě neměl čas k takovému pozorování a ke sledování závěrů z něho. Některá taková zanedbání potom poznamenala život dítěte na celý dlouhý čas, možná nadosmrti. Když jsem se sám nevěnoval dítěti, jak jsem měl, dítě si samo přišlo pro tuto péči. Tak např. syn Jan jednou ráno po probuzení přistoupil ke mně a řekl mi: „Táto, jak to že jsi neshořel, když ti tvá hlava celá bíle hořela.“ Je sice pravda, že jsem vlivem tohoto vybudnutí ihned začal psát Výklad evangelia sv. Jana a také jsem jej dokončil ještě v předškolním věku svého syna, ale dodnes nemohu přimět svého syna, aby si z něho přečetl aspoň úvodní stránku. Celé toto vědění o životě jde jaksi kolem něho. Byl jsem si této chyby stále dobře vědom, takže u vnoučat jsem jejich touhy nezanedbával, jenže příležitost se s nimi setkat, je řídká. Nežijí u mně. Mohl jsem však aspoň zjistit, že zárodečně schopnost rozlišovací je tak obsažena u každého člověka, jako je užívání smyslů a rozumu hned po narození. Zatímco však se nasadí všechny páky k tomu, aby se dítě naučilo správně užívat mysli a rozumu, v ničem se mu nevyjde vstříc pro jeho rozvoj rozlišovací schopnosti správného od nesprávného. První příležitost v předškolním věku se tedy zanedbá. Pak už se musí používat úvahy, jak učitele tak žáka a doplnit ji příslušným vysvětlením, oč jde, jak to činí Yesudian ve své knize Sebevýchova jógou. Ani jedna z těchto metod však už nepřinese onu míru poznání, která začala pronikat do vědomí u mne od 3 1/2 let a stupňovala se dost prudce, protože nebyla brzděna představami a úvahami. Ty totiž patří do světa,

ze kterého ono poznání nepochází. Indové to dobře vědí, a proto znají individuální vedení žáka mistrem, které nespočívá ani zdaleka, ani přednostně v poučování a v přesvědčování, jako v předávání síly k uskutečnění, ovšem bez patřičné schopnosti rozlišovací. V té pak pokulhává i vyškolený jógin. Dostává se mu jí jen tam a tehdy, když ustoupí jeho osobní představy a úvahy. Yesudian je zajímavým příkladem takového jógina. Na jedné straně ví, do jaké míry a kdy jsou mu jeho představy a vzpomínky užitečné, na druhé straně zná jejich dosah a dokáže od nich dokonale odstoupit. To je příležitost pro schopnosti rozlišovací - viveka. Se stejnými potížemi se setkávají křesťanští mystici, s tím rozdílem, že nerozlišují tak jasně jako Indové mezi základní cestou, kde je nutno se jí přidržet a věřit v jedinou cestu, a mezi vyšší cestou, kde je tato zásada brzdou poznání.

Nás podivuje, že Indové nespátřují tak velký rozdíl mezi věřícím a nevěřícím jako my na Západě, kde stavíme do ostrého protikladu ateismus a náboženskou víru a dokonce si na toto téma vymýšlíme pogromy z obou stran, jak ze strany věřících v určitou přesně vymezenou víru, tak ze strany nevěřících, kteří vidí ve věřících tmáře, které je třeba osvítit po dobrém či po zlém.

Po listopadu 1939 znám toto řešení tohoto rozporu: Všichni lidé bez rozdílu jsou věřící. Existují jen rozdíly v šířce a kvalitě víry. Je-li člověk od chvíle svého narození na svět vystaven vjemům pocházejícím ze smyslů, které mu zprostředkují jen časoprostorový svět, není divu, že začne věřit, že tento svět je jedinou skutečností. Obvykle nikdo mu po celý jeho život tuto víru nevyvrací. Zasněžený Ind by však řekl: „Jako vaše Bible líčí stvoření světa v šesti dnech, a praví, že sedmého dne Bůh odpočíval, tak my v radžajóze procházíme šesti čakramy v lidském těle a v sedmém na temeni hlavy pak odpočíváme. Co se praví v Bibli o stvoření světa, chápeme jako komplexní složení každého člověka. Jenže individuálně v lidském tvorbu ono stvoření nepřekročilo rámeček první sedminy tvorby. Máte ze sedmi lotosů oživen jen první, a to ještě neúplně, protože, kdyby byl oživen úplně, tloukl by svou silou na brány druhého lotosu (čakramu). Žijeme tedy z jedné sedminy svých životních možností a z tohoto omezeného života vyvozujeme omezenou víru, že ta jedna sedmina, kterou vnímáme, je vším.“ Taková víra vězní naše úsekové vědomí v rozmezí stěn vězení od A) smyslové vnímání až po B) rozumové zpracování vjemů.

Jak víte, do tohoto vězení se mně už v předškolním věku vetřelo lékaři způsobené zastavení smyslových vjemů, což mělo za následek pootevření brány vězení. Protože mně lékaři vědomí ani při operaci nebrali, jen odníмали smyslové vjemy (takže jsem nepocítoval bolest představující únosnou mezi sensorů), musel jsem po operaci znovu navazovat pomocí smyslových schopností na tento náš svět. Toto opěťované začínání se smyslovými vjemy způsobilo mezeru v kleci, o tom jsem už psal: poznávání správného bez pomoci smyslů a rozumu.

Přesvědčil jsem se však, že totéž se stalo manželce před smrtí, když ukrutné bolesti jí braly dech a nakonec pomocí prodlouženého dechu ji postavily nad a za bolest. Přitom rázem začala vnímat jiný svět než náš a řekla mi, že vlivem toho se už smrti nebojí.

Ke kapitole: Legendy o Buddhovi

Mnozí lidé považují legendy jen za okrášení daleko prostší skutečnosti. Snad některé ty nejpodřadnější legendy něčím takovým opravdu jsou, ale legendy, které vybral Yesudian mají všechny tu vlastnost, že ze skutečnosti podtrhují ten nejhlubší její smysl. Snad proto Yesudian k nim nepřipojuje ani slovo vysvětlení. Vždyť někdo může v legendě spatřit a nalézt mnohem více, než co by poskytl třeba velmi zasvěcený výklad. Přesto vykládám aspoň malou část z nich. Činím tak proto, abych podnítil čtenáře k samostatnému hledání. Existuje jakási škála hodnot obsažených v legendách. Nejsnáze dostupná je jejich krása. Také obdiv je na samém dolním okraji hodnot. Jaké vyšší hodnoty legenda obsahuje, to se budu snažit ukázat aspoň na některé z nich.

Tak např. Siddhartova příprava k zasvěcení. Dnes už víme z vědeckých poznatků, že největší její část už máme za sebou, právě jako ji měl Siddharta a jako ji má každý člověk přicházející na svět. Budu se opakovat: Když v mateřském těle z nepatrné buňky jejím překotným dělením se člověk stává během devíti měsíců pobytu v matčině těle postupně představitelem všech živých tvorů, které předcházelo objevení člověka na zemi, překonává postupně představy „já jsem buňka“, „já jsem prvek“, „já jsem mořský živočich“, což je symbolicky ve Védách nazýváno osmi milióny vtělení, pak vstupuje do pozemského života mocně připraven překonávat i vtíravé představy, které mu zprostředkovávají smysly, v čele s představou „já jsem oddělenou lidskou bytostí“. Rozdíl je jen v tom, že ty, které překonal v mateřském těle, už dokonale zapadly v zapomenutí, lépe řečeno, proměnily se v ovoce, v lidského tvora, přestaly být pouhými semeny, kdežto nové představy, které se dostavují po narození, zůstávají semeny, nebo dlouho nesou ovoce z vyššího hlediska nežádoucí, než se všelijakým zušlechťováním vyvine rod představ tíhnoucích k věčnému životu, v člověku reprezentovaném věčným Já. Napřed se člověk ztotožňuje se seskupením představ, které organicky vzniklo a vytvořilo nepravé já. Teprve až se člověk odhodlá tohoto dočasného seskupení použít k odchodu do věčného „království“, objeví se tu obrovská moc tohoto pomíjejícího seskupení, násobená překonanými prenatalními představami a nemalým genetickým dědictvím předků. A to mluvím jen o pomoci „zdola“. Legenda však ví i o pomoci „shůry“ a „nebeských mocnostech“. Mluví o ní jen tak, jak se

dá dějem znázornit, co to je, jako by působila jen čas od času. Ve skutečnosti však všichni máme k dispozici neustálé obrovské evoluční tažení, které je nejlépe patrné při rozvoji zárodku v matčině těle. Tam postupuje soustavně, protože není rušení ani pozastavováno živými, uvědomělými představami člověka. Jakmile však zárodek vstoupí do světa, je vystaveno ono tažení shora úžasnému násilí („království boží násilí trpí“) a jak ukázal Siddharta, člověk pak musí násilím dobývat království boží. Tato okolnost, která se nám jeví tak, jako by se o nás nikdo shora nestaral, nás nesmí zkrušit. Sami si klademe překážky, sami překážíme pomoci shora, nikdo jiný. Mluví-li legenda o zlém Marovi, pak chce říci, že relativní zlo má k tomu také co říci, a ať se snaží o cokoli, jeho pomoc je stejně důležitá (viz Jidáš) jako pomoc relativního dobra (viz ostatní učedníci). Máme často dojem, že jsme na cestě sami, ale i tento klamný dojem má svou cenu a bude včas překonán, až ho nebude zapotřebí. Zmíněný klam vznikl z klamného pocitu oddělenosti shora i zdola. Jak bychom mohli nemít pocit oddělenosti od Boha, když máme pocit oddělenosti od ostatních tvorů, především od bližního (viz Ježíšovo: „Jak můžeš milovat Boha, kterého nevidíš, když nemiluješ bližního, kterého vidíš?“) Tento pocit oddělenosti se nejradikálněji ruší láskou k bližnímu, jenže i její osvěcovací účinek je malý, dokud nepoznáváme, že láska všeho druhu je „kradená“, to znamená, že ji mylně považujeme za svou, přivlastňujeme si ji, zatímco ona může existovat jen proto, že je nám propůjčena ze zdroje lásky, který není náš. Protože si ji přivlastňujeme, zbavujeme ji osvěcovací moci. Ježíš nám prozrazuje, že na cestě tento nedostatek může trvat až do „posledního soudu“ (symbol překonání potřeby dualismu).

Nyní, myslím, dobře rozumíte slovům legendy, když se tam mluví o moci Země (pomoc zdola) a moci nebeských mocností (pomoc shora).

Setkání Buddha v hustém lese s poustevníkem namísto s démonem, je zvlášť instruktivní. Poustevník v nepřírozené pozici držel v ruce trnitý plod a křičel bolestí. Démon, o kterého tu jde a který v legendě je znám jen pod pojmem „Zuřivec“, který zabíjí každého, koho se chopí, je vlastnění. Zabíjí každého, koho se chopil, a protože se chopil nás všech a všichni musíme procházet světem - hustým lesem - kde on žije, umíráme všichni dříve než jsme se znovuzrodili ve věčném životě. Činnost démona je v legendě velmi dobře dokumentována bolestí, která je způsobována bolestí z vlastnění jeho askeze. (Jemnější příklad: dokud pociťuješ ať příjemně nebo nepříjemně své tělo při asaně, nemůžeš mít z ní pravý duchovní prospěch.) Protože ke všemu, s čím se na tomto světě stýkáme, si velmi rychle vytváříme poměr vlastníka, není divu, že např. i asketa si přivlastní svou askezi a nedokáže se od ní odpoutat jako od vlastnictví, třebaže tím velice trpí. Tím méně ovšem se dovede odpoutat světec od své svatosti. Ta je prostě jeho. Tak se stává, že jeho svatost ho nepřivede

k osvobození od sebe. Přesvědčil jsem se, co způsobuje vlastnění bolesti. Jakmile jsem se dostal do koncentračního tábora, velice jsem trpěl těmi strastmi, kterých tam bylo dost. Jakmile však jsem vzdal *svůj* život (a byla to obdoba vzdání v předškolním věku, jenže na vyšším stupni poznání), přestal jsem trpět, přestože okolo mne utrpení se nezmenšovalo. Všichni spoluvězni byli svědky toho, že jsem nedostával rány jako oni, že jsem nehladoval a neměl žízeň, že jsem neměl strach, protože

s „vymazáním“ nižšího já a s jeho přeplyváním do vyššího Já jsem přestal existovat na úrovni, kde se vlastní a tedy také trpí. To trvalo 5 měsíců, po celou dobu pobytu v koncentračním táboře.

A v další části legendy se vypravuje o vzteklém loupežníku Angulimalovi, který choval k Buddhovi obzvláštní nenávist. Ovšemže legenda ani v případě zuřivého démona, ani v případě úhlavního nepřítele nemluví o nějakém specifickém démonovi nebo loupežníkovi, nýbrž pod různými pojmenováními, která mají napovědět, co se jimi obecně myslí, má být čtenář nebo posluchač informován, v prvním případě o obecném zatížení každého člověka vlastnictvím, v druhém případě o hlavní překážce styku člověka s věčným životem a s věčnou svobodou. V druhém případě honí loupežník Buddhu s oštěpem v ruce a stěžuje si, že ho nemůže dohonit. Odpověď Vznešeného stojí za úvahu pro svou úžasnou hloubku: „Stojím, Angulimalo, ale ty běžíš, a proto mne nemůžeš nikdy dostihnout! Zůstaň stát, a v té chvíli mne dostihneš.“

Kolik potíží měla svatá Terezie z Avily se svými představenými, kteří jí vyčítali zahálku, když se ocitla ve stavu mystické, tj. s Bohem spojující modlitby. Ovšem ti lidé o sobě jen prozrazovali, že nikdy se s Bohem nesetkali. Chováme se jako loupežník Angulimala. Volním pohybem (oštěp držený v běhu), ale i chtěním se zastavit, což je stále ještě pohyb, Buddhu nechytíme, věčný život nepoznáme. Je třeba dospět

k samovolnosti zástavy vůle, jako by nám to poradil Bůh. Je třeba dospět k samovolnosti zástavy vůle a my ho jen poslechli. Přejme si tak dlouho patřit Bohu, až se naše odvozená touha propojí se zdrojovou vůlí Boží. A to se stane, protože naše schopnost něco si přát pochází od Boha a míří-li k němu, musí se s ním setkat, ale to se děje zvláštním způsobem: Bůh zastaví naši odvozenou vůli, aby mohl svou zdrojovou vůlí volně v nás působit. Tento proces má své stupně a vrcholí tam a tehdy, když ani nevíme, že od své vůle odstupujeme, protože odstupujeme v širším rozsahu od sebe celého, nejen od své volní stránky, a při tomto způsobu vrcholného sebezáporu tak jako samovolně odstupujeme od sebe, tak odstupujeme samovolně od všech svých složek a duševních mohutností.

Yesudian svým výběrem legend a svou dikcí prozrazuje, že rozumí vnitřnímu smyslu toho, co píše. Litoval jsem, že nepřidal k legendám i k jiným svým výrokům ani slova komentáře. Ale nejednal

jsem správně. K překladu do češtiny naopak je relativně správné připojit komentář, protože čeští čtenáři jsou v jiné pozici a mají jinou připravenost než obecně kterýkoli čtenář Yesudianových spisů.

O Yesudianovi se dá dále říci: Kdyby Yesudian a někdo jiný se ocitli ve stavu sebevzdání, mohli by spolu komunikovat *nikoliv jak by chtěli*, ale jak by bylo správné, bez ohledu na vzdálenost mezi nimi a rozdíl v řeči.

Zvlášť popletená se bude zdát mnohému čtenáři legenda, v níž se vypravuje, co učinil Buddha se svým žákem Anandou 700 let po své smrti, jako by ještě žil mezi lidmi. Legenda nás má poučit o životě naší věčné individuality v příbytku u Boha, že to není život jen v blaženosti, nýbrž v aktivní pomoci lidstvu. Podstatný rozdíl v působení odtěleného světce od jeho působení dokud žil v těle je ten, že jeho činnost, vycházející z jeho posmrtného stavu, nemůže být vnímána běžným člověkem, jehož úsek vědomí nepřesahuje onu běžnou škálu AB, od smyslových vjemů po rozumové zpracování. Tím je sice účinný vliv odtělených světců omezen, ale za to těmito lidem přebývajícím v příbytku Otcově nepřekáží jejich někdejší topornost a neohrabanost hmotné podstaty, takže tam, kde najdou přístupnou duši žijícího člověka, mohou působit bez časoprostorových překážek. Např. Šrí Aurobindo Ghos tvrdil, když opouštěl své hmotné tělo roku 1950, že od té doby bude působit snáze, kde k tomu na zemi bude připravena základna. A je tomu tak.

K básni: I tys to, Pane

V básni se praví, kolik běd a pohrom přichází na zemi i na lidi, a na každou takovou zlou zvěst odpovídá Yesudian: „I to způsobuješ Ty, Pane.“ A posléze: „A tvé milosrdenství je zastřeno.“

Odhlédnu-li od hlubšího výkladu pomocí Ježíšovy věty: „Království boží násilí trpí“ a od symboliky Ježíšova života, pak mi zbývá řešení, na které jsem přišel zkušeností v koncentračním táboře.

Těžko by se našlo na světě místo, kde jsou lidé tak bezmocní jako byli v koncentračních táborech v Německu. Ocitl jsem se tam v úzkém společenství s tisíci dvěma sty vysokoškoláky, kteří tam byli internováni od 17. 11. 1939 bez soudu. Museli však podepsat, že byli řádně souzeni a odsouzeni za velezradu k trestu smrti, pak omilostněni na doživotní nucené práce. Mezi těmito vězni byli též věřící, ale všichni, ať věřící či nevěřící, se ocitli ve stejném nebezpečí a marně se ptali, kde je spravedlnost a milosrdenství boží. Já jsem se nadto ptal takhle: „Což jsem devět let nehledal jen království boží, což jsem nebyl svědkem úžasných milostí božích, což jsem se nesnažil žít svatě, opomíjeje všechny světské požitky a odoláváje všem svodům světa? Proč jsem započten mezi ty, kteří žili všelijak, popřávali si všeho, ničeho se nezříkali a na Boha nevěřili?“ Málodky jsem nebyl vytržen z takového

rozjímání pořádnou ranou nebo defilém toho nejhoršího utrpení jiných lidí. Připadalo mi, jako by si mě esesmani vzali na mušku. A to se dělo až do chvíle, kdy jsem už konečně bez lítosti vzdal život, který mně měl být právě vzat. Od té chvíle se všechno obrátilo na rubu. Nejen že esesman ode mne utekl s hrůzou v očích a nezabil mne, jak zamýšlel, nýbrž potom mě všichni esesmani okatě vynechávali, když tloukli, takže tato protekce neušla pozornosti mých spoluvězňů. Ten obrat nastal přesně od chvíle, kdy jsem bez lítosti nad sebou vzdal svůj život, čili když jsem jej přestal vlastnit. Opět musím poznamenat, že jsem neměl nejmenší tušení, že mé vzdání bude mít tento účinek, ani pozemský ani věčný. Tak tomu bylo u mě vždycky na každém stupni vývoje. Nikdy jsem netoužil po nějakém vylepšení situace nebo po spáse, až na to zoufalství v prvních dnech pobytu v koncentračním táboře, kdy jsem i prosil za záchranu a pořádně jsem přitom dostával na frak. A tak mohu říci bez váhání, proč ta změna nastala. Obecně: Sestoupil jsem na dno a odtamtud jsem se dostal (tedy opět z ničeho) do jiného řádu hodnot, a do jiné zákonitosti z tohoto řádu vyplývající. To je ono „a bude vám vše ostatní přidáno“.

Ono totiž hledat království boží na každém stupni vývoje je něčím novým, nějakými novými prostředky je hledáno a nejdokonalejšími prostředky hledání jsou trpná modlitba, a tou bylo ono odevzdání života. Často jsem vám říkal a psal, že jsem tehdy odevzdal svůj život Bohu. Ano, bylo tomu tak, ale nemyslel jsem při tom odevzdání ani na sebe ani na Boha.

Zvířata vlastní svůj život pudovým, tj. samovolným způsobem, a to je vlastnictví přirozené. Z něho ovšem vyplývá „oko za oko, zub za zub“, všechna neštěstí a těžkosti, které zvířata potkávají. Pokud člověk jen takto pudově vlastní, nepotkají ho horší těžkosti, než s jakými bojují zvířata, ale člověk vlastní život vyšším způsobem, svou uvědomělou vůlí, a z toho vyplývají větší těžkosti, než které mají zvířata. Jsou to potíže duševního charakteru. Nepodceňujme jejich výchovný účinek, ale jde o výchovu po zlém, o výchovu velmi bolestivou. Při devítiletém soustředovacím úsilí nabyt jsem do doby uvěznění velkou soustředovací schopnost. Dovedl jsem „vychutnávat“ bolest daleko soustředěněji než jiní lidé. A tak když mě „okolnosti k tomu přispěly“ (mluvím zde tak, aby se mně rozumělo, ne tak, jak vím, že tomu je), dokázal jsem se z donucení vzdát sám sebe, jako už kdysi při operacích za vědomí na nižší úrovni. Tehdy nebylo toho mnoho, co by se odevzdalo, proto také účinek byl nesrovnatelně menší. Také všeho, co odevzdává člověk, není nikdy tolik, kolik toho odevzdal Ježíš už v okamžiku narození na svět (věděl přece o své slávě u Otce, kterou dobrovolně opustil), a pak na kříži. Ježíšovi učedníci se vzdávali postupně, vždycky toho, co upřímně dokázali odevzdat, ale k nevlastnění svého života se dostali až po smrti Ježíšově. Tím chci říci, že se člověk nevzdává jen svou silou, i

když tu svou nejvyšší míru sebevzdání do díla musí vložit. Upřímnosti je třeba i v případě donucení. Výslednice:

Člověku po větším sebevzdání nezůstane utajeno, že se bez své vůle zařadil někam jinam, že se narodil jinde, než kde byl před tím. Stojící strom nemůže uhnout před bleskem. Zvíře už může hledat bezpečnější místo, člověk může vynalézt prostředky na zachycení blesku. Tak je tomu na jedné a téže úrovni vědomí. Člověk s dostatečným sebezáporem však žije *odjinud* na tomto světě. *Odtamtud* blesky nepadají. To je ono „...a vše ostatní vám bude přidáno.“ O tom se člověk může přesvědčit jen zkušeností pocházející ze stavu sebeztráty a nevlastnění. Proti stavu sebeztráty se dá také proviňovat, ale jakým divným druhem hříchu je takové provinění. Nabyli-li jsem např. zkušenost, že jsem v koncentračním táboře byl svobodný po oné sebeztrátě, neměl jsem přistoupit na rozumový soud svého okolí, že jsem se stal svobodným, když jsem se dostal z koncentračního tábora. To mě stálo ztrátu vnitřní svobody. (Ejhle, ta obrovská síla představy!) Tedy vlastnit lze také cizí představy. Dodržování nového řádu, do kterého se člověk vrodil, je vysvětleno duševním postojem Ježíšovým na kříži a Ježíšovými slovy popsáno do podrobností. Kdyby byl sestoupil z kříže, jak mohl a jak mu radili, dovedete si představit, že by bylo mohlo vzniknout křesťanství?

Mně však v této kapitole komentáře jde také o to, abych dokázal, že personifikujícími způsoby pojetí věcí božích se nerozřeší onen problém, proč je tolik utrpení. Kladem Yesudianovy básně však je, že v ní ukazuje na faktické spojitosti, které rozumu unikají a které kdyby se rozumu předložily k posouzení, lehce by je potřel, i když neprávem, např.: „Bůh je jediný činitel, vše závisí na něm, všechno z něho vychází a do něho se vrací“ aj.

Yesudian v tomto spisu střídá prózu s básněmi, a to hlavně proto, že občas něco nemíní vysvětlit. Jako básník není k tomu povinen. Může nějaký fakt jen básnický předložit. V této básni vlastně předkládá pojem „osud“ a nadhazuje ho jen básnický. Pokusme se jít dál. Ilustrovaný naučný slovník (Academia 1981, II. díl, str. 773) praví: „Osud, nábožensko-idealistická představa o nadpřirozené síle, která předem určila veškeré události v životě člověka a řídí je zcela nezávisle na něm. Řecká mytologie chápala osud jako nevyhnutelnou nutnost, personifikovala jej a pojala jej jako nejvyšší božstvo; později byl Řeky chápán jako nejvyšší spravedlnost ovládající běh světa (Diké). Křesťanstvo pojalo osud jako božský záměr nejvyšší bytosti; tato představa ovládla pak veškeré náboženské směry až do současnosti.“

Zkušenost, kterou jsem nabyli v tomto životě, mohutně zacloumala v náboženství vžitým pojmem „osud“.

Personifikace Boha a s tím i personifikace osudu jsou záludnými druhy přivlastnění něčeho, co člověk nikdy nemůže vlastnit. Z toho pak pochází jeho klamný dojem, že např. osud je něco předepsaného, čemu

se nedá zabránit, zatímco správné řešení zní: „Nedá se přivlastnit.“ A v tom je velký rozdíl.

Uznávám jen jeden neodvratný osud, že jsem člověkem. Je to znak vývojového procesu, který se dostal na své evoluční cestě tak daleko, že je opravdovým hříchem zůstat jen člověkem a nedostat se za lidství do onoho království z jiného světa, kde už nebude omezen lidstvím. Kdyby se tak člověk mohl chopit tohoto blahého osudu. Nemůže. Místo uchopení, přivlastnění, nutno se odevzdat soudu. Proč myslíte, že Ježíš, ten milosrdný Ježíš, všem pomáhající, který ani stéblo nalomené nedolomil, najednou řekl: „Nepřišel jsem přinést mír, ale meč.“ Protože jeho informace vetkaná do jeho života přibližuje lidstvo ke tvrdému soudu, tak tvrdému, že lidstvo něco tak tvrdého a krutého nepoznalo. „I Tys to, Pane!“ Oznamit něco takového, co on oznamil, to nemůže zůstat bez následků. Řekl vlastně: „Já jsem věčný Vykupitel. Dříve než Abraham byl, já jsem. Tys to dosud, člověče, nevěděl, že nejsem jen Stvořitelem, nýbrž též Ženichem, který přišel pro tvou duši, nečekaně, za noci smyslů a ducha. A nemáš-li oheň v lampě, neznám tě. Bdi, neboť nevíš dne ani hodiny, kdy já přijdu a budu žádat vyúčtování ze života, který jsem ti svěřil. Zapomněl jsi, že já jsem život! Nehonosil ses snad svou moudrostí a pravdou a nezapomněls, že já jsem pravda. Udělal jsi z mého chrámu, kterým je lidské tělo peleš lotrovskou. Takový je tvůj osud.“

Jak mohu takhle mluvit? Pro mne to není legenda okolo Ježíše Krista, nýbrž od toho listopadu 1939, kdy mi tohle bylo osobně oznámeno, je to pro mne skutečnost, kterou se buď řídím nebo neřídím. Tím je můj osud opět v mých rukou na další úrovni vědomí. Kde jsou ty časy, kdy stačilo jen občas se řídit tím, co jsem poznával jako správné. Mohl jsem říci zodpovědně jednomu dobrému příteli V. V., že kdybych žil jen jeden den jako on, spáchal bych raději sebevraždu. A byl to člověk, který ani kuřeti neublížil, se všemi vycházel dobrotivě (v tom mu nesahám ani po paty), ale ještě na tomto světě, ať je to cokoliv, musel mít. Kdybych byl myslel jako on a jednal jako on, kdybych byl měl třeba jen obydlí na tomto světě, nebyl bych mohl beztrestně se oženit, jakoby mít ženu a děti, jakoby mít zaměstnání atd. Že tomu tak není, o tom nikdo nemusí vědět. Mohu totiž mnohem více než kdokoliv z mých známých, ale nemusím nic z toho mít. Od té doby pláču s plačícími radostí, a raduji se s radujícími žalem nad tím, že nevědí, co činí.

Jistě neušlo vaší pozornosti, že Ježíš mluvil k zástupům jedněmi a týmiž slovy, ne s každým jinak. Ale někteří měli přitom uši a oči zavřené, jiní pootevřené, a kdo miloval, ten všechno chápal jinak. Svätý Jan to na několika místech svého evangelia prozrazuje. Každý člověk je přirozeně vybaven proti hloubkám, o nichž mluvil Ježíš a které ukazoval svým životem. Jak mocná je ta ochrana, vidíme z toho, že ani 2 000 let po jeho smrti jsme dosud nepochopili symboliku nápovědi jeho životem pro každý krok lidského života.

K myšlenkám o sebevýchově.

Čte-li někdo tyto myšlenky buď bez přípravy vírou nebo zkušeností, brzy pro některé z nich Yesudiana zavrhne. Radil bych především, aby nikdo neusoudil předčasně, aby se nezastavoval nad těmi jednotlivými myšlenkami, které jsou pro něho nestravitelné, nýbrž aby četl dál, až přečte všechno, aby si mohl učinit nějaký celkový obrázek o těch radách a teprve pak se vrátil k myšlenkám jemu nepřijatelným. Také já jsem napřed přeložil celou kapitolu a zaškrtoval jsem si v překladu myšlenky, o kterých jsem předpokládal, že budou pro čtenáře nepřijatelné. Teď se k nim vracím, a z výkladu, který přidávám, poznáte, že jsou pro mne všechny přijatelné a stravitelné, ale mnohé z nich velmi náročné na osobní zkušenost a slovní výkladovou schopnost, tak např.: „Zvnějšku nepřichází žádná pomoc. Veškerá pomoc přichází zvnitřku“ atd. Vypadá to, jakoby Yesudian radil: „Nikomu nepomáhej, každému bude pomoženo zvnitřku bez tvé pomoci,“ nebo „Neočekávej od nikoho pomoc, ona přijde sama zvnitřku.“ Že nic takového Yesudian svým výrokiem nemyslí, je patrné z toho, že sám pomáhá, tedy zvnějšku. Ježíš dokazoval na každém kroku, že veškerou moc má od Otce. Když někoho zázračně vyléčil, řekl mu, že ho nevléčil on, nýbrž víra nemocného. To je ta pomoc zvnitřku. Jeden z hlavních důvodů, proč nechal své učedníky dělat zázraky, byl, že jim chtěl dát najevo, že svou mocí nic nedělají, že jim přichází na pomoc nějaká vnitřní moc. Kdepak by mohl obyčejný rybář Petr dělat zázraky? Toho přece muselo napadnout, že pomoc, kterou zdánlivě poskytuje on, přichází, jak by se vyjádřil Yesudian, zvnitřku, tedy od Boha, že je původu božského. Kdyby byl Ježíš nechal své učedníky jednat jen nezázračně, nikdy by je byl nepoučil o tom, komu mají vděčit za svou moc. Stačí teď pochopit, jak si přeje Yesudian, že všechna moc pochází od Boha, ať zázračná či nezázračná. Yesudian má zřejmě o tom zkušenost. Proč ale nikdo z této moci nejedná zázračně, nýbrž všichni jen nezázračně? To je dáno mírou odevzdanosti Bohu, ne touhou dělat zázraky, ta k zázračnosti ani v nejmenším nepřispěje. Dodal bych k tomu ještě tohle: Že žijeme pomocí automaticky fungujících schopností organismu a nemusíme se za normálních okolností o tyto funkce ani zajímat, ani o nich nepotřebujeme vědět, v tom je obrovská velká míra zázračnosti, přístupná každému člověku.

Jiná odvážná myšlenka Yesudianova: „Mnozí lidé se bojí být dokonalí. Jak je to směšné! Jako by nedokonalost byla naší přirozeností.“ Což neřekl Ježíš svým učedníkům, aby byli jedno s Otcem jako on? A to je úplná lidsky dosažitelná dokonalost, ze které také pramení jistota, že veškerá moc přichází zvnitřku, ať je kdokoliv zevně jejím nástrojem, jako je např. tělo nástrojem,

v něm fungujícího automatismu. Ježíš ovšem též svými slovními podobenstvími a životem ukázal, jak se lze k takové dokonalosti dopracovat. Víme, že jeho dokonalost spočívala v tom, že byl dokonale oddán a odevzdán Otci. Touto metodou a svým příkladem ukazoval, čím se lze dostat k takové dokonalosti a k tak vznešené přirozenosti. Při této dokonalosti je člověk ničím, jinak by jí překážel a ona by se nemohla projevit. Je-li někdo hrdý na svou svatost a dokonalost, musí být z milosti boží této nevědomosti zbaven, a obvykle to nejde po dobrém.

Další myšlenka: „Všechny svaté spisy (Svatá písmena) potvrzují narození Boha v člověku.“

Co jsme se už naoslavovali narození Božího syna v Betlémě. Nic proti tomu, Oběť Kristova si zasluhuje této úcty už od chvíle narození Ježíše v Betlémě. Kdy asi pochopíme, že Ježíš od počátku svého pozemského života nám dává svůj příklad pro nás? Kdy učiníme všechno, co učinil židovský národ ve velkém před narozením Ježíše a Panna Maria svým přivolením, aby se i v našem vědomí narodil Kristus? Teprve pak začneme chápat smysl křesťanství. Uvedu znovu ten začátek příkladu, který jsem v jeho pokračování rozvedl ve spise Cesta vědomí (CV) a v SJ (Sladké jho). Symboly: 1 700 let poslušnosti židovského národa vůči Zákonu - to je základní škola v nevlastnění vůle, odevzdání své vůle vyšší vůli činy! Odevzdanost Panny Marie - další krok ve vzdání se vlastní vůle. Tam vůle po čistotě se vzdala sebe, vůli Boží, a těhotenství - symbol vytrvalosti v trpnosti. Sčítání lidu - vstup do pocitu oddělenosti jednoho od druhého a jak s tímto pocitem správně zacházet. Takhle sestupuje věčný duch v každém člověku do lidského těla. Má k dispozici stáj - lidské tělo, dvě zvířata, která jej zahřívají - dvě základní životní síly, které např. Číňané nazývají yin a yang. Má k dispozici Pannu Marii - nesmrtelnou duši, sponu s věčným životem, bez které se po celý svůj pozemský život neobejde. Viz Panna Maria pod křížem a její předání Janovi. Má dále k dispozici sv. Josefa - osvícený rozum. Ale jsou tu i negativní potřeby: Herodes - neosvícený rozum, který vraždí mláďátka v touze zabít Ježíše. Egypt - země plných hrnců, která není Palestinou, zemí zaslíbenou, atd. A tak to jde v životě Ježíšově symbolicky dál, abychom se ponaučili, jak obecně platný symbol uplatňovat v konkrétním řešení našeho života. Známe tedy všechny podmínky narození Boha v člověku, jen o nich chtít vědět a chtít se podle nich zařídit.

„Neposuzuj člověka podle jeho chyb. Přihlížej spíše k jeho ctnostem a pomáhej mu, aby je rozpoznával. Síla jeho ctnosti mu bude nápomocna k tomu, aby překonal své slabosti.“

Ježíš objevil veřejně ctnost Maří Magdalény, o které vůbec nevěděla, ale o kterou se po svém obrácení opřela jako ne o svou, nýbrž vynesenu na povrch Ježíšem odněkud, nevěděla odkud. Připomínám, že svatá Terezie z Avily doporučuje každému křesťanu jako nejužitečnější duševní postoj Maří Magdalény. Zavrhlá sebe celou a

myslela si, že ji Ježíš rovněž zavrhne. Šla si pro toto zavržení života, který v jejích očích nestál za nic. Byl to správný omyl. Právě tak mylně jsem hleděl při svém obrácení v sedmnácti letech na celý svůj dosavadní život. Nebýt tohoto správného omylu, nebyl bych se mohl odvrátit od dosavadního způsobu smyslu života a nebyl bych mohl nastoupit smysl nový. Byl jsem ovšem přesvědčen, že nezasluhuji nic jiného než zničení. Přestal jsem jíst, pít, spát, ne v touze po sebevraždě, ale že jsem toho nehodného sebe úplně opustil. Matka mě krmila osm dní, než jsem se z tohoto správného omylu vymanil.

„Kdo se nikdy nemýlí, nedokáže nikdy nic.“

Měl jsem v mládí přítele K. G., který byl tak bystrý, že si o sobě myslel, že se nemůže mýlit. Čekal jsem, že to někam daleko v životě dotáhne, ale jeho životní úspěchy nebyly úměrné jeho schopnostem, protože se naučil přeceňovat rozum.

„Říkej v sobě: Jsem Já, věčně svobodné, věčně silné, nesmrtelné Já.“ O správnosti (nikoliv o pravdivosti obsahu těch slov) tohoto počínání pochybuji. Běžný člověk se totiž ztotožňuje nikoliv s věčným, nýbrž s navozeným, nepravým já, a tomu nemůže nebo neměl by přičítat vlastnosti věčného Já. Činí-li to, může jeho autosugesce mít také velmi neblahé následky. (Viz Hridaj, bratranec Šrí Ramakrišny). Uznal to i Paul Brunton po napsání knihy „Hledání Nadjá“.

Má pochybnost je však jiného druhu než Bruntonova. Jsem si dobře vědom toho, že já, které se začne vytvářet od chvíle narození člověka na svět, a které nazýváme nepravým já, rádo si osobuje práva, která mu nepatří, nenáleží. Správná úloha nepravého já je: rozvinout lidské schopnosti tak, aby člověk mentálně dospěl. Z této mentální dospělosti je nejsnazší přechod do věčného Já. Ale co by se při tomto přechodu mělo stát? Nepravé já by se mělo stát trvale vědomě závislým na pravém Já, jak to ukázal Ježíš. Tam, kde tato závislost není dovršena (viz Jidáš, který se vzepřel Ježíšovi), hrozí zkáza celého díla osvobození. Měl jsem mnohokrátě namále za prvních devět let přímé cesty, tedy před vstupem do koncentračního tábora, protože jsem uznával závislost na Bohu především a vědomě jen při odevzdání se ve vnitřní modlitbě, kdežto mimo ni jsem byl svůj, a dokonce, jak se mi zdálo, „svatě“ svůj, přičítal jsem si neprávem svou osobní zásluhu za stav modlitby, do kterého jsem se dostával. Jako bych byl zapomněl, co se se mnou stalo v 17 letech, že jsem se ocitl vědomě před svou nesmrtelnou podstatou jen proto, že jsem si ji nikdy před tím nechtěl zasloužit a ani jsem na ni nevěřil. Zasloužit si znamená přivlastnit si: co si zasloužím, to mi přece náleží. To já, o kterém, víme, není věčné, nýbrž skrz naskrz pomíjející, a pokud nemám vědomé spojení s věčným Já, málo je platné, říkám-li si, že jsem věčný, i když je to pravda platící o věčné podstatě člověka, o které člověk neví. Nemám tedy právo si říkat, že jsem věčný, když nevím o své věčné podstatě. Jakmile potom vím o své nesmrtelné podstatě zkušeností, je opět zbytečné opakovat si

sugestivně, že jsem věčný. Nepochybuji, že sugesce má obrovskou moc, ale neosvobozuje člověka, ani nepřispívá k rozšíření jeho vědomí. nad to, nemám-li zkušenost, že jsem věčný, mám o své věčnosti jen více či méně živou představu, a ta, jako každá jiná, polidšťuje, co je nepředstavitelné, dělá z toho lidskou, to je pomíjející záležitost.

Zapomínám však na jednu věc: Nevešel jsem branou víry a tedy nemám s touto cestou zkušenosti. Je jisté, že když si někdo říká pořád, že je věčným Já, že tomu uvěří, že se tato představa stane obsahem jeho víry, jak ji naznačil Ježíš. On radil začít

s vírou, protože kázat, že se má začít s poznáním, by nebylo bývalo správné. Duchovní poznání je totiž zkušenost, a kdo ji nemá, tomu se řečí nepřičaruje. Vím přece, že nabývat duchovní poznání je proces trvalého odstraňování své vůle tak dlouho, až naše odvozená vůle je přemožena vůlí boží, a s tím také nahrazena aspoň částí božího poznání, a tak to jde dál konvergencí k poznání. Tak promiň, Yesudiane. Člověk si těžko dělá představu o cestě, kterou sám nešel. Tak vidíte, popral jsem se s Yesudianem a zasvětil jsem vás do průběhu tohoto zápasu. Nedopadl jsem dobře, ale oba se na sebe usmíváme. Mám se tedy smířit s tím, že autosugesce vede k posílení víry, že je tedy na místě, a nemám proti ní v tomto případě bojovat.

Když jsem pochyboval o účinnosti autosugesce v daném případě, měl jsem na mysli mnohem širší souvislosti; Ježíš si musel jít pro člověka tam, kde člověk byl, jinak by mezi ním a člověkem zela stále propast. On nikdo jiný za něj musel tuto propast překlenout. Ono by se dalo totéž vyjádřit možná přiléhavějším symbolem než propast, třeba slovem překážka nebo hromada překážek, které člověka přidrží tam, kde je, nebo nedovolují mu, aby od sebe odstoupil. Víme, jak Ježíš šetrně zacházel s představami svých učedníků, s představami odvozenými z jejich víry, kterou zdědili, které je naučili znát a ctít jejich rodiče. Jednou z těch představ, na nichž byla postavena jejich víra, byla představa nebe jako místa určeného pro spasené. Víte, jak se matka synů Zebedeových ptala na své děti, jaké místo zaujmou na nebi vedle Krista. Ježíš na takové otázky odpovídal velmi šetrně. Podobná otázka nevědomého zněla, jak tomu bude s ženou, která zde na zemi patřila postupně sedmi mužům atd.

Nuže, Ježíš nebral učedníkům, hned při prvním setkání jejich klamné představy, nýbrž postupně je z nich vyváděl. Napřed je musel přesvědčit o tom, že by neměli právo být jeho učedníky a vstoupit do nebe, kdyby nepomáhali bližnímu. Musel je proto naučit pomáhat zázračně, aby okamžitě poznávali, že to nejsou oni, kdo ten který zázrak dělá, nýbrž že je to svěřená moc. Kdyby je byl nechal pomáhat jen lidsky nezázračně, byli by mohli pomoc bližnímu považovat za pomoc svou, nikoliv za propůjčenou pomoc od Boha, se kterou jen hospodařil. Pouze lidská pomoc, prováděná v běžných mezích lidské dobré vůle a v běžných lidských možnostech, by jim byla nepomohla dostat se ze sebe,

opustit sebe, zapřít sebe, nepřičítat sobě zásluhy. Dalo by se říci, že Ježíš postupoval systematicky, všechno zavedl v pravý čas, aby jedno organicky navazovalo na druhé nebo předešlé. Nakonec, jak více jim vzal víru v sebespasení tím, že vstoupil na kříž, že se zmařil potupnou smrtí, aby se opustili ve zmíněné falešné víře, vyplývající z pocitu oddělenosti, která před tím dobře sloužila, teď však už nemohla nikoho z učedníků dovést dál. Souhrnně: Jistě, pravá živá víra takovým stavem milosti je, ale jejím nositelem je představa, která má své kořeny zde na zemi v pozemském životě a v obrazech převzatých z něho (nemohu to říci naplno, to by Indové skákali radostí až do stropu a radost jejich by byla pro stav Indie nežádoucí). Čili víra, pokud je pravá - a známe od Ježíše znaky pravé víry, má vztah k milosti přicházející shora, i k zemi, k pomocníku zdola, bez kterého by se neobešla. Je tedy opravdovou spojkou s nebem, nad níž neznám lepší kromě přímé zkušenosti. Ta zkušenost, o které zde mluvím, je postupně se rozvíjejícím procesem a přímo kořistí na víře. Čím více narůstá zkušenost, tím v menší míře je zapotřebí víry a představ s ní spojených.

A teď to řeknu podle své zkušenosti takto (ať tomu porozumí, kdo může): Člověk si od svého narození vytváří představu, že co mu zprostředkovávají smyslové vjemy, to je jediná skutečnost. Je to opravdová smyslová sugesce. Umírnění a ohleduplní Indové, pokud mají duchovní poznání, by řekli, že člověk pomocí smyslů a zpracování jejich vjemů rozumem vydává jednu sedminu skutečnosti za celou skutečnost, a dokonce si pomocí tohoto omezeného sedminového výhledu dělá nároky usuzovat o těch šesti sedminách zbývajících, o nichž mu smysly nic neříkají, a proto ani rozum nemá podkladu, který by zpracoval, čili jen se dohaduje, a každý člověk nadto se dohaduje po svém jinak. Dokonce i věřící se dohadují o ráji, peklu a nebi podle své běžné záměny, že totiž svůj stav vědomí ztotožňují s místem, ve kterém je ono přikováno, a nenazývají svůj stav vědomí stavem, nýbrž místem pobytu, zatímco místo pobytu je jedním z následků toho stavu.

A nyní opakuji znovu: Jestliže lékaři během dvou let, od půldruhého do tří a půl let mého věku při operacích za vědomí vždycky odbourali mou smyslovou činnost, ale nikoli vědomí, osamostatnili vždycky vědomí znovu od představ na ně navěšených vlivem dřívějšího styku s hmotným světem. Dopustili se toho čtrnáctkrát. Vždycky po každé operaci se muselo znovu a znovu vybudovat mé smyslové vnímání. Jenže vědomí bez smyslových vjemů je vědomím sestupujícím ze zdrojového, ničím neomezeného vědomí do osidel smyslů, jako je tomu s vědomím každého člověka ve chvíli narození na svět, jenže pak v běžném případě nenastává jeho obnažení, vědomí nevstupuje ze svého smyslového vězení a tudíž nenabírá mimosmyslovou zkušenost, nerozšiřuje se o ni. Ono malé dítě čtrnáctkrát vyvedené ze smyslové činnosti, z vězení smyslů, na jemu dostupnou svobodu, přineslo si podivuhodnou zkušenost nepocházející

ani ze smyslů, ani ze zpracování jejich vjemů rozumem. Jakýmikoliv slovy bych ji zkreslil, ale přece ji vyslovím zase jinak než dříve (protože ona je mnohoobsažná): „Svoboda se zachovává tehdy, když se jedná správně, přičemž správné je to, co jako správné bez přemýšlení poznáváme, o čem nabýváme vnitřní *jistotu*, že je to správné.“ Vzestup tohoto vnitřního poznávání jsem podporoval rozličným způsobem. Začal jsem tím, že jsem se trestal i za obyčejnou neposlušnost, abych se zbavil pocitu viny, který jsem nesnášel. Pak se pocit rozšířil i na případy, kdy jsem si nevěděl s něčím rady, jako bych měl být vševědoucí a všemohoucí. Ani zdaleka to nebyla domýšlivost, protože jsem byl neschopen, jako každé dítě, řešit některé situace bez pomoci dospělých. Jenže já jsem v tom stavu někdejšího čistého vědomí při operacích za vědomí skutečně nahlédl do Otcova domu, kde by bylo hříchem něco nevědět nebo o něčem přemýšlet, když za člověkem tam stojí Bůh se vším. A tak když jsem se svým rozumem na něco nestačil, zeptal jsem se na řešení problému matky nebo někoho, komu jsem důvěřoval. Protože jsem předal své přemýšlení tomu, koho jsem se ptal, byla moje mysl na chvíli prázdná myšlenek, domněnek, strachů nebo opaku, a proto se přes mé vědomí snadno prodírala moc vědění, která za přemítáním je. Poznával jsem, co je správné z toho, co se mi radí, a získával jsem okamžitě moc k uskutečnění tohoto správného. V té moci bylo obsaženo nutkání uskutečnit poznávané řešení. Nikdy ta moc nebyla prosta tohoto nutkání. Kdykoliv jsem toto nutkání poslechl, měl jsem moc k uskutečnění pohnutky. Nevěděl jsem, že tato pohnutka byla vlastně zvaním Ježíšovým: „Pojď se mnou, a to okamžitě bez váhání. Kdykoliv jsem řešení odložil, moc se ztratila. Protože tu jde o obecně platný zákon, Ježíš nedovoloval, aby někdo odkládal své kladné rozhodnutí, pokud toto rozhodnutí nebylo vyprovokováno rozumem, nýbrž jím, obecně něčím za rozumem, čili pocházelo-li z rozšířeného vědomí. Bude možná opět třeba někdy tento výklad rozšířit, abych na něj mohl navázat bez nebezpečí, že mně nebude rozuměno, ale tentokrát tento úvod k dalším argumentacím je dostačující, a proto s ním končím.

Kdybyste mysleli povrchně, řekli byste, že jsem se řídil převzatými představami (od těch, kteří mi radili), ale já jsem se řídil poznáním, které vyplynulo z jejich představ jen jako skok začíná odrazovým místem, a z mé schopnosti tyto představy poznat jako správné a realizovat je, čili řídil jsem se tím, co bylo za představami. To byl vlastní skok. Nevěděl jsem, že jsem poslouchal Boha, nevěděl jsem tedy, že jsem nevědomě miloval Boha, neboť jsem plnil jeho vůli. Tato nevědomost a tento omyl byly správné. Nemohl jsem si učinit představu o Bohu, a proto, když se vzdání vlastní vůle dovršilo (podle míry sebepoznání) a když jsem se dokázal sebe vzdát v daleko větší míře než ve třech a půl rocích věku, vešlo se do té prázdnoty mého nitra mnohem více, a zase bez jakékoliv představy. Vešlo se tam poznání kvalitativně vyšší. Považuji tento

postup za nejsprávnější, neboť odpovídá požadavku Ježíšovu: „Chceš-li za mnou přijít, zapři sebe.“ K tomu opakování myšlenky „já jsem věčné Já“ se nedospělo poznáním, nýbrž chtěním být a cítit se tím věčným Já. Nedbá se základního požadavku zapři sama sebe, tj. své nepravé já, toho, s kým se mylně ztotožňujeme, a tomu se snažíme přišít na hřbet punc věčnosti. Ježíš by asi řekl, že přisuzujeme mrtvému život, který už v sobě nemá. Po častém opakování té věty uvěříme tomu, že jsme věční, a to je jediný vklad celé této akce. Jenže ze symboliky Ježíšova života víme, jak svízelná cesta potom čeká takto věřícího člověka.

Cesta víry nezačíná tím, že přijmeme od někoho jako správný názor, že Bůh je, nýbrž že přijmeme za správný výsledek smyslové činnosti (upozorňuji, že tady není chyba v opisu!), že tento svět je jediná skutečnost. Tehdy jsme se stali věřícími, a ještě k tomu hloupě věřícími. Tahle představa o jedinečnosti světa je velmi vtíravá, protože je první ze všech představ a neustále je podporována výlučným zřením a vnímáním tohoto světa. Fakticky proti této víře pak člověk staví víru v Boha. Někteří indiští myslitelé si odevždy přáli tento boj člověku usnadnit, a proto radí, aby člověk považoval celý hmotný svět za klam smyslů. Komu se podaří tomu uvěřit bez hlubšího poznání, ten je na tom zle. Ztratí půdu pod nohama. Na klamu má postavit skutečnost. Jeho počínání se podobá stavbě na písku místo na skále, jak by se vyjádřil Ježíš.

Jak rozumět tomu výroku, že jedna víra stojí proti druhé? Člověk totiž buduje svou víru v Boha chtě nechtě podle svých představ o tomto hmotném světě. Tato regulace víry nevědomostí vede pak k rozporům mezi různými představami, a to ještě nejsou ty nejhorší následky. Daleko horší je, že zcela přirozeně každý člověk usuzuje podle svých zkušeností a měří skutečnost za svými zkušenostmi právě svou malou zkušeností. Ani neví, že k tomu vůbec není oprávněn, protože se *vždycky musí* mýlit. A tak, když si říká např. já jsem věčný, *vždycky* tuto myšlenku spojuje s představou o věčnosti. Obvykle je to představa hrubě personifikující. Začíná to lidskou představou o boží milosti: „Pán Bůh ráčí, nebo nechce, chce, uvažuje, soudí, odsuzuje, omilostňuje zcela nevyzpytatelným způsobem.“ Tahle nevyzpytatelná milost je opravdu nevyzpytatelná, protože jako taková vůbec neexistuje. Milost spočívá na míře dosažené vnitřní svobody vlivem sebezáporu. Nechápejme milost jako něco mimořádného. Nejvyšší základní míru milosti má k dispozici každý člověk, protože je člověkem. Jestliže si této milosti neváží, jestliže s ní nehospodaří jako s milostí, nýbrž jako s něčím, co je jeho, těžko dosáhne další větší míry milosti. Připomeňte si podobenství o hřivnách. Jestliže se s životem zachází jako se svěřeným, dostavuje se „milost za milost“ bez přetržení a bez dalších nějakých mimořádných zásluh. (Připomínám vám svou pooperační zkušenost z předškolního věku: To vědění nebylo mé.) Tedy život nežitý pro sebe je zdrojem všech i těch nejvyšších milostí.

K básni věnované Vivekanandovi: „Ty, Bože síly!“

Hned úvodní slova prozrazují, že báseň nemohl napsat člověk, který jen věří, ale nepřesvědčil se. Znějí:

„Ty, Bože síly,
který náhle zjevuješ svět
a také jeho pouta drtíš v prach...“

Za běžných okolností se věřící člověk nemůže přesvědčit, že tomu tak je. Ocitne-li se však v situaci, kdy by nutně potřeboval boží pomoc a ona nepřichází, buď si jenom zoufá, nebo přestává věřit v moc a milosrdenství boží. Přesvědčil jsem se o tom v koncentračním táboře. Kolik lidí tam umíralo a marně vztahovalo ruce o pomoc k Bohu. Byli ubíjeni a zabíjeni jako nevěřící. Přesto tento hlas je pro každého, i věřícího velmi významným svědectvím o tom, jakým, člověku běžně nepochopitelným způsobem, je chráněn a pozdvihován i k nejvyšším metám, k absolutní svobodě ducha a k úplné nezávislosti na tělesných poměrech. Jakým způsobem zcela nečekaným a nepředvídatelným zdrtil Bůh pouta, která mně navlékli fašisté, takže jsem se v koncentračním táboře ocitl na svobodě, o které se mi před tím nikdy ani nesnilo.

Yesudian připisuje báseň Vivekanandovi, který už v mládí, za přičinění Šrí Ramakrišny prošel extází. Tuto skutečnost musíme vzít v úvahu, máme-li uznat oprávněnost Yesudianova prohlášení, tedy prohlášení člověka, který rovněž extází prošel. Přeložím řeč těchto extatiků do srozumitelnější řeči a opřu se, ač nerad, i o vědecké poznání. Proč říkám, že nerad? Protože vědecké poznání se prudce vyvíjí, má tedy relativní povahu jako veškerý rozumový úsudek, kdežto moc boží je stabilní a stabilně působí na každém vývojovém stupni stvořeného tak, jak ji příslušný vývojový stupeň unese. Právě na svět přicházející člověk se ocitl vlivem oněch „osm miliónů předlidských vtělení“, kterými prošel za devět měsíců bouřlivého vývoje v mateřském těle, tedy ve stavu, který se v básni nazývá slovy „Bože, který náhle zjevuješ svět“. Člověku se po narození náhle zjevuje tento svět a to je náramný skok ve vývoji. Vždyť nerostu, buňce, rostlině, zvířeti se takhle, s takovou plností svět nezjevuje. Zvíře a rostlina sice už mají vyhraněný, specifický pohled na svět, ale ten se podobá pouhému jejich vpuštění do uzavřeného úseku vědomí. Kdežto člověk, který nemá k dispozici tak ostře zaměřený pohled na svět, jako třeba mravenec a včela, a proto také na světě nezastává neměnnou speciální úlohu těchto tvorů, může se rozběhnout kupředu. Extatik to poznává nejlépe, neboť je svědkem toho, že přerostl svým rozsahem vědomí dosavadní úsek svého vědomí, a že se to stalo bez jeho vědomého přičinění, jako by mu Bůh svou silou otevřel brány jiného širšího světa. Opakované extáze pak jen potvrzují, jakou moc má Bůh a jaká sláva je člověku od věčnosti připravena ve

svobodném životě,
u Boha.

Dalo by se tedy říci zjednodušeně, že si člověk prodělal svých předlidských „osm miliónů vtělení“ v matčině těle a nikterak se o tento vývoj nepřičinil. Genetické pochody v matčině těle probíhaly automaticky. A zase se vracím k jedné a téže osobní zkušenosti, ale z jiné strany: Když jsem se v sedmnácti letech ocitl tváří v tvář skutečnosti, že lidská podstata, před tím mně dokonale skrytá, dokonale netušená a zcela nevyžádaná, je věčná, odevždy věčná, zdálo se mi, že jsem si nikterak toto rozšířené vědomí nezasloužil, neboť jsem věděl, že jsem o ně nestál. A přece dnes vím, že toto extatické zření bylo ve mně připravováno za přičinění lékařů už od půldruhého roku věku a také poslušností (a ona by stačila ta poslušnost, aby se stalo totéž!). Narůstalo ve mně něco, o čem jsem nevěděl, že ve mně roste, Ježíš často zdůrazňoval tento růst vsкрыtu a kladl na něj velký důraz, a ukázal všechny podmínky, jak jej umožnit! A zase to byla boží síla, která mi zjevila svět, o němž jsem před tím neměl ani tušení, podobně jako dítě v matčině lůně nemá tušení o světě, do kterého pak vstoupí po porodu. Moc zjevení božího tu byla umožněna porodem, jiná moc např. extází a opět jiná vyšší samovolným přeplyváním, jak o tom výstižně mluví Vivekananda ve spisu Bhakti jóga, který jsem přeložil do češtiny, nebo Šrí Aurobindo Ghos ve spisu Syntéza jógy právě v posledních čtyřech kapitolách, které jsem měl jedinečnou příležitost přeložit. Odvolávám se na tyto písemné doklady, abyste si mohli prověřit, že byli a jsou na světě lidé, kteří na sobě zakusili nebo zakoušejí tuto obrovskou zjevovací moc boží, a pak jsou oprávněni psát jako Yesudian v této básni. Protože však duchovní pokrok v běžném lidském životě se nemůže ubírat kupředu jinak než neviditelně, tj. plíživě, člověk někdy - i člověk věřící - má dojem, že Bůh na něho zapomněl nebo že ho opouští právě ve chvílích, kdy by jeho pomoc nejvíce potřeboval. Skutečnost je jiná. Člověk svou vírou, které dává přednost, se ohražuje proti vyšší boží moci, právě touto vírou, kterou si přivlastnil s tím na co věří, v časoprostorový svět, jako v jedinou skutečnost.

Když jsem v koncentračním táboře bez lítosti nad sebou vzdal svůj život, objevilo se znenadání poznání: nejsem to já, který žije odděleně od Boha, nýbrž žije soustavně ze života božího; nejsem to já, který miluje, nýbrž jen těžím z nepřetržitého toku lásky, vycházejícího z Boha; nejsem to já, který poznává, nýbrž do té míry, jak mi to dovoluje můj tělesný i duševní organismus, přiživuji se z nekonečného poznávání božího. Účinky duchovního pokroku člověka se dají znázornit takto:

A

A

A

(2) prenatalní plíživý pokrok, podobný rajskému stavu	(3) první extáze - narození na svět. Stav podobný výstupu z ráje na svět; návrat zakázán dočasně. (4) účinky života v těle, účinky poslušností aj. I. Ž	(5) druhá extáze - stav opět podobný ráji Ž II.	(6) nástup samovolnosti do vědomí o věčném životě, stav podobný nebi bez potřeby další extáze Ž
---	---	--	--

(1) početí - **genetická základna**

Komentář k obrázku: ad3) Nemluví o pádu z ráje, protože jej považuji za výstup do vyššího vývojového stavu.

Veškerý plíživý pokrok se děje v skrytu, ať už jde o vývoj embrya v mateřském těle, nebo později za normálního života po narození. Byl bych rád, kdybyste si všimli důležité šipky při každém skoku shora dolů. Tomu se říká v křesťanské terminologii milost boží. Všeobecně těžíme z této milosti už během narození, kdy začínáme vlastně vnímat svět extatickým způsobem. To ovšem také znamená - zákon platící pro všechny extáze - že se tohoto stupně extáze, pokud vývoj nepůjde dál, budeme muset zřít v okamžiku smrti. Každý, kdo prodělal další stupeň extáze (po oné při narození), potvrdí, že nikterak nečekal a nepředpokládal, že přišla sama, lépe by se mělo říci, že naznačila vstup do naší pravlasti - samovolnosti, a odtamtud se k nám prodrala, tedy z nekonečna, od Boha, z bezčasovosti. Byli jsme prostě v té chvíli trpní, tj. byli jsme přinejmenším schopni milovat z *celého* srdce, a takové dokonalosti jsme schopni jen ve stavu trpném. Ve stavu aktivity jsme vždycky jen částeční, nikoliv celí. Jsme činni jen tou částí své bytosti, kterou jsme se naučili ovládat. Tím nechci říci, že bychom měli něco dělat polovičatě, naopak, ale vždycky je to účast jen relativně úplná. nejlépe by se to dalo ukázat na postupném otevírání lotosů.

Všimněte si také šipek zdola nahoru, z genetické základny k úrovni duchovního vývoje. Tyto šipky mají napovědět, že bez živého lidského těla by ten proces vůbec neprobíhal. Teprve od bodu (6) se stává člověk nezávislým na těle, a kdyby tělo zemřelo, spása, svoboda by zůstala zachována.

Co na obrázku není znázorněno:

Vynechal jsem úmyslně fakt, že žádný úsek plíživého pokroku neprobíhá přímočaře, nýbrž vlnkovitě. Kdyby např. pokrok klesl pod genetickou základnu k prenatálnímu věku, znamenalo by to odumření plodu a nedošlo by tedy ani k porodu. Zřejmě tedy vlny postupu musí být poměrně nízké. V prenatálním věku by se dokonce dalo mluvit o přímočarém pokroku a vývoji. Ale už po narození se vlny plíživého pokroku stávají většími. Je to způsobeno extatickým typem každého lidského života; takže při druhé extázi dochází ve velkém k tomu, k čemu došlo před porodem v malém. Porodní bolesti přicházely ve vlnách stále se stupňujících, až měly za následek vypuzení plodu z matčina těla. Takhle je člověk obvykle vypravován z každého úseku plíživého pokroku. Ani v úseku označeném na obrázku (4) nesmí dojít k poklesu pod genetickou základnu, aby nenastala smrt. Dojde-li k poklesu až ke genetické základně, jako se stávalo u mne při opakovaných operacích za vědomí, je oscilace (vlnění) vždy oboustranná (ostatně ona je taková vždycky) do té míry, že se horními vrcholy dotýká extáze II a dolními výkyvy dosahuje až ke genetické základně (téměř současně). Má tedy vedle negativního vlivu (zrušení extáze - vypuzení do zevního světa) též pozitivní vliv, že se svou horní mezí dotýká vzpomínky na rajský stav a s touto vzpomínkou pak člověk vstupuje do vědomí o zevním světě (u mne to byla občasná znalost toho, co je správné. Ta občasnost je právě charakteristickým znakem každé vzpomínky) a vnáší do plíživého vývoje zrychlení. Vlivem toho se např. smazávají ostré hranice mezi vnějším a vnitřním a do jisté míry vnitřní se stává vnějším a vnější vnitřním. Je to začátek pomalého pronikání k podstatné jednotě všeho.

Z obrázku by dále mohlo uniknout pozornosti, že už při porodu a pak při II. extázi se člověk dostává při horní hranici výkyvu do styku s „novým“ typem života, který už odevždy je „nahore“ ve věčnosti připraven. Ježíš by řekl, že člověk klepe na dveře království božího a že je mu shora otvíráno. Při každém vyšším skoku tedy je člověku zřejmo, že se dostavila pomoc shora nebo shůry, čili, že se setkal s nezaslouženou milostí. Stává se stále vděčnější bytostí, tedy oddanější a poslušnější. Zkušenost je tedy základem každého trvalého pokroku. Nabýváme např. zkušenosti o světě, ve kterém žijeme, a tím jsme schopni rozvinout tento život v sobě i mimo sebe. To je kladná stránka zkušenosti. Ale zkušenost má také svou zápornou stránku. Vždycky jsme ochotni se zabydlit tam, kde jsme, v čem jsme nabyli kladnou zkušenost, a podaří-li se nám to, podobáme se stojaté vodě, která se rozlévá kol dokola a hnije.

Z toho, co jsem dosud řekl, by vyplývalo, že jediná cesta ke druhé extázi, je citové vzplanutí, které se stupňuje. Můžeme říci, že je to klasický způsob cesty; mnozí křesťanští mystikové se vymkli z běžné škály vědomí v mezích AB tím, že pomocí svých *představ*, vtělených do modliteb i činů rozněcovali své city nebo svou rozumovou zaujatost, až

tyto byly silnější než rámec AB. Ten praskl a oni se octli aspoň na chvíli za jeho hranicemi, v extázi. Říkám-li, že rámec praskl, mám na mysli onu zkušenost při operacích za vědomí. Vzbuzovalo to dojem, že rámec praskl, ale ve skutečnosti se zhroutilo dosavadní vědomí, a ještě lépe řečeno: Nastala změna v řízení vědomí. Vědomí řízené osobním chtěním se změnilo na vědomí otevřené, zbavené věznila, jímž je osobní vůle (byla to výrazně vůle po životu zde na zemi v rámci smyslových vjemů, člověku přímo vrozená a pak zdokonalovaná smyslovou zkušeností.) To umožnilo onomu vědomí za naším malým úsekem vědomí otevřít bránu.

Míním dojít k závěru, že klasický způsob přechodu vědomí z úseku AB do širokého vědomí pomocí představ a excitace už pomalu ale jistě dohrává svou roli. Nesoudím tak proto, že u mne věci neprobíhaly tímto klasickým způsobem, nýbrž proto, že lidské představy se vlivem okolností stávají v nové době stále četnější, a tím méně účinné ve smyslu vůdčích představ, za to účinnější co by věznil. Vyhražují si nad člověkem stále větší práva, která bychom ve zkratce mohli definovat jako sugestivní příkaz: „Zůstaneš navždy jen hmotným člověkem.“

Představy pocházejí ze smyslových schopností a z jejich rozumového zpracování. Toho si budme dobře vědomi. Zdržují nás v omezenosti, zbavují nás možnosti plně vníknout do mimosmyslového vnímání, do poznání pravdy, do života širšího než časoprostorového. Sice už i věda začíná překonávat velmi těžkopádným způsobem smysly, ale vzhledem k tomu, že přitom používá prostředky velmi málo účinné, je na čase ji předejít mimosmyslovou zkušeností, nechceme-li ji nechat bez obrany chybně šlapat po mystických zkušenostech.

(Zde by byl komentář k Yesudianovu dílu končil, nebýt toho, že jsem se ocitl bez něj v Ošelíně na tři dny, jen s překladem dovedeným téměř do konce. Tu jsem nabyl jednu z těch jistot, které se objevovaly v mém vědomí od těch tří a půl let věku, a napsal jsem znovu komentář k závěrečným kapitolám díla. Budu se v něm asi v něčem opakovat, ale i pro vás jeho znění bude zajímavé. Nuže, znovu ke kapitolám: Myšlenky o sebevýchově, Skutečnost a myšlenky, Slova jógina Padmasambhavy, Životně důležitá otázka naší doby.)

Ke kapitole: Myšlenky o sebevýchově.

Yesudian často nedbá na obecnou zkušenost a odvolává se jen na svou osobní zkušenost (i když ne výslovně), aniž by čtenáři vysvětlil, že má pravdu navzdory obecné zkušenosti. Tak je tomu ve výroku: „Zvnějška nepříjde žádná pomoc. Veškerá pomoc přichází zvnitřku...“

Jak má čtenář, neznající zkušenost Yesudianovu, poznat, že autor nenabádá k odmítání zevní pomoci, nýbrž naopak, že vlastně radí, že

člověk ji má radostně přijímat, ale s vděčností vnitřnímu, odkud pomoc fakticky prochází?

Uvedu krajní případ *Yesudianovy* (!) zkušenosti, abyste poznali, že má pravdu:

Když jsem se jednou v koncentračním táboře ocitl v nevyhnutelné situaci člověka určeného k bezprostřednímu usmrcení sám proti ozbrojenému esesmanovi, nemohl jsem od nikoho zvnějšku očekávat pomoc. Neočekával jsem, že by přišla zvnějšku, neočekával jsem, že přijde zvnitřku. Jen jsem bez lítosti nad sebou, bez vzpomínky na sebe, na minulost a budoucnost, odevzdal svůj život. Odkud přišla pomoc? *Yesudian* má soustavně schopnost této odevzdanosti, při které je svědkem, že pomoc přichází zvnitřku. Člověk, který nemá tuto zkušenost soužití se svým vnitřním životem, by udělal velkou chybu, kdyby zanedbával pomoc odkudkoliv, i když přichází zvnějšku. Jemu se naopak bude zdát, že tam, kde je sám bezmocný a kde má možnost domoci se pomoci zvnějšku, že ji nesmí zanedbat, neboť by opomenul něco, co by ho mohlo stát i život. Jeho zdání je správné.

Tehdy té zkušenosti v koncentračním táboře předcházela dlouholetá zkušenost jiného druhu. Měl ji také *Lev Davidovič Landau* (1908 - 1968), fyzik, a vyjádřil ji geniálně slovy: „Often error, never doubt!“ - Často mylně, ale nikdy s pochybami!“ Vyjadřuji se o této zkušenosti méně duchaplně a méně výstižně než zmíněný laureát Nobelovy ceny. Říkávám: „Těžko říci, že bych se kdy obešel bez omylů, které jsem nepovažoval za omyly, a teprve později, když jsem omyl přežil a když jsem jím byl poučen více než čímkoliv jiným, jsem mohl o něm právem říci, že byl šťastný.“ (*Felix culpa*)

Uvedu zase krajní případ, protože těch druhých je sice mnoho, ale nejsou tak okaté a tedy ani tak stroze poučné: Když jsem v 17 letech zažil něco podobného jako *Jakub Böhme* (1575 - 1624), který na základě této zkušenosti napsal svou jedinečnou *Auroru* a nic lepšího už do smrti nenapsal, byla to zkušenost, která mne přesvědčila, že pravou podstatou člověka je jeho nesmrtelné Já, pak jsem z toho vyvodil i mylné, tuze mylné závěry. Rázem jsem přestal mít zájem o svět kolem sebe (a tím byla i má tělesnost), přestal jsem jíst, pít, spát, ovšem i studovat, neměl jsem zájem ani o matku, která se v té chvíli o mne jedinečně starala. Asi osm dní mne musela krmit, napájet, ukládat ke spánku, než jsem se dostal z tohoto vrcholného zaujetí „vnitřním“, tedy z toho nejhoršího, jak můj stav chápala matka. Pak jsem začal už i jíst, za půl roku jsem měl už i jakýs takýs zájem i o světské věci, např. o studium, nebo o matku, aby se neutrápila atd. Spojovat poznání o vnitřní skutečnosti s absolutním zanedbáváním zevního světa i svého pozemského života do všech podrobností, to přece byla neprodyšná soustava omylů, nebezpečná až hrůza. Nebýt „anděla strážného“ v podobě mé matky, byl bych se touto soustavou omylů

připravil o pozemský život. Přitom jsem ani chvíli, ani v nejmenším nepochyboval o správnosti a pravosti své vnitřní zkušenosti, princip „never doubt“ byl mým pracovním principem při vzdělávání vnitřního života. Tato jistota o správnosti vnitřní zkušenosti byla však už dávno před 17. rokem něčím, co bylo ničím nezastupitelným impulsem k dalšímu duchovnímu pokroku. Doporučuji vřele, abyste si nikdy nedovolili zavrhnout nebo neposlechnout svou vnitřní zkušenost. Tady, prosím, nikdy nepochybovat, i když vás všichni kolem přemlouvají k opaku. Pro zajímavost, tatáž moje matka, která mě v 17 letech zachránila život, a před tím mi jej zachránila v jednom a půl roku, když podepsala v Praze na dětské klinice, že bere na sebe zodpovědnost za operace, které si vyžádala, aby byly provedeny na mé ruce, tatáž matka, po tom, co jsem byl operace přestál, ve třech a půl letech mého života, začala být mou rádkyní v tom, co mám dělat, když jsem vyčerpal všechna rozumná řešení a utíkal jsem se k ní o radu. Hledal jsem u ní pomoc zvnějška a nikdy jsem ji tam vně nenašel. Nutil jsem matku, aby mně vždy znovu a znovu radila, přestože jsem ji poslechl jen tehdy, když se její rada shodovala s tím, co jsem poznával vnitřně jako správnou radu. Jakmile jsem však něco poznal jako správné, řídil jsem se tím i přes živelný odpor matčin, neboť jsem o své vnitřní zkušenosti (vnitřní pomoci, řekl bych dnes s Yesudianem) nikdy nemohl pochybovat, a nebýt jí poslušen, to jsem považoval za nejhorší provinění, jakého jsem se mohl dopustit. Budete-li poslouchat svou zpočátku nepatrnou vnitřní zkušenost v nepatrných záležitostech, bude se tato pomoc stupňovat, a pomocí této pomoci zvnitřku dospějete k témuž mému zážitku ze 17. roku atd. Rostlo to a šlo to dál a jde to dál; pokud jsem poslušen. Dopouštím se přitom omylů, ale omylů šťastných, které mne přesvědčují o tom, že sám jsem ničím, a ono vnitřní že je vším.

Konečně člověk má být tvorem vychovatelným. Nemyslete si, že bych byl býval získal i tu nejnepatrnější přímou pomoc zvnitřku, kdybych byl výchovou nedospěl k názoru, že mám jednat správně. Tomu nás přece má učit rodina i škola. Vypadá to jako čirá pomoc zvnějška, ale není tomu tak. Kdyby nebyl v člověku onen vrozený základ, ona vrozená potřeba jednat lidsky, a tedy lidsky správně, ani nejlepší vychovatel by tento základ nenahradil. Řekl bych nábožensky: „I rozum je od Pána Boha.“ Ve většině případů jsem se řídil rozumem a nepotřeboval jsem čekat, a *nikdy jsem nečekal* (to je důležité, aby se tento princip zachovával!) na pomoc výše označenou jako vnitřní. Teprve když jsem dočerpal rozumové řešení, když jsem rozumem na danou situaci nestačil, ptal jsem se např. matky. Nechtěl jsem zkrátka žít v pochybnostech. A kdo chce jednat správně, dopouští se sice mnohých omylů, ale nikdy není v pochybnostech. Doroste zákonitě přes všechny své omyly do vyšší a přímější pomoci z nitra, než jakou představuje pomoc rozumu. Dostat se

za hranice rozumové úvahy je velmi důležité, a cesta tudy nevede touhou dostat se za tuto hranici, nýbrž plněním všeho, co je v rámci rozumových možností nebo možností navozených rozumovou úvahou. Řekl bych: poměry a přirozené schopnosti nás léčí z nevědomosti, ale poslušnost nám poskytuje zřetelnější pomoc než cokoliv jiného. Čili jakmile zjistím, že něco je správné a *okamžitě* reaguji na toto vědění činem, kterým se snažím správně uskutečnit, začnu se zbavovat postupně dětských omylů. Důležité je, že jsem si zachoval неотřesitelnou jistotu, že správné má přednost. Takovýmto způsobem jsem přesvědčen s Yesudianem, že veškerá pomoc přichází zvnitřku. Ale jaká svízelná cesta vede k tomuto rozlišení. Mějme pořád na mysli onen požadavek vyslovený Goethem ve Faustovi, že může být spasen jen ten, kdo se neustále snaží zlepšovat, přestože nikdy nemůže dosáhnout dokonalosti a přestože v samotném tomto prostředku není obsažena celá pomoc. Budete-li se řídit Yesudianem, nevyčleňujte jednu nebo kteroukoliv jeho myšlenku z celého systému jeho díla. Jediné vás zavede, celek, třebaže nedokonale provedený, vás oživí. Totéž platí o učení Ježíše Krista. Jedinou vytknutou myšlenkou můžete dokázat potírat celé dílo, ale duchem celého díla dokážete organicky začlenit kteroukoliv myšlenku do celku. Už latiníci říkali: *errare humanum est* - pochybovat je lidské. Nechtěli tím omlouvat chyby, nýbrž podněcovat k trpělivosti a klidu. Kdo na této cestě ustavičných chyb ztratí klid, zastaví se nebo padá. A na tuto myšlenku Yesudian navazuje takto: „Mnozí lidé se bojí být dokonalí. Jak je to směšné! Jako by nedokonalost byla naší (dodávám: pravou) přirozeností.“ Jen je-li tohle pravdivé, mohl si Ježíš dovolit klást požadavek na své učedníky: „Budte jedno s Otcem mým, jako já s ním jedno jsem.“ Také nesčetnými omyly dospíváme k dokonalosti, již je vědomé spojení s naší nesmrtelnou podstatou. Omyly přestávají mít výchovný význam teprve tehdy, až zmíněné spojení je tak jasné, že v něm nejsou mezery a ono zastoupí rozumovou činnost, lépe řečeno, trvale ji podřídí přímému poznávání.

Čtete v kontextu tuto Yesudianovu větu: „Člověk je si vědom své skutečné síly, a rozvíjí svou božskou podstatu.“

Kvas, který vzala žena a zadělala do tří měřic mouky, není přece nikde jinde než v nás. Je tam nejen připraven, ale působí v našem těle (ve třech měřících mouky) už od narození. Proces kvašení však probíhá pomalu a jen tam, kde se mu poskytnou podmínky ke kvašení. Lidský organismus je mu jak vhodným prostředím, tak i nepřekročitelnou překážkou, podle toho k čemu je používán především. Nižší než lidský, např. organismus zvířecí nebo rostlinný pouští ke slovu ještě menší měrou kvas ženy. Také nedospělý lidský organismus ho propouští méně než dospělý. Nemá totiž ještě všechny kvality dospělého, např. nefunguje ještě pohlavní hormon, také růstové složky v akci ruší a umenšují sílu jiných složek, jejichž funkce je nutná k plnému rozvoji kvasu. Ovšem dospělý člověk investuje převážnou část kvasu

navenek a nikoliv do nitra, čímž kvas nikdy nedostoupí kritické hodnoty, při které jediné může prosadit novou kvalitu. Kdybych teď přerušil výklad, odešli byste od něho s dojmem, že jsem proti činnosti ve světě, zatímco mé myšlení je zcela opačné. Činnost je obecně nutným prostředkem k rozpouštění kvašení, i když je něčím, co nezasahuje do kvasu zvnitřku, ten nechává na pokoji, jak je žádoucí, nýbrž přivádí pomocí příslušného tepla a vláhly pomoc kvašení, jestliže není spotřebována přivlastňováním, tj. odváděna od procesu do uzavřeného začarovaného okruhu. Člověk je si vědom své síly, ale nerozvíjí pomocí ní svou božskou podstatu.

Zvíře jedná úplně v uzavřeném kruhu jen pro sebe, a uznává jen to, co slouží jeho tělesnosti. To má za následek, že vůbec nemůže rozvinout svou božskou podstatu. Zvíře usiluje jen pokud cítí, že je milováno. To je okruh nebo šíře lásky, která ještě nerozvíjí božskou podstatu. Tohle platí i o člověku, který miluje v rozsahu lásky zvířete nebo rostliny. Setká-li se zvíře se světcem, jehož láska daleko přesahuje rámec v sebe uzavřené lásky, cítí tento vliv sálající lásky tak mohutně, že je světcem přitahováno a chová se k němu jako k dobrodinci, třebaže mu světec ještě žádné dobrodiní neprokázal. Zvíře prostě cítí onu pravou pomoc zvnitřku navenek. Nyní je nám asi jasno, proč Ježíš ukazoval na lidi, kteří nemilovali kvůli sobě, že jsou lidmi spasenými, čili schopnými trvale rozvíjet svou božskou podstatu.

„Modlitba je přesně opakem toho, za co se většina lidí modlí. Modlitba je vnitřní rozhodnutí, které jemu odpovídajícím jednáním je potvrzeno a provedeno.“

Mnohokrát jsem ukázal na Otčenáši, že je to modlitba obsahující srovnanou řadu rozhodnutí. Zůstaňme na ukázkou hned u prvních dvou slov „Otče náš“. Pozemský otec zplodí dítě a nemusí se o ně dále starat. Otec nebeský je věčným stvořitelem. Kdyby jeho dítě z něho, z jeho existence stále nevycházelo, přestalo by existovat, takže otcovství boží je permanentní proces, ze kterého není vyhnutí ani fyzickou smrtí, ani překonání časoprostorového omezení, tedy ani po návratu do Otcova domu. Kdyby se člověk dokázal chovat jako dítě boží ve smyslu někoho, kdo z Boha ustavičně vychází, měl by před sebou úkol, jehož plnění samo o sobě by stačilo k dosažení dospělosti, tj. k překonání časného a tělesnosti se vším dohromady. Tělesnost by chápal jako prostředek, který nám umožňuje vědomě vstoupit do Otcova domu, protože váže kromě situace na sebe také ještě vědomí, rovněž pocházející od Otce, a s tím už se přece dá vejít. Rozhodnutí: vcházet, vracet se a po jisté zkušenosti se vrátit a vejít.

„Kdo se nikdy nemýlí, nedokáže nikdy nic.“ Řekli byste, že jsem měl vyjimečné postavení, když jsem od útlého mládí rozeznával, co je relativně správné. Ale:

Správné i s mocí je uskutečnit bylo zasazeno do nepřehledného pole nevědomosti. Neztratilo se v tom býlí jen proto,

že mohlo být pozdviženo nad tuto džungli nevědomostí okamžitou realizací poznávaného. Tak např. v těch 17 letech jsem se chopil zkušenosti, že jsem vnitřně nesmrtelná bytost a že musím učinit vše, abych jí vědomě zůstal. Ani mně nenapadlo si říkat „jsem Já, věčně svobodné, věčně silné, nesmrtelné Já“, jak radí Yesudian po vzoru indických upanišad. Tedy autosugescí jsem nepotřeboval uchopit vědomí o vnitřní nesmrtelnosti. Vždyť už jsem tu zkušenost jednou nabyt bez předběžné touhy ji mít. Ale zmocnila se mě žízeň po tom stavu. Takhle jsem jej chtěl uchopit. Muselo mně být dlouze a bolestně ukazováno, že stav svobody se dostavuje bez touhy ho uchopit, mít. Je to těžké, vím to i od svých přátel zvyklých dosahovat vůlí jako všichni lidé. Jsme prostě naučeni vlastnit a nic jiného kloudně neumíme. Rozeznávat správné byla tedy má zkušenost, setkat se s vnitřní skutečností byla má zkušenost atd. Vždyť jsem ani nevěděl, že nic na světě není mé. Jen jsem měl živelný odpor proti všemu, co nebylo tou pravou zkušeností. To byla výzbroj dualistické povahy, chatrná. Teprve postupně jsem dospíval k vědomí, že jsem v těch zkušenostech boží a ne svůj. Dostavovalo se totiž prudké a velmi těžko snesitelné vzdalování se svému nepravému já, všemu, s čím jsem se do té doby ztotožňoval. V čem jsem se tedy mýlil? Řekl bych, že téměř ve všem, kromě té základní zkušenosti, že jsem vnitřně věčný. Naštěstí v té zkušenosti byla obsažena moc rozeznat omyl, že chci zůstat svůj. Přesto však jsem do tohoto omylu opětovně upadal. Měl bych mluvit konkrétněji, aby mé poučení mělo význam pro jiné než pro mne. Věděl jsem, že je správné patřit Bohu, onomu nesmrtelnému středu lidské bytosti, i všeho existujícího. Také jsem měl jistotu o prostředku, kterým se odevzdat, že je správný. Ale kdykoliv si mě Pán Bůh bral, zjišťoval jsem, že přestávám být tím, čím se běžně poznávám, že jsem. Mezi tím, čím se dosud cítíme být (i při nabytí zkušenosti, že jsme něčím jiným, jenže toto jiné nevlastníme a nemůžeme vlastnit) a mezi tím, čím jsme věčně zeje ohromná prázdná temná propast, a vždy znovu se otevírá, kdykoliv chceme odejít od sebe, od toho, kým jsme dočasně. Jsme drženi základním omylem, že přestaneme být, když nebudeme tím, čím se dosud cítíme být. Indové správně říkají, že strach je největší překážkou na duchovní cestě.

Mýlil jsem se vždy znovu a znovu v tom, že chci patřit Bohu bez ohledu na sebe, tj. pravou láskou. Kdykoliv si mě Bůh bral k sobě, prosil jsem, aby mne nechal žít pro sebe. Jakmile jsem „zvítězil“, že jsem se vrátil k sobě - a čím dále to bylo těžší - už jsem litoval, že jsem se dal odvrátit strachem o sebe. Věděl jsem, že ten pocit byl nesprávný. Ale zase jsem mu podlehl. To se podle mého záznamu opakovalo 14 krát, ale možná, že záznam není úplný. Milost boží je nekonečná. Nejtěžší omyly vznikají z neznalosti sama sebe.

Ke kapitole Skutečnosti a myšlenky

„Idoly“ (modly) v Indii nejsou. Tak zvaný „idol“ (modla) představuje vlastně ideál. Symbolizuje vlastnost, o níž se člověk snaží.“

Yesudian omlouvá hindy správně. Není v Indii zasvěceného Inda, kterému by panteon bohů překážel na cestě k poznání nesmrtelné podstaty člověka natolik, aby ustrnul u představy, kterou si běžný hind zosobňuje nejen vlastnosti Boží, ale i Boha samotného. Je to tím, že onen neběžný vyjímečný Ind, ke kterým patří i Yesudian, se kdysi ocitl u nohou mistra, který už před tím se vzdal osobních představ o Bohu a při prvním kroku zasvěcovacím vyžadoval od žáka, aby se vzdal svých představ, které byly obsahem jeho víry. Totéž se stalo např. v Evropě Platonovi, ale kolik takových Platonů v Evropě bylo a jak to dopadalo a dopadá s křesťany, kteří se neumějí vzdát libovolné personifikace Boha. Odpovím faktem velmi starým: Kdo, myslíte, že viděl sestupovat holubici z nebe při křtu Ježíše v Jordánu? Jistěže sám sv. Jan Křtitel. Tentýž člověk slyšel hlas z nebe: „Tento je Syn můj milý, v němž se mi zalíbilo.“ Tyto dva zosobňující přívlasky o božím působení měl Jan Křtitel proto, že byl vychován ve víře, ve které se Židé obraceli k Bohu jako k boží osobě otcově. Tak jako by byli jeho předkové, i on byl na chvíli zjevením přesvědčen. Ale proč zanedlouho ze svého vězení posílá za Ježíšem posly s dotazem, kým Ježíš je? Také všechny zázraky, které dělal Ježíš byly určeny k tomu, aby podpořily lidskou představivost, aby učedníci uvěřili, že mají před sebou Syna božího. A nepraví sv. Jan Evangelista ve svém evangeliu, že hned na začátku učednictví při prvním zázraku v Káni galilejské učedníci uvěřili v Ježíše? Už tak brzo po vstupu do učednictví potřebovali znovu upevnit svou víru zázrakem! To jsou ohromující fakta. Představa o Bohu, třebaže podepřená zázrakem, na trvalo neobrátil člověka naruby, od pohledu zvnějška k pohledu zvnitřka. Pozoruj to i v drobném a v malém: Proč si mí přátelé přejí se se mnou setkat nebo setkávat? Proč vědí, že je taková setkání podněcují ve víře? Protože se poctivě snaží mít představu o své cestě, lidskou představu. Je to klasický přístup k náboženství, ostatně obdobně a s úspěchem pěstovaný i ve vědě, např. ve strohé fyzice. Nenahleděli jsme se už dost na strukturu atomu v podobě kuliček obíhajících kolem jádra? A každý fyzik nám řekne, že je to jen představa, která má posloužit k pochopení struktury hmoty. A dnes už jdeme dál za tyto prosté a názorné obrazy. Ale zůstáváme přitom jen ve hmotě. Fyzikovi to nevadí, naopak zuby nehty se drží hmoty, která se před jeho intelektuálními a experimentálními schopnostmi rozpadá stále dál. Nelitujme ho. Je to jeho cesta za hmotu. Ale jak je svízelná. Kdyby člověk musel jít jen cestou vedoucí přes takovou spoustu harampádí, nestačil by mu jeho krátký život k tomu, aby se dostal třeba jen ke zdroji hmoty, a to je na cestě za poznáním samo o sobě velmi málo.

Vraťme se ke sv. Janu Křtiteli. Končí svůj život ve velké nejistotě. Tradiční cesta jak poctivého věřícího, tak poctivého fyzika, jemuž o náboženská fakta vůbec nejde.

Kéž bychom si už jednou všimli, že Ježíš ukazoval netradiční, ale mnohem dokonalejší cestu do vědomě žitého věčného života. Musel mluvit tradičně, protože mluvil k lidem vycpaným zosobňující tradicí. Nezůstávejme však u jeho slov, která jsou jen komentářem k jeho cestě, kterou ukazoval svým životem, svým postupem. Vyčtěme si z jeho života: Člověče, přicházíš na svět z věčnosti („bohové jste“) jako čistý duch, odíváš se do hmoty a máš s ní zacházet tak a tak, pak dospěješ tam a tam a osvobodíš se ze svého oděvu zase jako čistý duch. Zkrátka Ježíš nás učí svým životem, životním příkladem, co je správné dělat. Umět si představovat Boha, to je velmi málo a dokonce nás kterákoliv představa o něm přidrží v úzkých mezích smyslů a intelektu. Nezapomeňte, že Ježíš řekl: „Příklad svůj dal jsem vám.“ A tento příklad je tím novým netradičním způsobem cesty: Věz, co máš dělat, zaříd se podle toho, co je správné, abys dělal, a naučíš se tím lásce, kterou možná za lásku ani považovat nebudeš, ale protože budeš poslušen toho, co budeš poznávat jako správné, přejdeš křížem víry bez kříže jako Jan Evangelista pod křížem. Tato cesta je otevřena pro všechny, i pro ty, kdo nevěří, zcela podle záměru Krista: „Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím.“ Navíc tato cesta je cestou poznání, které není zahaleno lidskými představami.

Ke slovům jógína Padmasambhavy

Všechna jeho slova jsou pravdivá, přesto však mohou na některých místech svou moudrostí klamat. Zde platí slova Bhagavad-gity: „Nechť moudrý svou moudrostí neklame.“ Např. rada: „Chovat se k veškerému dění lhostejně.“

Lhostejnost může být dvojího druhu, podle toho, čím je vyvolána:

buď ona moudrá, kterou vládne Padmasambhava, nebo tupá a bezohledná, která je tím nejhorším ponížením lidství, hraničí až s postavením kamene, který je tak lhostejný ke všemu, protože nemá čiv, nemá vědomí.

Promluvme si o té první moudré lhostejnosti, kterou má na mysli Padmasambhava. Budu teď mluvit jen obrazně v rámci lidských představ, a tedy velmi nedokonale, abych byl snadno srozumitelný a nemusel popsat mnoho stránek s malou nadějí na srozumitelnost.

Bůh trpně přihlíží k nesmírnému utrpení bezbranných svých tvorů. Celé přírodní dění je založeno na vzájemném vraždění, začínaje buněčným životem bakterií a konče tygrem a člověkem vstupujícím do války, aby v ní vraždil lidi. Mudrc, a dnes už i přírodovědec ví, že bez té hrůzy, kterou se udržuje naživu, by pták nezaspíval v opojení lásky, ani jógin Padmasambhava by nedosáhl osvobození, a protože mudrc obsáhl celou tuto moudrost, je lhostejný k veškerému dění. Ona moudrost není zakotvena v poznání toho nebo onoho, v poznání mála nebo mnoha věcí, nýbrž ve vědomém stavu jeho duše, v němž je překonán děj (dění)

jako něco, co ho vyneslo za děj, do úplné svobody. On ví: „Ty, člověče, žiješ v ději a potřebuješ děj. Musíš se umět smířit s nepříjemnými, krajně tvrdými podmínkami děje. Ale na konci toho putování tě čeká svoboda.“

Všimněte si, kolik znaků lásky a milosrdenství je obsaženo v tom, o čem na jiných stránkách píše Yesudian. On není Padmasambhava, i když považuje za svou povinnost ukázat na stav mudrce jeho typu. Kristus se dobrovolně stal otrokem a nejponížejším mezi všemi, když se narodil na tomto světě a pak vstoupil na kříž. To je také typ moudrosti. Pak ovšem rozeznával jasně mezi ctností a nepravostí, mezi úctyhodným a hanebným, dobrým a zlým. Jakmile vstoupil do relativna, uznával relativno jako fakticky existující, ne jako klam. Neodsuzujeme ani neponižujeme Padmasambhavu. Takových mudrců je také zapotřebí. Jen ať slovně svou moudrostí neplýtvají. Mohlo by se jim špatně rozumět. Závažnější na prohlášení tak vyspělého jógina je, že patrně ne vždycky rozeznává, co přejímá z tisícileté, časem pokroucené tradice, a co získává z vnitřní zkušenosti. Tento nedostatek rozlišení je typickým nejen pro jóginy, ale i pro duchovní učitele křesťanské mystiky. První takovým příkladem je sv. Pavel.

Zůstaňme na chvíli u křesťanství. První ránu čistému poznání udělili křesťané tím, že ze Starého zákona převzali doslovné znění některých důležitých pasáží Genese. Stav vědecké nevědomosti jim nezapověděl, aby nevěřili, že Bůh stvořil svět za šest dní a sedmý odpočíval. Tak by měl vlastně Bůh Stvořitel odejít ze scény, a také v jejich představě odešel. Odtud ony spory mezi deismem a theismem. Čekalo se, až věda přijde na to, že něco takového jako za šest dní stvořit svět, je nemožné. Náboženství se dlouho zdráhalo ustoupit, diskriminovalo, ale nakonec rozum zvítězil, ke škodě dobré pověsti náboženství, které si nedovedlo rozumu vážit a přiznat mu jeho postavení v řádu gnoseologie. Mohlo se také stát něco jiného, že by byla zvítězila náboženská zkušenost. Jenže ten, kdo ji měl, buď neměl dosti odvahy, aby se vzepřel vžitě, ale chybné tradici, nebo se vzepřel a byl radikálně umlčen. Sv. Terezie z Avily (1515 - 1582) přitom málem přišla o život jako mnozí před ní a

po ní. Obstat vyžadovalo mít vedle zkušenosti dost vysoké postavení v církevním aparátu, mít dostatek odvahy, inteligence, diplomatické schopnosti. To všechno měl mistr Eckhart (1260 - 1327). Byl také trochu bezohledný vůči slepě věřícím, ale nikdo není bez chyby. Škoda, že přišel do Čech tak brzo a na tak krátko působil na české vládcy. Jeho předností bylo, že jasně rozeznával pokroucenou tradici od pravdy, správné od nesprávného. Nicméně v jeho učení zeje hluboká propast mezi stvořeným a nestvořeným, kterou on překonal skokem, ale jak k němu došel a jak se k němu připravil, nám neřekl. Škoda, byly by v tom jeho hledání a nalezení obsaženy některé obecné principy, které jsou jinak zakódovány jen v životě Ježíšově. Věděl např., že některé

lidské představy o Bohu jsou chybné. Věděl, jakou moc má lidská představa a že pozměňuje i tu nejvznešenější zkušenost k *nepoznání*. Tím nechci říci, že by ji člověk nerozeznal od jejího překroucení, nýbrž že za zážitkem nenásleduje přiměřené vnitřní poznání. Mystický zážitek oděný

do lidské představy (např. Bůh mluví, vede někoho někam apod.) nemá jemu odpovídající následky ve způsobu poznávání. Nebyl totiž vlivem představy navozen dokonale způsob bezpředmětného a mimosmyslového vnímání. Sv. Terezie z Avily napsala, že Ježíš nikdy od svého nanebevstoupení se neobjevil tělesně na zemi, a měla pravdu, protože si dovedla ze svých zdánlivě tělesných zjevení vyčlenit přísluhující představu od základní pravdy. Věděla, že šlo o vnitřní stavy, kterých nemohl být nikdo svědkem, leda v nepatřičné a nepodstatné míře. Stejně tak nebe nepovažovala za místo, nýbrž za stav. To však nepoučilo Emmanuela Swedenborga (1688 -1772) a mnohé jiné mystiky, poslechli chybnou tradici a procházeli se po pekle, ráji a nebi. Tam potom viděli všechny své a tradiční představy, protože do tohoto stavu s nimi vstoupili. (Podobně se svými představami vstupujeme do snů.) Svatá Terezie také zažila stav pekla a o tomto zážitku praví, že neměla žádný cennější ve svém životě. Proč si asi cenila tento zážitek? Potřebovala se přesvědčit, že peklo je stav, neboť se nemohla smířit s tehdy vládnoucím názorem, že peklo je místo.

A teď bych chtěl promluvit na účet hindů. Položíte-li běžnému hindovi otázku, jak může člověk snést pekelné utrpení, odpoví vám, že je tam člověk vybaven zvláštním tělem, aby to trýznění snesl. Tedy běžný hind věří na místní existenci pekla jako věřili křesťané a mnozí ještě věří. Doporučuji všem, abyste si pečlivě přečetli kratičkou kapitolu v závěru Yesudianovy Sebevýchovy jógou. Jmenuje se Životně důležitá otázka naší doby. Tam se dovíte, jakou obrovskou moc má lidská představa. Nemá však také pozitivní následky? Ovšemže má, ale jen na půdě časoprostorové. Tady na světě bychom se bez řádné dávky představivosti a vlastní vůle vůbec neobešli. Dovedete si vůbec pomyslet, že by mohl umělec tvořit bez představivosti? Člověku se chce věřit, že Bůh dal nám pokračovat v tvůrčí činnosti, kterou započal, a že v jeho dílu můžeme pokračovat právě díky vůli a představivosti, máme-li se vymanit ze stvořeného. Přitom ale zřeknutí se vůle nesmí být provedeno tak, jak by vyplývalo ze slov Padmasambhových, nýbrž má tomu být tak, jak nám ukázal Ježíš. Byl nejčinnější a nejzaujatější o člověka, právě když byl dokonale odevzdán svou vůlí Otci a nic z vlastní vůle nečinil, ani z vlastní vůle neprovedl volbu učedníků, na které, jak se ukázalo, závisel do značné míry jak jeho pozemský život, tak i splnění úkolů, které tu na zemi měl a má. Jak je možné, že Padmasambhava přichází k opačnému názoru? Protože jeho vůdce, u jehož nohou kdysi seděl, dokonale převzal jeho vůli a svého žáka vyvedl hotového bez vůle nebo nadřazeného nad osobní vůli. Tuto cestu prostě Ježíš neukazuje. Jeho

učedníci nesedí u jeho nohou, nýbrž okamžitě, od prvního dne učednictví jdou pomáhat lidem, dokonce zázračně. A Ježíš po tři roky jejich učednictví na tohle kladl velký, řekl bych prvořadý důraz, aby učedníky odnaučil hledat spásu jen pro sebe. Aby totiž nedospěli k falešné spáse, do jakéhosi nového vyššího stupně pocitu oddělenosti. Všichni, u nichž nedominovala láska na prvním místě, podrobili se jakémusi reparátu v oboru lásky, položili své životy za toto učení, za tento druh kolektivní spásy. Tato myšlenka se u Ježíše neztrácí ani v nejkrajnější situaci. Vizte, co praví lotrovi po pravici: „Ještě dnes budeš se mnou v ráji.“ Více pro něj nemohl učinit, protože dotyčný člověk byl celý život lotrem. Právě tak nemohl učinit více než uzdravení pro toho, kdo si více nepřál. A kdybychom příklad Ježíšův sledovali dál, zjistili bychom, že vůle se má opustit v tom smyslu, že nemá tĕkat, že nemá být atomizována, nýbrž má být uvedena do služeb eticky vyšších úkolů. Ať si říká kdo chce, co chce, Ježíš nikdy neseděl u nohou žádného mistra. Abychom to pochopili, zachovala se nám scéna

z jeho dvanácti let, kdy svou moudrostí udivoval ve chrámě učence.

U Ježíše se nedá zasvěcení jen vysedět. (Viz příklad svatého Filipa z Neri). I jeho modlitba Otčenáš má charakter programu a řady rozhodnutí, která na sebe navazují. Proto je Yesudian křesťanem, nestaví své jóginství proti křesťanství a jedná jako křesťan, přestože seděl u nohou mistrových. To z něho neudělalo hotového jógina! Jóginí, na které ukazuje, pomáhají i zvířatům v džungli (viz Yesudian: Jóga dvou světů). A mě nepustí ze řetězu, dokud mu neslíbím, že poukážu na tuto kvalitativní změnu v jógickém postupu. Nuže učinil jsem to.

Ještě pro zajímavost si všimněte počínání sv. Pavla, než byl převrácen Kristem, a pak, když byl jím veden, a k čemu byl veden. A další zajímavost Siddhártah - Gótama - Buddha po svém osvícení. Vymazal zvláštním způsobem vůli: přestal myslet na sebe a začal žít slitovným způsobem. Právem ho Yesudian považuje za pravého a správného hinda a praví o něm, že nechtěl založit nové náboženství, nýbrž že chtěl v dosavadním znovu objevit pravou moudrost, která se mezitím ztratila. Konečně ani náš mistr Jan Hus nechtěl založit nové náboženství. Násilím mu odňali tuniku. Chtěl dosavadní náboženství obnovit. Jeho soudcům chyběla síla ducha, a oni ho odsoudili svou slabostí, jako se kdysi stalo Ježíšovi. Odsoudit mohli, tělo mohli popravit, ale ducha odpravit nemohli.

Ke kapitole Životně důležitá otázka naší doby.

Zodpovím ji obecnějším způsobem. Otázka: Překročí lidstvo smyslovou bariéru a tím úsek vědomí AB? Zatím se o to pokouší věda pomocí různých přístrojů a aparatur. Ovšem, to jsou nástroje hmotné, kterými se nemůže dostat za hmotu. Nanejvýš se jí může podařit, jako už se daří fyzikům, rozložit hmotu na stále nepatrnější kousky. Ať se hmota rozdělí na sebemenší kousky, jak dokazuje krásně Thomas Lewis

ve svém díle „Buňka, medúza a já“ a pak Watts v díle „Příroda, muž a žena“, ani tímto způsobem se nedostaneme dovnitř hmoty. Jen tím, co je uvnitř hmoty se můžeme dostat za pozici. Stačí se k tomu vědomě dopracovat. Spojkou mezi tím uvnitř a vně je právě vědomí.

Z celkového vědomí sestává úsekové vědomí tím, že prochází živou lidskou hmotou. Projde-li toto úsekové vědomí opačným směrem, ocitne se v tak širokém vědomí, že daleko přesáhne rámec hmoty.

Předpokládejme, že existuje vědomí bez hranic. Každý pokročilý jógin a mystik má o tom zkušenosti vzniklé převodem úsekového vědomí do vědomí napřed širšího a potom do vědomí bez hranic. Toto vědomí od začátku lidského života, od narození člověka, se dostává do područí smyslů a rozumu („Království boží násilí trpí“, řečeno slovy Ježíšovými v náboženské terminologii). Toto područí je neomezuje najednou, nýbrž postupně mírou ztotožnění člověka s jeho vězením (vznik nepravého já). Např. v mém případě pro smysly nesnesitelnou bolestí se v předškolním věku dostávalo na chvíli z vězení smyslů i rozumu (toho rozumu ještě moc nebylo, smyslové vjemy byly ještě málo propracované rozumovou syntézou a analýzou.) To mělo za následek, že k nepatrnému rozšíření vědomí za smysly došlo už tehdy (nebyl jsem totiž v bezvědomí, když jsem byl opakovaně bolestí zbavován smyslových reakcí). Věda pro mne objevila cestu z úseku vědomí do vědomí celkového. Je zajímavé, že mne přitom nezískala pro cestu víry, nýbrž pro cestu zkušenosti, cestu sv. Tomáše, který napsal: Lidský život je mostem do věčnosti, pokud se na tom mostě nezabydlíme!“ I já jsem měl, jako všichni lidé, tendenci se na mostě zabydlit, ale *nemohl* jsem právě pro tu zkušenost, jejímž obsahem bylo vědění za rozumovou úvahou, za rozumovou analýzou a syntézou. Nebylo jí však v případě nastupující zkušenosti třeba, ba byla by bývala překážela rozvoji vědomí. Na tomto lékařském neúmyslném pokusu je nejzajímavější ta okolnost, že byl proveden na malém lidském tvorů, který si ještě nevytvořil ani všechny představy o zevním světě, a tím méně si mohl vytvořit představy o nějakém širším vědomí, o Bohu, o životě po životě apod. Neztotožnil jsem už nikdy sebe s tělem jako jiní lidé. Sebe jsem považoval za někoho, kdo má k dispozici tělo a přikazuje mu. Tělo bylo nepostradatelným pomocníkem, protože všechny úkoly vyplývající z poznávání správného, musely být vykonány činným tělem. Přestože jsem nevěřil na nic nadpřirozeného, v mém životě nevznikala touha po nějakém tažení proti Bohu, ani touha po víře v Boha, ani rozpory, ani pochybnosti. V této oblasti jsem byl indiferentní. Ten, kdo myslil, případně ve mně věděl bez přemýšlení, byl dlouhá léta suverénním vládcem. Ale také ten se chtěl zabydlet na zemi. Zamiloval se do přírodních věd a chtěl se jim oddat. Jenže „zevní“ okolnosti se postavily proti němu (ostatní jsem vyložil v UŽ.)

Vraťme se k lékařskému důkazu: Je-li správný předpoklad, že člověk je ve své podstatě čistý duch, pak jakmile na sebe vezme oděv

smyslů a rozumu, ocitá se v permanentní smyslově rozumové extázi, ze které nevyjde až do konce pozemského života.

Z dalších důkazů o posmrtném životě pak víme, že tato extáze se po smrti jeví jako opadávající stav. Skokem se člověk také neocitl v úplné smyslově rozumové extázi. (Dítě do ní dorůstá.)

Lékaři mě přesvědčili, že tuto extázi lze dočasně utlumit, totiž vjem jí navozený je možno dostat na vedlejší kolej, ale pokud tělo se svými funkcemi zůstává živo, ona extáze zase si osedlá vědomí, a ono se zase stane drobným úsekovým vědomím.

Jógin Padmasambhava mluví o svém druhu duševního stavu, ve kterém smyslově rozumová extáze je pouhým přívěškem ducha, který jí není rušen, tj. vědomí člověka se nestává omezeným na nějaký malý úsek. Zbytečně bychom jóginovi Padmasambhovi vyčítali, že nám ke svému stavu neřekl více. Ani jemu nebylo k němu nic víc řečeno, nýbrž mu bylo ukázáno, jak se do něho dostat, a to dokonalejším způsobem, než jak mne na jeho okraj přivedli lékaři. Pak pro mne nastalo teprve dlouhé a svízelné putování k další extázi (přičemž jsem nevěděl, že putuji a kam putuji a proč putuji!), ke které došlo v těch mých 17 letech. Pak došlo k putování ke stavu za extází přes extáze mystického nebo jógického typu po dobu devíti let. Tato éra se dovršila vstupem do koncentračního tábora. Tam jsem se přesvědčil o tom, za jakých okolností dochází ke stavu

za extázemi, a za pět měsíců, po návratu domů, že i z onoho stavu se dá sejít.

V celém mém vývojovém procesu výrazným prostředkem posunu kupředu bylo opouštění napřed sporadické, pak čím dále častější, rozumem řízené vůle. Celý proces probíhal bez apriorního zásahu rozumem řízené vůle. Při takovém postupu může docházet k četným omylům, jak jsem ukázal na svém případě, ale nikdy k pochybám, protože namísto chybujícího rozumu jako hybný prostředek vystupuje neomylné vědění o tom, co dělat, co je správné dělat, jak je správné myslet, rozumějte jak relativně správně jednat a myslet. Jedním ze základních omylů na této cestě je, že člověk, když se osvědčilo, co poznával, jako správné, chce v tom setrvat, zabydlit se tam. V případě jógického postupu za vedení mistrem tento omyl není možný. Tam na začátku školení žák složí svou vůli do rukou mistrových a ten pak za něho rozhoduje, co kdy je relativně správné, kdy s tím či oním začít a kdy to neb ono opustit. I když žák opustí svého učitele jako hotový mistr, zůstane v něm postoj osobně nezúčastněného a většinou nepozná, že tento postoj je jen relativně správný a zabydlí se v něm. Buddha postupoval netradičně (ačkoliv to neměl v úmyslu), a proto po zažití nirvány se v ní nezabydlel (všichni mistři, k jejichž nohám dříve usedával, ho odmítli zasvětit), nýbrž začal žít slitovným životem s pronikavým činným vztahem k lidem a k okolí. Na pozadí jeho vědomí však zůstala nirvána. I veškeré mystické křesťanské cesty jsou převážně

tradičními. Žák jenom věří, že je to správné, jelikož mu to vyzkoušená tradice nařizuje. V mém případě ovšem nešlo ani o tradiční jógu, ani o tradiční mystiku, nýbrž

o nedobrovolný, netradiční vývoj, zavedený „zevními“ prostředky, začínaje operacemi při vědomí, pomocí onoho rozeznávání správného a vlivem moci k uskutečnění, která byla v tomto rozeznávání obsažena. Na této cestě by měly být apriorně odstraněny zevní násilné prostředky vnitřními nenásilnými prostředky. Proč došlo k novému násilí v 15 letech a pak ve 26 letech? Mystikové by řekli: „Což nevidíš, že utrpení je tím nejlepším výchovným prostředkem a že by ses bez něj nedostal kupředu?“ Nabádají k tomu, aby se člověk utrpení nebál a spatřoval v něm projev milosti boží. Považuji však strach před utrpením za přirozenou obranu organismu. Ještě jsem ani neuměl pořádně mluvit a prosil jsem matku: „Ne dotol! Ne dotol!“ když jsem poznal, že mne vede znovu k doktorům na operaci. (Zajímavé, že jsem to poznal teprve podle nějaké mříže, která musela být tam někde před dětskou klinikou na Betlémském náměstí v Praze.) Indové by řekli, že strach je největší překážkou na cestě. Bylo však tehdy relativně správné, že jsem se bál. V 26 letech jsem si o sobě myslel, že jsem strachu odrostl, ale ke svému velkému podivu bál jsem se o život jako ostatní, kteří neměli mé zkušenosti. Tento živelný strach byl relativně správný, neboť mne lépe než cokoli jiného přesvědčil, že jsem se v sobě zklamal, že nejsem tím svatým, za kterého jsem se před tím považoval. Tím se mi umožnilo vzdát se snáze sama sebe, toho, který za nic nestál. Ovšem v okamžiku úplného sebevzdání už jsem sebe měl za odsouzeného k smrti a už jsem se nebál, a tím mohlo být sebevzdání dokonalé. Jakýkoliv lidský názor na strach je absolutně neplatný, relativně třeba správný, jindy nesprávný. Je očividné, že od strachu mne nepomohlo nic jiného než vědomí, že se nacházím bez pomoci před bezprostřední smrtí a že tu byl někdo (v onom případě esesman), komu jsem se nemohl vzepřít. Yesudian by takovou situaci velmi prostě rozřešil: „I to tys, Pane!“ Vy byste ale řekli o dítěti, téměř nemluvněti: „Jak takové pachole přišlo k tak velkému utrpení? Kdyby se jeho matka setkala

s Ježíšem a plakala by nad ním, jistě by je uzdravil.“ Moje matka však stála při těch operacích a nechtěně zavinila infekci, která si pak vyžádala lékařský zásah. Matka však se dovedla také vroucně modlit za mé uzdravení a musela podepsat revers, že si přeje operaci, protože lékaři si nebyli jisti tím, že ji přežiji. Jasně zvolila jednu ze tří alternativ (v Plzni chtěli ruku uříznout, v Praze říkali, že hnis je zapouzdřen a když do něj říznou, že nastane celková otrava organismu a dítě zahyne). Matka zvolila raději smrt dítěte než život dítěte bez ruky. Po první operaci lékaři řekli, že zbývaly tak asi dvě hodiny života dítěte, neboť při této operaci hnis měl už takové napětí, že stříkal až do stropu při prvním řezu. Potom se divili, že dítě přežilo, a po dalších operacích tvrdili, že dítě na sepsi nezemře, ale že bude pravděpodobně nenormální, protože se při určité

míře bolesti začne od ní distancovat. Ani to se nestalo. Zkrátka byl tu ještě někdo druhý kromě mě, který mi pomáhal. A tak je tomu vždycky na světě. Vizte zásah sv. Jana Křtitele v Jordánu, zásah katanů na kříži a před ním atd., a jsou to zásahy jak utrpením, tak přímou pomocí bez utrpení. Nejsme nikdy oddělenou bytostí, a jako oddělená bytost bychom nikam nedošli. Ovšem vtíravý dojem oddělenosti je někdy velmi užitečný, ba ničím jiným nenahraditelný. Viz Ježíš na kříži: „Bože, proč jsi mne opustil?“ Bez pocitu opuštěnosti by byl nezemřel vnitřně a nevstal z mrtvých! Ježíše nemohlo potkat větší utrpení než tento pocit opuštěnosti, neboť před tím vyčetl ze svého vědomí: „Já a Otec jedno jsme.“ Protože je mi cizí libovolná personifikace, nesvádím nic na Boha, nýbrž si říkám, že utrpení je výrazem nerovnovážného stavu. Každý nerovnovážný stav má tendenci stát se stavem rovnovážným a utrpení tělesného i duševního organismu k tomu přirozeným způsobem napomáhá. Ovšem, jak správně říká Watts, absolutně rovnovážný stav je v přírodě nemožný, čili musíme být připraveni na výkyvy a jejich vyrovnávání kolem ideálního středu, na oscilaci kolem středu, tedy také na utrpení a na radost. Ježíš neradí, abychom se od obou distancovali, pokud jde o utrpení jiných („radujte se s radujícími, plačte s plačícími“), a pokud jde o vlastní utrpení nebo radost, snažíme se o zjednání přibližné rovnováhy různým způsobem, někdy i útekem, vede-li útek k poznání vlastní nicotnosti, se kterou se musíme vypořádat vskrytu, abychom nebyli v tomto blahodárném stavu někým rušeni. Představte si, jaké štěstí potkalo lidstvo, že byl Ježíš ukřižován a že mohl tak ukázat cestu k Bohu, i tu její nejobtížnější část týkající se kříže. Kolik skvělých mistrů nelítostně odmítlo Gótamu jako nevhodného žáka, aby se z něho vůbec mohl stát Buddha, vědomě nesmrtelný a vrcholně slitovný. Nehledejme jednoduchou a obecně platnou formulu pro utrpení a pro zlo. Není jí. Obojí má vždycky jiný původ a jiný dosah. Podobně je tomu s personifikací věcí božích. Pro člověka vycházejícího z lidských představ je jí někdy třeba. Uvedu krásný příklad oprávněné personifikace věcí božích, který mně poslala paní M. U. z Bratislavy.

Jórg Zink: Víc než tři přání

„Co jsem a co mám, všechno je Tvůj zázrak.
Ve všem spatřuji Tebe a Tvou dobrotu.
Tvá vůle se stala na všech těch cestách,
kterými jsi mne vedl. Děkuji Ti, že jsem
po nich nešel sám, i když jsem málokdy znal
jejich cíl a zřídka chápal jeho smysl.
Tvá vůle se stala ve dnech, kdy jsem byl šťastný,
i ve dnech, kdy jsem se ocitl v nebezpečí.
Tvá vůle se stala i ve všech chmurných dnech

bídy a strachu. Děkuji Ti, že jsi mě jimi provedl až k tomuto dni.
Děkuji Ti a svěřuji se Tvé vůli.“

12. 5. 1985

Obsah Komentáře k Sebevýchově jógou

Úvod	144
Důležitost činnosti štítné žlázy	164
K indické hudbě	167
Otázky a odpovědi	168
Otázky jógických cviků	169
Co je jóga	169
Reinkarnace	170
Něco k zamyšlení	174
Legendy o Buddhovi	185
K básni „I tys to, Pane“	188
K myšlenkám o sebevýchově	192
K básni věnované Vivekanandovi: „Ty, Bože síly!“	198
Ke kapitole: Myšlenky o sebevýchově	203
Ke kapitole: Skutečnosti a myšlenky	209
Ke slovům jógína Padmasambhavy	210
Životě důležitá otázka naší doby	214

